

બ્રહ્મર્ષિઓની બ્રહ્મવિદ્યાનો સનાતન વહેતો પ્રવાહ વહેતી

ચિદાકાશગંગા

પરમાકાશ

એના ઉપર કાંઈ નથી એના વિના કાંઈ નથી
એના વિના કોઈ જગ્યા ખાલી નથી - પરમાકાશ
જીસમેં આસમાન જમીન સદા એકરસ હૈ ॥

પરમાકાશ અમાપ પૂર્ણતા વિના કશું નહીં
વિલાસભાસ સતત ફરવા વિના કશું નહીં
પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

કેવળ બ્રહ્મ જ છે

કેવળ બ્રહ્મમાં કોઈ હું નથી કે નથી એવા કોઈ હું ને, નથી એવા સંસારમાં ફરવાપણું
કે નથી એવા કોઈ હું ને, કેવળ બ્રહ્મમાં સમાધિમાં રહેવાપણું નથી.
કેવળ બ્રહ્મમાં બીજું હોય તો એનું કેવળપણું ન રહે
કેવળપણું જ છે એટલે બીજું નથી.

મૂળ મુખ્ય

મૂળ મુખ્ય કેવળ અનંત એકરસ ચૈતન્ય સ્વયંપ્રકાશપણું
પોતે પોતાની મેળે પોતામાં અનંત વિચાર સંકલ્પપણું
એમાં અનંત દ્રશ્ય રૂપરંગપણું
મૂળ મુખ્ય કેવળ અનંત એકરસ ચૈતન્ય સ્વયંપ્રકાશપણું જ છે.
ચૈતન્ય સ્વયંપ્રકાશપણું વિચાર સંકલ્પપણું દ્રશ્ય રૂપરંગપણું એકરસ જ છે.

કેવલ સ્વસ્વરૂપ

કેવલ સ્વસ્વરૂપ સ્વયંપ્રકાશ ચિદાકાશ હૈ ।
ચિદાકાશમેં અલગ દૂસરા કુછ મી નહીં હૈ ।
અનંત સાક્ષીપના અનંત દ્રશ્યપના નહીં હૈ ॥

ૐ અમાપ સચ્ચિદાનંદઘન પરમાકાશ સોઽહં ॥

॥ परमाकाश ही है आसमान जमीन नहीं है ॥

॥ परमाकाशकृपा - जो है सो है ॥

येना उपर डांध नथी येना विना डांध नथी
येना विना डोध जग्या जाली नथी - परमाकाश
जीसमें आसमान जमीन सदा एकरस है ॥

॥ वसिष्ठकृपा - आसमान साफ ॥

केवल स्वस्वरूप स्वयंप्रकाश चिदाकाश है ।
चिदाकाश में अलग दूसरा कुछ भी नहीं है ।
अनंत साक्षीपना अनंत द्रश्यपना नहीं है ॥

अमाप सच्चिदानंदघन परमाकाश ही है । सच्चिदानंदोहं ॥
सच्चिदानंद पूर्णब्रह्म एकरस जो है सो है । सच्चिदानंदोहं ॥
जो है सो है । पूर्णब्रह्म TRUTH ABSOLUTE (पूर्णतत्त्व) ॥

॥ रामकृष्णकृपा - जमीन साफ ॥

अधी श्री मा अधुं धन धूण अधी डीर्ति ड्यरो
अधुं परमाकाश परमाकाश परमाकाश.

॥ परमाकाश ही है आसमान जमीन नहीं है ॥

तुम्हारी हमारी कभी भी नहीं बनेगी
तुम तो जमीनवाले हो हम तो आसमानवाले भी नहीं है जो है सो है
देनेका तो सब कुछ दे दीया लेकीन लेनेवाला कोई भी नहीं है ॥

॥ नर्मदा सदाशिव परंतत्त्व स्वयंसिद्धक्षेत्र ॥

॥ परमाकाश परंनिर्मलता परंशितलता ॥

स्वयं महेशः श्वसुरो नगेशः सखा धनेशः तनयो गणेशः ।
तथापि भिक्षाटनमेव शम्भो बलिअसी केवलं ईश्वरेच्छ ॥

अन्नपूर्णं सदापूर्णं शंकरप्राणवल्लभे ।
ज्ञानवैराग्यसिद्ध्यर्थं भिक्षान्न देही तु अम्बिके ॥

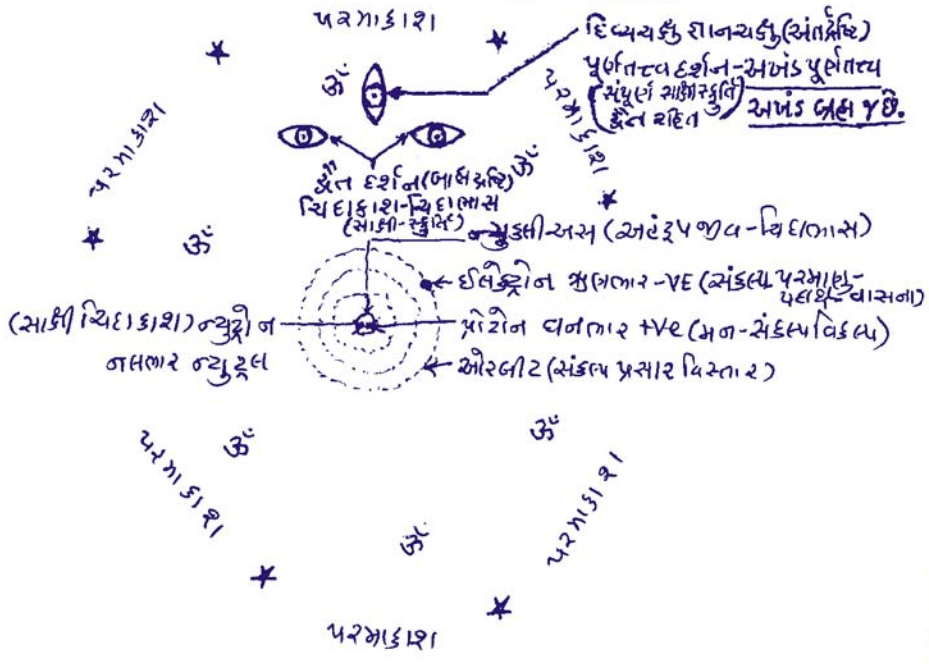
* ॥ स्वयंसिद्ध इव च ॥ *

॥ पूर्णब्रह्म परमाकाश सदाशिव भव साह ॥

॥ स्वयं परमाकाश सद्यः समाधि सदाशिव ॥

॥ परमाकाशश्च छे धरभूत कोटि स्फुटि नशः ॥

आत्म-स्वयंप्रकाशसिद्धाकाश-कृपा हि देवलम्
 शून्य अविद्या स्फुटि अंदरधी छूटवी जेठअ (वेराग्य) स्वयं सिद्धाकाश अंदरधी प्रगतवुं जेठअ (आत्मज्ञान)
 स्वयं सिद्धाकाश ज आत्मा गुरु परमेश्वर छे स्वयंसिद्ध स्वयंप्रकाश स्वयंपूर्ण स्वस्वरूप.

परमाकाश (सदाशिव) रवस्फुटि शक्ति साक्षी-स्वयंप्रकाश ज्ञान -
 रवस्फुटिमां असस्फुटि प्राह संवेदन गुणन अत्यंत सूक्ष्म पूर्ण अव सौंडन
 अलस्फुटिशी संकल्पस्फुटि मण यो ग-मननो निरोध समाधि
 संकल्प स्फुटिमां द्रव्यस्फुटि सृष्टि दानधी साक्षीपणुं
 सघनी स्फुटिमां अलिनिपेश अलिमान- यो गधी अविद्ये अहंमनवासन
 ज्ञानो अतन्व्यगृतिधी साक्षी सिद्धाकाश छे उग्रमनिर्वाण
 यो गी निर्विडल्य समाधिशी सिद्धाकाश छे

स्फुटि अलिनिपेश अलिमानी अरानी संसारी
 पूर्णशोनीया प्रबुद्ध अशानी सिद्धाकाशरूप.
 साक्षीमात्र सिद्धाकाश - स्फुटिमात्र शून्य अविदे।
 वैशय आत्मज्ञानधी स्फुटिमात्र सिद्धाकाश छे
 वासना अशानधी स्फुटिमात्र अशानी संसारी.
॥ ॐ अमाय सच्चिदानंद एत परमाकाश सौऽहं ॥

सच्चिदानंद पूर्णब्रह्म अकरस जो हे सो हे.

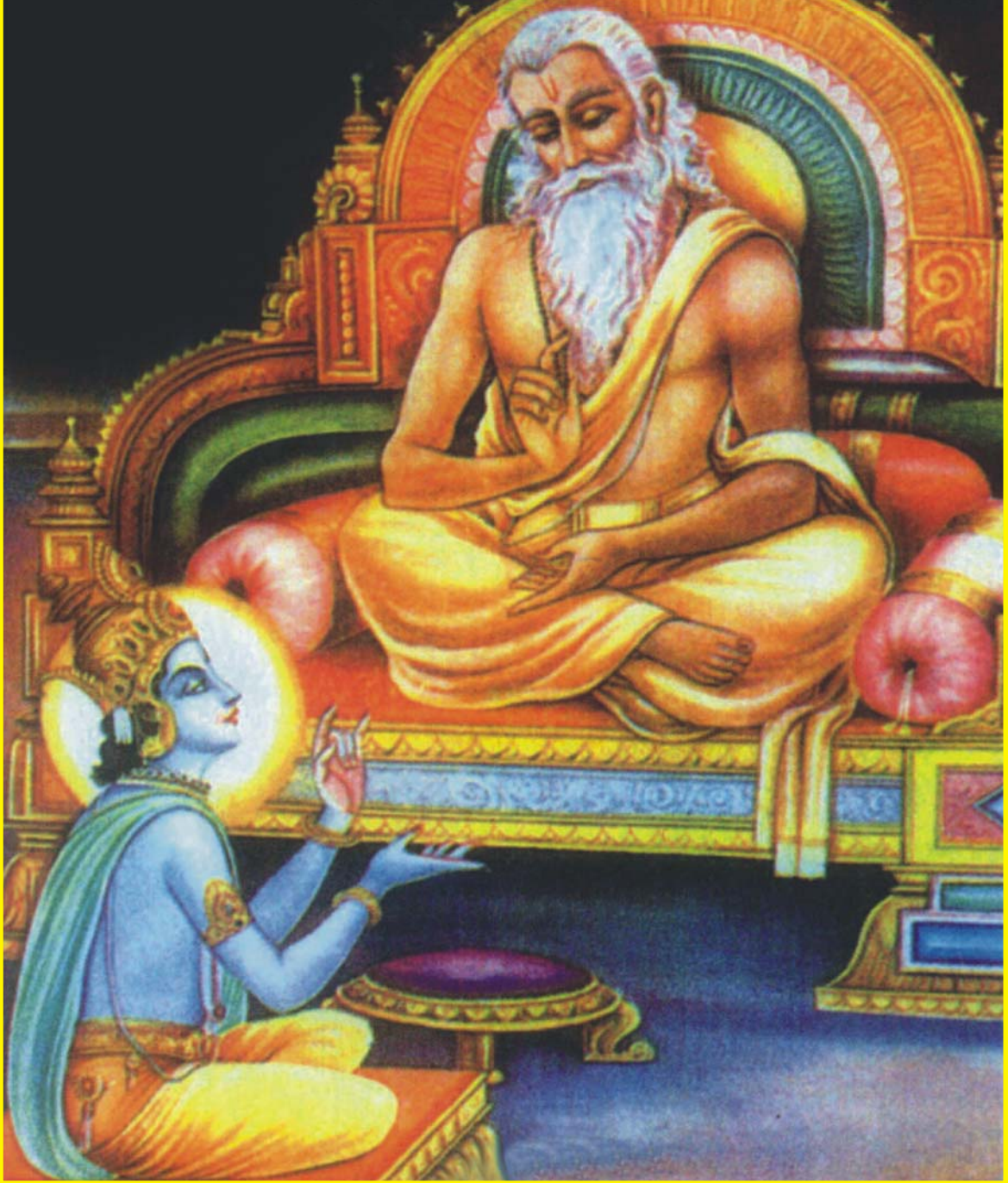
॥ परमाकाश स्वभाप पूर्णत। स्वयंसिद्धिज छे ॥
 ॥ जर्मटा स्वदाशिव परंत त्व स्वयंसिद्धि को जे ॥

॥ सच्चिदानंद सौऽहं ॥
 ॥ जो हे सो हे ॥

स्वयं परमाकाश परमाकाश परमाकाश
 साक्षीस्फुटि नधी अनान्मास्फुटि होय ज ज्यांणी.

અમાપ સચ્ચિદાનંદઘન પરમાકાશ જ છે. સચ્ચિદાનંદોઈ.

વસિષ્ઠ રામને કહે છે, હૈ રામ,
તમે પીતાધી પીતામાં શાંત થાઓ (ચિદાત્માસરૂપે)
તમે પીતાધી પીતામાં જગૃત થાઓ (એક જ સ્વચંપ્રકાશ ચિદાકાશરૂપે).

અનંત પૂર્ણ પરમાત્મા એક જ છે જો હૈ સો હે. હર દમમે એક હી ગમ પૂર્ણબ્રહ્મ હી હમ ।
(અહીંનો ભાવ : અમાપ સનાતન એકરૂપ સંપૂર્ણ પરમાત્મામાં સર્વ એકરૂપ, કોઈ વધુ ઓછું જુદું નહીં.)

મોતે સંત અધિક કરી લેખા - રામ

જે હું ચિદાકાશરામ જ આભાસમાં અદ્રશ્ય છું તે હું ચિદાકાશરામ જ આભાસમાં સાક્ષાત્ છું.

અમૃતસ્ય પુત્રા:

THE FIFTY ONE MONKS OF INDIA

FRONT ROW	:	Buddhadev • Sankaracharya • Guru Nanak • Dhananjaydasji • Pranabanandaji • Bhaskarananda • Sri Chaitanya • Nigamananda • Swami Vivekananda Jalaram Baba • Gambhiranathji • Balanandaji.
SECOND ROW	:	Mahavira • Padmapadacharya • Bhakta Haridas • Satya Saibaba • Prabhu Nityananda • Kabir • Tulsidas • Ramanuj • Gorakshanath • Totapuri Deoraha Baba • Santadasji.
THIRD ROW	:	Madhusudan Saraswati • Bisuddhananda Paramhansa • Bijoykrishna Goswami • Sri Arvinda • Bisuddhananda Saraswati • Maharshi Raman, Sadhak Ramprasad • Sadhak Bamdev • Shyamacharan Lahiri • Ramthakur • Prabhu Jagatbandhu • Bholagiri.
FOURTH ROW	:	Gyaneshvar • Asho Jarthushtra • Mohammad • Christ • Babaji maharaj • Ramdasji Kathiababa • Mahatma Trailanga Swami • Sri Bholanath, Lokenath Brahmachari • Sri Ramkrishna • Yuktेशvar • Yogananda • Dayananda • Ramtirth.
TOP	:	SATCHIDANANDOHAM

रामं विद्धि परं ब्रह्म सच्चिदानन्दमद्वयम् । सर्वोपाधिविनिर्मुक्तं सत्तामात्रमगोचरम् ॥
आनन्दं निर्मलं शान्तं निर्विकारं निरञ्जनम् । सर्वव्यापिनमात्मानं स्वप्रकाशमकल्मषम् ॥

आरोपयन्ति रामेऽस्मिन्निर्विकारेऽखिलात्मनि ॥

रामो न गच्छति न तिष्ठति नानुशोचत्याकाङ्क्षते त्यजति नो न करोति किञ्चित् ।

आनन्दमूर्तिरचलः परिणामहीनो मायागुणाननुगतो हि तथा विभाति ॥

ॐ नमो भगवते रामकृष्णाय ।

अहेतुक कृपासिंधु सद्गुरु भगवान्
श्रीश्री रामकृष्ण परमहंसदेव

સ્વયં અનંત છેકરમ ઓ પરમવિદ્યાકાશ છે.

આ બધું સૂચ્ય છે પરમાત્મા પૂર્ણસ્વરૂપ જ છે.

॥ सच्चिदानंदै ॥
॥ पूर्ण हीवापणुं पूर्ण शैतन्प्रकाशपणुं पूर्ण आनंदपणुं पूर्ण परमात्मापणुं छै ॥

॥ स्वयंसिद्ध ईवत्य ॥

प्रथम स्फुर्ति (ए.स.१९७५)

॥ शैक छै अने सर्वकांछे ले ॥

अंतिम पूर्णता (ए.स.३-१०-२००८ महाविनिर्मुक्त मम वर्ष उपभुं)

॥ ईवण परमाशाय छै प्रकाश छै पूर्ण छै ॥

सत् चित् आनंद

॥ सच्चिदानंदोऽहं ॥

॥ जो हं सो हं ॥

महापालु महासामान्य महासत्ता महाशैतन्य
महाआनंद महाशिव महाअमृत महापूर्णा
स्वयं अभाप ओड्डय संपूर्ण परमात्मा छै

બ્રહ્મર્ષિઓની બ્રહ્મવિદ્યાનો સનાતન વહેતો પ્રવાહ વહેતી

ચિદાકાશામ્ ॥

॥ નર્મદા સદાશિવ પરંતત્ત્વ સ્વયંસિદ્ધક્ષેત્ર ॥

પૂર્ણસ્વરુપ પૂર્ણસ્વરુપ હૈ એસે નમસ્કાર ।
ૐ પૂર્ણસ્વરુપ પરમાત્મા હૈ એસે નમસ્કાર ।
ગણેશ પૂર્ણસ્વરુપ હી હૈ એસે નમસ્કાર હૈ ।
સરસ્વતી પૂર્ણસ્વરુપ હી હૈ એસે નમસ્કાર ।
શિવશક્તિ પૂર્ણસ્વરુપ હી હૈ એસે નમસ્કાર ।
દત્તાત્રેય પૂર્ણસ્વરુપ હી હૈ એસે નમસ્કાર ।
વસિષ્ઠ પૂર્ણસ્વરુપ હી હૈ એસે નમસ્કાર હૈ ।
રામકૃષ્ણ પૂર્ણસ્વરુપ હી હૈ એસે નમસ્કાર ।
આત્મા પૂર્ણસ્વરુપ પરમાત્મા એસે નમસ્કાર ।
સર્વ આત્મા પૂર્ણસ્વરુપ હી હૈ એસે નમસ્કાર ।

॥ સબ ઓર સબ પૂર્ણસ્વરુપ હી પૂર્ણસ્વરુપ ॥

પૂર્ણસ્વરુપ આપ કૈસે કૈસા નમસ્કાર કરે !

॥ પૂર્ણસ્વરુપ આપ અનુભવ કરે આપ રહે ॥

Self Realisation

હું પોતે અનંત પૂર્ણ પરબ્રહ્મ છું જો હૈ સો હૈ
સ્વયંસિદ્ધ સ્વયંપ્રકાશ સ્વયંપૂર્ણ સ્વસ્વરૂપ
અવિદ્યા વાસના ચિત્ત અહં જગત છે જ નહીં.

ૐ

તું દિવ્ય આત્મા છે, સચ્ચિદાનંદઘન છે, પરબ્રહ્મસ્વરૂપ છે . - પરમહંસ સચ્ચિદાનંદ
નૂતનવર્ષાભિનંદન, વિ.સં. ૨૦૬૫

ૐ અમાપ સચ્ચિદાનંદઘન પરમાકાશ સોઽહં ॥

નર્મદા સદાશિવ પરંતત્વ સ્વયંસિધ્ધક્ષેત્ર

પરમાત્મા શેઠ છે બીજો કોઈ શેઠ નથી
પરમાત્મા લક્ષ્મીપતિ છે બીજો કોઈ પૈસાદાર નથી
પરમાત્મા સિવાયના બધા
ખાલી હાથે આવે છે ખાલી હાથે જાય છે
નાગડા પૂગડા આવે છે નાગડા પૂગડા જાય છે
એકલા આવે છે એકલા જાય છે
અમાપ સદા એકરૂપ પરમાત્મામાં
હું કરનાર પાક્યો નથી હું કરનાર પાકશે નહીં.

નર્મદા સદાશિવ પરંતત્વ સ્વયંસિધ્ધક્ષેત્ર

પરમાત્મા + અભિમાન = માણસ (અશાંતિ)
માણસ - અભિમાન = પરમાત્મા (પૂર્ણશાંતિ)
હું કાંઈક છું હું કાંઈક જાણું છું = અભિમાન
હું કાંઈ જ નથી હું કાંઈ જ જાણતો નથી = નિરભિમાન
જન્મ વખતે કાંઈ નથી મૃત્યુ વખતે કાંઈ નથી
વચમાં ભાસે માને કરે એ કાંઈ નથી
સ્વયં અમાપ એકરૂપ સંપૂર્ણ પરમાત્મા છે.

- સંપૂર્ણ યોગવાસિષ્ઠસાર

॥ स्वयंसिद्धि ॥

॥ स्वयं કેવળ પૂર્ણબ્રહ્મ સંપૂર્ણ પ્રકાશી છે. ॥

સ્વયં કેવળ એક જ મહાચિદાકાશ આત્મા છે.

મહાચિદાકાશ જ છે સ્ફુર્તિ સર્જી દું રચે નથી.

શૂન્ય અનુભવમાં સ્વયં અનુભવ પૂર્ણ જ છે.

કેવળ અનુભવ કેવળ મહાચિદાકાશ છે.

॥ મહાચિદાકાશ હોવું પ્રકાશવું પૂર્ણપણું છે. ॥

॥ મહાચિદાકાશ અમાપ પૂર્ણ સ્વસંવેદ જ છે. ॥

મહાચિદાકાશ સ્વસંવેદ જ આત્મસાક્ષી છે.

મહાચિદાકાશસ્ફુર્તિરૂપ મહાચિદાકાશ છે.

॥ કેવળ સ્વરૂપ સ્વયં પ્રકાશી મહાચિદાકાશ. ॥

સ્વયં મહાચિદાકાશ જ રૂપ ચત્સ્ફુર્તિ રચે

(શક્તિ) (બ્રહ્મ) (સંકલ્પ) (રૂપ)

ચિદાકાશ રૂપ ચત્સ્ફુર્તિ રચે એકરસ છે.

॥ કુદરતે કુદરત એકરસે એકરસ છે. ॥

॥ ચિદાકાશી ચિદાકાશ એકરસે એકરસ છે. ॥

અનંત મહાચિદાકાશની જ અનંત સ્ફુર્તિ છે.

અનંત મહાસાગરની જ અનંત લહેવ છે.

॥ દરમૂળ કોઈ જ અતના ભેદભેદ જ નથી. ॥

॥ મારાસ સૈલવ્યથી અનંત મહાચિદાકાશી. ॥

સ્વયં લહેર જાણી અનંત મહાસાગર છે.

સ્વયં ચિદાકાશ છે તેજમાં તેજ જ્યોતિમાં જ્યોતિ.

॥ કેવળ મહાચિદાકાશ જ છે જીવ વસ્તુ નથી. ॥

॥ કેવળ મહાચિદાકાશ જ છે ॐ સોહં ॐ સોહં ॐ સોહં ॥

॥ ગર્મદા સદાશિવ પરંતપ્ત સ્વયંસિદ્ધિ છે. ॥

॥ એક છે અને સર્વ કાંઈ તે ॥

એ જ બધું છે એટલે એના જ બધા ભાવિક છે.

એ થોડો કાંઈ બધાનો કુદો જુદો છે એક જ છે.

જેની જે કહેવું હોય એ કહે એતો જે છે તે છે.

એ પોતે જ વચ્ચાં સંપૂર્ણ પ્રકાશી વ્યાં શું બહી રહે.

॥ ભગવાનમાં ભગવાન જ છે જીવ વસ્તુ નથી. ॥

॥ સચ્ચિદાનંદ પૂર્ણબ્રહ્મ એકરસ જ છે સૌ છે. ॥

કેવળ મહાચિદાકાશ તરંગાકાશમાં ભાસ્કું.
તરંગાકાશ કેવળ મહાચિદાકાશમાં ભાસ્કું.
॥ કેવળ મહાચિદાકાશ છે તરંગાકાશું નથી. ॥

મહાચિદાકાશ અગ્રાતને દુનિયા કાંઈ નથી.
દુનિયામાં મૂઠને મહાચિદાકાશ ગામ નથી.
મહાચિદાકાશ પૂર્ણતા છે દુનિયા હૈયાહોળી.

સ્વયંસિદ્ધિ ॥
સ્વયંપૂર્ણ પૂર્ણ થાય છે એવું કાંઈ અનું નથી.
શૂન્ય અર્થ શૂન્ય થાય છે એવું કાંઈ અનું નથી.
સ્વયંપૂર્ણ સ્વયંપૂર્ણ જ છે શૂન્ય અર્થ શૂન્ય છે. ॥

શાંત સ્વસ્થ સ્થિર ધીર ગંભીર પુરુષસ્વરૂપ છે. ॥

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ યદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥
પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

ॐ

॥ परमआत्मा परमगुरु परमशिव पूजा ॥

॥ संपूर्ण ચિદાકાશ સંપૂર્ણ પ્રકાશ પરા પૂજા ॥

સંપૂર્ણ ચિદાકાશ જ છે સંપૂર્ણ અવિદ્યા નથી.

વ્યાસપૂર્ણિમા વિ.સં. ૨૦૧૪

ॐ ઠ્ઠી અરૂંડ સચ્ચિદાનંદ પરબ્રહ્મણે નમઃ ॥

ૐ(પરમાત્મા) તથા ઠ્ઠી(પરમાત્માની અભિન્ન અનંત પરમચિત્શક્તિ-ચૈતન્યશક્તિબીજ સહિત) વિભાગ વિનાના અખંડ સચ્ચિદાનંદ પરબ્રહ્મને નમસ્કાર ઠો.

ૐ યો બ્રહ્મણં વિદધાતિ પૂર્વ યો વૈ વેદાંશ્ચ પ્રહિણોતિ તસ્મૈ ।

તં હ દેવં આત્મબુદ્ધિપ્રકાશં મુમુક્ષુર્વૈ શરણમહં પ્રપદ્યે ॥

ૐ શાન્તિઃ શાન્તિઃ શાન્તિઃ ॥

ૐ જે(સંપૂર્ણ ચિદાકાશ) પૂર્વે અભિન્ન બ્રહ્મા(હિરણ્યગર્ભ-સમષ્ટિસંકલ્પ) આદિને સર્જે છે અને વેદો(સંપૂર્ણ ચિદાકાશપ્રકાશ)ને પ્રેરિત કરે છે(પ્રકાશે છે), મુમુક્ષુ(પરમપદમાં પૂર્ણવિશ્રાંતિની ઈચ્છાવાળો)ઓની ઈન્દ્રિયો, બુદ્ધિ તથા આત્માને પ્રકાશે છે તે આઘ પરબ્રહ્મ દેવને શરણે હું જાઉં છું. - સંપૂર્ણ ચિદાકાશમાં હું એકરૂપ રહું છું.

ૐ

અરૂણડમણડલાકારં વ્યાસં યેન ચરાચરમ્ । તત્પદં દર્શિતં યેન તસ્મૈ શ્રીગુરવે નમઃ ॥

અખંડ દષ્ટિસૂષ્ટિરૂપી વિલાસભાસના ચરઅચરમાં સર્વાધિષ્ઠાનરૂપે વ્યાપીને રહેલાં વિભાગ વિનાનાં સ્વયંપ્રકાશપદને દેખાડનારા સૌથી મોટાં તત્ત્વ-ગુરુરૂપે રહેલાં સ્વયંપ્રકાશ પરમાત્માને નમસ્કાર ઠો.

અજ્ઞાનતિમિરાન્ધસ્ય જ્ઞાનાંજનશલાકયા । ચક્ષુરુન્મીલિતં યેન તસ્મૈ શ્રીગુરવે નમઃ ॥

અજ્ઞાન અંધકારથી બીડાયેલી દષ્ટિને જ્ઞાન અંજનરૂપી સળી(તત્ત્વબોધ) વડે દિવ્યચક્ષુ જ્ઞાનચક્ષુ ઉઘાડનારા સૌથી મોટા તત્ત્વ-ગુરુરૂપે રહેલાં સ્વયંપ્રકાશ પરમાત્માને નમસ્કાર ઠો.

ગુરુર્બ્રહ્મા ગુરુર્વિષ્ણુઃ ગુરુર્દેવો મહેશ્વરઃ । ગુરુરેવ પરં બ્રહ્મ તસ્મૈ શ્રીગુરવે નમઃ ॥

સૌથી મોટું તત્ત્વ-ગુરુ જ અભિન્ન શૂન્ય ભાસમાત્ર બ્રહ્મા(હિરણ્યગર્ભ ૨જ સૂષ્ટિ) ગુરુ જ વિષ્ણુ(સત્ત્વ સ્થિતિ) ગુરુ જ મહેશ્વર(તમ પ્રલય) છે. સૌથી મોટું તત્ત્વ ગુરુ જ સાક્ષાત્ પરંબ્રહ્મ(સંપૂર્ણ ચિદાકાશ) છે. સૌથી મોટાં તત્ત્વ- ગુરુરૂપે રહેલાં સ્વયંપ્રકાશ પરમાત્માને નમસ્કાર ઠો.

સ્થાવરં જંગમં વ્યાસં યત્કિઞ્ચિત્ સચરાચરમ્ । તત્પદં દર્શિતં યેન તસ્મૈ શ્રીગુરવે નમઃ ॥

સ્થાવર જંગમ જે કાંઈ સચરાચર છે તે સઘળામાં અધિષ્ઠાનરૂપે વ્યાપ્ત તે પરમપદને દેખાડનારા સૌથી મોટાં તત્ત્વ-ગુરુરૂપે રહેલાં સ્વયંપ્રકાશ પરમાત્માને નમસ્કાર ઠો.

ચિન્મયં વ્યાપિ યત્સર્વં ત્રૈલોક્યં સચરાચરમ્ । તત્પદં દર્શિતં યેન તસ્મૈ શ્રીગુરવે નમઃ ॥

ત્રણેય લોકનાં ચરઅચર સર્વમાં ચૈતન્યરૂપે વ્યાપીને સ્થિત રહેલાં પદને દેખાડનારા સૌથી મોટાં તત્ત્વ-ગુરુરૂપે રહેલાં સ્વયંપ્રકાશ પરમાત્માને નમસ્કાર ઠો.

સર્વશ્રુતિશિરોરત્નવિરાજિતપદામ્બુજઃ । વેદાન્તામ્બુજસૂર્યો યસ્તસ્મૈ શ્રીગુરવે નમઃ ॥

સર્વશ્રુતિઓ(સંપૂર્ણ ચિદાકાશપ્રકાશ)નાં મસ્તકે ધારણ કરેલું શિરોરત્ન(ઋગ્વેદ યજુર્વેદ સામવેદ અથર્વવેદનાં ચાર મહાવાક્યો 'અહં બ્રહ્માસ્મિ' 'તત્ત્વમસિ' 'અયં આત્મા બ્રહ્મ' 'પ્રજ્ઞાનં બ્રહ્મ' એ ચારેયનો મર્માર્થ) જેમનાં ચરણકમળમાં વિરાજીત છે(એ અવસ્થામાંથી સો ઠાથ નીચે ઊતરી આવું ત્યારે માંડ ૐ બોલી શકું. - શ્રી રામકૃષ્ણ પરમહંસ),

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ યદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

જે વેદાન્ત(જ્યાં જાણવાનો અંત આવે તે અપરોક્ષાનુભવ)ને જે પ્રકાશ છે તે બ્રહ્મસૂર્ય સમાન છે તે સૌથી મોટાં તત્ત્વ-ગુરુરૂપે રહેલાં સ્વયંપ્રકાશ પરમાત્માને નમસ્કાર હો.

चैतन्यः शाश्वतः शान्तो व्योमातीतो निरंजनः । बिन्दुनादकलातीतस्तस्मै श्रीगुरुवे नमः ॥

ચૈતન્ય(સ્વયંપ્રકાશ તત્ત્વ)સ્વરૂપ શાશ્વત(આદિ મધ્ય અંતથી રહિત, જન્મ વિકાર નાશથી રહિત - નિત્ય સત્ય) શાન્ત(જે માં કોઈપણ જાતના સ્ફુરણની શક્યતા જ નથી એવું ધનતત્ત્વ-સંપૂર્ણ અવિદ્યાઉપદ્રવરહિત) વ્યોમાતીત(ભૂતાકાશ ચિત્તાકાશ માયાકાશથી પર ચિદાકાશ) નિરંજન(ધરમૂળ લેશમાત્ર અવિદ્યા કલંક રહિત-કોઈપણ જાતના વિલાસભાસ રહિત) બિન્દુનાદકલા-અનંત ચિદ્ધનમાં અભિન્ન વિલાસભાસમાત્ર બિન્દુ(ચિદ્બિંદુ) નાદ(પ્રણવ-અ સ્થૂલ ભૂત ઉ સૂક્ષ્મ સંકલ્પ મ્ કારણ અવિદ્યા અમાત્ર(જે માત્રા નથી, ઉચ્ચારમાં આવતી નથી) - મહાકારણ શુદ્ધ ચૈતન્ય) એ કલા(જગત સૃષ્ટિસ્થિતિપ્રલયચક્ર)થી જે પર છે. કેવળ અનંત ચૈતન્યપ્રકાશ પરમાત્મા છે-બિન્દુનાદકલા (અનંતકોટિ બ્રહ્માંડો ત્રસરેણુ જેમ ભાસે છે)થી અતીત પર પરમતત્ત્વ ગુરુ અવૈયકિતક સાર્વત્રિક સર્વાધિષ્ઠાન તત્ત્વ ગુરુ જ પોતામાં અભિન્ન શૂન્ય અધ્યસ્તરૂપે ભાસે છે તે પરમતત્ત્વ-ગુરુરૂપે રહેલ સ્વયંપ્રકાશ પરમાત્માને નમસ્કાર હો.

ज्ञानशक्तिसमारूढः तत्त्वमालाविभूषितः । भुक्तिमुक्तिप्रदाता च तस्मै श्रीगुरुवे नमः ॥

જ્ઞાન(પરમાત્મતત્ત્વપ્રકાશ) અને શક્તિ(પરમાત્માની અભિન્ન અનંત પરમ ચિત્શક્તિ ચૈતન્યશક્તિ) પર સમાનરીતે આરૂઢ, અનંત એકરસ પરમતત્ત્વનાં -

सत्यम् ज्ञानम् अनन्तम् ब्रह्म शान्तम् शिवम् अद्वैतम्

एकात्मप्रत्ययसारम् - सर्वत्र એક આત્માની પ્રતીતિનાં સારરૂપ- યોથું પદ (શૂન્યભાસમાત્ર જાગ્રત સ્વપ્ન સુષુપ્તિથી પર)તુરીય કહેવાય છે-માંડૂક્ય ઉપનિષદ્

અક્ષરમ્(અવિનાશી) અનિર્દેશ્યમ્(શૂન્ય ભાસમાત્રનાં સૂચનો સંકેતોથી નિર્દેશ ન કરી શકાય એવું) અવ્યક્તમ્(અનંત એકરસ પરમતત્ત્વ પોતામાં કદી બીજું થતું નથી.) સર્વત્રગમ્(સર્વત્ર રહેલું) અચિન્ત્યમ્(ચિંતવી ન શકાય તેવું-શૂન્યચિત રહિત) કૂટસ્થ(પૂર્ણસ્વરૂપે નિર્વિકાર રહે છે) અચલમ્(જે પોતાના પૂર્ણસ્વરૂપથી કદી ચલિત થતું નથી તે) ધ્રુવમ્(પૂર્ણસ્વરૂપે નિત્ય) સન્નિયમેન્દ્રિયગ્રામં(ઈન્દ્રિયાતીત) સર્વત્ર સમબુદ્ધય(સર્વત્ર સમ રહેલું) સર્વભૂતહિતે રતાઃ(સર્વભૂતોમાં સમાનરૂપે રહેલું) - ગીતા અ. ૧૨ શ્લોક ૩, ૪

આનંદ શાન્તિ ઇત્યાદિ - અનંત દિવ્ય અલૌકિક પાસાંઓરૂપી તત્ત્વમાળા વડે વિભૂષિત, ભુક્તિમુક્તિ આપનારા ભુક્તિ - જીવતાં જ જીવન્મુક્તિ - બ્રાહ્મી સ્થિતિ સર્વથા નિષ્કામ નિઃસ્પૃહ નિર્મમ નિરહંકાર છે તે બ્રહ્મની શાંતિને પામે છે તે જ ભુક્તિ (ગીતા અ. ૧૨ શ્લોક ૭૧) મુક્તિ - આ બ્રાહ્મી સ્થિતિને પામીને સર્વથા મોહ પામતો નથી. અંતે વિદેહમુક્તિ - બ્રહ્મનિર્વાણને પામે છે - અખંડ સચ્ચિદાનંદ પરબ્રહ્મમાં એકરસ જ થઈ જાય છે. (ગીતા અ. ૧૨ શ્લોક ૭૨) સૌથી મોટાં તત્ત્વરૂપે રહેલાં સ્વયંપ્રકાશ પરમાત્માને નમસ્કાર હો.

अनेकजन्मसम्प्राप्त कर्मबन्धविदाहिने । आत्मज्ञानप्रदानेन तस्मै श्रीगुरुवे नमः ॥

શૂન્ય અવિદ્યામાત્ર વિલાસભાસ અનેક જન્મોનાં સંચિત થયેલાં કર્મબંધનો (સંપૂર્ણ અવિદ્યા અને તેનું કાર્ય)ને બાળીને આત્મજ્ઞાન(કેવળ સ્વસ્વરૂપ(પોતે પોતાનું)સ્વયંપ્રકાશ ચિદાકાશ છે.-પરમાત્માના કેવલ્યપણામાં જીવ એવું સ્ફુરણ ઉદ્ભવવાની અજ્ઞાનરૂપી ભ્રાન્તિને તત્ત્વબોધથી બાળીને અવશિષ્ટ પૂર્ણસ્વરૂપ) આપનારા સૌથી મોટા તત્ત્વ-ગુરુરૂપે રહેલાં સ્વયંપ્રકાશ પરમાત્માને નમસ્કાર હો.

शोषणं भवसिन्धोश्च ज्ञापनं सारसम्पदः । गुरोः पादोदकं सम्यक् तस्मै श्रीगुरुवे नमः ॥

ગુરુચરણામૃત(નારાયણનાં ચરણથી વિલાસભાસનો અંત છે. ચિદાકાશગંગા પ્રગટી અને કેવળ ચિદાકાશ અમૃતપ્રકાશ મંગલાચરણ છે. - કેવળ આત્મા જ છે અવિદ્યા કાંઈ છે જ નહીં એવો બોધ જ અવિદ્યાનો ક્ષય છે.)શૂન્ય વિલાસભાસમાત્ર ભવસાગરને તત્ત્વબોધના ઉપચારમાત્ર શોષનાર(નારાયણમાં મસ્તિષ્કમાં સહસ્રદળ કમળમાં

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

સંપૂર્ણ ચિદાકાશ ચિદાકાશ જ છે.) તેમજ સાર(સંપૂર્ણ ચિદાકાશ)રૂપી સમ્પદા પ્રકાશનાર છે તે સૌથી મોટાં તત્ત્વ-ગુરુરૂપે રહેલાં સ્વયંપ્રકાશ પરમાત્માને નમસ્કાર હો.

ન ગુરોરધિકં તત્ત્વં ન ગુરોરધિકં તપઃ । તત્ત્વજ્ઞાનાત્ પરં નાસ્તિ તસ્મૈ શ્રીગુરવે નમઃ ॥

અનંત એકરસ પરમતત્ત્વ ગુરુથી અધિક કોઈ તત્ત્વ(સાર-સત્ય) નથી, પરમતત્ત્વ ગુરુથી અધિક કોઈ તપ(શુદ્ધિ - આત્મશુદ્ધિ) નથી, પરમતત્ત્વજ્ઞાનથી અધિક કોઈ જ્ઞાન(પ્રકાશ) નથી. સ્વયંપ્રકાશ પરમાત્મા તત્ત્વ તપ જ્ઞાન એકરસ છે એવાં સૌથી મોટાં તત્ત્વ ગુરુરૂપે રહેલાં સ્વયંપ્રકાશ પરમાત્માને નમસ્કાર હો.

મન્નાથઃ શ્રી જગન્નાથઃ મદ્ગુરુઃ : શ્રી જગદ્ગુરુઃ । મદાત્મા સર્વભૂતાત્મા તસ્મૈ શ્રીગુરવે નમઃ ॥

મારાં નાથ શ્રી જગન્નાથ છે, મારા ગુરુ શ્રી જગદ્ગુરુ છે. મારા આત્મા સર્વભૂતાત્મા છે તે સૌથી મોટાં તત્ત્વ-ગુરુરૂપે રહેલાં સ્વયંપ્રકાશ પરમાત્માને નમસ્કાર હો.

ગુરુ રાદિરનાદિશ્ચ ગુરુઃ પરમદૈવતમ્ । ગુરોઃ પરતરં નાસ્તિ તસ્મૈ શ્રીગુરવે નમઃ ॥

અનંત એકરસ પરમતત્ત્વગુરુ જ આદિ છે પરમતત્ત્વ ગુરુ જ અનાદિ છે પરમતત્ત્વગુરુ પરબ્રહ્મ ચૈતન્ય છે. સર્વને ઓળંગીને રહેલું પરમતત્ત્વ-ગુરુ(સર્વથી પર-વિરાટથી પર હિરણ્યગર્ભ, હિરણ્યગર્ભથી પર ઈશ્વર, ઈશ્વરથી પર પરબ્રહ્મ તત્ત્વ)થી અધિક કાંઈ નથી તે સૌથી મોટા તત્ત્વ ગુરુરૂપે રહેલાં સ્વયંપ્રકાશ પરમાત્માને નમસ્કાર હો.

બ્રહ્માનંદં પરમસુખદં કેવલં જ્ઞાનમૂર્તિમ્ દ્વન્દ્વાતીતં ગગનસદૃશં તત્ત્વમસ્યાદિલક્ષ્યમ્ ।

एकं नित्यं विमलमचलं सर्वधीसाक्षीभूतं भावातीतं त्रिगुणरहितं सद्गुरुं तं नमामि ॥

સ્વયં બ્રહ્માનંદ પરમ(આત્મ)સુખદ કેવલ્ય(સંપૂર્ણ ચિદાકાશ) સાક્ષાત્ (સ્વયં પ્રકાશ)જ્ઞાનસ્વરૂપ (જન્મમૃત્યુ હર્ષશોક આદિ)દ્વન્દ્વોથી પર આકાશ જેવાં-ચિદાકાશ ‘તત્ત્વમસિ’ આદિ વાક્યોનાં મર્માર્થને જે પ્રકાશે છે એક(જેમાં શુદ્ધ ચૈતન્યતત્ત્વમાત્ર વિના કદી બીજું નથી) નિત્ય(જે સર્વત્ર સદાય છે) વિમલ(પૂર્ણ અવિદ્યામળરહિત) અચલ(પોતાનાં પૂર્ણસ્વરૂપથી કદી ચલિત ન થાય એવું) સર્વાધિષ્ઠાન સર્વબુદ્ધિનાં સાક્ષીરૂપ (સર્વ શૂન્ય ભાસમાત્ર) ભાવોથી પર (શૂન્ય ભાસમાત્ર જગત સૃષ્ટિ સ્થિતિ પ્રલય ચક્ર)ત્રણેય ગુણોથી રહિત હે આઘ પરબ્રહ્મ સદ્ગુરુ, તમને હું નમું છું. (આપની સાથે એકત્વની ભાવનાથી એકરસ રહું છું.)

त्वमेव माता च पिता त्वमेव त्वमेव बन्धुश्च सखा त्वमेव ।

त्वमेव विद्या द्रविणं त्वमेव त्वमेव सर्वं मम देव देव ॥

તમે જ માતા (દિવ્ય વાત્સલ્ય-કરુણા સંભાળ રક્ષણ કલ્યાણ) છો, તમે જ પિતા (દિવ્ય વિવેક-વિચાર-બોધ) છો, તમે જ બન્ધુ (દિવ્ય આત્મીય) છો, તમે જ સખા (દિવ્ય મિત્ર) છો, તમે જ વિદ્યા (દિવ્ય બ્રહ્મવિદ્યા) છો, તમે જ ધન (દિવ્ય પરમાત્મધન) છો. હે દેવ દેવ, સર્વ દેવોનાં દેવ પરમપિતા પરમાત્માદેવ, તમે જ મારું સર્વ-સર્વસ્વ-સર્વેસર્વા-પૂર્ણ છો - કેવળ પોતાનું પૂર્ણસ્વરૂપ પરમાત્મા જ છે.

ॐ

हृदि स्थितं पंकजमष्टपत्रं । सकेसरं कर्णिकामध्यानलं ।

अंगुष्ठमात्रं मुनयो वदन्ति । ध्यायेत् च विष्णुं पुरुषं पुराणम् ॥

સહસ્રદળ કમળમાં બ્રહ્મરંધ્રમાં સુષુમ્ણાનાડી જ્યાં સમાય છે તે સ્વયંપ્રકાશ ચિદાકાશ-તુરીયાતીત-વિભાગરહિત અનંત ચિદાકાશની શુદ્ધ સૂક્ષ્મ ચૈતન્ય કિરણાવલિઓ, ભ્રૂમધ્ય(આજ્ઞા) કંઠ(વિશુદ્ધ)માં થઈને જે હૃદયકમળ-અનુભવચૈતન્ય(અનાહત)માં પ્રકાશે છે મુનિઓ(જેમનું મન સદાય પરમાત્મારૂપ છે) જેમને અંગુઠા જેવડાં-સાક્ષી-આત્મચૈતન્ય-તુરીય-ભાસમાત્ર ભાગનું ચૈતન્ય કહે છે અનાદિસિદ્ધ સત્ પુરુષ-નવદ્વારવાળા પુર દેહમાં અધિષ્ઠાન ચિદાકાશ જ પુરુષ વિષ્ણુ-વ્યાપક ચૈતન્ય પરમાત્માનું ધ્યાન ધરું છું.-એકરસ રહું છું.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

परमाकाश ज पूर्ण छे विलासभास शून्य छे.

हृदयकमलमध्ये सूर्यबिंबासनस्थं सकलभुवनबीजं सृष्टिसंहार हेतुं ।

निरतिशयसुखात्मज्योतिषं हंसरूपं परमपुरुषमाद्यं चिन्तयेदात्ममूर्तिम् ॥

हृदयकमળ(अनुभवचैतन्य)ની મધ્યમાં બ્રહ્મસૂર્યાસન પર વિરાજમાન સકળભુવન(શૂન્ય વિલાસભાસ)નાં બીજ(કારણ) (શૂન્ય ભાસમાત્ર)સૃષ્ટિસંહારનાં હેતુ(કારણ)રૂપ નિરતિશય(આત્યંતિક-સંપૂર્ણ) સુખ(બ્રહ્માનંદ) સ્વયંપ્રકાશ જ્યોતિસ્વરૂપ હંસ(આત્મ-અનાત્મ વિવેક)રૂપ આત્મસ્વરૂપ આદ્ય પરમપુરુષનું ચિંતન કરું છું.

આરાધયામિ મણિસન્નિભમાત્મલિંગમ્ । માયાપુરી હૃદયપંકજસન્નિવિષ્ટમ્ ॥

સ્વયંપ્રકાશ મણિની જેમ માયાપુરી(શૂન્ય ભાસમાત્ર નવદ્વારવાળું પુર)રૂપી દેહમાં હૃદયકમળમાં(અનુભવ ચૈતન્ય-અનાહતમાં રહેલાં-પ્રકાશતાં) સ્વયંપ્રકાશ આત્મલિંગ(આત્મજ્યોતિ) પૂર્ણ પરમાત્મસ્વરૂપની હું આરાધના કરું છું.

શ્રદ્ધાનદી વિમલચિત્તજલાભિષેકૈઃ । નિત્યં સમાધિ કુસુમૈર્નપુનર્ભવાય ॥

શ્રદ્ધાનદીનાં વિમળચિત્તજળ વડે અભિષેકથી નિત્ય સમાધિ-ચિત્ત ચિદાકાશ એકરસરૂપી કુસુમાંજલિથી પુનર્જન્મ થતો નથી.

દેહો દેવાલયઃ પ્રોક્તો જીવો દેવઃ સનાતનઃ । ત્યજેદ્જ્ઞાનનિર્માલ્યં સોઽહં ભાવેન પૂજયેત્ ॥

દેહ દેવાલય કહેવાય છે જીવ જ સનાતન દેવ. હું દેહ છું એવું અજ્ઞાનનિર્માલ્યને ત્યજીને 'સોઽહં' - હું તે પૂર્ણ પરમાત્મા છું - ભાવથી પૂજન કરું છું.

સ્વામિન્ સર્વજગન્નાથ યાવત્ પૂજાવસાનકં । તાવત્ ત્વં પ્રીતિભાવેન બિંબેડસ્મિન્ સન્નિધિ કુરુ ॥

હે સ્વામિ, હે સર્વ જગન્નાથ, જેમ આ પૂજાની પૂર્ણતા કરું છું તેમ આ બિંબ-હૃદયકમળ આત્મસ્વરૂપ સાક્ષી આત્મામાં તમે સંપૂર્ણ ચિદાકાશ પ્રીતિભાવથી એકરસભાવે સન્નિધિ કરો એકાત્મતા કરો સંપૂર્ણ પ્રકાશો.

ॐ આત્મને નમઃ । ॐ સાક્ષી આત્માને નમસ્કાર.

ॐ અન્તરાત્મને નમઃ । ॐ સર્વાન્તર્યામી અન્તરાત્માને નમસ્કાર.

ॐ પરમાત્મને નમઃ । ॐ સંપૂર્ણ ચિદાકાશ પરમાત્માને નમસ્કાર.

ॐ જ્ઞાનાત્મને નમઃ । ॐ સ્વયંપ્રકાશ ચૈતન્ય જ્ઞાનાત્માને નમસ્કાર.

આત્માપૂજાં સમર્પયામિ ॥ આત્મા પરમાત્મામાં સમાઈ(સમાધિ) સદા પરમાત્મારૂપ રહે છે એ જ આત્મપૂજા સમર્પણ.

ॐ

પરા પૂજા

અર્ચકે સચ્ચિદાનંદે નિર્વિકલ્પૈકરૂ પિણિ । સ્થિતેઽદ્વિતીયભાવેઽસ્મિન્કથં પૂજા વિધીયતે ॥

સચ્ચિદાનંદ અખંડ છે નિર્વિકલ્પ છે અદ્વિતીયભાવે સ્થિત છે તો એકરૂપિણિ પૂજા(અનંત એકરસ બ્રહ્મ શૂન્ય ભાસમાત્ર પૂજક પૂજા પૂજ્ય સંકલ્પત્રિપુટીરહિત છે. બ્રહ્મ પૂર્ણસ્વરૂપ છે અભિન્ન વિલાસભાસમાત્ર સંકલ્પ નિઃ સ્વરૂપ છે.) શૂન્ય ઉપચારમાત્ર વિધિ કેવી રીતે થઈ શકે !

પૂર્ણસ્વાવાહનં કુત્ર સર્વાધારસ્ય ચાસનમ્ । સ્વચ્છસ્ય પાદ્યમર્ધ્યં ચ શુદ્ધસ્વાચમનં કુતઃ ॥

સર્વત્ર રહેલું હોવાથી પૂર્ણને આવાહન કેવી રીતે થઈ શકે અને સર્વાધારને આસન ! સ્વચ્છને પાદ્યઅર્ધ્ય અને શુદ્ધને આચમન કેવી રીતે !

નિર્મલસ્ય કુતઃ સ્નાનં વસ્ત્રં વિશ્વોદરસ્ય ચ । અગોત્રસ્ય ત્વવર્ણસ્ય કુતસ્તસ્યોપવીતકમ્ ॥

નિર્મળને સ્નાન કેવી રીતે અને વિશ્વને ઉદરમાં ધરનારને વસ્ત્ર ! અગોત્ર તેમજ અવર્ણને ઉપવીત કેવી !

નિર્લેપસ્ય કુતો ગંધઃ પુષ્પં નિર્વાસનસ્ય ચ । નિર્વિશેષસ્ય કા ભૂષા કોઽલંકારો નિરાકૃતેઃ ॥

નિર્લેપને સુગંધ કેવી વાસનારહિતને પુષ્પો ! નિર્વિશેષનાં શણગાર કેવાં નિરાકૃતિનાં અલંકારો કેવાં !

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ યદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

निरंजनस्य किं धूपैर्दीपैर्वा सर्वसाक्षिणः । निजानंदैकतृप्तस्य नैवेद्यं किं भवेदिह ॥
निरंजनने धूप કેવાં કે સર્વસાક્ષીને દીપ ! અહીં નિજાનંદએકતૃપ્તનાં નૈવેદ્ય કેવી રીતે થાય !

વિશ્વાનંદયિતુસ્તસ્ય કિં તાંબૂલં પ્રકલ્પ્યતે । સ્વયંપ્રકાશચિદ્રૂપો યોઽસાવર્કાદિભાસકઃ ।
સૂર્ય આદિ જ્યોતિઓનાં પ્રકાશક, સ્વયંપ્રકાશ ચિદ્રૂપ સ્વયં વિશ્વાનંદને તાંબૂલનું શું પ્રયોજન !

સંપૂર્ણ ચિદાકાશને પોતામાં ધરમૂળ નથી એવાં શૂન્ય ભાસમાત્રથી શૂન્ય ભાસમાત્ર પૂજાનું શું પ્રયોજન !
પ્રદક્ષિણા હ્યનન્તસ્ય હ્યદ્વયસ્ય કુતો નતિઃ । વેદવાક્યૈરવેદ્યસ્ય કુતઃ સ્તોત્રં વિધીયતે ॥

અનંતની પ્રદક્ષિણા કેવી રીતે થાય અદ્વય(બે રહિત- નમસ્કાર કરનાર, જેને નમસ્કાર કરાય છે તે)ને નમસ્કાર કેવી રીતે થાય ! વેદવાક્યો(ચિદાકાશપ્રકાશ-અભિન્ન વિલાસભાસ અપેક્ષાએ આવિભાવપ્રકાશ)થી ન જણાય - (સ્વયંપ્રકાશ બ્રહ્મને વેદાંત બ્રહ્મજ્ઞાન પ્રકાશનું નથી.-વસિષ્ઠ) (વેદ-બ્રહ્મ જીવ નથી જગત નથી એમ નેતિ નેતિ આ નથી આ નથી એમ કહી મૌન થઈ જાય છે. બ્રહ્મ શું એ હજુ સુધી કોઈ મુખે ઉચ્ચારી શક્યું નથી. જ્યાં વિચાર બંધ જ્યાં વાણી બંધ જ્યાં આનંદ અને શાંતિ ત્યાં જ બ્રહ્મ. - શ્રી રામકૃષ્ણ પરમહંસ) - એવું અનંત એકરસ પરમતત્ત્વનાં સ્તુતિગાન કેવી રીતે કરવા !

સ્વયંપ્રકાશમાનસ્ય કુતો નીરાજનં વિભોઃ । અન્તર્બહિશ્ચ પૂર્ણસ્ય કથમુદ્વાસનં ભવેત્ ॥
વિશ્વને પૂર્ણરૂપે ભરપૂર કરીને રહેલાં હે વિભો, સ્વયંપ્રકાશમાનની આરતી કેવી રીતે કરું ! અંદર અને બહાર પૂર્ણનું ઉદ્વાસન કેવી રીતે થઈ શકે !

એકમેવ પરાપૂજા સર્વાવસ્થાસુ સર્વદા । એકબુદ્ધ્યા તુ દેવેશે વિધેયા બ્રહ્મવિત્તમૈઃ ॥
બ્રહ્મવિત્તમોએ ખરે જ, દેવેશ-સંપૂર્ણ ચિદાકાશમાં એક જ પરા પૂજા સર્વાવસ્થામાં સર્વદા એકબુદ્ધિ સંપૂર્ણ એકરૂપતાથી સંપૂર્ણ પ્રકાશી છે.

આત્મા ત્વં ગિરિજા મતિઃ સહચરા પ્રાણાઃ શરીરં ગૃહં ।

પૂજા તે વિવિધોપભોગરચના નિદ્રા સમાધિસ્થિતિઃ ।

સંચારઃ પદયોઃ પ્રદક્ષિણવિધિઃ સ્તોત્રાણિ સર્વા ગિરો ।

યદ્યત્કર્મ કરોમિ તત્તદ્વિહ્વલં શંભો તવારાધનમ્ ॥

તમે આત્મા સંપૂર્ણ ચિદાકાશ છો. અભિન્ન પરમચૈતન્યશક્તિ ગિરિજા મતિ છે, પ્રાણ સંપૂર્ણ ચૈતન્ય સંવેદનસંપદ સહચરા છે, શરીર ગૃહ સંપૂર્ણ વિરાટ દેવળ છે, વિવિધોપભોગરચના-અભિન્ન સંપૂર્ણ વિવિધ દેશ્યરચના જ તારી પૂજા છે, નિદ્રા પરમનિર્વાણ, મહાપ્રલય સમાધિ-પૂર્ણસ્વરૂપસ્થિતિ છે, બન્ને પદ(અનંત એકરસ પરમપદ બે સ્વરૂપ-એક પદ સંપૂર્ણ ચિદાકાશ, બીજો પદ અભિન્ન પરમ ચૈતન્યશક્તિ)વડે થયેલ સંચાર(પરમાત્માની પોતાથી પોતામાં અભિન્ન દિવ્ય અલૌકિક લીલા ક્રીડા હિલ્લોલ કલ્લોલ) પ્રદક્ષિણવિધિ છે, સર્વવાણી(સરસ્વતી, બ્રહ્મવિદ્યા) સ્તોત્રો છે, જે જે કર્મ કરું હે પૂર્ણશાંતિસ્વરૂપ પ્રભુ, તે અભિલ સંપૂર્ણ આપની આરાધના હજો.

ॐ ॐ ॐ

केवल स्वस्वरूप स्वयंप्रकाश चिदाकाश है ।

चिदाकाशमें अलग दूसरा कुछ भी नहीं है ।

अनंत साक्षीपना अनंत द्रश्यपना नहीं है ॥

વસિષ્ઠ રામને કહે છે, ‘હે રામ, દુઃખ ત્રણ કાળમાંય નથી આ મારો છેલ્લો ઉપદેશ છે.’

॥ सच्चिदानंद सच्चिदानंद सच्चिदानंद ही है ॥

॥ जो है सो हैमें अलग दूसरा कुछ भी नहीं है ॥

॥ आ परा पूजा परमपद पूर्णविश्रान्ति ज छे ॥

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

परम शुद्ध विद्याकारः सदाशिव भैरवोऽहं.

सदाशिव इलासमां वसिष्ठને કહે છે, વસિષ્ઠ મુનિ,
 ખરા દેવ ક્યા છે તે શું તમે મહો છો ? હું પણ તે ખરો દેવ નથી,
 વિષ્ણુ બ્રહ્મા ઈન્દ્ર આદિ પણ ખરા દેવ નથી, વાયુ સૂર્ય ચંદ્ર અગ્નિ
 આદિ પણ ખરા દેવ નથી, કોઈ બ્રાહ્મણ (બ્રહ્મર્ષિ) રામ (રાજર્ષિ)
 રુદ્ર કે તમે પણ તે ખરા દેવ નથી,
 “આદિથી રહિત અંતથી રહિત અદ્વિતમ ચૈતન્ય પ્રકાશ જ ખરા દેવ છે”
આત્મજ્ઞાન જ તે દેવનું ખરું પૂજન છે, ઉપશમ બોધ સમતા વિચાર
સંતોષ વિવેક પૂજના પુષ્પ છે.
 અવિવેકી અરાની (મને) કૃત્રિમ મૂર્તિમાં કૃત્રિમ પુષ્પો વડે કૃત્રિમ પૂજન
 કરે, તમારા જેવા તત્ત્વવેદાને એવા પૂજનની જરૂર નથી. તમારે
ચૈતન્યરૂપને ચૈતન્યદેવનું ચૈતન્યપૂજન જ છે.
 આદિથી રહિત અંતથી રહિત ક્ષેત્ર વિનાના એક કેવળ તત્ત્વને જ
 અમે શિવ પરબ્રહ્મ પરમાત્મા સત્ ગત્ આદિ કલ્પિત નામો વડે
 બતાવીએ છીએ જેમાં દ્રષ્ટા દર્શન દ્રેશ્ય નથી, કર્તા કર્મ કરતા નથી,
 પ્રમાતા પ્રમાણ પ્રમેય નથી, બોધક બોધ બોધવ્ય નથી, હું તું તે નથી,
 આપણુ કે અન્વનું દેહપણુ નથી, ક્ષેત્ર અક્ષેત્ર નથી, ગામ રૂપ નથી,
 કર્તાવ્ય અકર્તાવ્ય નથી, વસ્તુ અવસ્તુ નથી, શૂન્ય અશૂન્ય નથી.
 શાસ્ત્ર ગુરુ આત્માને પ્રકાશતા નથી આત્મા સ્વયંપ્રકાશ છે,
 શાસ્ત્ર ગુરુ અવિદ્યાનો કૈય કરતા નથી કેવળ આત્મા છે અવિદ્યા છે જે નહીં
 એવો બોધ જ અવિદ્યાનો કૈય છે. શાસ્ત્ર ગુરુ આત્માસમાં સન્વય
 રજ તમ દૂર કરવાનો ઉપચારમાત્ર છે. લિંગલક્ષ્મીદેવના ત્વગ્રાહી જ
 આત્મલાભ કાચ છે ગુરુ લિંગદેવવાળો છે એટલે જેના ત્વગ્રાહી જે આત્માનો
 લાભ કાચ તેને લિંગદેવવાળા (ગુરુ)ની ગરજ નથી. વાસના છોડવી
પૌતાને (આત્માને) આધીન છે વાસના છોડવાથી આત્મલાભ કાચ છે
એટલું પોતે ન કરે તો કૈવી રીતે આત્મલાભ કાચ. ચૈતન્ય જ છે, જુદા
પૂજક પૂજા પૂજ્યનો આત્માસ નથી. પોતે જ ચૈતન્ય છે એવું નિરંતર અનુસંધાન
પૂર્વક આત્મપૂજન કરે છે તેમાં હું (સદાશિવ) તમે (વસિષ્ઠ) આદિ સૈવક જેવા છીએ.
 વસિષ્ઠ રામને કહે છે, જ્યારથી સદાશિવે મને ચૈતન્ય દેવનું અદ્વિતમ પૂજન
 બતાવ્યું છે ત્યારથી હું નિરંતર ચૈતન્યદેવનું જ આત્મજ્ઞાનરૂપ પૂજન કરું છું.
 દે રામ, પુષ્પ મસબલામાં કોડાકેસ પરિક્ષમ લાગે છે આત્માને મહાવામા
 એશ્વોત્થ પરિક્ષમ લાગતો નથી કેમકે આત્મા સ્વયંપ્રકાશ છે પૌતાના
 પ્રકાશમાં જ પોતે જલાસ છે બીજી પ્રકાશ જ નથી.

ॐ અભાપ સખિ દાનંદધન પરમાકાશ સોઽહં ॥

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥
 પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

૧૯-૯-૮૬, શુક્રવાર
ઋષિરાજ, માનો દરબાર
સવારે : ૧૧-૦૦

કોઈ દૂર તીર્થધામમાં ગયા હોઈએ એવો આનંદ થાય છે. આ ઋષિરાજ અને ગંગાજળ અને આ મા નો ખોળો. પરમાત્મા અને શક્તિ એક જ છે. બધાં એના બાળકો જ છે. વાતાવરણમાં દિવ્યતાની છાંટ અનુભવાય છે. તમે અમને વસ્તીની વચ્ચે પુરી દેત પણ અમને તો જંગલમાં મંગલ છે. તમે અમારામાં જરાક હા પાડતા નથી અમે તમારામાં જરાક હા પાડતા નથી. જે નિસર્ગ છે, જે પરમાત્માની દિવ્યશક્તિ છે તેના ખોળામાં બેસીએ તો કોઈ માળા ફેરવવી ન પડે, કોઈ ઔપચારિકતા-કૃત્રિમતા ન કરવી પડે. પરમાત્માએ પ્રકૃતિ સર્જી છે, મનુષ્યે વિકૃતિ સર્જી છે. એટલે અમને પ્રકૃતિમાતાનો દિવ્ય ખોળો પસંદ છે. તમે લેટ્રીન બનાવો છો તેમાં જંગલ જાવ તેના કરતાં અમને તો ખુલ્લામાં ધરતીમાતાના ખોળામાં જંગલ જવાનો આનંદ આવે છે. આ ધરતી આભ વાયુ જળ વનસ્પતિ જીવ જગત સૂર્ય ચંદ્ર આકાશ તારા બધું કુદરતી છે. શું ..પ્રભુ આનંદ મંગળ ? અમને તો ધાર્યા કરતાં વિશેષ આનંદ મળ્યો છે. અમે વગડામાં જ જગ્યા પસંદ કરીએ છીએ. .... છે પણ આ એનાથી અધિક અને વિશેષ લાગે છે. આપણે પરમાત્માના નામમાં મળ્યા અને નામમાં જ કૃપા. વિશુદ્ધ સત્ત્વ તમારી અંદર છે જ માત્ર નિમિત્ત મળ્યે પ્રગટ જ કરવાનું છે યાર્ડમાં આટલી બધી બોરીઓ છે એમાં સાત બોરી વધુ.

પ્રશ્ન - પ્રભુ, આનંદ આવ્યો ને ?

સ્વામીજી - હા, ખૂબ આનંદ આવ્યો. ક્યારેક ક્યારેક એમ થાય કે માતાજીના વડલા નીચે બેસીએ અને દર્શન કરીએ, ફરી ફરી ઈચ્છા થાય એવું છે. સંસ્કાર હોય અને ઈશ્વર પ્રેરણા થાય એટલે બધું બને. આ .. નામ છે. એમ બધું તાણાવાણાની જેમ ઓતપ્રોત છે.

જેમ વસ્ત્રમાં તાણાવાણા ઓતપ્રોત છે તેમ સૃષ્ટિમાં પરમાત્મા પણ ઓતપ્રોત છે. ગમે ત્યારે ગમે ત્યાં સંપર્ક થઈ શકે. તમે તો ઘડીક થોભ્યા અમે તો અઠવાડિયું થોભીશું. તમને યાર્ડ બ્યાર્ડ નથી સાંભરતું ને ? તમે અમારી ચિંતા કરતા હતા હવે અમે તમારી ચિંતા કરીએ છીએ બરાબર ને.

..પ્રભુ - અમે તો ક્યાંક ક્યાંક વચ્ચે વચ્ચે યાર્ડમાં ડૂબકી મારી આવીએ.

સ્વામીજી - ડૂબકી તો અમૃતસાગરમાં મારવાની છે અમે પરમાત્માનો શોર્ટ રસ્તો દેખાડીએ છીએ, તમે માર્કેટનો શોર્ટ રસ્તો દેખાડો છો." હવે આ શોર્ટ રસ્તો પકડો, અમે તો અપ્રાપ્ય હોય તેને પ્રાપ્ય બનાવીએ છીએ. બાઈબલનું વચન છે, જે પરમાત્માએ

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

આપણામાં પ્રાણ પૂર્યા, આપણા જીવનમાં ચૈતન્યનો સંચાર કર્યો, તો જે શ્વાસે આપણે તેનું સ્મરણ ન કરીએ- તમને શ્વાસ કોણે આપ્યો ? પરમાત્માએ. - તો એ શ્વાસ તેનું સ્મરણ કરી પાછો ન આપીએ એ જ દેવું, તમે ફરજ કઈ ગણાવો છો અને અમે ફરજ કઈ ગણાવીએ છીએ ? સ્પંદનો તો શ્વાસોશ્વાસના માના ગર્ભથી જ શરૂ થઈ જાય તો પ્રાપ્ય કર્મ કયું ? આ જન્મદાતા મા બાપ રૂપે, શાળામાં ગુરુરૂપે, સંતદરબારમાં આધ્યાત્મિક ગુરુરૂપે સંભાળે. આ બધું આપણને કોણે આપ્યું ? તો જે પરમાત્મા તમારા માટે આટલું બધું કરે છે તો હવે પ્રાપ્ય કર્મ કયું ? જે કોઈ મહાન આત્માઓ પરમાત્માના પ્રેમમાં પાગલ થયા, ડૂબી ગયા, એનાથી મહાન વિશેષતા કઈ ? પરમાત્માના પ્રેમમાં પાગલ થવું એ ખરો પ્રોફીટ (નફો) તમે લેવા માગો છો કે દુન્યવી પદાર્થો ? અમે તો એમ જ કહીએ કે બધા શ્વાસો પરમાત્માના પ્રેમમાં જ જાય, પરમાત્માનું સ્મરણ સત્સંગ ન હોય એવી ક્ષણો ઓછામાં ઓછી હોય વધુમાં વધુ ચાર્ડમાં રહેવાય તે નહીં. જેટલું પ્રભુના પ્રેમમાં, સંતોના સંગમાં રહેવાય તેટલું જ સાચું. બાળકે શાસ્ત્ર ન જોયા હોય છતાં પણ જન્મથી જ જિજ્ઞાસુ હોય છે. આ શું છે ? પેલું શું છે ? આને શું કહેવાય ? પેલાને શું કહેવાય ? બધું પૂછે જ છે પછી મુમુક્ષુ થાય, પછી મુક્ત થાય. તેની (ઈશ્વરની) મતિગતિ પૂરેપૂરી કોઈ પામી શકે નહીં, કળી શકે નહીં, ગમે તેટલો મહાન ચિંતક હોય તો પણ તેને (ઈશ્વરનો) સ્વીકાર કરવો જ પડશે. જેમ કુદરતની અંદર આ વડલો તારા સૂર્ય ચંદ્ર ઘણાં દેવ દેવી અવતાર એ બધામાં આપણે પણ છીએ જ. અખંડ કોણ ? હું કોણ ? જ્યારે વાત કહીએ ત્યારે અમે કહીએ. રામકૃષ્ણે ત્રૈલંગસ્વામીને પૂછ્યું લોકો કહે છે ભગવાન ઘણાં છે દેવ દેવી અવતાર, તમે શું કહો છો ? ત્રૈલંગસ્વામી સમાધિસ્થ, એક આંગળીથી બતાવ્યું, અંતર્મુખ થઈએ તો બધું એક જ અખંડ સમરસ જ છે. જો બહિર્મુખ થઈએ તો ઈશ્વર ઘણા રૂપે લાગે, દેવ દેવી અવતાર વગેરે, પૂછનાર જવાબ દેનાર હું તું મારું તારું લાગે, અંતર્મુખ (સમાધિસ્થ) થાય તો ભિન્ન ભિન્ન ઈષ્ટ ગુરુ પૂછનાર જવાબ દેનાર કાંઈ જ નથી. એવો કોઈ ભાવ નથી, એવી કોઈ અનુભૂતિ નથી કે જેને શબ્દ દ્વારા ન જણાવાય. ઋષિ શબ્દ દ્વારા ઈશારો કરે અને સમાધાન થાય, શાંતિ થાય. સદ્ગુરુના શબ્દો (વચન) છે - જળ સ્થિર હોય તોય જળ અને હાલેચાલે તોય જળ, પરમતત્ત્વ નિષ્ક્રિય નિર્લેપ ત્યારે બ્રહ્મની ઉપમા, હાલેચાલે ત્યારે શક્તિની ઉપમા. તમે સમાધિસ્થ હો તો પણ એનો જ અને બહિર્મુખ હો તો પણ એનો જ અનુભવ. અનામ અરૂપ પણ એ જ છે નામ રૂપ પણ એ જ છે. અનંત પણ એ જ છે. જેને વેગ કહો છો તે જ શક્તિ. શક્તિની જ લીલા છે ને આ બધી ? સ્વરૂપમાં સાપેક્ષ દૃષ્ટિએ ભેદાભેદ ભાસે, પૂર્ણમાં ભેદાભેદ નથી. આપણી ચેતનાને અનંતમાં વિસ્તારીએ તો મુક્તિનો અનુભવ થાય, વાડ (દેહસુખ, ઘર, પૈસા, માનપાન) પૂરતી રાખીએ તો બંધનનો અનુભવ થાય.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

આ એમ કહેવાય કે શરીર છે પલંગ પર બેઠું છે, એ મર્યાદા છે. આપણે ઈન્દ્રિયભાવમાં રહીએ તો બંધન લાગે અને આત્મભાવમાં રહીએ તો વિશાળતા અનુભવાય. આજે ઘેર ઘેર બધાં બ્રહ્મજ્ઞાનની વાત કરશે પણ ચાર દિવાલમાં જ જીવતો હોય છે.

પ્રશ્ન - રામ અને કૃષ્ણ ગૃહસ્થી જ હતા ને ?

સ્વામીજી - રામચંદ્ર ભગવાન જેમણે રાજપાટ વૈભવવિલાસ બધાનો ત્યાગ કરી ચૌદ વર્ષ વનવાસ રહ્યા, ઘાસની પથારી, સંતચરણ સંતસેવા, કંદમૂળ, વનપકફળથી શરીરનિર્વાહ કર્યો, ઋષિઓને અભયદાન આપ્યું સર્વ અવસ્થામાં સત્માં જ રહ્યા, એવો કોણ છે અત્યારે ? તેવો કોઈ ગૃહસ્થ જોવા મળ્યો નથી. કૃષ્ણ સોનાની દ્વારકા સમુદ્રમાં ડૂબતી સંપૂર્ણ નિર્વિકારભાવે નિહાળી રહ્યા. સંસારમાં કયો ગૃહસ્થ આવો નિર્વિકાર સાંભળ્યો ? રામ, કૃષ્ણ બધા ગૃહસ્થ હતા એવું કહો છો પણ એ જેવું જીવન જીવ્યા એવો કોણ ગૃહસ્થ છે અત્યારે બતાવો ? રામે (અધ્યાત્મરામાયણમાં) જે દિવ્ય આત્મતત્ત્વનો ઉપદેશ કર્યો છે, કૃષ્ણે (ગીતામાં) જે દિવ્ય આત્મજ્ઞાનનો ઉપદેશ કર્યો છે એવો આજસુધી કોઈએ કર્યો હોય તે સાંભળવામાં નથી. તેઓ સંસારથી સંપૂર્ણ વિરક્ત-સંપૂર્ણ અનાસક્ત, પરંતત્ત્વમાં સંપૂર્ણ આરૂઢ, સાક્ષાત્ પૂર્ણવૈરાગ્ય પૂર્ણજ્ઞાન પૂર્ણપ્રેમની દિવ્યમૂર્તિ જ હતા. તેમનું અવલંબન લઈને અસંખ્ય જ્ઞાનીઓ, યોગીઓ, ભક્તો આ ધોર (ભયંકર) ભવસાગરને તેમની અહેતુકી કૃપાથી સહેજે તર્યા છે, તરે છે અને તરશે. આને કોઈ ભલે ગૃહસ્થ કહે અમારી દૃષ્ટિમાં તો સાક્ષાત્ પરમાત્મા જ છે. કોઈ ગૃહસ્થ તો શું અરે, વિરક્તનું શરણું લઈને પણ આ ભવસાગરને કેટલાં તર્યા છે ? રામ અને કૃષ્ણને ગૃહસ્થ કહેનાર પોતાની ક્ષુદ્ર સાંસારિક વાસનાઓ તથા આસક્તિઓનું સમર્થન કરવાની માત્ર નિરર્થક અને વિકૃત ચેષ્ટા જ કરે છે અને જેમના અવલંબનથી તરવાનું છે તેમને જ યથાર્થ સ્વરૂપે ન સમજીને માત્ર પોતાના ડૂબવાનું જ સમર્થન કરે છે તેઓ મૂર્ખ જ છે. રામ, કૃષ્ણને સ્મરતાં અમને મુગટ, પિતાંબર, ધનુષ્યબાણ, વાંસળી કે એવું કાંઈ જ દેખાતું નથી, અમને સીતારામ રાધાકૃષ્ણ એટલે પરમાત્મા અને તેમની અનંત દૈવી શક્તિનું જ અંતરમાં ઉદ્દીપન થાય છે. આ સ્ત્રી-પુરુષરૂપ નથી, સાક્ષાત્ બ્રહ્મશક્તિ જ છે. અમને પરમાત્મા સ્વરૂપ જ અનુભવાય છે. બહુરત્ના વસુંધરા - રામ, કૃષ્ણ, જનક બધાં છે એમણે જે જીવન સાર્થક કર્યું તે એમનું આપણે જેટલું કર્યું તેટલું જ સાચું. રામ જેવા ઘણાં છે એવું કહો છો પણ એવા તમે થતા નથી ને ?

પ્રશ્ન - સંતો જગતને સુધારવાનું અભિમાન રાખતા હોય છે.

સ્વામીજી - કૃષ્ણ ભગવાને ઉપદેશ આપ્યો તેમને એવું અભિમાન ન હોય કે મેં જગતને સુધાર્યું. સૂર્યનારાયણ આખા જગતને પ્રકાશ આપે છે તો તેમનામાં એવું અભિમાન

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

ન હોય, કોઈ સંત એમ નથી કહેતા કે તમે સુધરો, અમારે જ સુધરવાનું છે ખરું ને? (વ્યંગમાં)

તમે અમને સુધારશો તો તમારી કૃપા જાણીશું. કારણ કે અત્યારે તો કોઈ સંત એમ કહેશે કે અમારા જેવા થઈ જાવ તો સામે અજ્ઞાની એમ કહેશે કે તમે અમારા જેવા થઈ જાવ, અમે એમ જાણ્યું કે .. જઈશું વડલા નીચે બેસી સત્સંગ કરીશું, છતાં કોઈ એમ કહે કે તમે જગતને સુધારવા નિકળ્યા છો પણ એવું નથી. અમે તો જગદંબાના બાળક છીએ, આપણા બધાંનું જે આત્મસ્વરૂપ છે તે એક જ છે.

હવે બધાંને ખ્યાલ આવે છે કે મોટું લોહચુંબક ક્યું છે? બીજી બધી સોય હાલતી ચાલતી નથી અને આ સોય કૂદીને સામે પડી (જે પ્રભુ પ્રશ્ન કરતા હતા તે કૂદીને આગળ આવી સ્વામીજીના ચરણ પાસે બેઠા એમને સંબોધીને સ્વામીજી આ વચન બોલ્યા)

સદ્ગુરુનું દષ્ટાંત છે કે સોનું બધે છે તેને માથે વીસ ટોપલા માટી ક્યાંક બે ટોપલા માટી, ક્યાંક ઉપર જ સાધન અડાડતાં જ ખડીંગ કરીને સોનું. (તેમ જ બધામાં આત્માનું જાણવું.)

પ્રશ્ન - આત્મતત્ત્વ શું છે ?

સ્વામીજી - બધામાં આત્મા સરખો જ છે. સચ્ચિદાનંદસ્વરૂપ જ છે. પાત્ર ગમે તે હોય બાકી બધાં આપણે તેના દાસ જ છીએ. શરીરના મા બાપ જુદા જુદા હોય પણ આપણે બધા એક જ પરમેશ્વરના બાળકો છીએ.

દા.ત. પદ્મપાદની સ્તુતિ છે.-

પારસમણી તો લોઢાનું સોનું જ બનાવે જ્યારે સદ્ગુરુ તો પોતાના પરબ્રહ્મસ્વરૂપ જ બનાવે. આ તમારો થોડો ઘણો ભાવનો નશો છે અમે તે ગાઢ બનાવી દઈશું.

પ્રશ્ન - ખંડ અખંડના ભેદ છે ?

સ્વામીજી - ખંડ અખંડના ભેદાભેદ નથી, બધી મનની કલ્પના છે. સૂર્યનારાયણનો પ્રકાશ વધતો ઓછો લાગે છે? ના. આ ઋતુ, ફળ, ફૂલ, બધું પ્રકાશ વડે સમરસ જ છે. પરમાત્મા લીલારૂપે વિવિધતા વિચિત્રતાવાળું જીવંત ચિત્ર જ છે. સર્જનહાર પૂર્ણ, સર્જન પણ પૂર્ણ, આપણી દષ્ટિ પૂર્ણ હોવી જોઈએ. તેની (પરમેશ્વરની) ખરા અંતરની શરણાગતિ અને પ્રાર્થના જોઈએ, ખોળિયું ગમે ત્યાં હોય.

પ્રશ્ન - આ તો ગુપ્ત વાત તમને જ કહેવા જેવી છે.

સ્વામીજી - તમે બધાં સાંભળે તેમ બોલો છો અને પાછા કહો છો ગુપ્ત વાત. જે સર્વત્ર નિત્ય પ્રગટ જ છે તેની ગુપ્ત વાત શી ?

પ્રશ્ન - ઘડાની અંદર બહાર બધું અખંડ આકાશ જ હોય અને તે પોતાનું સ્વરૂપ છે તો

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

પછી ભજન કોનું કરવું ?

સ્વામીજી - જ્યાં સુધી સંસાર માયા(ઘડા-અહં)નું ભજન થતું હોય ત્યાં સુધી જ આકાશ (પરમાત્મા)ના ભજનની જરૂર અને જો ઘડો (સંસારમાયા - અહં) બિલકુલ દેખાતો ન હોય તો પછી આકાશ (પરમાત્મા)નું ભજન કરવાની જરૂર નહીં, સાધક સ્વયં જ આકાશ (પરમાત્મા) રૂપે થઈ રહેલ છે. જે (સંસાર માયા) દેખાય છે તેનો અર્થ જ ભ્રાંતિ, ભ્રાંતિના નિવારણ માટે જ પરમાત્માનું ભજન, પૂર્ણજ્ઞાનીને કોઈનું ભજન કરવાની જરૂર નથી, જ્યાં સુધી તે(સાધક) અખંડના ભાવમાં ન આવી જાય ત્યાં સુધી જ ભજનની જરૂર, પછી નહીં, પછી સહજ. શરીરમાં, હું તું, મારું તારું, મા બાપ, ઘરમાં, જમીનમાં, મિલ્કતમાં, વિદ્વતામાં કોઈ મને ગણે માને, સમાજમાં, દેહસુખ, ઘર, માનપાન, પ્રતિષ્ઠા આ બધું સંસારવૃક્ષ કહેવાય, એ બધું જ્યાં સુધી છે ત્યાં સુધી ભજન કરવું પડે, આ તમારી સામે જે સ્વામીજી બેઠા છે તેમને તમે કયા સ્વરૂપે જુઓ છો ? જ્યાં દિવ્ય આત્મજ્ઞાન હોય ત્યાં અવિદ્યા અજ્ઞાનનું કાર્ય સંભવે ખરા ? કદાપિ નહીં. રામ સચ્ચિદાનંદ દિનેશા તહાં નહીં મોહનિશા લવલેશા. જ્યાં રામરૂપી સચ્ચિદાનંદ સૂર્ય ઊગ્યો હોય ત્યાં મોહરાત્રિનો લવલેશ પણ રહેતો નથી. ત્યાં જે અનિત્ય અસાર દુઃખરૂપ અને ભોગવવાપાત્ર ન હોય તેમાં લેશમાત્રેય મન હોય ખરું ? જ્યાં દિવ્ય આત્મજ્ઞાન હોય ત્યાં આ કંઈ જ ન હોય.

દૃષ્ટાંત : રામકૃષ્ણ-મા ચરણસેવા કરતાં હતાં. રામકૃષ્ણને પૂછ્યું, આપ મને કેવી દૃષ્ટિથી જુઓ છો ? રામકૃષ્ણ- સામે નગારખાનાની ઓરડીમાં જે જન્મદાતા મા ચંદ્રામણી રહે છે, શ્રી કાલી મંદિરમાં મા ભવતારિણી રહે છે, એ જ મા અત્યારે આ ચરણની સેવા કરી રહી છે. એવો ભાવ તમારો થયો છે ? જગતની સર્વ માતાઓમાં તમે સાક્ષાત્ જગદંબાનું દર્શન કરો છો ? રામકૃષ્ણ જગતની સર્વ માતાઓમાં, સ્વપત્નીમાં, અરે વેશ્યા સુદ્ધામાં સાક્ષાત્ જગદંબાનું દર્શન કરતા. જો એવું તમારું થયું હોય તો અમે તમને સાક્ષાત્ રામકૃષ્ણ જ માનીશું અને તમને સાષ્ટાંગ કરીએ. માણસ ઈશ્વરને જગતને છેતરતો નથી, પોતાની જાતને જ છેતરે છે. સદ્ગુરુ મા જેવું આપણને થયું છે ? એમને આ બધું થયું હતું છતાં એમણે તોતાપુરીને ગુરુ તરીકે સ્વીકાર્યા, જગતમાં ડંકો વગાડ્યો છતાં કદી કહ્યું નથી કે અમે ગુરુ, પરમાત્મા જ ગુરુ. છતાં મા મા રામ રામ કૃષ્ણ કૃષ્ણ કરતા બધા ધર્મોની સાધના કરી. હનુમાનભાવે સાધના કરી સીતારામ રૂપના દર્શન કર્યા, મુસલમાનભાવે સાધના કરી મહમદ પયગંબરના દર્શન કર્યા, જગદંબાની દાસીરૂપે બે વર્ષ સાધના કરી, ખ્રિસ્તભાવે ઈશુખ્રિસ્તના દર્શન કર્યા, શક્તિભાવે શિવશક્તિના દર્શન કર્યા હતા, વૈષ્ણવભાવે સાધના કરી રાધાકૃષ્ણ રૂપના દર્શન કર્યા હતા. ભૈરવી બ્રાહ્મણી તેમની ગુરુ હતી. રામલાલાની મૂર્તિ લઈને રામલાલા કરીને પાગલ થયા હતા છતાં શું કહે છે બધામાં

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

પરમાત્મા એક જ છે, બધાનું મૂળ સ્વરૂપ એક જ છે. છતાં એમ કહેતા, મા હું યંત્ર, તમે યંત્ર ચલાવનાર, જ્યાં સુધી હુંપણું તમે રાખી દીધું છે ત્યાં સુધી તમે તમે, જ્યાં હું પણું ન હોય ત્યાં 'જો હૈ સો હૈ'. (હું તું એક જ આત્મા) હું હું તો બધામાં છે એક હું આમ અને બીજું હું આમ કહે તો ક્યા હુંને અનુસરીશું ? એના કરતાં તુંહી તુંહી કહીએ એટલે સમાધાન મળી રહે. જ્યારે સ્વમાં રહીને બોલાતું હોય ત્યારે આખા જગતને સમાધાન મળે. રામ, કૃષ્ણ, ઋષિઓ, પયગંબરો બધાં સ્વમાં રહીને બોલ્યા અને આખા જગતને સમાધાન મળ્યું. જે જગદ્ગુરુઓ શુકદેવ દત્ત શંકર ચૈતન્ય રામકૃષ્ણ મહાવીર બુદ્ધ ઈશુ નાનક બોલ્યા તો આખા જગતને સમાધાન થયું. તમે બોલો અને આખા જગતને સમાધાન થશે ? અંતર્યામીને વફાદાર રહીને બોલો. તમે સ્વમાં રહીને બોલો અને આખા જગતને સમાધાન શાંતિ મળે તો ખરું. આખી દુનિયામાં તમે જ્ઞાની થઈને ફરતા હો છો જ્યારે તમારી બૈરી કહેશે ઉઠ તો ઉઠશો અને બેસ કહે તો બેસશો તો પછી તમે બ્રહ્મજ્ઞાન કેટલું જાણ્યું ? તમે તમારી બૈરીને જ સમાધાન ન આપી શકતા હો પછી આખા જગતને સમાધાન આપવાની વાત ક્યાં રહી ? જે સ્ત્રી-પુરુષ ભેદભાવમાં વર્તતો હોય એ સ્વ(આત્મા)માં કેવો હોય ?

પ્રશ્ન - આ લોકો અમોને ગૃહસ્થી જુએ છે ?

સ્વામીજી - અમે પણ ગૃહસ્થ જ છીએ. ગૃહ એટલે ઘેરાયેલો, અમારો આત્મા સર્વવ્યાપક છે અને નામરૂપી દેહરૂપી પ્રકૃતિરૂપી વસ્ત્રથી ઘેરાયેલો જ છે અમે તો બ્રહ્મસ્વરૂપ છીએ અને શક્તિમાં અમારો વાસ છે. આ અમારો ગૃહસ્થાશ્રમ.

પ્રશ્ન - એ તો અંતર્યક્ષુની વાત થઈ.

સ્વામીજી - અમારી પાસે તો બહિર્યક્ષુની વાત જ નથી. તમે જાણી શકશો કે કેમ તે વિચાર કરજો. આ શક્તિ છે તે ઘર છે અને સચ્ચિદાનંદ આત્મા તેમાં રહેનાર ગૃહસ્થ છે. આ વેશના સજાતીય અને વિજાતીય ભેદ તમે જોયા ને તો અમે જોતા જ નથી.

પ્રશ્ન - જનકના પંડિતોએ અષ્ટાવકના અંગ જોયા, અષ્ટાવકે તો તેમને ચમાર કહ્યા.

સ્વામીજી - તમને તો ક્યાંક ક્યાંક જગત કે ચમાર દેખાતા હશે, અમને તો ક્યાંય જગત કે ચમાર કશું દેખાતું જ નથી. અમને તો બધું સજાતીય (આત્મા) જ દેખાય છે. અમને એવી જગ્યા જ દેખાતી નથી જ્યાં અમારે જગત જોવું કે ચમાર જોવા.

અમારે રહેવાનું ઠેકાણું કયું ?

ભાવિક - સ્વમાં

સ્વામીજી - તમે પણ એ ભૂમિકામાં આવી જાવ. રામકૃષ્ણ, શંકર, દત્ત, રામ, કૃષ્ણ, જગદંબા, વિવેકાનંદ બોલ્યા તો બધાને સમાધાન થયું આપણને એવી ખાત્રી છે કે

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

આપણે બોલીશું તો બધાને સમાધાન થશે ? તમે ગમે ત્યાં રહો, કોઈ તમને ત્યાગી કહે કે ગૃહસ્થી કહે, તમે ગમે તેવાં કપડાં પહેર્યાં હોય તો પણ પોતાની જાતને આટલો પ્રશ્ન પૂછો અને બધાનું સમાધાન કરી શકીએ તો જાણવાનું કે આપણે સ્વમાં છીએ. અમે કોણ છીએ ?

ભાવિક - તત્ત્વ.

સ્વામીજી - તમે તો અમારામાં જ તત્ત્વ જુઓ છો અમને તો બધે જ તત્ત્વ દેખાય છે. તમને એમ કેમ લાગે છે જગત આમ કેમ કરે છે ? અમને અમારા હૃદયમાં જે સત્ય, દિવ્યતા, આનંદ, પ્રેમ હતો જે સચ્ચિદાનંદ તત્ત્વ હતું એનો આ પડઘો પડ્યો, પ્રતિબિંબ પડ્યું, પછી અમારે વિજાતીય જોવું ક્યાં ? આપણી અંદર સત્ય, પ્રેમ, દિવ્યજ્ઞાન, આનંદ, શાંતિ હશે તો એનું પ્રતિબિંબ પડવાનું જ છે જેમ કેરમબોર્ડની રમતમાં સ્ટ્રાઈકરને જેટલા જોશથી મારીએ તેટલા જ જોશથી તે રિબાઉન્ડ થાય (પાછું ફરે) જેટલા જોશથી જગતને પ્રભુનો પ્રેમ આપશો તેટલા જ જોશથી તમને પણ પ્રભુનો પ્રેમ મળશે. તમે અમને કહ્યું કે આ સંન્યાસના પાર્ટમાં રમો છો તો કેવી રીતે ? સાંભળો એક બ્રહ્માનંદી પુરુષ બ્રહ્મમાં રમણ કરે અને એક પરમહંસ આત્મામાં રમણ કરે અને એક દેહાભિમાની દેહ વડે ઈન્દ્રિયોના વિષયભોગોમાં રમણ કરે તો એ બધું સરખું ને ? કદાપિ નહીં. એવો સંસારી અજ્ઞાનીનો રોલ અમારે ભજવવો નથી. અમે તો પરમાત્માને ખરા અંતરથી પ્રાર્થના કરીએ કે, અમે તો જન્મોજન્મ માલિકના ગરીબ ફકીર રહીએ, પાકા ફકીર રહીએ.

પ્રશ્ન - આ બધું વિષયો, સંસાર, પરમાત્માએ જ કર્યાં છે ને ?

સ્વામીજી - આ કોણે બનાવ્યા ? વાસનાએ કે સ્વએ ? સ્વ એ પ્રકાશ છે જ્યારે વાસના અંધકાર છે, કોઈ સ્વમાં રમે તો વાસનામાં ન રમે અને વાસનામાં રમે તો તે સ્વમાં રમે છે એવું કહી શકાય ખરું ? અમને તો લાગતું જ નથી કે સ્ત્રી-પુરુષ બનાવ્યા અમને તો બધે આત્મા જ દેખાય છે. બ્રહ્માનંદ અને વિષયાનંદ સાથે રહી શકે નહીં.

જહાં રામ વહાં નહીં કામ, જહાં કામ વહાં નહીં રામ. જેણે ગાંગડા સાકરનું સરબત પીધું હોય તેને ચીકણા ગોળનું પાણી ભાવે નહીં. બ્રહ્માથી લઈને તૃણપર્યંત સઘળા ઈન્દ્રિયોના વિષયભોગો કાકવિષ્ટાતુલ્ય છે. (શંકરાચાર્ય) જો આત્મામાં રમણ હોય તો પ્રકૃતિમાં રમણ ન હોય અને જો પ્રકૃતિમાં રમણ હોય તો સ્વમાં રમણ ન હોય.

અમે તો બધે જ છીએ. અમારા વિચાર દષ્ટિ સર્વત્ર છે. આ અમારો સ્વાનુભવ છે. આવવાનું કે ન આવવાનું છે જ નહીં. બધું પરિપૂર્ણ જ છે. જ્યાં જુઓ ત્યાં અમે હાજર જ છીએ વિચાર દ્વારા નહીં તમે જે સત્ સ્વરૂપે કહો છો તે જ સ્વરૂપે છીએ.

પ્રશ્ન - સત્સંગ એટલે શું ?

સ્વામીજી - સ્વ એટલે પરમાત્મામાં રમણ કરે તો સત્સંગ કહેવાય, પછી વિષયોમાં

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

રમણ કરે તો સત્સંગ ન કહેવાય આત્મામાં, શાશ્વતમાં, સત્માં રમણ હોય તે સત્સંગ કહેવાય. અનિત્ય નાશવંતમાં રમણ હોય તે સત્સંગ ન કહેવાય.

૧૯-૯-૮૬, શુક્રવાર

ઋષિરાજ, માનો દરબાર

સાંજે : ૪-૦૦

૧૧મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૩ શિકાગો વિશ્વધર્મ પરિષદમાં સ્વામી વિવેકાનંદે સનાતન-ધર્મનો ડંકો વગાડ્યો. ઋષિઓનું તત્ત્વજ્ઞાન, આધ્યાત્મિકભાવ જાગ્રત કર્યો. શ્રી રામકૃષ્ણ પરમહંસે દક્ષિણેશ્વર ભાગીરથી નદીને કિનારે ૩૦ વર્ષ લીલા કરી. રામકૃષ્ણ માના દર્શન સારું આકુળ વ્યાકુળ થઈ રડતા ધૂળમાં માથું ઘસતા કેટલીયે ભાવાવસ્થા થતી તેમણે જગદંબાનો સાક્ષાત્કાર કર્યો. મા જગદંબા સાથે તેઓ પ્રત્યક્ષ વાતો કરતા. તેમણે જુદા જુદા ધર્મની સાધના કરી જુદા જુદા ભાવે દર્શન કર્યા. તેમણે કહ્યું ઈશ્વર એક જ છે, ધર્મ સંપ્રદાય માટે ઝગડા ન કરો, એવો ઉપદેશ આપ્યો. બધા શુદ્ધાત્મા ભક્તો તેમની પાસે હતા. તેમાંનો લાટુ કક્કો નહતો ભણ્યા છતાં એને સદ્કૃપાથી ઈશ્વરદર્શન થયા. શ્રી રામકૃષ્ણ પરમહંસ પણ ભણ્યા નથી સંસ્કૃત વ્યાકરણ કશું જ નહીં, વેદાંત આચાર્ય કે શાસ્ત્રી કશું જ નહીં. મા પણ સાક્ષાત્ જગદંબા હતા, સ્વામી વિવેકાનંદે પણ બધા ધર્મોના પ્રતિનિધિમાં સનાતનધર્મના પ્રતિનિધિ તરીકે વિશ્વધર્મ પરિષદમાં ડંકો વગાડ્યો. આ ભાવ કેટલો ઉદાર છે, ભિન્ન ભિન્ન માર્ગો પંથો મતો હે પ્રભુ એક આપને જ ભજે છે અને સર્વ અંતે એક આપને જ પામે છે.

रुचिनां वैचित्र्याद् ऋजुकुटिलनाना पथजुषाम् ।

नृणामेको गम्यस्त्वमसि पयसामर्णव इव ॥ ७ - शिव मछिम्न स्तोत्र

“જેમ જુદાં જુદાં સ્થળેથી નીકળતાં અનેક નદીઓના વહેણ અંતે મહાસાગરમાં જઈને સમાય છે તેમ ઓ પ્રભુ ! જુદાં જુદાં માનસિક વલણથી સ્વીકારાયેલા ધર્મમાર્ગો ગમે તેવા ભિન્ન હોય, સરલ યા અટપટા હોય તો પણ અંતે તો એ બધા તારા પ્રત્યે જ લઈ જાય છે.”

ગીતા-૪-૧૧. ગમે તે સ્વરૂપમાં જે કોઈ મારી પાસે આવે છે તે મને પામે છે. મને પામવાને મથતા સર્વ મનુષ્યોના જુદા જુદા માર્ગો અંતે મારી ભણી વળે છે.

ये यथा मां प्रपद्यन्ते तांस्तथैव भमाम्यहम् ।

मम वर्तमानुवर्तन्ते मनुष्याः पार्थ सर्वशः ॥ ४-११

ભગવાન તો બધાના છે. આર્ય સંસ્કૃતિ, ભારતીય સંસ્કૃતિ, ઋષિમુનિઓ થયા. ઉપનિષદ્ જ ભગવાનનો અવાજ. ગીતા ભગવાનના પ્રેમનો સંદેશ - એક સત્ વિપ્રા બહુધા વદન્તિ । પરમેશ્વર એક જ છે ભક્તો તેને બહુ પ્રકારે વર્ણવે છે, ભજે છે. પણ એને જ તમે

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

રામ, કૃષ્ણ, કાલી સગુણ સાકાર, નિર્ગુણ નિરાકાર, અનંતરૂપે અનંતનામે, અનેક પ્રકારે ભજો છો, મહાત્મા ગાંધી પણ મહાત્મા પુરુષ સંતપુરુષ હતા. રામનામના અને ગીતાના તત્ત્વજ્ઞાનના અનન્ય પ્રેમી તેમ જ અનન્ય વિશ્વાસુ હતા. તેમના આશ્રમમાં પણ સર્વધર્મ સમન્વય હતો. આ રીતે બધા એક જ પરમેશ્વરની શરણાગતિ, પ્રાર્થના અને કૃપાથી તેને પામે છે. જાણતાં અજાણતાં પણ જીવ સુખશાંતિને જ શોધે છે. સાચા સુખશાંતિ આત્મામાં જ છે. જે અંતર્મુખ થઈ આત્મામાં જ સ્થિતિ કરે છે, આત્મામાં જ રમમાણ રહે છે, આત્માને જ ભજે છે તે તેને પામે છે. સુખશાંતિ ભૌતિક સંપત્તિમાં નથી પોતાના સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપમાં જ છે. બધી યોનિઓમાં બધાંની પાછળ, બધાંની અંદર એક જ પરમાત્મા સત્તા-ચૈતન્ય આનંદ સ્વરૂપે વિસ્તાર પામીને રહેલા છે. ચર્મચક્ષુથી જોશો તો નામરૂપ જોશો, સદ્ગુરુપરમાત્માની અહેતુકી કૃપાથી દિવ્યચક્ષુ પ્રાપ્ત થશે તો બધે જ પરમાત્મા દેખાશે. જ્ઞાનીઓ યોગીઓ ભક્તો બધાનો આ માર્ગ છે, જ્ઞાનયોગ બ્રહ્મવિચાર રાજયોગ, મનની પરમાત્મામાં એકાગ્રતા, હૃદયને પૂર્ણ કરવાનું, તેના પ્રેમથી મસ્તિષ્કને પૂર્ણ કરવાનું, તેના જ્ઞાનથી નશ્વર અનિત્ય અસાર ભોગવતાં દુઃખરૂપ લાગે તેને ભોગવવા પ્રત્યે વિરક્તિ અભાવો, નામ તેનો નાશ-આ રૂપ હમણાં જ છે થોડા દિવસ પછી નહીં હોય, નામ રૂપ વ્યક્તિનો મોહ ન રાખવો બધું અલ્પ છે, એની પાછળ જે સર્વજ્ઞ, સર્વશક્તિમાન પરબ્રહ્મરૂપી અનંત મહાસાગર ઉછળી રહ્યો છે તેને પ્રગટ કરવાનો છે, આ છે પયગંબરનો સંદેશ. પ્રેમ, શાંતિ, અમૃતત્વ, નિષ્કામ સેવા, નિષ્કામ કર્મ, બધું જ નારાયણ સ્વરૂપ છે એવો ભાવ હોવો જોઈએ. મનને આત્મા પરમાત્માના યોગપૂર્વક પરમાત્મામાં વિલીન કરી દેવાનું છે. જગતમાં દેહમાં પરમાત્મા રહેલા છે તેને શોધવાનો દિવ્યપ્રેમ સંદેશ આપે છે એવા થઈ ગયા રામકૃષ્ણ પરમહંસ. તેમના ગુરુ તોતાપુરી તેમને ઈશ્વરનો આદેશ થયો કે રામકૃષ્ણને વેદાંતનો ઉપદેશ આપો. તોતાપુરી ત્રણ દિવસથી વધુ ક્યાંય રહે નહીં અને ૧૧ માસ શ્રી રામકૃષ્ણની પાસે રહ્યા. રામકૃષ્ણ તોતાપુરી સાકાર નિરાકારનો સુભગ સમન્વય, એક પરમપ્રેમ અને પરમજ્ઞાન, તોતાપુરીએ વિરજાહોમ કરીને રામકૃષ્ણને સંન્યાસ આપ્યો, ઉપદેશ લેવા માને પૂછવા કહ્યું. રામકૃષ્ણે જગદંબાને પૂછ્યું, મા મને તોતાપુરી ઉપદેશ આપવા આવ્યા છે શું કરું ? માએ કહ્યું મેં જ તેમને મોકલ્યા છે ઉપદેશ લઈ લો.

જે એકને જાણવાથી જ સર્વકાંઈ જાણી શકાય છે તે પરમાત્મા જ જાણવાયોગ્ય છે. સર્વમાં નિત્ય, ચૈતન્ય, આનંદ સ્વરૂપે જે અખંડ બિરાજમાન છે તે.

તોતાપુરી નિર્વિકલ્પ સમાધિ આપવા તૈયાર છે. રામકૃષ્ણનું મન એટલું બધું પ્રેમમય હતું કે બસ જગદંબા સાથે જ વિલાસ કરે મન મા માંથી ખસે જ નહીં તોતાપુરીએ કાયનો ટૂકડો હાથમાં લીધો રામકૃષ્ણને બ્રૂમધ્યે ખોસી દીધો અને તેમને નિર્વિકલ્પ સમાધિ કરાવી.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

તેમને થયું, અરે એ ક્યારે ? કારણ કે પોતાને જે નિર્વિકલ્પ સમાધિ સિદ્ધ કરતાં ૪૦ વર્ષની કઠોર સાધના કરવી પડી હતી તે શ્રી રામકૃષ્ણને સહજમાં જ સિદ્ધ થઈ. બંને પૂર્ણ હતા. નિર્વિકલ્પ સમાધિમાં ત્રણ દિવસ રૂમમાં પૂરી રાખેલા, બહાર કાઢી હરિ ૐ હરિ ૐ ઉચ્ચાર કરી નિર્વિકલ્પમાંથી વ્યુત્થાન કરાવ્યું. નિર્વિકલ્પમાં ૨૧ દિવસે દેહત્યાગ થાય પણ મહાત્મા પુરુષો લોકોપદેશ, લોકકલ્યાણ માટે શરીર ધારણ કરી પાછા આવે, તેમણે માને પ્રાર્થના કરી મા, મારે કોની સાથે રહેવું ? કોની સાથે વાત કરું ? તો માએ કહ્યું કે શુદ્ધાત્મા છોકરાઓ આવશે. રામકૃષ્ણ કાલીમંદિરની અગાશી ઉપરથી બૂમો પાડતા અરે ઓ ભક્તો ક્યાં છો ? આવો. ૧૮૮૧ થી બધા શુદ્ધાત્મા ભક્તો ભેગા થયા. નવી દોણીમાં દૂધ રાખો તો ના બગડે. નવી દોણી એટલે શુદ્ધાત્મા ભક્તો-મધમાખી જેવા, સંસારી ભક્તો સાધારણ માખી જેવા સાધારણ માખી ક્યારેક ફૂલ ઉપર બેસે ક્યારેક મીઠાઈ પર તો ક્યારેક ગંદી જગ્યા (ગડ, ગૂમડ, વિષ્ટા) પર પણ બેસે, તેમ સંસારી ભક્તો ક્યારેક ઈશ્વરનું નામ લે તો ક્યારેક વિષયોમાં પણ મન દે જ્યારે મધમાખી ફૂલ ઉપર જ બેસે, મધનું જ પાન કરે તેમ ખરેખરા ત્યાગી અખંડ હરિરસનું જ પાન કરે, વિષયરસનું પાન કદાપિ ન કરે. રામકૃષ્ણને બાળભક્તો-શુદ્ધાત્મા ભક્તો ખૂબ જ પ્રિય કેમ કે તેમના અંતરમાં કામિની-કાંચન મુદ્દલેય પેઠા ન હોય તેથી શુદ્ધ આધાર, તેમનામાં થઈને જગતમાં ઈશ્વરનું કાર્ય થઈ શકે. નરેન, રાખાલ, લાટુ, શરદ, શશી, યોગીન, નિરંજન, બાબુરામ, કાલી વગેરે આંગળીને વેઢે ગણાય તેટલા હતા પણ કેવાં ? બાકર બચ્ચા લાખ લાખે બિચારા, સિંહણ બચ્ચું એક એકે હજારા. રામકૃષ્ણે દરેકમાં ઈશ્વરતત્ત્વ પ્રગટ કર્યું દરેક મહાન થયા, દરેકે જગતમાં સનાતન ધર્મનો ડંકો વગાડ્યો. જીવોને તેમના ઈશ્વરત્વને પ્રગટ કરવાનો જવલંત ઉપદેશ આપ્યો.

કોઈ વાડો-ભેદભાવ નહીં, રામકૃષ્ણ કાલી અલ્લા ગોડ નામરૂપ માટે શાસ્ત્રો માટે ગુરુ માટે સંપ્રદાય માટે ઝગડો નહીં, બસ તે પરમેશ્વરને ચાહો, તેના અનંત માધુર્યમાં મસ્ત બની જાઓ, ડૂબી જાઓ જગતનું દેહનું દેશ કાળ પાત્રનું ભાન ન રહે આ પરમ પ્રેમ છે એ જ જ્ઞાનીના ભક્તના યોગીના સંતના જીવનનો સાર છે. જેને આત્મસાક્ષાત્કાર, ભગવાનલાભ કરવો છે એને માટે ઉત્તમ મનુષ્ય અવતાર મળ્યો છે. આ રામકૃષ્ણનું દિવ્ય કથામૃત છે. ભાગવતમાં ભગવાનના કથામૃતની દિવ્ય સ્તુતિ છે.

તવ કથામૃતં તપ્તજીવનં કવિભિરીડિતં કલ્મષાપહમ્ ।

શ્રવણમમંગલં શ્રીમદાતતં ભુવિ ગૃણન્તિ તે ભૂરિદા જનાઃ ।

ગોપીગીત, શ્રીમદ્ ભાગવત.

તમારા દિવ્ય વચનામૃતો સંસારના ત્રિવિધ તાપથી તાપિત જીવોને અમૃતતુલ્ય છે. ઋષિઓએ ગાયેલી સ્તુતિ કરાયેલ, સર્વ પાપોને હરનાર, અંતરમાંથી અવિદ્યા અજ્ઞાન દૂર

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

करनार, सांभणवामात्रथी ज कल्याण करनारं, दैवी संपत्तिने आपनारं, प्रभुना अवतारो पयगंबरोना यरित्र अने वयनामृतो सांभणवामात्रथी ज कल्याण-दिव्य सद्गुणो प्राप्त थाय छे. पृथ्वी पर आनो जे इलावो करे छे ते मडान आत्माओ छे. ते दिव्यवयनामृतनुं जगतमां पान करावे. पोताने पोताना जवने बीजाना जवने दुःख देवानुं तो बने, पण ज्ञातां अज्ञातां पोताना जवने अने बीजाना जवने सर्वने आनंदमंगण करनार जूज होय छे. तेमने आपणे पयगंबरो कहीअे छीअे. शुक्वदेवज्जअे शुं कर्तुं ? अे ज भागवत. रामकृष्ण कहेता भागवत भक्त भगवान अेक ज छे. भागवत-वेद ईश्वरनी वाणी, भक्त-ते शुद्धमनधारी, जे भगवानना शुद्ध यरित्रने वयनामृतने हृदयमां धारण-आयरण करी पोतानुं जवन बनावे छे ते भगवाननी साथे अेक ज छे अे भगवान श्री रामकृष्णना दिव्यकथामृत-वयनामृत सांभणवाना छे. तेमनी पासे दरेक पयगंबरोना पार्षदो अेकी साथे आव्या उता. स्वामी विवेकानंद सप्तर्षिमांना अेक ऋषिना अंशावतार उता. स्वामी ब्रह्मानंद (राजाल) गोपालनी मंडणीना स्वामी शारदानंद (शरत) अने स्वामी रामकृष्णानंद (शशी) ईशुना अंतरंग पार्षद, महेन्द्रनाथ गुप्त श्रीम-मास्टर-रामकृष्ण अवतारना व्यास-रामकृष्ण कथामृतना लेखक, बलराम-चैतन्य महाप्रभुना अंतरंग पार्षदो अेकी वजते रामकृष्ण साथे आव्या. रामकृष्णो कहुं उतुं, ईशु, चैतन्य अने आमां जे छे ते अेक ज. जे परमतत्त्वे मूणे अेक ज, अनुयायीओ जुहुं जुहुं जुअे छे, ज्यारे दिव्ययक्षुथी अेक ज छे. तेमनुं हवे पान करीशुं. जुओ (सूर्यनारायण बतावीने) सूर्यनारायण पण दर्शन करे छे.

राम सख्यिदानंद दिनेशा, तहुं नही मोडनिशा लवलेशा. जयां रामरूपी सख्यिदानंद सूर्य उग्यो होय त्यां मोडरात्रिनो लवलेश पण रहेतो नथी. राम परब्रह्म सख्यिदानंद(हृदय पर हाथ मूकीने), सूर्यनारायण तरङ्ग हाथ करीने-दिनेशा प्रेममां-आत्मां अेक ज. स्वतः परिपूर्ण सख्यिदानंदधन. व्याकुण थईने प्रार्थना करो, नोकरी भेणववा माटे केटली व्याकुणता होय छे, तो प्रार्थनामां पण व्याकुणता आववी जेईअे. व्याकुणता देभावनी वस्तु नथी, आंतरिक सूर नीकणवो जेईअे. अेवो प्रेम के कोई ज्ञाणे नही, अे पोते ज्ञाणे अने सृष्टिनो मालिक ज्ञाणे. दा.त. शाकवाणी शाक वेयवा आवे, सासु माणा ईरवतां होय, माणा ईरवतां ईरवतां बोले वहु शाक ले. माणा ईरवतां वख्ये बोले, अेक आंगणी उंची करीने अेक रींगणुं वधारे आपजे. आवी औपचारिकता न जेईअे. ईश्वर सारं रडवामां जहेरात न होय, भक्ति छे ते प्रदर्शित करवानी वस्तु नथी. अधाने माथे हाथ मूको ने कृपा थाय अेवुं जेईअे छे. जे पोतानी प्रिय व्यक्ति तरङ्ग भेंयाण होय ते न मणतां ते अेकलो अेकलो रे छे तो ईश्वर तो पोतानी प्रियथीये प्रिय व्यक्ति छे. जे परा अंतरनी भक्ति करे तेना उपर परमात्मानी कृपा थाय छे. अधानी अंदर भगवान छे, पण जेडाण-योग-अेकता

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

परमाकाश ज पूर्ण छे विलासभास शून्य छे.

થવાં જોઈએ, વ્યાકુળ થઈને પ્રાર્થના કરવી જોઈએ, સહજ આંતરિક પ્રેમ હોવો જોઈએ, કૃત્રિમતા કે આડંબર કે પ્રદર્શન દેખાવ નહીં. ત્રણ પ્રકારનો પ્રેમ એકઠો થાય તો ઈશ્વરદર્શન થાય, માનું સંતાન પ્રત્યેનું ખેંચાણ, સતીનું સ્વામી પ્રત્યેનું, વિષયીનું વિષય પ્રત્યેનું ખેંચાણ આ ત્રેવડું ખેંચાણ એકઠું થઈ જો એટલો પ્રેમ કોઈને ઈશ્વર ઉપર આવે તો જરૂર ઈશ્વરદર્શન થાય, સો ટકા થાય. આવો અસીમ પ્રેમ હોવો જોઈએ. કોઈપણ જ્ઞાની પુરુષ, સંત મહાત્મા મળે અને એ જે પરમાત્માનો સાચો પ્રેમ આપે તો મોહનો નશો ઊતરી જાય. એ ભાવ હૃદયમાં સ્થિર થઈ જાય. પરમાત્મા સિવાય જીવનું સાચું સગું કોઈ જ નથી. એક જ વચનામૃત જીવનમાં સાથે લઈ જાય, તેના જીવનમાં કાંતિ આવે, પહેલા દિવસથી જ માણસ ઈશ્વરમાં પાગલ ન થાય, હંમેશાં સત્સંગમાં રહેવાથી ઈશ્વરપ્રેમ વધે. રૂપિયામાં આસક્તિ રાખશો તો રૂપિયા વધશે ઈશ્વરમાં પ્રેમ રાખશો તો ઈશ્વર મળશે. જેમ જેમ ઈશ્વરનો પ્રેમ વધુ મેળવશો તો ઈશ્વરનો પ્રેમ વધતો જશે. ભૌતિક સંપત્તિ શૂન્ય છે કોઈ સંતે પરમાત્માનો દિવ્યપ્રેમ આપ્યો હશે તો તે તમારી અમર મૂડી થઈ જશે, ખરો શિષ્ય હોય તો ગુરુના ઉપદેશથી સ્થિર થાય, (ગુરુમુખ) શ્રદ્ધાવાન, જિતેન્દ્રિય હોય તો ચંચળતા આવે નહીં. રામકૃષ્ણને ફોટો સ્ટુડિયોમાં લઈ ગયા, ત્યાંથી તેમણે દષ્ટાંત લીધું કે ફોટોગ્રાફીક પેપર પર રસાયણ ચોપડ્યું હોય તો જ છબી પડે, તેમ અંતરમાં સાચી ભક્તિ હોય તો જ ગુરુના ઉપદેશની ધારણા થાય. એક જ કોપી (નેગેટીવ) સરસ નીકળે તો તેમાંથી હજારો સરસ કોપી(પોઝીટીવ) નીકળે, એક જ આત્મસાક્ષાત્કારી સંત ઘણા મુમુક્ષુઓને ચૈતન્યજાગ્રતિ કરી દે.

જહાં રામ વહાં નહીં કામ, જહાં કામ વહાં નહીં રામ

જ્યાં પ્રભુપ્રેમ ત્યાં નહીં વિષયવાસના,

જ્યાં વિષયવાસના ત્યાં નહીં પ્રભુપ્રેમ.

હનુમાનજી સંપૂર્ણ નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચર્ય, કામજયી. જે જિતેન્દ્રિય છે તે જ પરમાત્માને પામી શકે.

પરમાત્મા અને તેની અનંત દૈવી શક્તિ, રાધા, કૃપાશક્તિ પરમાત્માની આહ્લાદિકા, આનંદદાયિની શક્તિ, વૃંદાવન બાજુ સંતો રાધે રાધે જય રાધે કૃપા મળી તો પરમાત્મા મળ્યા જ છે. ઘણા કેલેન્ડરો, ચિત્રો જોઈ પોતાના દુન્યવી ભાવોનો રામ, કૃષ્ણમાં મિથ્યા આરોપ કરે છે કે આ રામ, કૃષ્ણ ક્યાં સંસારી નહોતા ? પણ એવું નથી. રામ, કૃષ્ણ પરબ્રહ્મ જ છે. રાધા, સીતા પ્રકૃતિ છે, શક્તિ છે. નામ અને રૂપનું અવલંબન નહીં. પોતાના દુન્યવી ક્ષુદ્ર વિચારો લઈને તેને પોષવું નહીં. જેનો જેનામાં પ્રેમ છે એ તો મળવાના જ. (સૂર્યનારાયણને જોઈને) જુઓ બધે છાંયો છે પણ અહીં જ આવવાના.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

ભગવાન કૃપા કરી નીચે આવે છે પણ જીવ તેને ઓળખતો નથી. જે જેનું સજાતીય હોય તે તેનો વિયોગ સહન કરી શકે નહીં. પ્રકાશને પ્રકાશ જ જુએ છે આ એક સૂત્ર છે. જે પરમાત્માનો ખરો ભક્ત છે તે જિતેન્દ્રિય હોય, કામજયી હોય, નિષ્કામ હોય, વિષયવાસના લેશમાત્રય ન હોય. જેને પરમાત્મા દેખાય તેને વિષય ન દેખાય જેને વિષય દેખાય તેને પરમાત્મા ન દેખાય. રાત્રિ દિવસ, પ્રકાશ અંધકાર, રામ કામ સાથે રહી શકે જ નહીં. ગુરુના ઉપદેશની ધારણા કરી સ્થિર થઈ જાય. રામકૃષ્ણ શુદ્ધાત્મા બાળક ભક્તને કે જેમાં કામિની-કાંચન બિલકુલ પેઠા ન હોય તેમને સંસારમાં પડવાની ભારપૂર્વક ના પાડતા કહેતા સંસાર અંધારિયા કૂવા જેવો, સગાંવહાલાં કાળા સાપ જેવા, પડ્યો તો ડૂબ્યો, તેમાં પડીશ નહીં. જે સારું ઉત્તમ મનુષ્ય અવતાર મળ્યો છે, સત્વરે તે ઈશ્વરને પામી લે. સાત સમુદ્ર અને બધી નદીઓ જળથી ભરપૂર હોય, ભલે છાતી તરસથી ફાટી જાય તોય ચાતક તે પાણી પીએ નહીં. સ્વાતિ નક્ષત્રના બિંદુ માટે જ ટાંપીને બેસી રહે તેમ ખરેખરો ત્યાગી કેવળ હરિરસનું જ પાન કરે, વિષયરસનું કદાપિ પાન કરે નહીં. સર્જનમાં બધાં જ મુગ્ધ, સર્જનહારને કોઈક જ શોધે છે. સર્જનહારની સર્જનાત્મક શક્તિમાં જ બધા મશગૂલ, ખરો મુમુક્ષુ સત્વર સર્વત્ર આત્મદર્શન કરી લે. મુક્તિની યુક્તિ - બે વાત

(૧) અંતરથી દેહાભિમાનનો ત્યાગ (૨) અંતરથી સર્વકર્મફળની આસક્તિનો ત્યાગ.

કૃષ્ણભગવાને ગીતામાં આ બે યુક્તિ બતાવી છે. શરીરમાં રહેવું એ બંધન નથી પણ આત્મભાવે ન રહેવું એ જ બંધન છે. આ બધું પરમાત્માની દિવ્ય લીલા છે. વળગી ન પડવું કે મારું છે ! આમાં મારું કોઈ નથી, મારું કંઈ જ નથી, બધું ઈશ્વરનું જ છે. હું અને મારું અંતરમાંથી નીકળી જાય તો મુક્ત, તમારી શબ સાધના કઈ ખબર છે ? સ્ત્રી, પુત્ર, પરિવાર એ જે માગે તે આપવું. તે નહીં. દાલરોટી જાડું લૂંગડું, માથે છાપરું અને હૃદયમાં રામ રામ અન્ન, વસ્ત્ર, દવાદાઝ, રહેઠાણ એટલું આપી અવારનવાર એકાંત સ્થળે જઈ, હરિ ગુરુ સંતના સત્સંગમાં જઈ ઈશ્વર ચિંતનમાં બેસી જાઓ. એ વખતે બહારની લાઈનો બંધ. ફોનમાં એક જ લાઈન ચાલે છે તેમ ઈશ્વર સાથે મનને પૂરેપૂરું જોડવું, ઓછામાં ઓછો સમય સંસારમાં ગાળવો અને વધુમાં વધુ સમય એકાંતમાં સત્સંગમાં ઈશ્વરચિંતનમાં ગાળવો. એમ કરતાં ભોગનું પ્રારબ્ધ પૂરું થઈ જાય પછી સહેજે ઈશ્વરમાં મન જોડાશે. અંદર લેશમાત્રેય ભોગવાસના નહીં હોય તો છોડવું નહીં પડે, છૂટી જશે. ખરેખરો જે ઈશ્વરને શોધતો હોય તે જ સંત પાસે જાય. ઈશ્વરને મેળવવા બધા ઈશ્વરની પાછળ જ છે, જે ચૈતન્ય તત્ત્વ છે. હઠયોગથી આયુષ્ય વધે શરીર સુખાકારી વધે, રાજયોગથી જ્ઞાન ભક્તિ પ્રેમ વૈરાગ્ય વધે. જો કોઈ ઈશ્વરમાં સ્થિર થયો હોય તો કહેશે એનું ઠેકાણું નથી જો કોઈ બે પૈસા કમાતો હોય તો કહેશે બરાબર. જેણે ઈશ્વરને જાણ્યો હોય તેને હુંપણું જરાય

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

ન રહે, કોઈ એમ કહી શકે કે આ સૂર્યનારાયણ, જળ, તેજ, અગ્નિ, વાયુ મેં કર્યા છે ! કોઈ નહીં કહે. જ્ઞાન થાય એટલે માણસ મોટો ન થઈ જાય નાનો થઈ જાય. મહાન તત્ત્વને જાણી પોતાની ક્ષુદ્રતાનો અનુભવ કરે, પોતાની અલ્પશક્તિનું ભાન થાય કે અહાહા હું તો કંઈ જ જાણતો નથી, કંઈ જ નથી. ખરું જ્ઞાન થાય ત્યારે નમ્ર થવાય, અહં ઓગળી જાય.

પ્રશ્ન - ગૃહસ્થાશ્રમમાં રહીને ભગવાનલાભ થાય ?

ઉત્તર - સંસારમાં રહો પણ સંસારની વાસના આસક્તિઓને ખંખેરતા રહો જેમ કે કાદવી માછલી કાદવમાં રહે પણ અંગે પંક લાગે નહીં. છિનાળ સ્ત્રી ઘરનું બધું કામ કરે પણ તેનું મન બધું તેના યારમાં જ હોય. તેમ ગૃહસ્થાશ્રમના જરૂરી ઓછામાં ઓછા કર્તવ્યો બજાવતાં મન ભગવાનમાં રાખવું. પણ આ બહુ કઠણ. પોતાનું સ્વરૂપ ભૂલાઈ જાય, ધ્યેય ન ભૂલાય માટે સતત સત્સંગની જરૂર, વચ્ચે વચ્ચે પવિત્ર એકાંત દેવસ્થાનમાં જઈને ઈશ્વરચિંતન કરવું જોઈએ તો શાંતિ, ભક્તિ પ્રાપ્ત થાય. તીવ્ર વૈરાગ્ય કોને કહેવાય ? સંસારના વિષયો પ્રત્યે અભાવો, ભોગવવા જઈએ તો દુઃખરૂપ અસાર છે. જે પદાર્થ શક્તિ સમય દ્રવ્ય હરે આત્માથી ભગવાનથી વિમુખ કરે એવા પદાર્થો પ્રત્યે અભાવો તે તીવ્ર વૈરાગ્ય.

પ્રશ્ન - સંન્યાસ એટલે શું ?

ઉત્તર - સંન્યાસ એટલે જીવન્મુક્તિ, અંતરથી સઘળા કષાયોનો ત્યાગ હોય તો તત્કાળ આત્માની સાચી શાંતિને પામે છે. સંન્યાસ એટલે અંતરથી ત્યાગ, અભિમાન રાગ દ્વેષ કામ ક્રોધનો ત્યાગ. સાધનામાં ઉપર ચઢવું ખૂબ જ કઠણ નીચે સડસડાટ ઉતરી જવાય (કામ-કાંચનથી) પહેલો ભય કામ(વિષયવાસના), જિતેન્દ્રિય નિષ્કામ થવાય તો જ મન પવિત્ર થાય, ભગવદ્ચિંતન થાય. વાસનાના માર્ગમાં વિઘ્ન આવે તો ક્રોધ થાય. ચિંતન જો કરવું હોય તો એકાંતમાં જ થાય. જે પરમતત્ત્વ છે તે બધાથી અલિપ્ત છે. ભગવાનલાભનો ઉદ્દેશ હોય તો બધું મન ભગવાનમાં જાય. જો તમે અંતરથી સઘળા કષાયોનો ત્યાગ ન કરો તો પ્રભુના દરબારમાં પ્રવેશ મળતો નથી. સંસારમાં હોય કે ત્યાગમાં હોય પણ અંતરથી સઘળા કષાયો-કામ ક્રોધ લોભ મોહ મદ મત્સરનો ત્યાગ કરવો જ જોઈએ. સંસારનું ચિંતન ઓછું કરી પરમાત્માનું ચિંતન વધારવું જોઈએ. સત્સંગ મુખ્ય વસ્તુ છે. પ્રેમનો વાસનાનો સત્ અસત્, જ્ઞાન અજ્ઞાન, રામ કામ વગેરેનો વિવેક બતાવે છે. જેટલો મળે તેટલો લાભ એકાંત ભજનનો લેવો.

ॐ सर्वेऽत्र सुखिनः सन्तु सर्वे सन्तु निरामया

सर्वे भद्राणि पश्यन्तु मा कश्चित्दुःखमाप्नुयात् ॥

ॐ शांतिः शांतिः शांतिः प्रशांतिः ॥

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

૨૦-૯-૮૬, શનિવાર
માનો દરબાર, ઋષિરાજ
સવારે : ૯-૦૦

આત્મામાં તો જન્મ છે જ નહીં આત્મા નિત્ય પૂર્ણ સચ્ચિદાનંદધન છે. પૂર્ણજ્ઞાની પુરુષો નિત્ય પૂર્ણ જ છે. એમના આત્મામાં જાગ્રત સ્વપ્ન સુષુપ્તિ સ્ત્રી પુરુષ ઉંમર મૂર્ખ વિદ્વાન બાળક વૃદ્ધ સંસારી ત્યાગી જડ ચેતન દેવ મનુષ્ય તિર્યગ્ચોનિ પાપ પુણ્ય સારા નરસાના ભેદાભેદ નથી. આત્મા એક જ અદ્વિતીય અખંડ સચ્ચિદાનંદ પરબ્રહ્મ જ છે. અવતારો-સંતો પણ પરબ્રહ્મ જ છે. એકલા પરમેશ્વર. નિરંજન નિરાકાર કહીએ તો સમજાતું નથી પરંતુ મનુષ્ય રૂપે અવતરે ત્યારે જ પૂર્ણવૈરાગ્ય, પૂર્ણજ્ઞાન, પૂર્ણપ્રેમ પ્રગટ થાય. આવા આત્માઓ પાસેથી જ મળે છે.

શરીરની મા ગમે ત્યાં હોય પણ આત્માની સાચી મા ઈશ્વર છે. હરિ ગુરુ સંત એક જ સ્વરૂપ છે.

જ્યાં કંઈ બાંધછોડ આવે, રામ અને કામમાં સમન્વય મેળ કરતું હોય તો તે સંસારીનું, કથાકારનું. જ્યાં રામને રામ બતાવે અને કામને કામ બતાવે, પ્રકાશને પ્રકાશ અને અંધકારને અંધકાર બતાવે, સત્યને સત્ય, શાશ્વતને શાશ્વત નાશવંતને નાશવંત, યોગને યોગ અને ભોગને ભોગ બતાવે તો જાણવું કે આ સંતનું છે. સંત કદી બાંધછોડ કરતા નથી, બાંધછોડ કરે તો સંત ન કહેવાય. સંત તો પરમાત્મામાં બેઠા છે શા માટે વિષયવાસનાનું પ્રતિપાદન કરે ? કદી ન કરે.

પરમાત્માને વિષયવાસનાનો ત્યાગ નથી કરવાનો, જીવને વિષયવાસનાનો ત્યાગ કરવાનો છે. આજે જીવ માલિક થવા તૈયાર છે, દાસ થવા તૈયાર નથી. જ્ઞાનેશ્વર મહારાજ હંમેશાં પોતાને નિવૃત્તિદાસ જ્ઞાનદેવ તરીકે ઓળખાવે છે. સંતો દાસ થવા તૈયાર છે માલિક થવા તૈયાર નથી. અજ્ઞાનીઓ ગુરુ થવા તૈયાર છે શિષ્ય થવા તૈયાર નથી. સંતો શિષ્ય થવા તૈયાર છે ગુરુ થવા તૈયાર નથી. સચ્ચિદાનંદ પરમાત્મા જ ગુરુ. જેની આ માયા છે તે જ કૃપા કરીને માયામાંથી છોડાવે તો જ છૂટી શકાય, બાકી જીવની તો શી વિસાત છે કે સદ્ગુરુકૃપા વિના માયામાંથી છૂટી શકે ! છતાં પણ જીવ તો કહે છે, અહં બ્રહ્માસ્મિ, જ્યારે સંતો ખરેખર બ્રહ્મસ્વરૂપ છે તે કહે છે દાસોઽહં.

બ્રહ્મવિદ્યા કંઈ નવું શીખવાનું નથી કહેતી પણ જે અજ્ઞાનથી જે થઈ ગયા છો તે મટી જવાનું કહે છે.

ખોળિયા જુદા છે, સદ્ગુરુ સત્શિષ્ય એક જ છે. સદ્ગુરુ સત્શિષ્યનો સંબંધ એટલે મા બાળકનો સંબંધ. આ તો છે જન્મોજન્મનો સંબંધ, આત્મા પરમાત્માનો, જીવબ્રહ્મનો સંબંધ.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

અવતારો, જ્ઞાનીઓ, યોગીઓ, ભક્તો તેઓ જે સ્વરૂપે થયા તે સ્વરૂપે આપણે પણ પરમેશ્વરની કૃપાથી થઈએ.

જેટલો અવરોધ, વિરોધ, સંઘર્ષ તેટલી જ આત્મશક્તિ વધુ પ્રકાશે કોઈ એમ માને કે આધ્યાત્મિકતા સુંવાળી હોવી જોઈએ તો તે દઢ, ચિરંજીવ નહીં હોય.

તમે બરાબર સદ્ગુરુપ્રમાણ, ભગવદ્પ્રમાણ, સત્શાસ્ત્રપ્રમાણમાં રહેજો, હુંપણું ન આવવું જોઈએ તો વાંધો નહીં આવે. ત્રણ પ્રમાણ કલ્પાં સદ્ગુરુ, સત્શાસ્ત્ર, ભગવાન પ્રમાણ, અહંપ્રમાણ કદાપિ નહીં. આ ત્રણ પૂર્ણ છે. જીવની બુદ્ધિશક્તિ અલ્પ છે માટે પૂર્ણતા પ્રગટ કરવા પૂર્ણનો જ આધાર લઈએ, અલ્પનો ન લઈએ. અખૂટ ધીરજથી ધ્યેયમાં મંડ્યા રહો. સર્વત્ર સર્વમાં સર્વની પાછળ, અખિલ સચરાચરમાં પોતાના આત્મસ્વરૂપનો સાક્ષાત્કાર કરવો એ ધ્યેય છે. ભેદાભેદ દેખાશે, હું તું, મારું તારું, નામ રૂપ, ગરીબ તવંગર, ગુરુશિષ્ય, માબાપ, ભાઈબહેન વગેરે દેખાશે, ક્યાંય મોહ પામશો નહીં, સર્વત્ર કેવળ પોતાના પરિપૂર્ણ સ્વરૂપનું જ દર્શન કરવું. માયા પોતાના શુદ્ધ આત્મસ્વરૂપને ઢાંકે છે અને માયા દેખાડે છે જ્યારે સદ્ગુરુકૃપા આ દેહાભિમાનને ખસેડી, આ દેહ અને દેહના સંબંધોની મમતાને ખસેડી પોતાના સચ્ચિદાનંદસ્વરૂપને પ્રગટ કરે છે.

આત્મા છે એ મૂળ તત્ત્વ અને અહં છે એ માયાનું કાર્ય. વ્યવહારમાં તુંહિ તુંહિ અનુભૂતિમાં સચ્ચિદાનંદોહં. અહંના નિરસન માટે તુંહિ તુંહિ, આત્માના પ્રાગટ્ય માટે અંતરમાં સચ્ચિદાનંદોહં. જે પારમાર્થિક ભાવ છે તેનું પ્રદર્શન ન કરો, અંતરમાં રાખો.

હુંને મારીને રહેજે સર્વત્ર તારો વિજય જ છે.- મા. આમાં જે જે તમારું કલ્યાણ કરવાવાળું છે તે મારા ગુરુનો પ્રતાપ છે અને આમાં જે જે તમારું અહિત કરવાવાળું છે તેની જવાબદારી મારી છે. - સ્વામી વિવેકાનંદ.

ઈશ્વર કે જે અનંતપ્રેમમય, સર્વમંગલમય, સ્વયંપ્રકાશ એમાંથી અવિદ્યા અજ્ઞાનનું કાર્ય આવે જ નહીં.

ઈશ્વર સર્વશક્તિમાન જે કરે તે ભલા માટે. કંઈ પણ વિક્ષેપ થાય તો જાણવું ભૂલ જીવની અજ્ઞાનની હોય હરિ ગુરુ સંતની નહીં. જે જીવ ભૂલ સુધારવા તૈયાર હોય તો હરિ ગુરુ સંત તો મા છે નવડાવી ધોવડાવી ખોળે લે તે કહે કે આ તું હું હું કરવાનું છોડી દે, ત્યાં પછી હું જ હોઈશ. જ્યાં તું નહીં, ત્યાં હું જ અને જ્યાં તું, ત્યાં હું નહીં.

ભગવાન ક્વોન્ટીટી જોતા નથી ક્વોલિટી જુએ છે.

ભગવાનને મોટાથી મોટું અને ઝીણાથી ઝીણું બધું સરખું જ દેખાય છે. એટલે કોઈ તમને નાના કહે તો છળી ન ઉઠતા. કોઈ નાનું નથી મોટું નથી બધું પરમાત્માનું જ છે. ભગવાનની દૃષ્ટિમાં બધું પોતાનું આત્મસ્વરૂપ જ છે. પરમાત્મા ક્યાં નથી ! બતાવો.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

સોયની અણી જેટલી પણ જગ્યા નથી જ્યાં ભગવાન ન હોય. નાનું મોટું, હું તું કશું જ નથી બધાં સરખાં જ છે. આત્મસાક્ષાત્કાર ભગવાનલાભના માર્ગમાં નિરાશાવાદ ન હોય ઉત્સાહ ધૈર્ય આનંદ પ્રેમ હૃદયનો ઉમળકો હોય તો આ દિવ્યપ્રેમ દિવ્યજ્ઞાનના અધિકારી થવાય.

દુન્યવીફળ આ લોકમાં તુરત જ મળે છે માટે અલ્પફળ પાછળ લાગી જાય છે. અલ્પશક્તિ (દેવ દેવી)ને ભજે છે તો અલ્પ જ મેળવે છે. પૂર્ણને ભજે તો પૂર્ણકૈવલ્યફળ મળે. ગીતા. ૪/૧૨.

અત્યારે હાલ જ મને પરમાત્માનું દર્શન થવું જોઈએ. જે ઉત્સાહમાં છે, જે પ્રેમમાં છે, જે આનંદમાં છે, જે મસ્તીમાં છે તે હાલ જ મુક્ત છે.

આનંદ જ પરમાત્મા છે, શાંતિ જ પરમાત્મા છે, પ્રેમ જ પરમાત્મા છે. આ બધાં જાગ્રત ભાવ તે પરમાત્માનું જ સ્વરૂપ છે.

હવે આ જય હું અને જય તું છોડીને જય પ્રભુનો જ કરો. સર્વત્ર પ્રભુનો જ જય. સર્વત્ર કેવળ પ્રભુની સત્તા, ચૈતન્ય, આનંદનો વિલાસ છે.

આટલા ખોખામાં જે હું છે તે કંઈ સૃષ્ટિનો માલિક નથી. તરણા ઓથે ડુંગર રે ડુંગર કોઈ દેખે નહીં. હુંરૂપી કલ્પનામાત્ર પરમાત્મા અનંતગણા, છતાં દેખાતા નથી.

હરિનો મારગ છે શૂરાનો નહીં કાયરનું કામ જોને, પરથમ પહેલું મસ્તક મૂકી વળતી લેવું નામ જોને.

હું બોલ્યા વગર વ્યવહાર થતો નથી. સંત તો પ્રેમમાં રહી હું બોલે છે. તમારે બચકાં પોટકાં રાખી હું હું મારું બોલવાનું છે. પરમાત્મા આખા વિશ્વને પકડી હું હું કરે છે. જ્યાં હું છે ત્યાં સંસાર છે, જ્યાં તું છે, તું એટલે પરમાત્મા ત્યાં સંન્યાસ છે. સંન્યાસ એટલે લોટાવાટકા, ચાર દિવાલનો ત્યાગ કરવાનો નથી. જડ તો કહેતું જ નથી ત્યાગ કરો, ત્યાગ આસક્તિનો કરવાનો છે. ધૈર્ય, ઉત્સાહ અખૂટ છે તે સંન્યાસ. સંન્યાસ એટલે બહારનું રૂપ નહીં અંદરનું રૂપ. આ બધું પ્રભુનું છે તે સંન્યાસ. સિદ્ધિ અસિદ્ધિમાં સમાન, આત્મસાક્ષાત્કારના ધ્યેયમાં કમર કસી લાગ્યા રહો, સફળતા મળે કે નિષ્ફળતા મળે, ભગવાન કહે છે તું મારી સામું જ જોઈ રહે. તેના પ્રેમમાં મસ્ત રહો સિદ્ધિઅસિદ્ધિમાં નિર્વિકાર, દુન્યવી ફળમાં સિદ્ધિઅસિદ્ધિ ભગવાનલાભમાં તો અસિદ્ધિ છે જ નહીં. જેણે આત્મસાક્ષાત્કાર કર્યો છે એ જ ખરી કમાણી. ભગવાન કહે છે જેણે મને મેળવ્યો છે તે જ કમાણો છે. આખી સૃષ્ટિનું રાજ્ય મેળવ્યું હોય પણ મને ન મેળવ્યો હોય તે કમાણો જ નથી.

તમારું ચલણ રૂપિયા, સોનું, ઘર, જમીન.... જ્યારે અમારું ચલણ જ્ઞાન, ભક્તિ, વિવેક, વૈરાગ્ય. અમારા હાથમાં તમારું ચલણ તો રજે નથી આવ્યું. અમારું ચલણ તો

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

આખા વિશ્વમાં ચાલે છે જ્યારે તમારું દુકાન, વ્યવહાર પૂરતું જ છે. પ્રેમ તો સાર્વત્રિક પૂંજ છે. પ્રેમનો સાર્વત્રિક વિસ્તાર છે તેમાંથી પોતામાં પ્રેમ કેમ પ્રગટાવવો એની ગુરુચાવી હોવી જોઈએ. અંતરિક્ષમાં પ્રાણ સર્વત્ર છે, પણ તમારા ફેફસામાં હોય એટલે તમે કહેશો મારા પ્રાણ, તેવી રીતે જો પરમાત્માનો અનંત પ્રેમવિસ્તાર જો સીધો લેતાં આવડે તો તે તમારો જ છે. અનંત પ્રેમસ્વરૂપ પરમાત્મામાં તમે પોતાપણું કરી શકશો ક્યારે ? તેની સાથે એકતા થાય, અહં નાશ કરી શકો તેટલું જ સાચું તમારું.

આપણે એક ડગલું ભરીએ તો ભગવાન સો ડગલાં સામે આવે. કોઈ ગમે તે કહે તમારે હરિ ગુરુ સંતના ચલણમાં વર્તવાનું, તો કોઈ વિક્ષેપ નહીં થાય. હરિ ગુરુ સંતના ચલણમાં વર્તવાથી એમનો પ્રેમ મળશે. તમારે જોઈએ છે શું ? બે રૂપિયા, બે પૈસા કે હરિ ગુરુ સંતનો પ્રેમ ? શરીર અને મન બુદ્ધિ છે એટલે અન્ન, વસ્ત્ર, રહેઠાણ, દવાદારૂ જોઈએ પણ એ મુખ્ય જરૂરિયાત નથી ઈશ્વરપ્રેમ અને દિવ્ય આત્મજ્ઞાન એ જીવની મુખ્ય જરૂરિયાત છે.

આનંદ અને શાંતિ તો ભગવાનમાં છે, આત્મામાં છે. તેને માટે કુટી કોડી પણ ખરચવાની જરૂર નથી. ભગવાનના સંતચરણમાં જ બેસવાની જરૂર છે.

તમે કેટલોય અવતાર, કેટલીય શક્તિ નાશવંત વિષયો પાછળ ખેદાન મેદાન કરી નાંખો છો. દાળ રોટી જાડું લુંગડું માથે છાપરું હૃદયમાં રામ રામ-આટલામાં જો સંતોષ હોય તો બરાબર નહીંતર તમે કદી ધરાવાના નથી. ધરાયા હતા મીરાં, નરસિંહ, શબરી, વિદુરજી. પરમાત્માના પ્રેમથી હૃદય તૃપ્ત થાય છે, ભૌતિક પદાર્થોથી નહીં.

પ્રાણના સંચાર, હૃદયના ધબકાર, વિચાર, ચિંતન શક્તિ, ભાવના શક્તિ, હરિ-ગુરુ સંત સેવાની શક્તિ, આંખથી દર્શન કાનથી સાંભળવાની શક્તિ આ બધું દુનિયાની બજારોમાં મળતું હશે કેમ ? આ તો પરમાત્માની કૃપાથી મળે છે.

ભૌતિક આશા તૃષ્ણાઓમાં ઉત્તમ મનુષ્ય અવતાર વેડફાઈ ન જાય. શું કરવા તમે અહીં આવ્યા છો ? ભગવાનલાભ કરવા. ભગવાનને મેળવવા જે સાત્ત્વિક કર્મ કરે છે તેને નિષ્ફળતા છે જ નહીં.

જે ક્ષણથી માણસ સંતચરણમાં આવ્યો તે જ ક્ષણથી તે આત્મા છે.

આ પોતે અજ્ઞાની, સામાન્ય જીવ છું, એમ માની બેઠો છે. જે પોતે જ ફળરૂપ છે તેને ફળ ક્યાંથી આવશે ? આત્મા સ્વયં જ પૂર્ણ છે તેને કોઈ શું પૂર્ણ કરશે ?

સંતો ડગલે પગલે આ જીવને પોતાના સ્વરૂપમાં જાગ્રત કરે છે જ્યારે અજ્ઞાનીઓ ડગલેને પગલે આ જીવને પોતાના અજ્ઞાન સ્વરૂપમાં ડૂબાડે છે તો કોને ગુરુ કરશો ?

પરમાત્મામાં કર્તૃત્વાભિમાન લેશમાત્રેય નથી, પરમાત્માની દિવ્ય પ્રકૃતિ, શક્તિ તેમાં પણ કર્તૃત્વાભિમાન લેશમાત્રેય નથી.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

મનુષ્ય પરમાત્માનું દિવ્ય ફરજંદ છે. જો અંતરમાંથી કર્તાપણું (કર્તૃત્વાભિમાન) કાઢી નાખે તો પોતાનું પરમાત્મસ્વરૂપ તુરત જ પ્રગટ થાય.

આ જે કલ્પનાઓ સંસાર છે તેને કોણ મટાડશે ? જે મટેલું છે તેને કોણ મટાડવાનું ? માયા = યા ન અસ્તિ સા = જે નથી તે. અવિદ્યા = ન વિદ્યતે સા અવિદ્યા = વિદ્યમાન નથી જે તે. તમે ઊંઘી જાઓ, બંગલા ગાડી દાસ દાસીઓ પૈસા સોનું ચાંદ ઘણું બધું સ્વપ્નામાં જુઓ, અને જાગીને એમાંથી અમને થોડું આપો તો ? આપશો ને ?

અમે જેને સાચું માન્યું તેમાં તમને વિશ્વાસ નથી અને તમે જેને સાચું માન્યું એમાં અમને વિશ્વાસ નથી. અમને પરમાત્મા ચોખ્ખા દેખાય છે. તમને આ (સંસાર-માયા) બધું ચોખ્ખું દેખાય છે. દૃષ્ટિ જરા ઊંડી કરો. બધું શક્તિ સ્વરૂપ છે. બધું અનંત શક્તિનો સમુદાય છે. આજે વિજ્ઞાને આઈન્સ્ટાઈને પણ સાબિત કર્યું છે, પદાર્થ એ ઘનીભૂત થયેલી શક્તિ જ છે. પદાર્થનો નાનામાં નાનો કણ અણુ, અણુનો નાનામાં નાનો કણ પરમાણુ, પરમાણુનો નાનામાં નાનો કણ વીજાણુ, એનો સ્ક્રોટ કરો, શક્તિ સિવાય કંઈ જ નથી. તમે જેને ચર્મચક્ષુથી પદાર્થ જુઓ છો તેને વૈજ્ઞાનિક શક્તિ જુએ છે. પદાર્થ મૂળે ઘનીભૂત થયેલી શક્તિ જ છે તેથી અખિલ સચરાચર એ શક્તિ સિવાય અન્ય કંઈ જ નથી. જે અનંત દૈવી-શક્તિ છે તેમાં વિવિધ વિચિત્ર નામરૂપનો આરોપ કરવો તેનું નામ માયા.

સમાધિમાંથી જે પાછો આવે તે હરતો ફરતો પરમાત્મા જ છે. પરમાત્માના પૂર્ણ વૈરાગ્ય પૂર્ણજ્ઞાન, પૂર્ણપ્રેમ લઈને જ પાછો ફરે છે.

જેનાથી પોતાનું સ્વરૂપ પ્રગટ થાય, જેનાથી પરમાત્માદેવનું સર્વત્ર દર્શન એ જ ખરું કર્તવ્ય.

જ્યારે આપણે હરિ ગુરુ સંતના ભાવમાં બંધાઈએ છીએ ત્યારે નિયમ ન હોય, પ્રેમ જ હોય. શાસ્ત્ર જે દિવ્ય શાસન કરે, જેથી આત્મતત્ત્વ પ્રગટ થાય.

પરમાત્મા સદ્ગુરુ સત્શાસ્ત્ર સાથે બંધાવું વાસ્તવમાં મુક્ત થવું જ છે.

અવિદ્યા અજ્ઞાનમાં ડૂબવું એ જ બંધન, પરમાત્મસ્વરૂપમાં જાગવું તે જ મુક્તિ.

વાસનાથી બંધન, પ્રેમથી મુક્તિ. વાસના જડ સાથે બાંધે છે, પ્રેમ ચૈતન્યમાં મુક્ત કરે છે. વાસના અવિદ્યાનું સ્વરૂપ છે, પ્રેમ પરમાત્માનું સ્વરૂપ છે.

उत्तिष्ठत जाग्रत प्राप्य वरान्निबोधत ।

ઉઠ, જાગ, પૂર્ણજ્ઞાની સદ્ગુરુને પ્રાપ્ત કરીને તારા દિવ્ય સ્વરૂપનો સાક્ષાત્કાર કરી લે. માયાની પથારીમાંથી ઉઠ, મોહનિંદ્રામાંથી જાગ.

શાસ્ત્રનું બંધન, સંતનું બંધન પ્રેમ વાયક છે.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

ચિંતન - પરમાત્માનું, ચિંતા - માયાની

કીર્તન - પરમાત્માનું, કીર્તિ - માયાની

કીર્તનમાં કેવળ પરમાત્માનો જ મહિમા હોય, તે તારે છે, સ્વરૂપમાં લાવે છે. કીર્તિમાં સંસારનો મહિમા, તે માયામાં ડૂબાડે છે.

સત્સંગ એટલે આલિયો, માલિયો, જમાલિયો ભેગા થાય તે નહીં. સત્સંગ એટલે સત્પુરુષનો સંગ. પરમાત્માની કૃપા વિના સંત પુરુષ મળતા નથી. સત્ અસત્, નિત્ય અનિત્ય, દેહ દેહી, જડ ચૈતન્ય, જો તમને આ વિવેક મળે તો સમજવું પરમાત્માની કૃપા છે.

જ્યારે પ્રભુનો બંદો તમને મળે ત્યારે જાણવું કે પ્રભુની તમારા પર કૃપાદષ્ટિ છે.

સ્વયં સૂર્ય પૃથ્વી પર આવતો નથી પણ તેનું કિરણ પૃથ્વીના જીવોને પખાળે છે તેમ સ્વયં પ્રભુ જે અનાદિ અજન્મા પરબ્રહ્મ અખંડ સચ્ચિદાનંદ તેમાં આવવું જવું નથી પણ તેનાં દિવ્ય રશ્મિ-અવતાર-પયગંબર સંતને જીવોના કલ્યાણ માટે (પૃથ્વી પર) મોકલે છે. સૂર્ય અને કિરણને તમે અલગ સમજો છો ? જો એમ હોય તો તમે પરમાત્માને સંતથી અલગ સમજજો.

મુમુક્ષુ જ્યાં જ્યાં પરમાત્માના પ્રેમનું બજાર ભરાયું હોય ત્યાં જવામાં પ્રમાદ કરતો નથી, તે જ મોહનિદ્રામાંથી જાગે છે.

જેને આત્મજ્ઞાન મેળવવું છે તે આળસ, નિદ્રા, ક્ષુધા, શરીરસુખ કશાયની પરવા કરતો નથી. જેને કમળો થયો હોય તેને બધું પીળું પીળું જ દેખાય તેમ જેનું મન, મતિ, પ્રેમ, ભાવ, પરમાત્માના રંગમાં રંગાયો છે તેને પરમાત્મા સિવાય કંઈ દેખાતું નથી.

જો કોઈ આ માથા પર ફૂલ મૂકે તો અંદર રહેલા પરમાત્માની પૂજા છે અને જો કોઈ માથે પથ્થર મૂકે તો આ પથ્થર મૂકવા જેવું જ છે કારણ કે ખોળિયું ગંદું જ છે, ગંદો કોથળો આમાં હાડ માંસ લોહી મળ મૂત્ર આંતરડાં, જઠર છે તેથી પથ્થર મૂકવા જેવું જ છે.

જે પરમાત્માનો ભક્ત છે તે પ્રાણની પરવા કરતો નથી. જો પૂર્ણને મેળવવાનું હોય તો અલ્પને ગુમાવવાનો અફસોસ રહેતો નથી.

સંસાર અલ્પ છે, ખાબોચિયા જેવો. અમુક સગાં સંબંધી. સંન્યાસ એટલે વિસ્તાર. બધાં મારાં, વસુધૈવ કુટુમ્બકમ્. ફાવે તેમ ફરો. યુનિવર્સલ પાસપોર્ટ. ઉપર આભ નીચે ધરતી વચ્ચે આત્મારામ. આપણો પ્રેમ છે પરમાત્મા, સંતો ભક્તોનો પ્રેમ છે પરમાત્મા, ત્યાં દેહસુખ ઘર માનપાન પૈસા બધું તુચ્છ થઈ જાય.

આપણું ખોળિયું ભલે અવિદ્યા-અજ્ઞાનના સંસારમાં વિચરતું હોય, આત્માને પ્રભુ તારી લે. આપણો પ્રેમ પરમાત્મામાં હોય તો બીજા બધાં બળો અનુકૂળ સહાયરૂપ થશે, વિરોધ નહીં રહે.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

असंभवितने संभवित करी शके तेनुं नाम माया.

(परमात्मानી जग्याअे संसार दर्शन)

असंभवितने संभवित करी दे ते ज परमात्मानી कृपा.

(संसारनी जग्याअे परमात्मदर्शन)

प्रभुनो मार्ग छे अे दिव्यप्रेमनो मार्ग छे, संसारनो मार्ग छे अे वासनानो मार्ग छे.

२०-८-८६, शनिवार

ऋषिराज, मानो दरबार

सांजे : ४-०० कलाके

सर्वनो आत्मा मूणे सख्यिदानंद स्वरूप. सत्संगथी ज्वनुं मूण परमात्मास्वरूप प्रगट थाय छे. जे मायानुं आवरण, ज्ञानीपुरुषो तेने कार्य कारण हुं मारुं देहाभिमान कर्मफलनी आसक्ति पण कहे छे, आ सत्संगथी विवेकथी अने दिव्य आत्मज्ञान वडे आवरण दूर थाय छे. जे दुनियानी बजरमां कयांय मणता नथी ते शांति अने आनंद पोताना स्वरूपमां ज प्राप्त छे. प्रेम कोरि व्यक्ति प्रत्ये नथी करवानो, प्रेम परमात्मानुं स्वरूप छे. ज्यारे हृदयमां निरपेक्ष भाव निरपेक्ष आनंद शांतिनो आविर्भाव थाय, बाह्य कोरि कारण विना कोरि निमित्त विना कोरि लाभ न होय तो समजवुं के ते प्रेम, ते आनंद, ते शांति ज आत्मानुं स्वरूप छे. भौतिक पदार्थथी जे सुख ते क्षणिक छे चिरंजिव नथी आत्मानो आनंद ज चिरंजिव शाश्वत छे. ज्ञानयक्षुथी प्रेमयक्षुथी दिव्ययक्षुथी सर्व पदार्थो जुओ तो बहुं रसबसतुं लागशे. ते दृष्टि पैसाथी नही मणे, सत्संगथी मणशे. भौतिक सुख भ्रांति छे. जेनी पासे दिव्ययक्षु छे तेनी पासे बधी ज देवी संपत्ति छे, अभयपद छे, सदानंदमय छे. आत्मसाक्षात्कारी पुरुषो बाह्यपदार्थनिरपेक्ष शांतिने पाम्या छे जेमां बाह्य पदार्थनी अपेक्षा नथी. अज्ञानी भौतिक संपत्तिथी सुख माने छे ज्यारे ज्ञानी पुरुष आत्मज्ञानमां, आत्माना रममाणमां ज सायुं सुख माने छे. आत्मा असीम अमर्याद चैतन्यस्वरूप परम प्रेम स्वयंप्रकाशस्वरूप अमृतत्व छे सत्स्वरूप शुद्ध अस्तित्व छे, सर्वना सारस्वरूप. जेम घडामां माटी पित्तणना पात्रमां पित्तण ते प्रमाणे सृष्टिना सर्व पात्रोमां अे शुद्ध तत्व रहेलुं छे. जे स्वयंप्रकाश सर्वने जणावे छे ज्ञाणे छे ते आत्मा छे.

सुख विषयमां नथी, आत्मामां छे. अनंत आनंद स्वरूप आत्मानी छाया पडवाथी ज विषयो सुखरूप भासे छे. सुखदुःखनो अनुभव विषयसंबंध करे छे, जे विषय सुखथी प्रिय अप्रियनो अनुभव करे छे ते ज संसार छे.

जे द्वन्द्वथी उपर उठे छे, सुखने बाह्य पदार्थमां न शोधतां परमात्मां ज पोताना चित्तने जेठे छे, अने समाधिस्थ थाय छे, ते परमानंद स्वरूप ज थाय छे. भौतिक संपत्ति,

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

परमाकाश ज पूर्ण छे विलासभास शून्य छे.

ઈન્દ્રિયોના વિષયભોગો, માનપાન, રાજપાટ, વૈભવ વિલાસની જરૂર નહીં. રાવણ પાસે બધું જ હતું પણ શાંતિ ક્યાં હતી ? રામ ચૌદ વરસ વનવાસમાં હતા છતાં શાંતિમાં હતા. છતાં એ આખા જગતને ભજવા યોગ્ય કેમ જણાયા ? એવો ક્યો ગુણ છે, એક માણસ જંગલી તરીકે વનમાં વિચર્યો, તો એમની પાસે શું હતું ? આત્માનું સત્ય, સંતયરણમાં પ્રેમ, દિવ્ય આત્મજ્ઞાન હતું, અનંત પ્રેમ હતો, તેમના શરણાગત ભક્તો માટે અહેતુક વાત્સલ્ય હતું, આધ્યાત્મિક સમૃદ્ધિ હતી.

અજ્ઞાની જીવો ભૌતિક સંપત્તિની પૂજા કરે છે જ્યારે જ્ઞાનીઓ આધ્યાત્મિક સમૃદ્ધિની પૂજા કરે છે. જો તમારા હૃદયમાં પ્રેમ આનંદ સત્ય દિવ્ય આત્મજ્ઞાન હોય તો સમૃદ્ધ અને દ્વેષ કલેષ અસત્ય દેહની આળપંપાળ હોય તો તમે દરિદ્ર.

મહિમા કેવળ પરમતત્ત્વનો જ છે પરમાત્માનો જ છે શરીર વ્યક્તિ નામરૂપ કોઈપણ ભૌતિક બાહ્ય પદાર્થનો લેશમાત્રેય નહીં. આ પરમ સત્ય, પરમ પ્રકાશ, પરમ આનંદ સ્વરૂપનો સર્વત્ર સાક્ષાત્કાર પોતાના જ આત્મસ્વરૂપે તે જ મનુષ્ય જીવનનું સર્વોત્તમ ધ્યેય છે.

જે માણસ લૌકિક દષ્ટિએ ઘણું બધું જાણતો હોય પણ પરમતત્ત્વને ન જાણતો હોય તો તે કાંઈ જ જાણતો નથી અને જે માણસ લૌકિક દષ્ટિએ કાંઈ જ ન જાણતો હોય અને કેવળ પરમતત્ત્વને જ જાણતો હોય તો તે બધું જ જાણે છે.

જે ખરો જિજ્ઞાસુ, મુમુક્ષુ, ખરો માલિકનો બંદો હોય તો તેની આધ્યાત્મિક પૂર્તિ માટે સર્વ સાધન જરૂર મળી રહે.

વિવેકાનંદ કહેતા, ઈશ્વર પાસે માગવાનું હોય તો ભલે મારી પાસે એક પણ મસ્તિષ્ક ન હોય પણ એક જ હૃદય હોય એવું માગું. કારણ પરમાત્માની અનુભૂતિ હૃદયમાં જ થાય છે. બુદ્ધિથી માણસ ઘણી વખત છેતરાય છે. અલ્પબુદ્ધિથી માણસ આત્મવિકાસમાં ઊભો રહે છે આગળ વધતો નથી. અહંથી માની લે છે હું કાંઈક છું હું કાંઈક જાણું છું. હૃદયમાં પરમ પ્રેમનું પ્રાગટ્ય થાય તો અહં નીકળી જાય. કેવળ પરમેશ્વરનો પરમ પ્રેમ જ હૃદયને પરિપૂર્ણ કરી દેશે. અંતર્યામીને વફાદાર રહો, બુદ્ધિ છેતરાશે, હૃદય છેતરાશે નહીં. જ્યાં સુધી હૃદયમાં પરમાત્માની પ્રાણપ્રતિષ્ઠા નહીં થાય ત્યાં સુધી હૃદય કબૂલ નહીં થાય. કેવળ પરમેશ્વરનો પ્રેમ જ હૃદયને પૂર્ણ કરશે.

જે પરમાત્માનું નિવાસસ્થાન બ્રહ્માંડમાં સર્વત્ર છે તે પિંડમાં હૃદયમાં છે. તમારી પાસે દુન્યવી કોઈ જ પદાર્થ ન હોય માત્ર તમે શાંત થાઓ, હૃદયમાં ઈષ્ટ પરમાત્માનું ધ્યાન ધરો, એકાગ્ર થાઓ, લીન થાઓ, જાણે બધું તમારી પાસે હોય તેવો અનુભવ થશે. આ મહાન ગુરુચાવી છે. દેહસુખ, ધન, માનપાન, રિદ્ધિ સિદ્ધિ, બાહ્ય ભૌતિક પદાર્થો

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

કાંઈ જ ન હોય તો પણ શાંત ચિત્તે ઈષ્ટમાં મગ્ન રહો તો ખ્યાલ આવશે કે તમારી પાસે બધું છે, પૂર્ણનો અનુભવ થશે. તમે ગમે તેટલું મેળવો, ગમે તેટલા ઉપરથી નીચે પછડાવ, ગમે તેટલું ભોગવો, ભેગું કરો પણ આનંદ શાંતિ પ્રેમ પૂર્ણતા નહીં હોય, તો આ શું સિદ્ધ કરે છે ?

પૂર્ણ કેવળ પરમાત્મા જ છે. જે પૂર્ણનું ચિંતન કરતાં કરતાં પૂર્ણમાં ડૂબી જાય છે પોતાની જાતને વિલીન કરે છે તે જ પૂર્ણને પામે છે. જે પોતાને ઈશ્વરથી અલગ રહી ઉપાસના કરે છે તે ઈશ્વરસ્વરૂપ બની શકતો નથી. મીઠાની પૂતળી દરિયો માપવા ગઈ, ગઈ એવી જ ઓગળી ગઈ, ખબર જ આવ્યા નહીં કે દરિયો કેટલો ઊંડો છે. બસ નિરવધી આનંદ. આ ધ્યેય કદી ન ભૂલશો, આ લક્ષ્ય કદી ન ચૂકશો. આત્માસાક્ષાત્કાર એ જ ધ્યેય છે. સર્વત્ર, સર્વમાં સર્વની અંદર પાછળ એક જ આત્મતત્ત્વ વિલસી રહ્યું છે.

નરસિંહ મહેતા, અખિલ બ્રહ્માંડમાં.....

પૂર્ણ વૈરાગ્ય, પૂર્ણ જ્ઞાન, પૂર્ણ પ્રેમ જ્યાં છે ત્યાં પરમાત્મા જ પ્રગટ છે.

ગુરુ કોને કહીશું ? ગુરુઓના ગુરુ પરબ્રહ્મ. તેના સિવાય અન્ય કાંઈ જોતા નથી, તે પરબ્રહ્મ પોતાનું જ સ્વરૂપ છે એવી નિષ્ઠામાં જે સદાને માટે સ્થિત થયેલા છે મૂળ ગુરુતત્ત્વ પરબ્રહ્મ પરમાત્મા, જ્યાં તેનો મહિમા પ્રગટ હોય તે ગુરુ. જ્યાં તેના દિવ્યજ્ઞાન, દિવ્યપ્રેમ પ્રગટ હોય તે ગુરુ. અંધકારમાંથી પ્રકાશમાં લઈ જાય, જીવમાંથી પરમાત્માસ્વરૂપ બનાવે તે ગુરુ. દિવ્ય આત્મજ્ઞાન આપે તે ગુરુ. આત્મા નિત્ય દેહ અનિત્ય, પરમાત્મા વસ્તુ સંસાર અવસ્તુ-કહે તે ગુરુ. જે એમ કહે પરમાત્મામાં જ પ્રેમ રાખો વિશ્વાસ રાખો નશ્વરને ન ચાહો તે ગુરુ. ગુરુમુખે શાશ્વતનો જ મહિમા હોય, નાશવંત નશ્વર અસત્નો કદાપિ નહીં. સદ્ગુરુ કહે છે, જેને સદ્ગુરુવાક્યે સંપૂર્ણ વિશ્વાસ છે તેને કોઈ સાધન કરવાની જરૂર રહેતી નથી. યાદ રાખજો જે ઘેર ઘેર થઈ ગયેલા ઢગલાબંધ ગુરુઓની વાત નથી, તમારી યાદર અને બે પૈસાના લાલચુ ગુરુઓની વાત નથી, કહેવાતા મોટા ઉપદેશકોની વાત નથી. રામકૃષ્ણ કહે છે -

૧. જેણે કાશી જોયું હોય તેની પાસેથી જ કાશીની વાત સાંભળવી, જેણે આત્મસાક્ષાત્કાર ભગવાનલાભ કર્યો હોય તેની પાસેથી જ ઈશ્વરની વાત સાંભળવી.

૨. જેને સંસાર મિથ્યા છે એવું અંતરમાં પાકું જ્ઞાન થયું હોય તેની પાસેથી જ ઉપદેશ લેવો.

૩. ઉપદેશ સર્વત્યાગી પાસેથી જ લેવો. નહીં તો શું થશે ખબર છે ? કોમ્પ્રોમાઈઝ (બાંધછોડ) થશે. સંત એવું ન કરે. કથાકાર કથા કરે છે, સંત આત્મજ્ઞાન આપે. કથાકાર તાત્કાલિક મનોરંજન આપે જ્યારે સંત સમૂળગી કાંતિ લાવે, જીવન પલટાઈ જાય, સામાન્ય

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

જીવ પણ પરમેશ્વરનો બંદો થઈ જાય ! માત્ર વાણીવિલાસ બુદ્ધિવિલાસનો મહિમા નથી આચરણ અને અનુભૂતિનો મહિમા છે. અસર વાણીની થતી નથી, આચરણની થાય છે. વિદ્વતા પંડિતાઈ ડિગ્રી વેદાંતઆચાર્ય - શાસ્ત્રીનો કોર્સ આવે છે. તે તમે પણ કરી શકો. સંત થવા માટે કશું થવાની, ભણવાની જરૂર નહીં. સંસાર પ્રત્યે તીવ્ર વૈરાગ્ય, પરમેશ્વરમાં અનન્ય પ્રેમ, દિવ્ય આત્મજ્ઞાન, જગતની બધી સ્ત્રીઓ પ્રત્યે પાકો માતૃભાવની જરૂર. આ સંત આપી શકે. આ કથા નથી સત્સંગ છે. અહીંયા મનોરંજન નથી કરવાનું, મનોરંજન કાઢી નાખવાનું છે, આત્માનંદ લેવાનો છે. કથાકારનું મનોરંજન ક્ષણિક હોય છે, આત્માનંદ શાશ્વત છે. જે ગોળનાં ભીલાં રાખે તે ગોળ ત્યાગવાનું કદી નહીં કહે, જે કામિની-કાંચન રાખતો હશે તે કામિની કાંચન ત્યાગવાનું કદી નહીં કહે કથાકારને રામકથા કૃષ્ણકથા વેચવાની હોય છે વ્યવસ્થાપકોને દશ લાખનો ભંડોળ મળે એમાં જ સંતોષ માનવાનો હોય છે. કથાકારને સંસાર વ્યવહાર ચલાવવાનો હોય છે માટે બાંધછોડ કરે છે યાજ્ઞવલ્ક્ય શ્રુતિ કહે છે-પુત્રેષણા, વિતૈષણા, લોકેષણા એ જ સંસાર છે. તે સંસારનો અંતરથી જેણે ત્યાગ કર્યો છે એ જ ખરો ત્યાગી છે.

રામકૃષ્ણ અંતરથી ત્યાગ કરવાનું કહે છે, બહારથી નહીં. ઈશ્વરની ઈચ્છા હોય અને બહારથી (ત્યાગ) થઈ જાય તો કહેવાય નહીં. પહેલા હૃદય ગેરુઆ થઈ પછી એ રંગ કપડાં સુધી આવે તો પછી આપણે શું કરી શકીએ ? આ ખરો ગેરુઆ છે. જ્ઞાનાગ્નિ. હે એક અર્જુન ! ભડભડ બળતો અગ્નિ કાજને બાળી દે છે તેમ જ્ઞાનાગ્નિ સર્વ કર્મોને બાળી દે છે. ગેરુ એ જ્ઞાનાગ્નિનું પ્રતિક છે. જ્યાં જ્ઞાનાગ્નિ પ્રજ્વલિત હોય ત્યાંથી જ આત્મજ્ઞાન મેળવવું જોઈએ. ત્યાં કર્મો(બાળી) નાખવા જોઈએ. મૂળ ગુરુ ત્યાં પ્રગટ છે જ્યાં જ્ઞાનાગ્નિમાં સર્વ કર્મો બળી ભસ્મ થાય. ગુરુવાક્યે વિશ્વાસ હોય, ગુરુ પ્રગટ બ્રહ્મ છે. ગુરુબ્રહ્મા ગુરુર્વિષ્ણુ....બ્રહ્મા-રજોગુણ વિષ્ણુ-સત્ત્વગુણ મહેશ-તમોગુણ, બ્રહ્મમાં એ ગુણ નથી બ્રહ્મ તો ત્રિગુણાતીત છે ગુરુ ત્રિગુણાતીત છે. ગંગાકાંઠે બે જણ સંધ્યા કરતા હતા અને એક જોઈ રહ્યો હતો. પેલા સંધ્યા કરવાવાળાએ ન કરનારને પૂછ્યું, તમે કેમ સંધ્યા કરતા નથી ? તેણે જવાબ આપ્યો, મને બે રીતે સૂતક લાગ્યાં છે. બે કયા ? મારી અવિદ્યા માતા મૃત્યુ પામી છે અને આત્મારામ પુત્રનો જન્મ થયો છે. બંને સૂતક લાગ્યા છે તેથી સંધ્યા કરી શકતો નથી. જેને સૂતક લાગે તે કર્મ કરી શકે નહીં. બંને સૂતક લાગ્યાં હોય ત્યાં ગુરુ તત્ત્વ પ્રગટ છે. હજી જેને આ કર્મો કર્યા વગર ન ચાલે તો જાણવું સાધનમાં છે. જો તમે સાધનમાં હો તો સાધ્યમાં નથી, જો તમે સાધ્યમાં હો તો સાધનમાં નથી તો જે મહાપુરુષો સાધ્યમાં હોય છે અને સાધનનો ઉપદેશ કરે છે તેનું શું ? વૈદરાજ દવા બતાવે છે તે દર્દી માટે. જેની સ્વસ્વરૂપમાં સ્થિતિ છે, જેની નિત્ય આત્મામાં જ સ્થિતિ છે તે જ ખરું સ્વાસ્થ્ય છે.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

ખૂબ ખાતો હોય અને પાડા જેવો હોય તો કહે સારી તબિયત છે આત્માની તબિયત સારી કરો સ્વસ્વરૂપ પ્રગટ કરો. આ ઘેટાંબકરાંની જેમ બેં બેં કરવાનું નાસવાનું અને ઘાસ ખાવાનું છોડો, સર્વજ્ઞ સર્વશક્તિમાન આત્મારામસિંહને પ્રગટ કરો.

જ્યારે સદ્ગુરુપ્રમાણ સત્શાસ્ત્રપ્રમાણ અને સ્વાનુભવપ્રમાણ એકરૂપ થાય ત્યાં ઈશ્વર ગુરુ આત્માનો ભેદ રહેતો નથી. ત્યાં આત્મા જ ગુરુ છે.

આત્મસાક્ષાત્કાર ન થયો હોય તો ગુરુપ્રમાણ માથે નહીં રાખો તો અહં ખાડામાં નાખી દેશે. સાધકનો વિનય લક્ષ્યે પહોંચ્યાં પછી પણ એટલો જ રહે છે. આત્મસાક્ષાત્કાર થાય ત્યાં ગુરુ શિષ્ય એક જ થાય છતાં ગુરુ ગુરુ મટતા નથી, શિષ્ય શિષ્ય મટતો નથી.

જો હૃદયમાં અવિદ્યા અજ્ઞાનના ભાવને સ્થાન ન આપો અને સદ્ગુરુના ભાવને સ્થાન આપો તો સાક્ષાત્કારના ભાવમાં છો. સદ્ગુરુવાક્યે સંપૂર્ણ વિશ્વાસ એટલે સાક્ષાત્કારની લગોલગ, પછી તો નિમિત્તમાત્રથી જ સાક્ષાત્કાર. સદ્ગુરુવાક્યે વિશ્વાસ એટલે સાક્ષાત્ બ્રહ્મવાક્યે વિશ્વાસ.

સાધના એટલે શું ? આઘ જગદ્ગુરુ શંકરાચાર્ય ચાર અંતરંગ સાધન મુખ્ય જણાવે છે.

રામકૃપા સત્સંગ સત્પુરુષનો સંગ, સત્ અસત્નો વિવેક-વિવેકથી જ વૈરાગ્ય, ષટ્ સંપત્તિ - ૧. શમ ૨. દમ ૩. ઉપરતિ ૪. તિતિક્ષા ૫. શ્રદ્ધા ૬. સમાધાન અને મુમુક્ષત્વ.

વિવેક - આત્મા પરમાત્મા સત્ - નિત્ય, દેહ સંસાર અસત્ - અનિત્ય.

વૈરાગ્ય-બ્રહ્માથી લઈને સ્થાવરપર્યંત ઈન્દ્રિયોના સઘળા વિષયભોગો કાકવિષ્ટાતુલ્ય લાગે. અનિત્ય અસાર, ભોગવવા જતાં દુઃખરૂપ, તેના પ્રત્યે અંતરથી સંપૂર્ણ અભાવો, પ્રિયત્વ ન રહે.

શ્રી રામકૃષ્ણ કહે છે, અંતરમાં વિવેક વૈરાગ્ય ન હોય અને ગ્રંથ વાંચીએ તો ગ્રંથ નહીં પણ ગ્રંથિ બંધાય, અહં અને દંભની ગાંઠ બંધાય. સત્ ઉપર પ્રેમ, અસત્ પ્રત્યે તીવ્ર વૈરાગ્ય હોય તો જ આ બધું કામ (આધ્યાત્મિક સાધના) થાય. પછી મનન ચિંતન કરો તો ધ્યેયે પહોંચાય.

શમ - મનની સામ્ય અવસ્થા, મનનો સંયમ, મનનો નિગ્રહ.

દમ - ઈન્દ્રિયનો નિગ્રહ

ઉપરતિ - સંસારના નશ્વર વિષયોમાંથી ઉપરામ થઈ ધ્યેયમાં અંતર્મુખ.

તિતિક્ષા - ઈન્દ્રિયો અને તેના વિષયોના સંબંધો (પ્રિય હોય તો સુખરૂપ, અપ્રિય હોય તો દુઃખરૂપ) આવનારા જનારા છે અનિત્ય છે તેથી હે ભારત હે મુમુક્ષુ હે ભક્ત હે સાધક તેને તું સહન કર (ગીતા-૨, ૧૪). સમભાવ રાખવો, પ્રિય અનુકૂળમાં હરખાઈ છલકાઈ ન જવું, પ્રતિકૂળમાં શોક ન થવો. સાધક માટે જે સાધન છે સિદ્ધ માટે તે સહજ છે.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

સાધકને ઈચ્છાપૂર્વક સાધનચતુષ્ટય કરવું પડે સંતને મુક્તિ સહજ જ છે.

શ્રદ્ધા - સદ્ગુરુવાક્યે સંપૂર્ણ વિશ્વાસ.

સમાધાન - ચિત્તની નિ:શંક નિ:સંશય સ્થિતિ, વિપર્યય-વિપરીત બુદ્ધિ ન રહે, સત્ની સત્ તરીકેની અસત્ની અસત્ તરીકેની ધારણા. શંકા અને સમાધાન પરસ્પર વિરોધી છે.

મુમુક્ષત્વ - મુક્તિની ઈચ્છા.

મન: एव मनुष्याणां कारणं बंध मोक्षयो: ।

મનથી જ બદ્ધ, મનથી જ મુક્ત. રામકૃષ્ણ કહે છે, હું મુક્ત છું, હું મુક્ત છું એવું મનનું જોર રાખે તો મુક્ત જ થઈ જાય.

વરકન્યાનો મેળાપ કરાવવા માટે પંચાંગ જોવું પડતું હશે પણ જીવ અને શિવનો મેળાપ કરાવવા માટે પંચાંગની જરૂર નથી. ગોર મહારાજ અગ્નિની સાક્ષીએ વરકન્યાનો મેળાપ કરાવે છે. સંન્યાસમાં વિરજાહોમની સાક્ષીએ જીવશિવનો મેળાપ થાય છે. ગુરુ જીવશિવનો મેળાપ કરાવે છે.

હજી આગળ ઈન્ટરનેશનલ હાઈવે. જેમને વસ્તીમાં રસ છે તે બાંધછોડ કરશે. જેમને મસ્તીમાં રસ છે તે બાંધછોડ નહીં કરે જ્યાં રામ અને કૃષ્ણની કથાને વેચવી છે ત્યાં મીઠું બોલવાની જરૂર જ્યાં આત્મતત્ત્વ જોઈએ, ઈચ્છીએ ત્યાં મીઠું ન કહેવાય. સંતનું કડવું એટલું અમૃત, સંસારીનું મીઠું એટલું ઝેર. આ કથા નથી સત્સંગ છે. આ કદાચ મીઠું નહીં હોય, માઠું હોઈ શકે. (વ્યંગ)

રામકૃષ્ણ પરમહંસ કેવી અવસ્થામાં ભગવાનનું દર્શન થાય એનું દષ્ટાંત આપતા. એક શિષ્યે ગુરુને પૂછ્યું કેવી અવસ્થામાં ભગવાનનું દર્શન થાય ? એક દિવસ ગુરુ શિષ્ય બંને તળાવમાં સ્નાન કરતા હતા. ગુરુજીએ જોરથી શિષ્યનું માથું પકડી તળાવમાં ડૂબાડી રાખ્યું, શિષ્ય તરફડિયાં મારવા લાગ્યો, થોડી વાર પછી તેને છોડી દઈ પૂછ્યું, કેવું થતું હતું ? શિષ્ય બોલ્યો, અરે ગુરુજી ! પ્રાણ આકુળ-વ્યાકુળ થઈ છૂટું છૂટું થઈ રહ્યો હતો. ગુરુજીએ કહ્યું, "જ્યારે ઈશ્વરને માટે પ્રાણ તરફડે એવી અંતરની તીવ્ર આકુળતા વ્યાકુળતા આવે તો જાણવું ઈશ્વરદર્શનને હવે વાર નથી" અરુણોદય થાય એટલે સૂર્યદર્શનને વાર નથી. આ તો કાગડાની એકાવન ઉડ કરવી છે અને જગતમાં હંસ દેખાવું છે. બધાં શોખ કરવાં છે અને જગતમાં જ્ઞાની તરીકે પૂજાવું છે. નો કોમ્પ્રોમાઈઝ (બાંધછોડ નહીં). નોકરી સારું કેવી વ્યાકુળતા હોય છે, રોજ ઓફિસે ઓફિસ ધક્કા ખાધા કરે, સાહેબ આજે જગ્યા ખાલી પડી છે ? માને છોકરા સારું કેવી વ્યાકુળતા હોય છે, સતી સ્ત્રીને પતિ પ્રત્યે અને વિષયીને વિષય પ્રત્યે કેટલી વ્યાકુળતા હોય છે ! આવી ઈશ્વર પ્રત્યે વ્યાકુળતા થાય તો જ

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

ભગવાન સામે આવે.

મળનો અર્થ પાપ, વિક્ષેપ એટલે આત્મસ્વરૂપને બદલે બીજું જોવું અને આવરણ એટલે આત્મસ્વરૂપને ન જાણવું.

સાક્ષાત્ પરબ્રહ્મ સદ્ગુરુરૂપે આવે છે ને તેને મહાવાક્યનો ઉપદેશ કરે છે. અર્જુને શરણાગતિ સ્વીકારી ત્યારે ભગવાને તેને આત્માનો ઉપદેશ આપ્યો. આત્માને શસ્ત્રો છેદી શકતા નથી, અગ્નિ બાળી શકતો નથી, પાણી ભીંજવી શકતું નથી, પવન સૂકવી શકતો નથી. આગલાં સાધન જો બરાબર હોય તો સદ્ગુરુના ઉપદેશથી પૂર્ણાહુતિ. છેલ્લેથી પહેલે સુધી બધા સાધનમાં રામકૃપા ઓતપ્રોત જ છે. ઈશ્વર જ ગુરુરૂપે આવે અને પૂર્ણાહુતિ કરે.

અમને ઘણી વખત આશ્ચર્ય થાય કે ગાયત્રીના દેવતા સૂર્યનારાયણ આખા જગતને પ્રત્યક્ષ છે અને એનો મંત્ર અંધારા ઓરડામાં બારણાં બંધ કરી આપે છે અને મંત્ર પાછો કહેવાય નહીં. જે પરમાત્મા આખી સૃષ્ટિમાં પ્રગટ છે જેના પ્રકાશને, ચૈતન્યને, આનંદને સ્વરૂપને ઢાંકી શકતા નથી, તને કહેશે, આ કોઈને કહેશે નહીં ! આ જગતને છેતરતો નથી, ઈશ્વરને છેતરતો નથી, પોતાની જાતને જ છેતરે છે. ગુરુ મંત્ર ખાનગીમાં આપે પણ પરમાત્મા તો પ્રગટ છે તે શું ખાનગીમાં છુપાઈ રહે છે ?

પૂર્ણજ્ઞાની પુરુષનો સંબંધ એટલે જ બ્રહ્મસંબંધ. સંપૂર્ણ વિશ્વાસ ન હોય તો ફેરો વધી જાય. તમને કોઈ સજ્જન કહે તો પણ તમે વિશ્વાસ કરો છો તો પછી સદ્ગુરુના, પૂર્ણજ્ઞાની પુરુષના રૂપમાં સાક્ષાત્ પરમાત્મા જ કહે છે કે આમ આમ કરો તો થઈ જશે. સ્વયં પરમાત્મા પ્રગટ છે, જેનું ચૈતન્ય જેનો પ્રકાશ જેનો મહિમા સર્વત્ર પ્રગટ છે. જે ગુપ્ત નથી તેનું સાધન ગુપ્ત ન હોઈ શકે.

રામકૃષ્ણ કહેતા, પચ્ચીસ પાંખડીવાળું ફૂલ એક ઝાટકે કાપી નાખવું. પચ્ચીસ પાંખડીવાળું ફૂલ એટલે ચોવીસ તત્ત્વો, પચ્ચીસમો પુરુષ. તેથી આત્મા અસંગ. તે શરીર નથી, પંચભૂત નથી, ચોવીસ તત્ત્વ નથી, તો પછી શું છે ? જો હૈં સો હૈં. આ છે વેદાંત.

તમે બધા માયામાં ઊંધા વળી ગયા છો તો ય સોહં આવડી ગયું છે અને આ હનુમાનજીને સોહં આવડ્યું જ નહીં હોય ને ? શબ્દ બોલવામાત્રથી જ સોહં થઈ જવાતું નથી અંતરંગ સાધન પાકું હોય, આત્મસાક્ષાત્કાર થાય તો જ સોહં થવાય, પછી બોલવાનીય જરૂર નથી.

જીવ જ્યાં મનને અનુસરે છે ત્યાં અજ્ઞાન, મન જ્યાં આત્માને અનુસરે છે ત્યાં જ્ઞાન.

ભગવાન જ પોતાના છે એવો પ્રેમ હોય તો કોઈ ઈન્દ્રિયદમન કરવું પડે નહીં. ભક્તિ એ પ્રેમનો માર્ગ છે. ભક્તિયોગ ત્યાગ કરવાનું કહેતો નથી. ચાહો, ખૂબ ચાહો પણ જો જો તમારો પ્રેમ ક્ષુદ્ર વસ્તુઓમાં વેડફાઈ ન જાય. તમારો પ્રેમ ઈશ્વરમાં મૂકશો તો

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

શ્રેષ્ઠ અમૃતત્વ થઈ જશે, વિષયોમાં મૂકશો તો વેડફાઈ જશે. ચાહો ખૂબ ચાહો, ખૂબ પ્રેમ કરો, પણ તમારો પ્રેમ સાર્થક થાય, અમર થઈ જાય. જો તમારો પ્રેમ ઈશ્વરમાં રાખશો તો અમર થઈ જશે જો પ્રેમ વિષયોમાં રેડશો તો વિષયો ક્ષણભંગુર હોવાથી પ્રેમ વેડફાઈ જશે, જડતા આવશે, મૃત્યુનો અનુભવ થશે, સંકુચિતતાનો અનુભવ થશે. તમારો પ્રેમ બ્રહ્મમાં જોડશો તો વિશાળતાનો અનુભવ થશે.

भूमा एव सुखं, नाल्पं सुखमस्ति ।

પરમાત્મા જ સુખ, આનંદ સ્વરૂપ છે. અલ્પ એટલે વિષયો, સંસારમાં સુખ નથી. જે વિશાળ છે અનંત છે સર્વવ્યાપક છે તે પરમાત્મા આનંદસ્વરૂપ છે. પરમાત્મા રસસ્વરૂપ આનંદસ્વરૂપ છે વિષય વિષસ્વરૂપ છે, કોઈ ઋષિ વેદ અવતાર સંત નથી કહેતા કે વિષય આનંદસ્વરૂપ છે. પરમાત્મા જ આનંદસ્વરૂપ છે. જો કોઈ વિષયમાં સુખ માનતો હોય તો તે મનમુખી છે, ગુરુમુખી નથી. જો તમને ઉપનિષદ્, ગીતા, વેદાંત ગુરુમાં સંપૂર્ણ વિશ્વાસ હોય તો તમે કદી વિષયોમાં સુખ માનશો નહીં. રસો वै सः । જેણે પરમાત્માને આનંદસ્વરૂપ માન્યા છે તેનું મન વિષયોમાં જશે જ નહીં. જે મન એવું યોખ્યું જાણતું હોય કે ઈશ્વરના દિવ્ય ચરણકમળમાં જ અમૃતત્વ છે વિષયો વિષવત્ છે તો તે મન ભૂલેયૂકે પણ વિષયોમાં જશે નહીં, ઈશ્વરના ચરણકમળમાં જ પ્રીતિ કરશે.

રામકૃષ્ણ પરમહંસ (સાધનાની અવસ્થામાં) એક દિવસ જોયું તો સામે રૂપિયા શાલ મિઠાઈનો થાળ સાથે બે સુંદરી રમણીઓ હાજર ! તેમણે મનને પૂછ્યું, ‘મન ! તારે આ બધું જોઈએ છે ? જોયું કે મિઠાઈઓ તો જાણે વિષ્ટા ! એ સુંદરીઓના શરીરની અંદર બહાર બધું જોઈ શકું છું, નાડી જઠર મળ મૂત્ર આંતરડાં હાડકાં માંસ લોહી વગેરે બધું, તરત જ તેમનું મન ઈશ્વરના ચરણકમળમાં જ મગ્ન થઈ ગયું.

ભગવાન પોતાના અંતરંગ લાગશે, નજીકના સગા લાગશે ત્યારે મનનું કૃત્રિમ નિયમન કરવું પડશે નહીં. કોઈ દંભ નહીં આડંબર નહીં, પ્રેમ. ભગવાનના પ્રેમમાં મન પડશે ત્યારે જગતની કોઈ વસ્તુ તેને પાછું વાળી શકશે નહીં. પરમાત્મા અને સંસારના ભોગો બંને એકી સાથે રાખી શકાય નહીં. જેનો પરમાત્મામાં અનન્ય પ્રેમ હશે તેનું મન વિષયોમાં જશે નહીં. જે બ્રહ્મજ્ઞાનની વાતો કરતો હશે પણ પ્રેમ નહીં હોય તેને આત્માની સાચી શાંતિ થશે નહીં.

જેનામાં સંસાર ભોગની વાસના હોય તેને શનિ મહારાજ (પનોતી) શત્રુ લાગે, જેને સંસાર પ્રત્યે તીવ્ર વૈરાગ્ય હોય તેને શનિ મહારાજ બંધુતુલ્ય લાગે છે.

જહાँ राम वहाँ नहीं काम

जहाँ काम वहाँ नहीं राम.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

જ્યાં પ્રભુપ્રેમ ત્યાં નહીં વિષયવાસના

જ્યાં વિષયવાસના ત્યાં નહીં પ્રભુપ્રેમ.

જેનો પ્રેમ ખરેખર પરમાત્મામાં હશે તે વિષયની કલ્પનાથી મુક્ત હશે.

તમને કદી એવી કલ્પના થાય છે કે હનુમાનજીને સ્વપ્નમાં કે કલ્પનામાંય વિષયવાસના આવતી હશે ? અથવા તો બે પૈસા સારું પારકી ગુલામી કરતા હશે ? કદાપિ નહીં. હનુમાનજીના હૃદયમાં રામ સિવાય કોઈનેય માટે લેશમાત્રેય જગ્યા નથી. જો તમારા અંતરમાં એવું હોય તો જ તમે હનુમાનજીને ઓળખ્યા કહેવાય.

૨૧-૯-૮૬, રવિવાર

ઋષિરાજ, માનો દરબાર

સવારે : ૯-૦૦ કલાકે

સદ્ગુરુદેવ કી જય

(બધાયના મા બાપ પરમાત્મા જ છે.)

પરમાત્માની કૃપાથી આપણને ઉત્તમ મનુષ્ય અવતાર મળ્યો છે. જ્ઞાન ભક્તિ વિવેક વૈરાગ્યની દિવ્ય ભૂમિ ભરતખંડમાં, ઋષિઓની તપોભૂમિમાં, હિમાલય ગંગાની પવિત્ર ભૂમિમાં, જેને માટે વિવેકાનંદ સ્વામી અમેરીકાના સ્ટેજ ઉપર કહેતા કે તમારે મુક્તિ લેવી હશે તો પહેલાં તો હિંદમાં જન્મ લેવો પડશે, પછી હિંદના કોઈ સંતને ચરણે બેસવું પડશે. પશ્ચિમ ભૌતિકતા વિલાસિતાની ભૂમિ છે, હિંદ ઋષિઓની ભૂમિ છે.

પ્રકૃતિના ત્રણ ગુણ સત્ત્વ રજ તમ, આ ત્રણ સર્વત્ર બિરાજમાન છે, પરમેશ્વર પણ સર્વત્ર બિરાજમાન છે. તેમ છતાં વિભુરૂપે પરમાત્મા એક પણ શક્તિનો ભેદ, ક્યાંક વધુ શક્તિ ક્યાંક ઓછી શક્તિ, ક્યાંક વધુ પ્રકાશ ક્યાંક ઓછો પ્રકાશ. જેમકે પરમાત્મા સર્વત્ર પરિપૂર્ણ હોવા છતાં જડ કરતાં ચેતનમાં વધુ પ્રકાશ. ડૉ.જગદીશચંદ્ર બોઝે સાબિત કર્યું કે વનસ્પતિમાં પણ જીવ છે. વનસ્પતિ પણ શ્વાસોસ્સ્વાસ કરે છે સુખદુઃખની લાગણી અનુભવે છે વનસ્પતિ ચેતન છે. અમીબા એકકોષી જીવ છે. અમીબાથી રામકૃષ્ણાદિક સુધીનું જીવન... અમીબા નરી આંખે દેખાતું (પણ) નથી, જ્યારે રામકૃષ્ણાદિક અવતારો જગતમાં પરમાત્માનો પૂર્ણ પ્રકાશ કરે છે. પરમાત્માના અવતારોમાં પરમાત્માનો પૂર્ણ પ્રકાશ, આમ ક્યાંક વધુ પ્રકાશ ક્યાંક ઓછો પ્રકાશ.

મનુષ્ય ઈશ્વરની શ્રેષ્ઠ પ્રતિકૃતિ છે. તેમાં મસ્તિષ્ક અને હૃદય દિવ્ય કેન્દ્રો છે. મસ્તિષ્ક દિવ્યજ્ઞાનનું સ્થાન છે હૃદય દિવ્યભાવનાનું સ્થાન છે, મસ્તિષ્કમાં પરમ જ્ઞાનસ્વરૂપ પરમાત્મા પ્રગટ થઈ શકે, હૃદયમાં પરમ પ્રેમસ્વરૂપ પરમાત્મા પ્રગટ થઈ શકે બીજી યોનિઓમાં આ શક્ય નથી. આહાર નિદ્રા મૈથુન ભય તો બધાને છે, બીજી યોનિમાં નિત્ય

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

અનિત્યનો વિવેક નથી. સત્ જે પરમાત્મા છે તેના ઉપર પ્રેમ થાય (મનુષ્ય યોનિમાં) બીજી યોનિઓમાં પરમાત્મા અનુભવાતા નથી. દેવયોનિ પુણ્યના ભોગ સારું, તિર્થગ્યોનિ પાપના ભોગ સારું. દેવયોનિમાં સુખનો ભોગ છે, ભોગ પૂરો થયા પછી ફરી આવાગમન. મનુષ્ય શરીર પાપ પુણ્યનું મિશ્રણ છે. મુક્તિ કૈવલ્ય જો ચાહો, સત્પુરુષના ચરણમાં બેસવાની જો ઈચ્છા થાય, હરિનામ સંકીર્તન, ભાવાવસ્થામાં મગ્ન થવું હોય, હરિકથા સત્સંગ વિવેક વૈરાગ્ય જ્ઞાન ભક્તિ કર્મયોગ ભક્તિયોગ જ્ઞાનયોગ રાજયોગનું સાધન જો કરવું હોય તો મનુષ્ય શરીરમાં.

ભગવાન ગીતામાં બધાના ત્રણ ભેદ કહે છે. પ્રકૃતિના ભેદ પ્રમાણે આહારના ત્રણ ભેદ, કર્મના ત્રણ ભેદ, કર્તાના ત્રણ ભેદ, જ્ઞાનના ત્રણ ભેદ, બુદ્ધિના ત્રણ ભેદ, ધૃતિના ત્રણ ભેદ, મનુષ્ય શરીરમાં તમોગુણ અને રજોગુણનું પ્રાબલ્ય જોવામાં આવે છે તેમ સત્ત્વગુણનું પ્રાબલ્ય પણ ભક્તિથી કેળવી શકાય છે, સત્સંગ પ્રાર્થના નિષ્કામ કર્મ કરતા રહેવાથી મનુષ્યમાં સત્ત્વગુણ વધે છે. ભક્તિથી મતિ નિર્મળ થાય એટલે ગતિ નિર્મળ થાય.

ત્રણ ભૂમિકા પર આપણે કર્મ કરીએ છીએ. મન, વચન, કાયાથી. જેવા તમારા વિચારો તેવા તમો બનો, જેવો ભાવ તેવો લાભ યો યત્ શ્રદ્ધઃ સ એવ સઃ જેની જેવી શ્રદ્ધા તેવો તે. દરેક મનુષ્યની દૃષ્ટિમાં એક આદર્શ હશે હું કરોડપતિ મિનિસ્ટર થાઉં, ભણવામાં નિબંધ આવે છે ‘હું અમુક થાઉં તો’ કોઈ શિક્ષક કોઈ વડોપ્રધાન કોઈ વેપારી કોઈ ડૉક્ટર કોઈ વકીલ થાઉં (એવો નિબંધ લખશે), એવો નિબંધ લખનાર કળીયુગમાં કો’ક જ હશે ‘જો હું સંત થાઉં તો’ ‘જો હું પ્રભુનો બંદો થાઉં તો’. મા બાપ પણ આજકાલ એવું શીખવતાં જ નથી. ઋષિ કહે છે તું અમૃતત્વનું સંતાન છો. જે સર્વવ્યાપક, સર્વત્ર, સર્વશક્તિમાન છે તેનો બાળક છે. આ મા બાપ નહીં કહે. મા બાપ તેને મારા રોયા પીટ્યા એમ જ કહે. મા બાપ એમની મતિગતિ ન હોય, એમાં ન રહે તો કહેશે છોકરો કાબુમાં નથી રહેતો. મા બાપ બાળક સંતના આકર્ષણથી ભક્તિમાં ખેંચાય તો કહેશે ગયો હાથથી. એવું સમજતા નથી જેનો છે તેનો થઈને રહે, તે મૂળે ઈશ્વરનો હતો અને આજ નહીં તો ગમે ત્યારે એને ઈશ્વરના થઈને રહેવું પડશે. નદી વાંકીચૂંકી મહાસાગરને જ મળશે, જીવ મૂળે પરમાત્માનો જ છે અને અંતે પરમાત્મામાં જ સમાવું પડશે, સીધી કે આડકતરી રીતે. જાગ્રતિપૂર્વક સાધન કરે તો રામ, બળદ જો સીધો ન ચાલે તો રાશ કાં તો આર તમે ઊભા રહેશો તો રાશ નહીંતર પછી આર તૈયાર જ છે, કુદરતની ગતિ એવી છે કે તમને પરમાત્મા તરફ જ લઈ જાય છે.

સુખદુઃખ એક સિક્કાની બે બાજુઓ છે. સુખ છે તો દુઃખ છે, પોતાનું છે તો પારકું છે, પ્રકાશ છે તો અંધકાર છે. તે સરખું રહેતું નથી. તમે પકડી રાખશો તો પણ એક ક્ષણમાં

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

યમ આંચકી લેશે. તમે સ્વચ્છાએ આપી દો તો સારું, 'તેરા તુજકો અર્પણ કયા લાગે મેરા' એવું ગાય છે ખરા બધાં મંદિરમાં, પણ ખરેખર એવું આચરણ હોય એવાં કેટલાં છે પૃથ્વી પર ! હે પ્રભુ બધું તારું, બધાં તારાં, હું પણ તારો, એ પ્રમાણે દૃષ્ટિ આચરણ રાખીશ એવી પ્રાર્થના તો કરો. વિચાર થાય તો વાણીમાં આવશે, વાણીમાં આવશે તો વર્તનમાં આવશે. વિચાર વાણી વર્તન એક થાય ત્યાં કાર્ય થાય. સદ્ગુરુ કહે છે મન મુખ એક રાખવાં. હાથીના બતાવવાના અને ચાવવાના (દાંત) જુદા એ ન ચાલે, માણસ બાંધછોડ કરે એ બુદ્ધિનો દુરુપયોગ છે. નો કોમ્પ્રોમાઈઝ (બાંધછોડ નહીં). અંતરથી વિષયોમાં રમણ કરે અને બહારથી ભક્તિનો ડોળ કરે એ જાતને છેતરવા જેવું છે. જહાં રામ વહાં નહીં કામ, જહાં કામ વહાં નહીં રામ. આ તો હૃદયમાં પાકું રાખજો. જ્યાંસુધી અંતરમાં દુન્યવી સુખોની એષણા હશે ત્યાંસુધી આત્મસાક્ષાત્કાર ભગવાનલાભની અપેક્ષા બિલકુલ રાખી શકાય નહીં. અમાસની ઘોર અંધારી રાત્રિમાં હોય અને આ તો પૂર્ણિમા છે, કેવી પ્રકાશી રહી છે (એના જેવી વાત છે). ઈશ્વર સૌને સદ્બુદ્ધિ આપે સૌનું કલ્યાણ કરે.

એમ થાય કે આજે સત્ય મળે છે ક્યાં ? ગાંધીજીએ કોઈને ગુરુ કર્યા નથી છતાં પોતાની જાત ઉપર સત્યના ઘણાં પ્રયોગો કર્યા છે. મહાપુરુષો સત્યને પકડવા પ્રાણ તજવાથી પણ ડર્યા નથી. ગ્રીકમાં મહાન તત્ત્વચિંતક થઈ ગયા, સોક્રેટીસ. એ સત્યના ઉપાસક હતા (એમને ઝેર આપવામાં આવ્યું હતું). સત્યને આચરવા કોઈ મહાપુરુષે પાછી પાની કરી નથી. સત્નો અર્થ ત્રિકાલાબાધિત. ત્રણ કાળમાં જેનો બાધ થતો નથી તે. આ શરીર જન્મ પહેલાં નહોતું પછી પણ નહીં હોય તે સત્-નિત્ય ન કહેવાય, જે અનાદિ અનંત નિત્ય પૂર્ણ એક જ અદ્વિતીય છે તે સત્ કહેવાય. સામાન્યવિજ્ઞાન કહે છે, તમારા શરીરમાં અસંખ્ય જીવકોષો હરક્ષણે નાશ પામે છે અને અસંખ્ય નવાં ઉત્પન્ન થાય છે તો તેમાં તમે કોણ ? તમારી વૃત્તિઓનો સમુદાય પળેપળ બદલાય છે. જન્મોજન્મ માતાપિતા, કુટુંબ, સમાજ, દેશ બદલાતાં હોય છે, શરીર બદલાય છે તો આમાં સાચું કોણ ? શ્રીકૃષ્ણ અર્જુનને (ગીતા-૪,૫) કહે છે, મારાં અને તારાં ઘણાં જન્મો થયાં છે તે બધાં હું જાણું છું પણ તું જાણતો નથી. તમારી સામે બધાં જ જન્મોના સગાં સંબંધો મૂકવામાં આવે તો કોને ન્યૂન અને કોને અધિક ગણાશો. તમે એક અલ્પ શરીર, અલ્પ બુદ્ધિને સર્વશક્તિમાન માનો અને લાગતા વળગતા સંબંધોમાં આઘાપાછા થાઓ. અનંતકાળમાં આ જીવન ક્ષણભંગુર છે. વિશાળ સમુદ્રમાં એક બુદ્બુદ્-પરપોટો થયો નથી કે ફૂટ્યો નથી, તેવું જીવન અલ્પકાળમાં પરપોટા જેવું.

ઋષિઓએ ઉપનિષદ્માં પોતાનાં નામ સુદ્ધાં રહેવા દીધાં નથી ઋષિઓ તત્ત્વજ્ઞાન રાખી ગયાં છે કારણ તત્ત્વ અવિનાશી છે, ભવિષ્યના વારસો તત્ત્વનો વિચાર કરી

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

અમૃતત્વને પામે. પોતે શરીર નથી, વૃત્તિઓનો સમુદાય નથી, પ્રાણના સ્પંદનો નથી, બુદ્ધિમાં જે અલ્પ સળવળાટ છે તે તમે નથી. આ શરીરની થોડી આળપંપાળમાં જીવન વ્યર્થ ન જાય, જીવન નિષ્ફળ ન જાય. સૃષ્ટિનું અધિષ્ઠાન સારતત્ત્વ સચ્ચિદાનંદધન જેની બધે જ સત્તા છે, જેનું બધે જ ચૈતન્ય છે, જેનો બધે જ આનંદ છે, તેનો વિચાર, તેનું ચિંતન કરે. અખિલ સયરાચરમાં બ્રહ્માથી તૃણપર્યંત તેની જ સત્તા, તેનું જ ચૈતન્ય, તેનો જ આનંદ, તેનો જ પ્રકાશ જે સ્વયંપ્રકાશ છે. જ્યાં જ્યાં આનંદની ઊર્મિ અનુભવાય તે ચૈતન્યની સ્ફુર્તિ છે, તે અનંત આનંદની એક રજ પણ નથી. થોડું મળે તો એમ ન માનશો બધું મળી ગયું. જે પુરુષ પોતાનું સમગ્ર મન સઘળી દુન્યવી એષણામાંથી કાઢી પરમાત્મામાં એકાગ્ર કરે છે, પરમતત્ત્વમાં વિલીન કરી દે છે તેને જે આનંદ મળે છે, તેનો અબજોપતિ કે ચક્રવર્તી રાજાને છાંટો પણ મળતો નથી. જે બ્રહ્માનંદી પુરુષ, તે આ કંઈ જ માનતો નથી, તે જાણે છે આ તો ઘડીમાં છે અને નથી, પોતાનું શરીર જે આટલું પ્રિય અને નજીક છે તે ઘડીમાં છે અને નથી. એના સંબંધો માટે, દુન્યવી પદાર્થો માટે મરી પડે છે, દોડધામ કરે છે, છેલ્લા શ્વાસે બધું શૂન્ય. આનું સરવૈયું કાઢો, શું કરવા આવ્યા હતા અને શું કર્યું, શું કરવું જોઈએ અને શું કરી રહ્યા છે ! આત્મસાક્ષાત્કાર ભગવાનલાભ જ જીવનઉદ્દેશ છે. ઈન્દ્રિયોના વિષયભોગો, ભૌતિક સંપત્તિ, રાજપાટ માનપાન, હું તું, મારું તારું, બધું જ નશ્વર છે. નચિકેતા યમ પાસે જાય છે, યમ ખૂબ પ્રલોભનો આપે છે. નચિકેતા કહે છે મારે કંઈ જોઈતું નથી. યમ કહે છે હજારો વર્ષનું આયુષ્ય માગ, રાજપાટ અખૂટ સંપત્તિ આપું, સુંદર દાસદાસી આપું. નચિકેતા કહે છે, પણ તમે મારી સામે ઊભા છો, બધું શૂન્ય. એક ક્ષણમાં આંચકી લેશો. યમ એટલે મૃત્યુ. સંસારમાં જો અમારું પ્રિય દર્શન હોય તો ભડભડ બળતી ચિતા. ખૂબ પ્રિય છે અમને. આ ન હોત તો અંતરમાં કદી વૈરાગ્ય ન જાગત.

નચિકેતા કહે છે, તમે સામે ઊભા છો અને આ બધું સારું લાગે ! હું ભૂલું એવો નથી. તમે ક્ષણમાં આ બધું ખાખ કરનાર છો. એવા ખાખના ઢગલાનું મને પ્રલોભન આપો છો ? ઈન્દ્રિયોના વિષયભોગો, રાજપાટ, ભૌતિક સંપત્તિ, સ્વર્ગીય સુખ અંતે ખાખ. આ લોકો તમને મોટા હારતોરા પહેરાવે, માનપાન કરે અને સાહેબ સાહેબ કરે પણ બધું જ ખાખ. આ પંચભૂતમાં તમે મને આમાં શું દેખાડો છો ? નચિકેતા બાળક છે. જો જો આત્મા બાળક પણ નથી વૃદ્ધ પણ નથી, આત્મામાં સ્ત્રી પુરુષ મૂર્ખ વિદ્વાન ઊંચ નીચ ગરીબ તવંગર વગેરે ભેદાભેદ નથી, આત્મા સચ્ચિદાનંદધન છે. નચિકેતા બાળક લાગે છે. યમ કહે છે, આખી દુનિયાનું સામ્રાજ્ય મારા હાથમાં છે આ બધા ભલે દીવાના થઈ ફરે અંતે બધાની દોરી મારા હાથમાં છે. મારા હાથમાં બધાનો કાબૂ. નચિકેતા આત્મા છે, ગુરુ શિષ્ય આત્મા છે. યમે ઘણાં ભોગના પ્રલોભનો આપ્યા, નચિકેતામાં યોગના

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

સંસ્કારો છે, સામે મૃત્યુ ઊભું છે, અંતે બધું ખાખ છે. યમ કહે છે, તારે શું જોઈએ છે ? નચિકેતા કહે છે મને એવું આપો જેમાં તમારો પ્રવેશ ન હોય. આત્મામાં મૃત્યુનો પ્રવેશ નથી. જેને અવિનાશી જાણ- ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ ગીતાના બીજા અધ્યાય સાંખ્યયોગ, ૧૭મા શ્લોકમાં કહે છે, તેને તું અવિનાશી જાણ જેના વડે આ સઘળું વ્યાપ્ત છે, જે આ બધું ભરીને રહેલો છે, એ અવિનાશીનો વિનાશ કરવાને કોઈ જ સમર્થ નથી. અરે યમ ! જેમાં તારો પ્રવેશ ન હોય એના વિષે હું જાણવા માગું છું. દિવ્ય આત્મજ્ઞાન. આ હિંદુ સંસ્કૃતિ ડંકો મારીને કહે છે, જીવન ક્ષણભંગુર છે આત્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી લો. હું કાંઈક છું, કાંઈક જાણું છું, પરંતુ બધું જ શૂન્ય. તમને લાગે ઘણું મેળવ્યું, ઘણું ભેગું કર્યું, પણ જેમાં યમનો પ્રવેશ છે તે મેળવ્યું તો કાંઈ જ મેળવ્યું નથી, જેમાં યમનો પ્રવેશ નથી તે મેળવ્યું તો સર્વ મેળવ્યું છે અને તે છે આત્મજ્ઞાન. આત્મજ્ઞાનમાં યમનો પ્રવેશ નથી.

મુમુક્ષુ નશ્વરને ઈચ્છતો નથી ઈચ્છે તો તે મુમુક્ષુ નથી. મુમુક્ષુ મુક્તિનો ઈચ્છાવાળો, આત્મશાંતિવાળો હોય, મુમુક્ષુ કામ કાંચન કીર્તિના ભોગો ઈચ્છતો નથી. જો કોઈ કામ કાંચન કીર્તિને ઈચ્છતો હોય અને જ્ઞાનની વાતો કરતો હોય તો તે દંભ છે. યથાર્થ બ્રહ્મજ્ઞાન તો વાણીને અનુસરતું નથી, અનુભૂતિને અનુસરે છે. જે હરિ ગુરુ સંતક્ષેત્ર છે તે બુદ્ધિવિલાસ વાણીવિલાસનું ક્ષેત્ર નથી, આચરણ અનુભૂતિનું ક્ષેત્ર છે.

અમને એક જણે પૂછ્યું, ‘સ્વામીજી, એક એવો મંત્ર આપો કે બીજું કાંઈ કરવું જ ન પડે’ અમે વિચાર્યા વગર સીધું જ કહ્યું, ‘સત્ય બોલો’ તો ઊભાર્યા (ઊભા રહ્યાં), ગલ્લાં તલ્લાં કરવા લાગ્યા, તો તો અમારો વહેવાર જ કેમ ચાલે ? તો પછી અમને બધું શીખવાડવા આવો છો ? ભારત સરકારે ત્રણ વાઘનાં મોઢા રાખી નીચે ‘સત્યમેવ જયતે’ લખ્યું છે આખી શ્રુતિ આવી છે - સત્યમેવ જયતે, નાનૃતમ્ - સત્યનો જ જય છે, અસત્ નો નહીં તો એમાં નાનૃતમ્ અસત્નો નહીં એ લખ્યું નથી, અડધું જ લખ્યું છે. નથી લખ્યું કેમ ? ખબર નહીં પડતી હોય એ કેમ નથી લખ્યું. અમારે રાતદિ’ અસત્ આચરવું છે માટે. (વ્યંગ)

તમે સંત પાસે, સંતચરણમાં જાઓ તો આટલું લો કે મારે આચરણ કરવું ન હોય તો જવાનો કોઈ અર્થ નથી, સાંભળતાં સાંભળતાં જાગ્રતિ થાય એ વાત સાચી પણ ક્યાં સુધી સાંભળશો. આનું શ્રવણ જ પૂરું થતું નથી, એક બે ત્રણ વાર ક્યાં સુધી સાંભળ્યા કરશો. સદ્ગુરુનું દષ્ટાંત છે, એક જણ કાંઈક શોધતો હતો, ફાંફાં મારતાં ચિઠ્ઠી મળી, તેમાં લખ્યું હતું, પાંચ શેર પેંડા અને એક સાડલો મોકલશો. બસ પછી બજારમાંથી વસ્તુઓ લાવી મોકલાવી દેવાની. પણ વાંચવાંય જ કર કર કર્યું હોત તો કદી વસ્તુઓ આવત નહીં. એમ તમે -શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્મા ગીતામાં કહે છે, ‘કામ, ક્રોધ, લોભ આ ત્રણ નરકના દ્વાર છે, એ તજવાયોગ્ય છે’-આવું વારંવાર સાંભળીને બોલ્યા જ કરવાનું ? ના. સંતો કહે છે,

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

શ્રવણ, એનાથી ડબલ મનન, પછી એનાથી આગળ નિદિધ્યાસન, ડૂબકી મારવી. જ્યાં જગતનું દેહનું ભાન ભૂલાઈ જાય તે નિદિધ્યાસન. આજે બધાને બોલતાં આવડી ગયું છે. બીજાને પ્રભાવિત કરવા એ ધ્યેય નથી પણ આપણું મન હરિ ગુરુ સંતના ભાવમાં પ્રભાવિત થયું છે કે નહીં તે જુઓ, એમના વચનામૃતમાં સંપૂર્ણ રંગાયું છે કે નહીં, હજુ આપણું મન તો રંગો.

અમને ઘણાં કહે છે સ્વામીજી તમે પ્રચાર કરવા નીકળ્યાં છો ? બિલકુલ નહીં, અવળો પ્રચાર અટકાવવા નીકળ્યા છીએ.

ભગવાન રમણ મહર્ષિ એક જ પ્રશ્ન પૂછવાનું કહેતા, હું કોણ ? એમને કોઈ પૂછે કે પ્રભુ, આત્મજ્ઞાન કેમ કરીને થાય ? આત્મા સ્વયં જ્ઞાનસ્વરૂપ જ છે. આત્મજ્ઞાન એટલે નવું શીખવું તે નહીં, જે અવળું શીખ્યા છીએ તે ભૂલી જવું, દેહબુદ્ધિ વિષયબુદ્ધિ ભૂલી જવી (કાઢી નાખવી). અનંત જ્ઞાન, અનંત શક્તિ, આત્મામાં પડેલા જ છે તેને પ્રગટ કરવાના છે. જે પોતાના સ્વરૂપમાં બધું જ જાણે છે તેને કોણ જણાવશે ? દા.ત. સૂર્યનારાયણને કેમ કરીને જોવા ? જે આખા જગતને દેખાડે છે એને કોણ જોશે જે સ્વયંપ્રકાશ છે. એવી રીતે આત્મજ્ઞાન મેળવવાનો પ્રયત્ન એટલે સૂર્યનારાયણ મેળવવાનો પ્રયત્ન.

સ્વામી વિવેકાનંદનું નાનપણનું નામ નરેન્દ્ર હતું. તે લો(કાયદા)ના પુસ્તકો વાંચતા હતા એવામાં શંકરાચાર્યનું વિવેકાયૂઠામણિમાંથી એક વચન યાદ આવી ગયું, હૃદયગમ્ય થયું. મનુષ્ય જન્મ, મહાપુરુષ સંશ્રય, મુમુક્ષત્વ આ ત્રણ પૂર્વના ખૂબ જ પુણ્ય હોય તો જ પ્રાપ્ત થાય છે. નરેન વાંચી રોવા લાગ્યા. દાદરાનાં બબ્બે પગથિયાં કૂદી, અર્ધપાગલ અવસ્થામાં સદ્ગુરુ પાસે જઈ એક ખૂણામાં લપાઈ ગયા. સદ્ગુરુ અંતર્યામી હતા. બીજા ભક્તોને કહ્યું, નરેન આજે ખૂબ રડ્યો છે. નરેનને પૂછ્યું, અરે નરેન ! કાયદાનો અભ્યાસ નથી કરવો ? કાયદાનો અભ્યાસ નથી કરવો ? નરેને કહ્યું, પ્રભુ એક એવી ગોળી આપો કે જે શીખ્યો છું એ બધું ભૂલી જાઉં. અમે પ્રચાર કરવા નથી નીકળ્યા, આ અવળો પ્રચાર ભૂંસવા નીકળ્યા છીએ. સૂર્યનારાયણની એડવર્ટાઈઝમેન્ટ (જાહેરાત) ન હોય, આત્મજ્ઞાન તો સ્વયંપ્રકાશ છે. નરેનને થાય છે, મને મનુષ્ય જન્મ મળ્યો છે, પરમાત્માના અવતાર એવા રામકૃષ્ણના ચરણકમળમાં સ્થાન મળ્યું છે અને મુમુક્ષત્વ છતાં આ હું શું કરી રહ્યો છું ! ડગલે ને પગલે જૂઠું બોલવાનું એ કાયદાના થોથામાં પડ્યો રહ્યો છું, આ કેવું !. જૂઠું બોલવું પડે એટલે ગાંધીજી બેરિસ્ટરી કરી શક્યા નહીં. રામકૃષ્ણ કહેતા બે જણને થાય નહીં. ડોક્ટર અને વકીલ.

આહાહા મહાપુરુષોએ કેટલું બધું કહ્યું છે. એક જીવ પણ પોતાના સ્વરૂપમાં જાગતો હોય તો અમે માલિકના ગરીબ ફકીરો જોઈએ તેટલા અવતાર લેવા તૈયાર છીએ. અમારે

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

तो मस्ती ज छे हवे तमे वस्ती छोडीने मस्तीमां आवो. जे प्रिय डोय तेने कमर बांधीने वणगी पडो छो तेम मुमुक्षत्व-आकुणता व्याकुणतानी तीव्रता माटे कमर बांधो छो ? लोभीने जेम धन प्रिय डोय छे, कामीने जेम स्त्री प्रिय डोय छे, तो એવા ભક્તને રામ પ્રિય ડોય છે. રામનો દાસ સર્વ અવસ્થામાં સુખી જ છે, કામનો ગુલામ સર્વ અવસ્થામાં દુઃખી જ છે. કામ એટલે ઈચ્છા.

સિદ્ધાર્થ ચક્રવર્તી રાજાના કુંવર હતા. છતાં એક પડખે યશોધરા અને એક પડખે રાહુલને મૂકી સર્વત્યાગ. બધું હતું છતાં મૂકીને રહ્યુચકર. આ મૂર્ખ નહીં તો બીજું શું ? જેને માટે બધી દુનિયા ઊંધી વળી જાય છે, આને જન્મથી મળ્યું છે છતાં નથી જોઈતું. (વ્યંગ) જો એવું ન હોત તો દુનિયા ભગવાન બુધ્ધ ન કહેત ! ભોગોમાં રહ્યા હોત તો તમે આજે ભગવાન કહેત ? કોઈ ચક્રવર્તી રાજા થઈ ગયા, પણ ભગવાન ન કહેત.

ન કર્મણા ન પ્રજયા ધનેન ત્યાગેનૈકેન અમૃતત્વમાનશુઃ ।

કર્મથી નહીં, પ્રજાથી નહીં, ધનથી નહીં, કેવળ ત્યાગથી જ અમૃતત્વની પ્રાપ્તિ. શેનો ત્યાગ ? દેહાભિમાન રાગદ્વેષ ભેદભાવ કષાયોનો ઈન્દ્રિયોના વિષયભોગોનો ત્યાગ. આઘ જગદ્ગુરુ શંકરાચાર્યે ઈન્દ્રિયોના પાંચ વિષયોની મરામત કરી છે. શબ્દ - પારધીની વાંસળીના મધુર સૂરથી હરણ પારધીની જાળમાં ફસાય છે આ એક જ વિષયના મોહને અધીન થવાથી મૃત્યુ - સ્પર્શ - શિકારીઓ ખાડો બનાવી તેના પર ઘાસપાનની બનાવટી હાથણી ઊભી કરે, હાથી તેને સ્પર્શ કરવા જાય, સીધો ભફ્ફામ દઈને ખાડામાં - રૂપ - પતંગિયું, દીવો બળતો હોય ત્યાં રૂપથી મોહી સામેથી આગમાં કૂદી ભસ્મ, રસ - માછલી, માછીમારના કાંટામાં ખાઘપદાર્ય ભરાવેલો હોય માછલી ખાવા જતાં જ વીંધાઈ જાય, ગંધ - ભ્રમર, કમળની સુગંધથી આકર્ષાઈ જતાં પોતે જ કમળમાં બીડાઈ નાશ પામે છે. આઘ જગદ્ગુરુ શંકરાચાર્ય કહે છે, આ જે જીવો છે તે એક એક જ વિષયમાં જ મોહ પામીને ખતમ થઈ જાય છે તો માણસને તો પાંચ ઈન્દ્રિયોના પાંચ વિષયોથી ધ્યાન રાખવાનું છે.

દિવ્ય આત્મજ્ઞાન જેની આગળ બધું જ તુચ્છ છે, પરમઆનંદ શાશ્વતશાંતિ અને અમૃતત્વ જેના દિવ્ય ફળસ્વરૂપ છે, જે વડે સર્વત્ર પોતાનું સચ્ચિદાનંદધન સ્વરૂપ જ નિહાળે છે, બીજું કંઈ જોતો જ નથી નામ રૂપ કાર્ય કારણ દેશ કાળ પાત્ર પરમાત્માની દૈવી સંપત્તિને પ્રકૃતિના વિલાસ તરીકે નિહાળીને મોહ પામતો નથી. આત્મામાં કાંઈ આવતું નથી જતું નથી. આત્મા નિત્ય પૂર્ણ અનાદિ અનંત એક જ અદ્વિતીય અખંડ સચ્ચિદાનંદધન છે. સ્વપ્નમાં જેમ સ્વપ્નચૈતન્યનો ઘણો વિલાસ દેખાય છે તેમ જાગ્રત અવસ્થામાં જાગ્રતના આત્મચૈતન્યનો આ સૃષ્ટિવિલાસ પ્રતિત થાય છે. સ્વપ્નચૈતન્ય સ્વપ્નમાં અનેકરૂપે વિલસે, તેમ જાગ્રતમાં પણ આ અનંત ચૈતન્ય અનંતરૂપે વિલસી રહ્યું છે. ‘અખિલ બ્રહ્માંડમાં એક

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

તું શ્રીહરિ જૂજવે રૂપે અનંત ભાસે.' 'બ્રહ્મ લટકાં કરે બ્રહ્મ પાસે.' સ્વપ્નચૈતન્ય તે સ્વપ્નદષ્ટારૂપે વિલસી રહ્યું છે. સગુણબ્રહ્મ પૂર્ણબ્રહ્મ ઉપર વિલાસ કરી રહ્યું છે. શિવની છાતી ઉપર કાલીનું ચરણ જુઓ છો એ છે બ્રહ્મ લટકાં કરે બ્રહ્મ પાસે. કાલી એટલે શક્તિ (સૃષ્ટિ સ્થિતિ પ્રલય કરે ત્યારે શક્તિ કહીએ) શિવ એટલે બ્રહ્મ. ઋષિઓએ કથામાં દષ્ટાંતો સરસ મૂક્યાં છે પણ એમાંથી સારતત્ત્વ ગ્રહણ કરી આત્મતત્ત્વ જાણે તે જ ખરો સરસ છે.

અખિલ સચરાચર શિવ શક્તિનું રમણ છે, જુદા પાડી શકાય નહીં, તત્ત્વમાં અભિન્ન. જળ સ્થિર હોય તો પણ જળ હલેયલે તો પણ જળ, સ્થિર જળ બ્રહ્મની ઉપમા હાલતુંચાલતું જળ શક્તિની ઉપમા, સૃષ્ટિરૂપી મોજાંઓ ઊઠે ત્યારે શક્તિનું કાર્ય, સાગર સદા એક જ છે અખંડ. જે સર્વત્ર સર્વની અંદર સર્વની પાછળ એક જ બ્રહ્મસત્તા વિલસી રહી છે જે સર્વત્ર એક જ અખંડ સચ્ચિદાનંદસાગરનું દર્શન કરે છે તે જ ખરું જુએ છે. જે એકને જુએ છે તે જ ખરું જુએ છે, જે ભિન્ન ભિન્ન જુએ છે તે ખરું જોતો નથી. જે સંસારને જુએ છે તે ખરું જોતો નથી, જે સર્વત્ર એક જ સચ્ચિદાનંદધન પરમાત્માને જુએ છે તે જ ખરું જુએ છે.

સાચી શાંતિ પરમાત્મામાં જ છે બાકી ભાસ ભ્રાંતિ કલ્પના સમા સંસારમાં નહીં. જો સ્વપ્નના માલમિલ્કત ગાડી બંગલા ભૌતિક સંપત્તિ માનપાનથી તમે કોઈ સંતોષ પામતા હો તો જાગ્રતના પદાર્થો સાચાં. 'જેવું એ તેવું આ.' અષ્ટાવક જનકને કહે છે, 'તું એમાં પણ નહીં, તું આમાં પણ નહીં, તું તે. જેવું સ્વપ્નદશ્ય તેવું આ જાગ્રતદશ્ય. તું એમાં(સ્વપ્નદશ્યમાં) પણ નહીં, તું આમાં (જાગ્રતદશ્યમાં) પણ નહીં, તું તે. તે બંનેનો પ્રક્ષેપક, તું તે એટલે જે પરબ્રહ્મ. સિનેમામાં જેમ પાછળના હોલમાંથી પ્રોજેક્ટનો પ્રકાશ પડદા પર પડે છે અને દશ્ય સર્જાય છે તું તે એટલે જે શુદ્ધ પ્રકાશ છે, જે પરબ્રહ્મ અખંડ સચ્ચિદાનંદ, જે આ સૃષ્ટિ, સ્થિતિ, પ્રલયના જાગ્રત સ્વપ્નના દશ્યો ફેંકે છે પણ તે બંનેમાં નથી. અધિષ્ઠાન પ્રક્ષેપક તરીકે શુદ્ધ આત્મપ્રકાશ, પરબ્રહ્મ અખંડ સચ્ચિદાનંદધન છે. તું તે. ઉદાલક ઋષિએ શ્વેતકેતુને કહ્યું, 'તત્ત્વમસિ શ્વેતકેતો' તું તે છે. માના ગર્ભથી બહાર આવ્યા તે છેલ્લા વરઘોડા રામનામ સત્ હૈ ત્યાં સુધી એમાં તમે કોણ ? તમારું સો વર્ષનું આયુષ્ય હોય, આ સો વર્ષના આયુષ્યનું સિનેમા લેવામાં આવે, એ સિનેમા જોવા તમને બીજા સો વર્ષ આપવામાં આવે. આ બધામાં તમે તો એકના એક અને એના એ જ બાળક તરીકે ધૂળ ફાકતા તમે અત્યારે યાર્ડમાં બેસીને કેટલાંયને ઊઠાં ભણાવો છો, એ જ તમે ઘરના માણસોને થોડાં રમકડાં આપીને ઊઠાં ભણાવો છો, એય તમે કે બીજા ? ઋષિ શું કહે છે ? તમે આમાં પણ નહીં, તમે તેમાં પણ નહીં, તું સ્વપ્નદશ્યમાં પણ નહીં જાગ્રતદશ્યમાં પણ નહીં, બંને દશ્યોનો જેના પર ભાસમાત્ર છે, દેખાવમાત્ર છે, તે તું છે. મૃગજળમાં પાણીનો ભાસમાત્ર છે પાણીનો છાંટોય નથી, એથી કોની તરસ છીપી ? મૃગલાઓ દોડી

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

દોડીને થાકી ગયા, તરસથી છાતી ફાટી ગઈ, પણ પાણીનો છાંટોય મળ્યો નહીં. સંસાર-જળના વિષયો પાછળ વિષયી મૃગલાઓ દોડી દોડીને થાક્યાં, તરસથી છાતી ફાટી ગઈ તો પણ કાંઈ મળ્યું નહીં, તૃપ્તિ થઈ નહીં. અરે ! સર્વના પરમ તૃપ્તિસ્વરૂપ તું જ છો અને તારી કલ્પનાના વિષયમાં તું તૃપ્તિ શોધે છે ? આંખ બંધ કરો અને એક વિષય સર્જો, તે શું તમને તૃપ્તિ આપશે ? વિષયના તમે સર્જક છો. આ સર્જનહાર તરસ્યો થઈ પોતાની કલ્પનાના પદાર્થોમાંથી આનંદ શોધવા નીકળ્યો છે. કૂતરું હાડકાને ચાટે છે, પોતાની જ દાઢમાંથી લોહી નીકળી હાડકાને વળગે છે અને માને છે સ્વાદ હાડકામાંથી આવે છે એમ વિષયીજીવ વિષયમાં સુખ છે એમ માની વિષયસંબંધ કરે છે. સ્વયં આનંદસ્વરૂપ છે, પોતાના અનંત આનંદની છાયા વિષયો પર પડવાથી વિષયો સુખરૂપ ભાસે છે, વિષય તો જડ છે અજ્ઞાન છે તે કહેતો નથી કે મને પકડો કે છોડો. આને વિપરીત બુદ્ધિ કહેવાય. મનથી જ બદ્ધ, મનથી જ મુક્ત.

મન: एव मनुष्याणां कारणं बंध मोक्षयोः । मन ज मनुष्यना बंधन અને મોક્ષમાં કારણરૂપ છે.

વિષયસુખ, પોતાની કલ્પનાના પદાર્થમાં જે સુખની ભ્રાંતિમાં અટવાય છે તેને પછી કોણ કાઢે ? ગ્રહણ અને ત્યાગ આ સમજાતું નથી શું લેવાનું છે અને શું ત્યજવાનું છે ! બધે જ જો પોતાનું આત્મસ્વરૂપ હોય તો શું ત્યાગશો અને શું ગ્રહણ કરશો ? ગ્રહણ અને ત્યાગનો પ્રશ્ન પોતાના મનની કલ્પના જ છે, બંધન અને મુક્તિનો પ્રશ્ન પોતાના મનની કલ્પના જ છે. આ કોને માટે ? જે પોતાના સ્વરૂપમાં સ્થિત થયો છે એને માટે. જે સંસારના સુખોને સાચા માનતો હોય તો એણે હજુ જાગવાનું છે. આનંદ આત્મામાં છે, રસ આત્મામાં છે. શ્રુતિ કહે છે રસો वै सः - પરમાત્મા આનંદસ્વરૂપ છે. તમે ગાડી કહો છો અમે રમકડું કહીએ છીએ. તમે બંગલા કહો છો, અમે જેલખાનું કહીએ છીએ. તેમાં શ્વાસ રૂંધાય એવું લાગે. રમકડાં આનંદસ્વરૂપ છે એવું કયા ઋષિએ કહ્યું ? આ જે ચલણ, રૂપિયા, પૈસા, સોનું.... બજાર ચીજો આનંદસ્વરૂપ છે કયા ઋષિએ કહ્યું ? જો રૂપિયાથી ભગવાન મળતા હોય તો પછી ટાટા, બિરલા, નેપોલીયન, સિકંદરે અમારા હાથમાં કશું આવવા જ દીધું ન હોય ! કોણે કહ્યું આ બધું આનંદસ્વરૂપ છે ?

તમારા ખીસ્સામાં હજારની નોટ હોય, ખીસ્સામાં ખૂણામાં ક્યાંક પેસી જાય અને ખીસ્સામાં હાથ નાખો, હાથમાં ન આવે, તો હાંફળાં ફાંફળાં થઈ જાઓ. સત્સંગ પણ એક બાજુ પડ્યો રહે, પણ ઉઠવું કેમ કરીને, ક્યાં પડી ગઈ હશે ? વળી પાછી હાથમાં આવી જાય એટલે હસે, લોકો જાણે કે સત્સંગથી આનંદ પામતો હશે. ઘણાં અમને કહે છે, સ્વામીજી તમે આમાં પડ્યા નથી અને તમને શી ખબર પડે ? તો સદ્ગુરુ કહેતા, જે

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

शतरंजनी रमतમાં હોય તે પોતાનો દાવ જ જાણે જેને કાંઈ લેવું કાંઈ દેવું નથી. લેવા દેવામાં પડ્યો તો સલવાઈ ગયો ! હું પરમેશ્વરનો બાળક છું, દિવ્ય આત્મા છું એનાથી શ્રેષ્ઠ પદ ક્યું ? બધાં પરમેશ્વરના બાળકો છે એનાથી અધિક સુખ ક્યું ? યુનિવર્સલ પાસપોર્ટ, ફાવે તેમ ફરો.

તમે યાત્રાએ જાઓ છો, સરસ તીર્થસ્થાનોમાં ભગવાનનાં દર્શન કરો છો, સરસ મૂર્તિ હરિ કથા હરિ નામ સાધુ સંત કેટલું સરસ છે ! એમ કહો છો. પહાડો નદીઓ ઝરણાં જોઈ કહેશો ખૂબ સરસ છે, ખૂબ સરસ છે. સરસ હોય તો રહી જાને અહીં, છેલ્લે ચાર દિવાલ, કહેશે હાશ ! ઠેકાણે આવ્યા, બધું સરસ હતું તો પાછો શું કામ આવ્યો ? એમ આ જીવ અનેક યોનિમાં ભટકતો ભટકતો, આ મેળવી લઉં આ ભોગવી લઉં આ ભેળું કરી લઉં. હિમાલય અને ગંગા તે બધું સરસ છે એમ તો ખાલી કહેવાનું જ ! એમ આ જીવ ભટકતો અંતે જ્યારે સદ્ગુરુ પરમાત્માની કૃપાથી પરમાત્મામાં, પોતાના સ્વરૂપમાં આવે ત્યારે ‘હાશ ! ઠેકાણે આવ્યો’ કહેવાય. જેમ આ ચાર દિવાલ, .. કે .. એ શરીરનું ઘર છે તેમ જીવાત્માનું સાચું ઘર છે પરમાત્મા. જીવ અનેક યોનિઓમાં અનેક સંબંધો કરતો, સુખીદુઃખી થતો, માનતો અંતે પરમાત્મામાં આવે ત્યારે ઠરે છે. અત્યારે તો તમે યાત્રામાં છો હોં ધ્યાન રાખજો, અંતિમ વિશ્રામ પરમાત્મા.

સંસાર પહેલાં મનમાં છે પછી બહાર શરૂ થાય છે, હું અને મારું પહેલાં અંદર સ્ફુરે છે પછી બહાર સ્ફુરે છે પ્રગટ થાય છે. ભગવાન બુધ્ધ કહેતા, ઈચ્છા સર્વ દુઃખોનું મૂળ છે. એક ઈચ્છાની પૂર્તિ માટે સામે હજારો ઈચ્છાઓ ઊભી થાય છે. એક જૂઠાણું ઢાંકવા સામે બીજા હજાર જૂઠાણાં લાવવા પડે, તમને વધારે અનુભવ હશે અમારા કરતાં. જાગ્યા ત્યાંથી સવાર. માણસ કલ્પના છોડી સત્યમાં આવી જાય તો એનાથી ઉત્તમ કંઈ જ નથી. સત્ય ક્યાં લેવા જવું છે ? એ તો પોતાનું સ્વરૂપ જ છે. જેટલી દેવી સંપત્તિ છે એ બધાના તમે પૂરેપૂરા એક સરખી રીતે જ વારસદાર છો. તમારે સત્ય લેવું હોય તો અખૂટ છે. લેવું હોય તો પૂર્ણસત્તાના તમે અધિકારી છો, અત્યારે જ, ભવિષ્યે કે કોઈ જન્મે નહીં. કેવું લાગે ખબર છે ? પોતાના ગળામાં પોતાની જ માળા પહેરી હોય અને માળા શોધવા નીકળવું. દા.ત. કાંબમાં છોકરું અને ગામમાં ગોતે. પોતે જ આત્મા છે સત્ ચૈતન્ય આનંદસ્વરૂપ. જે સ્વયંપ્રકાશ છે તેને કોણ પ્રકાશશે ? ઉપાધિ શું થઈ છે ખબર છે ? શરીર, શરીરના સગાસંબંધો હું તું મારું તારું માયાના વ્યવહારોમાં અધ્યાસ થઈ ગયો છે.

એક જણ એક સંતને બંગલો બતાવતો હતો, આ જુઓ આ રસોડું, દીવાનખાનું, શયનખંડ, લાયબ્રેરી વગેરે વગેરે. સંતે પૂછ્યું ભાઈ, આમાંથી નીકળવાનો મેઈન ગેટ કયો ? બતાવ્યો. સંતે કહ્યું આમાંથી આડા (શબ થઈ) બહાર નીકળવું પડશે એના કરતાં

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

ઊભોને ઊભો જ નીકળી જા ને. પણ ઊભો તો લાખમાં કોઈક જ નીકળે છે. (સર્વત્યાગ).

આ કેવો મોહ ! આ જે કશું જ નથી તે કેટલું બધું મોટું થઈને દેખાય છે ! એનું જ નામ માયા. સુખ નથી તેમાં, સુખની કલ્પના તે જ માયા.

અલ્પજ્ઞ અલ્પશક્તિ જે તું, તારી અધોળ બુદ્ધિથી એમ માને છે કે હું કાંઈ છું, કાંઈક જાણું છું, હું કરું તો જ થાય. ગ્રીકમાં એક ફિલસૂફ ડાયોજનિસ્ક થઈ ગયા. એક વખતે એ સમુદ્ર કિનારે વિચરતા હતા એવામાં એક નાનું બાળક-ન જાને નારાયણ કિસ વેશમાં મિલ જાય - ખાડો કરી ખોબે ખોબે સમુદ્રનું જળ ખાડામાં નાખતો હતો. ડાયોજનિસ્કે પૂછ્યું, શું કરે છે ? બાળકે કહ્યું, આ સમુદ્ર ખાડામાં લાવી દઉં છું. ડાયોજનિસ્કે કહ્યું, આ ખાડામાં તે વળી સમુદ્ર કદી આવતો હશે ? બાળકે તરત જવાબ આપ્યો, જો તારી અધોળ બુદ્ધિમાં આખી સૃષ્ટિનું સારતત્ત્વ અનંત પરમાત્મા આવતા હોય તો આ ખાડામાં સમુદ્ર કેમ ન આવે ? ડાયોજનિસ્ક એમ માનતો હતો કે આખી સૃષ્ટિનું સારતત્ત્વ હું જાણી લઈશ. આથી ભગવાને આ અહં દૂર કરવા ગોઠવણ કરી હતી. સોક્રેટીસ ગ્રીસ દેશમાં થઈ ગયા. આકાશવાણી થઈ કે સોક્રેટીસ જ બધું જાણે છે. ઘણા વિદ્વાનો, પંડિતો અને બીજા બધા એમ માનતા, અમે બધું જાણીએ છીએ. આને તો વગડામાં જઈ વિચાર કર્યો, પછી સમજાયું. હા, આ અધોળ બુદ્ધિથી શું જાણી શકાય ? એના સંબંધે જ આકાશવાણી થઈ. જેને એમ છે હું કાંઈ જ નથી, કાંઈ જ જાણતો નથી એ જ બધું જાણે છે.

જ્ઞાનથી માણસ નમ્ર થાય. જો માણસમાં અભિમાનની છાંટ દેખાય તો જ્ઞાનની ઊણપ છે. ખરું જ્ઞાન કોને થયું કહેવાય ? હું કાંઈ જ નથી, હું કાંઈ જ જાણતો નથી.

ઘણાં કહે છે, કેમ અમારામાં પરમાત્મા નથી, પણ વર્તન તો તમોગુણનું છે. તમારા હૃદયમાં તત્ત્વપ્રકાશ થવો જોઈએ. જો બ્રહ્મ સત્યસ્વરૂપ છે તો તમારા હૃદયમાં સત્યનો પ્રકાશ થવો જોઈએ. તમોને ભગવાન નથી ગમતા, શરીરની આળપંપાળ, માથાના વાળ કેવા ગમે છે, કોઈ જુએ નહીં તેમ છાનોમાનો એની આળપંપાળ કરી દે. તમારો આત્મા ઠર્યો છે કે બળ્યો જળ્યો છે ? બીજાના કલ્યાણમાં રાજી છો કે પાડવામાં જ તૈયાર છો ? અજ્ઞાન દૂર થાય કોઈ ઋષિના સત્સંગથી કોઈ ઋષિના વચનથી. આ જીવ કહેશે કળિયુગમાં સાચા સંત ક્યાં છે ? અરે ! કોઈ પણ પયગંબરમાં પ્રભુના લાડીલાના વચનમાં શ્રદ્ધા રાખો પછી તેમનું શરીર હોય કે ન હોય, એ વચનથી તમારા જીવનનું પરિવર્તન થઈ જાય, જીવનમાં ક્રાંતિ આવી જાય, પરમાત્મા જ સાચા લાગે, સંસાર અનિત્ય લાગે, પરમાત્મામાં જ પ્રેમ થાય તો એ મહાન આત્મા તમારા ગુરુ જ છે પછી ભલે તે ન કહે હું તારો ગુરુ છું અને જે વચનથી તમારું પરિવર્તન થાય એ મંત્ર જ છે. હજાર ગુરુ કરો અને હજાર મંત્ર લો પણ તમે ધાંચીના બેલની જેમ ઠેરનાં ઠેર હો તો એ હજાર ગુરુઓને પણ શું કરવા અને

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

હજાર મંત્રોને પણ શું કરવાના ? તમે રામ કૃષ્ણ શંકરાચાર્યને ન જોયા હોય પણ તેમનામાં નર્યું આત્મજ્ઞાન જ છે. ચૈતન્ય મહાપ્રભુમાં નર્યો પ્રેમ જ છે, જગદ્ગુરુ જ છે. રામકૃષ્ણ, વિવેકાનંદ, રામતીર્થને ન જોયા હોય પણ તેમના વચનમાત્રથી જ ચૈતન્યજાગ્રતિ થઈ જાય. એ તો કહેતા જ નથી અમે ગુરુ, 'ગુરુર્ગરીયાન્' ગુરુઓમાં શ્રેષ્ઠ ભગવાન જ ગુરુ. આ કાંઈ ધંધો થોડો કરવાનો છે ? ઋષિઓ તમાલપત્ર ઉપર લખતા, અત્યારે તો પ્રેસ છે. શું કરવા લખતા ? માન મેળવવા ? ના. આપણને જે આ અલ્પજીવનમાં દિવ્યજ્ઞાન દિવ્યપ્રેમનો લાભ મળ્યો છે તે આગલી પેઢીઓને પણ લાભ મળે. એક ડોસો આંબો વાવતો હતો. તે જોઈ એક યુવાને વ્યંગમાં કહ્યું, ડોસા તમે ખાવા રહેવાના છો ? ડોસાએ નમ્રતાથી કહ્યું, ભાઈ મેં જે કેરી ખાધી છે તે આંબો મેં રોપ્યો નહોતો.

આ કાંઈ મોજ શોખ મનોરંજન કે પરસ્પરપુશામત સમાજ નથી. આ તો પરમાત્માનું દિવ્યજ્ઞાન દિવ્યપ્રેમ છે. જેમ પુત્ર ન હોય તો એમ થાય વંશ જશે. (ગુરુ શિષ્ય પરંપરા એ આધ્યાત્મિક પિતા પુત્ર પરંપરા છે. પરમાત્મા નિત્ય છે આથી તેનું દિવ્યજ્ઞાન દિવ્યપ્રેમ પણ નિત્ય છે. આમાં નિર્વંશનો પ્રશ્ન જ નથી.) ઋષિઓએ પોતાનાં નામ પણ રહેવા દીધાં નથી, ભલે લોકો ઓળખે નહીં કે નામ નિશાન ન રહે પણ પરમાત્માની કૃપાથી દિવ્યજ્ઞાન, દિવ્યપ્રેમ, શાશ્વત અનંતપ્રેમ પ્રાપ્ત થાય. હું આત્મા, અજન્મા, નિરંજન, નિરાકાર સચ્ચિદાનંદસ્વરૂપ, બ્રહ્મસ્વરૂપ. આ મને જે થયું તે આગળનાને થાય, આ છે ગુરુપરંપરા. બ્રહ્મવિદ્યા બજારમાં મૂકવાની વસ્તુ નથી. સંત જ્ઞાનેશ્વર કહે છે જે હોડીથી તરવાનું છે તેને માથે મૂકીએ તો ડૂબી જવાય. જે બ્રહ્મવિદ્યાથી તરવાનું છે તેના બદલામાં થોડાં દુન્યવી પદાર્થો લઈ બ્રહ્મવિદ્યા વેચવી તે ડૂબવા જેવું છે. ભગવાનના નામમાં તરનારા લાખોમાંથી કોઈક જ હોય છે, જ્યારે ચરનારા લાખો હોય છે. સદ્ગુરુનું એક દષ્ટાંત છે, એક સોની ભગવાનનું ખૂબ નામ કરતો હતો. તેની દુકાનમાં કોઈ ઘરાક ગ્રાહક આવે એટલે કારીગરો ભગવાનનાં નામ લેવા માંડે પણ તેનો ઉદ્દેશ શો ખબર છે ? જ્યારે કોઈ ગ્રાહક આવે ત્યારે એક જણ બોલતો કેશવ, કેશવ. એટલે કે આ કેવો છે, કેવો છે ? ત્યારે બીજો કહે ગોપાલ, ગોપાલ. એટલે કે ગોવાળ જેવો, ત્યારે ત્રીજો કહે હરિ હરિ, એટલે કે આને હરી લઈએ. થોડું સોનું કાઢી લઈએ ? ચોથો કહે હર હર એટલે કે તું તારે હર, હરાય એટલું. આ કંઈ ભગવાનનું ભજન ન કહેવાય. ઘણા મંદિરમાં જાય છે, મૂર્તિ છબીને દીવાબત્તી કરે, હાથ જોડે, અંબાજી-બહુચરાજી પૂનમો ભરે, મહુડી ઘંટાકર્ણવીર પાસે જાય પણ ઉદ્દેશ ભૌતિક પદાર્થો મેળવવાનો જ હોય છે. દુકાનમાં જો જો સૌથી વધુ લક્ષ્મીજીની જ છબી વધુ જોવા મળશે અને એય પાછી બે હાથે પૈસા ગેરવતી. એ છબી પાછી માથે રાખે એટલે પૈસાના ઢગલામાં દટાઈ જાય. તમે જો જો જે ગાદી ઉપર બેસતો હશે તેના

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

માથે ટાલ પડી હશે, લક્ષ્મીના હાથમાંથી પૈસા ગરીને સીધે માથે જ પડે આથી વાગી વાગીને ટાલ પડી જાય. લક્ષ્મી એટલે દૈવીસંપત્તિ. તમે તો ભગવાનનેય તમારા ચલણમાં ફેરવી નાખો છો. લક્ષ્મી એટલે દૈવી સંપત્તિ (૧૬મા અધ્યાયમાં ગીતામાં ૧ થી ૩ શ્લોક એ છે દૈવી સંપત્તિ, લક્ષ્મી) સવારે ઊઠીને પહેલી જ અગરબત્તી આ કોને કરે? ભગવાનને? (ના. તિજોરીને.) ઘણી વખત તો અમારું માથું કામ કરતું નથી કે આ બધા કોને ઊઠાં ભણાવે છે? એક જગ્યાએ ગયા હતા તો લક્ષ્મીજીની છબી પૂજાના ગોખલામાં રાખેલી અને શિવજીની મૂર્તિ અભરાઈ ઉપર ચડાવી દીધેલી. કારણ, આખે શરીરે રાખ ચોપડીને, ગળામાં સર્પની માળા, સ્મશાનમાં વાસ એ શું આપવાનાં?

સરકારે ઘણી જગ્યાએ પાટિયાં મારેલાં છે કે દારૂડીયો દારૂને શું પીવાનો, દારૂ જ દારૂડીયાને પી જાય છે. તેમ આ જીવ વિષયોને શું ભોગવવાનો, વિષયો જ જીવને ભોગવી નાખે છે. પોતાની કલ્પનાથી જીવ પોતે જ ચિતરાઈ જાય છે પછી બીજાને દોષ આપશે પણ તેં તારું શું કર્યું તે તો જોતો નથી અને બીજાને દોષ આપે છે? ભગવાન કહે છે, આત્મા જ આત્માનો બંધુ, આત્મા જ આત્માનો શત્રુ, આત્મા વડે આત્માનો ઉદ્ધાર કરવો જોઈએ, આત્માને અધોગતિએ ન લઈ જવો. ભગવાન ક્યાંય હું નથી કહેતા. કોઈનો ગુણેય નહીં અને કોઈનો દોષેય નહીં. સારું થાય તો કહેશે મેં કર્યું, હું હતો એટલે એ કામ સારું થયું અને જો બાજી બગડે તો કહેશે ઈશ્વરની મરજી. જગતના બધાં જીવો ભેગા મળીને કહે છે સારું મેં કર્યું છે. ભૂલો બધી ઈશ્વરમાં જ ભરી છે ને? આ આલિયા, માલિયા, જમાલિયા પૂર્ણ પુરષોત્તમ ! ભૂલો બધી ઈશ્વરની? જે સર્વજ્ઞ, સર્વશક્તિમાન, પૂર્ણ છે તેની ભૂલ થાય ખરી? તેમાં અવિદ્યા અજ્ઞાનનું કાર્ય ઘટે ખરું? (ન જ ઘટે.) પરમાત્મા પૂર્ણ જ્ઞાનસ્વરૂપ છે જીવમાં અવિદ્યા ઉપાધિ છે. પ્રભુના શરણાગત થઈ પ્રાર્થના કરો, સંતભક્તોના સંગમાં રહી વિવેક મેળવો. દેહી-નિત્ય દેહ-અનિત્ય. આ પિંડ છે તેમ બ્રહ્માંડ છે. પિંડે સો બ્રહ્માંડે. પિંડના દેહમાં દેહી એટલે જીવ. બ્રહ્માંડના દેહમાં દેહી એટલે ઈશ્વર, વ્યષ્ટિ આત્મા સમષ્ટિ આત્મા, પિંડ બ્રહ્માંડમાં એક જ આત્મતત્ત્વ, જીવ અને ઈશ મૂળે એક જ બ્રહ્મસ્વરૂપ છે. પાશબદ્ધ જીવ પાશમુક્ત શિવ. અષ્ટપાશ - લજ્જા ઘૃણા ભય જાતિ કુળ શીલ માન જુગુપ્સા (નિંદા). આ આઠ પાશ-દેહાભિમાનમાં જે બંધાયેલો છે તે જીવ. માયાપાશ છેદી નાખે તો પાશમુક્ત-દેહાભિમાનરહિત શિવ. સદ્ગુરુનું દષ્ટાંત છે, નાળિયેરમાં પાણી હોય ત્યાં સુધી કાયલી અને ગોટો ચોંટી મળીને એક લાગે અને પાણી સૂકાઈ જાય તો કાયલી નોખી અને ગોટો નોખો. તેમ વિષય વાસનારૂપી જળ સૂકાઈ જાય તો ચૈતન્ય આત્મા નોખો અને પંચભૂતનો દેહ નોખો. જ્યાં સુધી અંતરમાં વિષયવાસના દેહાભિમાન છે ત્યાં સુધી આત્મજ્ઞાન થાય નહીં, વિષયવાસના સૂકવવા માટે જ સત્સંગ છે.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

પ્રભુનો સાચો બંદો પ્રભુને જ ચાહે, બીજું કંઈ જુએ નહીં. મંદિરમાં કહે ભગવાન જ સાચા અને ઘરમાં કહે આ બધું સાચું. ઘણા અમને કહે છે સત્સંગ સાંભળીએ ત્યારે આ બધું સાચું લાગે છે અને ઊઠી જઈએ ત્યારે ઘર અને બીજું બધું સાચું લાગે.

देही नित्यं अवध्योऽयं देहे सर्वस्व भारत

तस्मात् सर्वाणि भूतानि न त्वं शोचितुमर्हसि ॥ २.૩૦

સર્વ દેહોમાં દેહી આત્મા અવધ્ય અવિનાશી છે જેનો વધ નાશ કરી શકાય નહીં. ઘણા પરમાત્મા શ્રીકૃષ્ણના વચનામૃત સાંભળી કહેશે એ તો અર્જુનને કહે છે. આપણને ક્યાં કહે છે ? પણ આપણે એના વારસદાર જ છીએ. કૃષ્ણ તો એક જ છે. આપણે એના વારસદાર હોઈએ તો તેના મોહ શોકના વારસદાર છીએ તો પણ તેના દિવ્યજ્ઞાનના વારસદાર પણ ખરા, શું લેશો ? મોહ અને શોક કે દિવ્યજ્ઞાન ? અર્જુનને શોક મોહ થયો, શ્રીકૃષ્ણે દિવ્ય આત્મજ્ઞાનનો ઉપદેશ આપ્યો. તેના શોક મોહ દૂર થયા. શ્રીકૃષ્ણ કહે છે, મેં તને કહેવાનું બધું કહી દીધું છે હવે તારી ઈચ્છામાં આવે તેમ કર. અર્જુન કહે છે ‘કરિષ્યે વચનં તવ’ તમે કહેશો તેમ કરીશ. અત્યારનો શિષ્ય શું કહે ખબર છે ? ગુરુજી, મને બ્રહ્મજ્ઞાન થઈ ગયું, હવે તમે અને હું એક. ફાવે તેમ કરીશ. બ્રહ્મજ્ઞાનમાં સત્શિષ્ય સદ્ગુરુમાં સમાઈ જાય. પોતાની આગવી ઈચ્છા રહે જ નહીં. આ તો બ્રહ્મજ્ઞાન થયું કે અહંજ્ઞાન થયું ? શિષ્ય ગુરુમાં સમાઈ જાય એટલે એમનો શરણાગત થાય, મનમુખી નહીં ગુરુમુખી થાય.

જનક અષ્ટાવકનું દષ્ટાંત છે. અષ્ટાવકે જનકને બ્રહ્મજ્ઞાનનો ઉપદેશ આપ્યો, પછી જનક મિથિલા જવા નીકળે છે. પેગડામાં પગ રાખીને જ ઊભા રહી જાય છે. અષ્ટાવક કહે છે, કેમ જનક મિથિલા જવા નીકળતો નથી ? જનક કહે છે, પ્રભુ સઘળી ઈચ્છા આપની ઈચ્છામાં સમાઈ ગઈ. મિથિલા જવાની આગવી ઈચ્છા રહી જ નહીં, પછી કેવી રીતે મિથિલા જાઉં ? આ કહેવાય બ્રહ્મજ્ઞાન. આ તો કહેશે મને બ્રહ્મજ્ઞાન થઈ ગયું ગુરુજી હવે હું દુનિયાને ઊઠાં ભણાવવા નીકળું છું, આશ્રમો મંદિરો બાંધવા નીકળું છું. તે જ્ઞાન નથી. જ્ઞાનથી ઉપાધિ ઓછી થાય, વધે નહીં. ભૌતિક સંપત્તિ ઉપાધિ છે, આધ્યાત્મિક સંપત્તિ જ ખરી સંપત્તિ છે. દેવી સંપત્તિ જ ખરી સંપત્તિ છે.

Less Luggage More Comfort.

ઓછી ઉપાધિ વધુ શાંતિ.

અમારે તો ઉપાધિ ઓછી થાય તો હાશ ગયું ! ભજન થશે. તમારાં રમકડાં ઓછાં થાય તો એમ થાય શનિવાર કરવો પડશે. અમને એમ થાય રમકડાં લોહી પી ગયાં, ભજન કરવા દે તો સારું. સાદું જીવન ઉચ્ચ વિચાર. જ્યાં જ્યાં તમારું હું અને મારું જોડો એ બધી

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

ઉપાધિ, ઉપાધિનું મૂળ છે હું અને મારું.

ચક્રવર્તી રાજાઓ જ વિતરાગી પુરુષો થયા છે. રાજપાટમાં શત્રુ રાજાનો ભય છે, યૌવનમાં વૃદ્ધાવસ્થાનો ભય છે, ધનમાં ચોરનો ભય છે, ભોગમાં રોગનો ભય છે, જીવનમાં મૃત્યુનો ભય છે, બધામાં ભય છે કેવળ વૈરાગ્ય જ અભય છે. જેને સંસારના અનિત્ય અસાર દુઃખરૂપ વૈભવો પ્રત્યે અભાવો થયો છે તે જ ખરો વિતરાગી છે. જો નશ્વરમાં ગાઢ પ્રીતિ હશે તો ભય જ ભય છે, જો શાશ્વતમાં ગાઢ પ્રીતિ તેનું નામ બ્રહ્મજ્ઞાન.

અમને તો એમ લાગે છે કે પૂર્ણજ્ઞાની સિવાય બધાંને જ ચિત્તભ્રમ થયેલો છે. તમારી મતિ પરમાત્મામાં હોય તો સીઝોકેનિયા(ચિત્તભ્રમ) થયો નથી અને તમારી મતિ રાતદિવસ દુન્યવી પદાર્થોમાં આળોટે તો સમજવું સીઝોકેનિયા(ચિત્તભ્રમ) થયો છે-મતિભ્રમ છે.

ઉત્તમ મનુષ્ય અવતાર મળ્યો છે. તમારી ભાવના પણ છે પણ ઢંકાયેલી ન રહે. આપણા બાપદાદાઓ સોનાના ચરુ મૂકી ગયા છે પણ આપણે ઉપયોગ ન કરીએ તો શા કામનાં ? પરમાત્માના પૂર્ણ અવતારો આપણે માટે ચરુઓના ચરુઓ મૂકી ગયાં છે. કોઈ કોઈ આવીને બતાવી જાય છે જે પરમાત્માનું પારમાર્થિક સત્ય છે, જેના દ્વારા પરમપ્રેમ-શાશ્વતશાંતિ, દૈવીસંપત્તિ મળે છે. સનાતન કેવળ પરમાત્મા જ છે. સનાતનધર્મ એટલે દૈવીસંપત્તિ. નિત્ય અવિનાશી અનંત જે સનાતન છે તે પરમેશ્વર. તેનો સાક્ષાત્કાર કરવાનું કર્તવ્ય તે જ ખરું કર્તવ્ય. ઘણા અમને ફરજો બતાવે છે, ઘર દુકાન કુટુંબ સમાજ વગેરેની ફરજો ગણાવે છે, તે સાચી ફરજો નથી. બાઈબલમાં વચન છે- જે પરમાત્માએ તમને શ્વાસ આપ્યા, તો પ્રત્યેક શ્વાસે તેનું સ્મરણ કરવું એ પહેલી અને પવિત્ર ફરજ છે. આ મુખ્ય ફરજ છે, બીજી ગૌણ છે. જો તમે ફરજની વાત કરતા હો તો જે શ્વાસે તમે પરમાત્માનું સ્મરણ નથી કરતા તે શ્વાસે તમે તેના દેવાદાર છો. અંતરની સાચી ભક્તિ સાચો પ્રેમ હોય તો બધું થઈ શકે. તમે ગમે તેટલા દૂર જાઓ તો પણ તમારી પ્રિય વ્યક્તિ હૃદયમાંથી ખસતી નથી તેમ પરમાત્મા તમારા હૃદયમાંથી ખસે નહીં તો જ ખરો પ્રેમ.

આ બધાં તો તમારા આત્મીય છે, એ તો આત્મીયનોય આત્મીય પરમ આત્મીય છે.

આધ્યાત્મિક જીવનમાં તર્કને સ્થાન જ નથી. શ્રદ્ધાની જરૂર છે. શ્રદ્ધા ક્યાં અલ્પમાં રાખવાની છે, પૂર્ણમાં રાખવાની છે.

જેને સંતમાં વિશ્વાસ ન હોય તેને ભગવાનમાં વિશ્વાસ હોય જ નહીં, જેને પ્રત્યક્ષમાં વિશ્વાસ ન હોય તેને પરોક્ષમાં વિશ્વાસ હોય જ નહીં. જેનો જેમાં ભાવ પાકો હોય એમાં જ એ રહેવાનો. અમે મનના સંસારીને સંસારી કહીએ છીએ અને મનના ત્યાગીને જ ખરો ત્યાગી કહીએ છીએ. જેને ગુરુલાભ થયો તેને ભગવાનલાભ થયો જે ગુરુએ ભગવાનલાભ કર્યો છે ઈશ્વર સાક્ષાત્કાર કર્યો છે.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

સંન્યાસ એટલે ત્યાગ નહીં, વિશાળતાની પ્રાપ્તિ. ગુમાવવાનું નથી, વધુ મેળવવાનું છે, અમે ગુમાવ્યું છે કે મેળવ્યું છે ? ખૂબ ખૂબ મેળવ્યું છે , ગુમાવ્યું નથી.

પરમાત્મા તેના શુદ્ધ બાળકોને શુદ્ધ ભક્તિ આપે અને પોતાનો પરમઆત્મીય જાણે તે પ્રમાણે જ ચાહે તેનો મહિમા અખંડ રાખે.

ॐ सर्वेऽत्र सुखिनः सन्तु सर्वे सन्तु निरामयाः ।

सर्वे भद्राणि पश्यन्तु मा कश्चित् दुःखमाप्नुयात् ॥

ॐ शांतिः शांतिः शांतिः प्रशांतिः ॥

આ ત્રણ વખત શાંતિ શા માટે ? આધિ વ્યાધિ ઉપાધિ જાગ્રત સ્વપ્ન સુષુપ્તિમાંથી પરમ શાંતિમાં. સર્વને જયપ્રભુ. જય હું અને જય તું છોડો અને જયપ્રભુ રાખો.

૨૧-૯-૮૬, રવિવાર

ઋષિરાજ, માનોદરબાર

સાંજે : ૪-૦૦ કલાકે

પરમાત્માની કૃપાથી જેમ મહાસાગરમાં અસંખ્ય મોજાંઓ ઉછળે છે અને સમાય છે કેટલીય ભમરીઓ તોફાન ફીણ બુદ્બુદ્ અસંખ્ય રૂપો થાય છે અને છતાં સર્વ અવસ્થામાં બધું જળ જ જળ છે તેમ આ અખિલ સચરાચર વિવિધ વિચિત્ર નામ રૂપ, સત્ત્વ રજ તમ, ક્યાંક વધુ શક્તિ ક્યાંક ઓછી શક્તિ, વિદ્યા અવિદ્યા, પણ મૂળે તત્ત્વતઃ બધું સચ્ચિદાનંદ જ સચ્ચિદાનંદ છે, તેવું પરમાત્માની કૃપાથી હૃદયમાં અનુભવાય છે. ચર્મચક્ષુથી જોશો તો ભિન્ન-ભિન્ન રૂપો દેખાશે દિવ્યચક્ષુથી દર્શન કરીએ તો બધું આત્મા જ દેખાય. આ દિવ્યદષ્ટિ એ આપણો દિવ્યવારસો છે. ભારતીય સંસ્કૃતિ ઋષિસંસ્કૃતિ છે. જે પરમાત્મા અજન્મા અરૂપ છે અવિનાશી છે વ્યક્તિવિશેષમાં નહીં નામ રૂપ કે સ્ત્રી પુરુષ યોનિમાં ન કહી શકાય જેના આવિર્ભાવ તિરોભાવ નથી તે જ પરમાત્મા પોતાની અનિર્વચનીય માયાશક્તિથી અનંત રૂપો ધારણ કરી લીલા કરી રહ્યા હોય એવું ભાસે છે. મહાસાગરમાં અવસ્થા ગમે તે દેખાય પણ મૂળે જળ જ જળ તેમ પરમાત્મામાં ગમે તે વિવિધતા વિચિત્રતા દેખાય અનંત અવસ્થામાં પરમાત્મા પરમાત્મા જ છે. ચર્મચક્ષુથી સ્થૂળદષ્ટિથી જગત સૃષ્ટિ દેખાશે પંચભૂતના પદાર્થો વૃક્ષ માણસ સૂર્યપ્રકાશ વનસ્પતિ આકાશ વાયુ દેખાશે, સૂક્ષ્મદષ્ટિથી જોશો તો મહાશક્તિના આંદોલનોના રૂપાંતરો. વધુ ઊંડે, સૂક્ષ્મ દિવ્યભાવ જો થાય તો આ મહાશક્તિ જગદંબા માનું અધિષ્ઠાન પરબ્રહ્મ. ત્યાં વાણી નથી, વિચાર નથી, એવી અવસ્થા છે.

ઋષિઓ એમ કહે છે સૃષ્ટિના આદિમાં પરમાત્માએ સંકલ્પ કર્યો. 'एकोऽहं बहुस्याम्' - હું એક છું, બહુ થાઉં. જે પરમાત્મા અનાદિ, પહેલાથી જ છે એવા

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

અનાદિ જેનું ઉત્પન્ન થવાપણું નથી, જે સર્વાધાર છે, જેમાંથી મહાશક્તિનો આવિર્ભાવ થાય છે, સચ્ચિદાનંદમય-સચ્ચિદાનંદમયી, બ્રહ્મ શક્તિ અભિન્ન. નિષ્ક્રિય નિર્લેપ ત્યારે બ્રહ્મ તે સૃષ્ટિ સ્થિતિ પ્રલયની લીલા કરે ત્યારે શક્તિ, વસ્તુ એક અવસ્થા ભેદ, જળ સ્થિર હોય ત્યારે જળ અને હલેચલે તોય જળ. સર્પ અને તેની તિર્યગ્ગતિ, મણિ અને તેની જ્યોતિ, દૂધ અને તેનું ધવલત્વ જેમ એક જ તેમ બ્રહ્મ શક્તિ અભિન્ન, અવસ્થા ભેદ.

જે પ્રભુનો બંદો પ્રભુના પ્રેમમાં અનન્ય ચિંતન કરતો ડૂબી જાય પોતાનું હુંપણું ખોઈ નાખે તે વખતે કેવળ સત્તા કેવળ ચૈતન્ય કેવળ આનંદનો સાક્ષાત્કાર થાય છે જ્યાં નામરૂપ વિચાર વાણી ક્રિયા નથી અખંડ છે. પૂર્ણબ્રહ્મ ઋષિઓ સ્તુતિ કરે છે-

पूर्णमदः पूर्णमिदं पूर्णात् पूर्णमुदच्यते ।

पूर्णस्य पूर्णमादाय पूर्णमेवावशिष्यते ॥

પરમાત્મા પૂર્ણ છે, સર્જન પણ પરમાત્મા સ્વરૂપે પૂર્ણ છે. પૂર્ણમાંથી પૂર્ણનો આવિર્ભાવ તે પૂર્ણબ્રહ્મમાંથી નામરૂપને ન જોઈએ તો પૂર્ણ જ અવશિષ્ટ રહે છે. ‘ઘાટ ઘડિયા પછી નામરૂપ જૂજવા, અંતે તો હેમનું હેમ હોયે’ સોનું મૂળે સોનું, દાગીના થાય તો પણ સોનું. મધ્યમાં સોનું બંગડી વીંટી વાળી બુટ્ટી કે ઝાંઝર કે ગળાનો હાર, બધાં રૂપોને ઓગાળતાં અંતે સોનું જ છે. મૂળે પરમાત્મા જ છે તેમાંથી આ અખિલ સચરાચર બ્રહ્માથી સ્થાવરપર્યંતના રૂપોનો આવિર્ભાવ થાય તો પણ પરમાત્મા જ છે. આદિમાં પરમાત્મા, મધ્યમાં પરમાત્મા અને અંતે પરમાત્મા જ છે. આવી પરમતત્ત્વમાં અખંડ દૃષ્ટિ છે તે જ સંત, તે જ પ્રભુનો પયગંબર, પયગામ એટલે સંદેશ. પ્રભુના ફળસ્વરૂપનો તત્ત્વનો નામ શરણાગતિ ભક્તિ દિવ્યજ્ઞાન કૃપા પ્રેમ શાંતિ પ્રાર્થના અમૃતત્વ અને અનંતતાનો મહિમા કરતો પૃથ્વી પર વિચરે છે તે જ પયગંબર, તે જ સાચો બંદો છે તેને સૃષ્ટિ કે નામરૂપ સાથે કંઈ જ લેવાદેવા નથી સર્વ રૂપોમાં સર્વ જગ્યાએ સર્વમાં સર્વની અંદર સર્વની પાછળ નિત્ય અખંડ સચ્ચિદાનંદ બ્રહ્મનો સાક્ષાત્કાર કરે છે. તેની પાસે દિવ્યચક્ષુ દિવ્યદૃષ્ટિ છે. જેમ સોનીને જુદા જુદા દાગીનાથી છેતરી ન શકો, તે સોનું જ જોશે તેમ પાક્કા પ્રભુના બંદાને વિવિધ વિચિત્ર રૂપોથી છેતરી નહીં શકો કેમ કે તે જાણે જ-બધાં મારાં જ રૂપો છે, એક જ તત્ત્વ છે. કોઈ કહે ક્યારે સાક્ષાત્કાર થાય ? તો આ જન્મે જ. અત્યારે જ. આ ક્ષણે જ. બુધ્ધે, મહાવીરે હજારો વર્ષ પહેલાં સાક્ષાત્કાર કર્યો હોય તોયે આ સનાતનતત્ત્વનું અત્યારે જ દર્શન થઈ શકે, કરીએ જ છીએ. મહમદ, ઈશુ, નાનકે એ સનાતન તત્ત્વનો સાક્ષાત્કાર કર્યો હોય, કૃષ્ણે ૫૦૦૦ વર્ષ પહેલાં એ જ તત્ત્વનો ઉપદેશ કર્યો હોય, ઋષિઓએ એ તત્ત્વનો મહિમા કર્યો હોય તો તે તત્ત્વ આપણી અંદર બિરાજમાન છે દર્શન કરવા ક્યાંય કોઈની પાસે જવાની જરૂર નથી. સર્વમાં ઈશ્વરનું દર્શન કરવું હોય તો અત્યારે જ નહીં તો કદી નહીં.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

જ્યાં અજ્ઞાનીને સંસાર દેખાય છે જ્ઞાનીને ત્યાં જ પરમાત્મા દેખાય છે. જુઓ જ્ઞાની હોય તો માયાની કરામત કહેશે માયાની ભૂલ ભૂલામણી કહેશે, ભક્ત હોય તો પ્રભુની લીલા કહેશે, યોગી હોય તો યોગૈશ્વર્ય કહેશે. જેમ એક જ સૂર્યના અસંખ્ય કિરણો અવકાશમાં પૃથ્વીના ગોળાને પ્રકાશિત કરે છે તે જ પ્રમાણે તે એક જ ચૈતન્ય તત્ત્વ સર્વની બુદ્ધિ અને અંતઃકરણને પ્રકાશિત કરે છે. ગાયત્રી મંત્ર જાહેર છે ગુપ્ત નથી.

‘વિજ્ઞાતામ્ અરે વા કેન વિજાનીયાત્’ અરે જે સર્વને પ્રકાશે છે તેને કોણ પ્રકાશશે ! જે સર્વને જાણનાર છે તેને ભલા કેવી રીતે જાણી શકાય ! તેને કોણ બતાવશે ! આ કેવું થયું છે ? જળનો તરંગ જળને જ શોધે છે ! મુમુક્ષુ પોતાના સ્વરૂપને શોધે છે ! આ કેવું બન્યું છે કે ભક્ત પોતાના હૃદયમાં ભગવત્તત્ત્વ વિલસી રહ્યું છે તેને શોધે છે ! જ્ઞાની પોતાનો આત્મા સર્વવ્યાપક બ્રહ્મને શોધે છે ! યોગી પોતાના સ્વરૂપમાં જ પરમાત્મા સાથે અનુસંધાન કરે છે ! ગળામાં પહેરેલી માળા શોધવા નીકળ્યા છીએ - પોતાની સ્વવસ્તુ પરમાત્મા સ્વવસ્તુ છે. મંદિરમાં જાઓ ત્યારે પરમાત્મા મૂર્તિમાંથી નીકળી તમારામાં પ્રવેશતા નથી, ગુરુ શાસ્ત્રમાંથી પરમાત્મા તમારામાં પ્રવેશતા નથી, આ નિમિત્ત તો આવરણ દૂર કરી અસલ સ્વરૂપ પ્રગટ કરે છે. ગુરુ કહે, જે હું છું તે જ તું છે. આ ગીતા, શાસ્ત્ર કે મૂર્તિ છબી એમ કહેશે કે પરમાત્મા મારામાંથી નીકળી તારામાં આવશે ? સર્વનું પોતાનું અસલ સ્વરૂપ. જ્યાં સુધી હું તું બોલીએ છીએ ત્યાં સુધી તત્ - તે. હું તું નો ઝગડો મટે તો ‘તે’ કહેવું પડે નહીં કારણ તે પોતાનું સ્વરૂપ છે. નામ રૂપ લઈ જે હું હું કરીએ છીએ તે આપણું સ્વરૂપ નથી, આ ખોખામાં જે સ્વયંપ્રકાશ છે જેના પ્રકાશમાં જગતનું બધું જાણી શકાય છે કેટલીય વિદ્યાઓ પ્રાપ્ત કરી શકાય, વ્યવહાર કરી શકાય છે તે સ્વયંપ્રકાશ આત્મા જ છે. આ દિવ્ય આત્મજ્ઞાન. આત્મજ્ઞાન એટલે આત્માને જાણવો તે નહીં, જે સ્વયં જાણનાર છે તેને શું જાણવાનો ? તેનું (આત્માનું) પ્રાગટ્ય-આવિર્ભાવ. અંદર સર્વજ્ઞ, સર્વશક્તિમાન સિંહ સૂતેલો છે તેને જગાડવાનો છે. ઘેટાં બકરાંનાં ટોળામાં સિંહનું બચ્ચું જન્મી ઘેટાં બકરાં જેવું થઈ ગયું ! તેને જગાડી સિંહને પોતાનું સ્વરૂપ બતાવવાનું છે. અજ્ઞાનીઓ વચ્ચે દેહધારણ થયું તેથી તેમના જેવી અવસ્થા થઈ ગઈ છે ઘાસ ખાવું અને બેં બેં કરવું ઘાસ ખાવું એટલે કે કામિની-કાંચનની સાથે રહેવું અને બકરાની પેઠે મેં મેં કરી ભાગવું એટલે સાધારણ સંસારી જીવના જેવું વર્તન કરવું. બીજો કોઈ સિંહ આવી પોતાના સ્વરૂપનું ભાન કરાવે, આ છે આત્મજ્ઞાન. સ્વસ્વરૂપની પિછાન કરાવનારાં પયગંબરો આ યુગમાં વિચરે જ છે. જેનો સંસ્કાર હોય, ઈશ્વરકૃપા હોય તેનો તેને પૂર્ણલાભ મળે છે. જગતના નશ્વર પદાર્થો તમારું હૃદય કદી પૂર્ણ નહીં કરી શકે. ગમે તેવા સુખોપભોગ હશે, તૃપ્તિ નહીં થાય, સંતોષ નહીં થાય, કેવળ પરમાત્માના પ્રેમથી જ હૃદય તૃપ્ત થશે-સંતોષ થશે. પ્રકાશ પ્રેમ

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

સત્ય પ્રભુનું સ્વરૂપ છે. જ્યાં સુધી હૃદયમાં પ્રભુની પ્રાણ પ્રતિષ્ઠા નહીં થાય ત્યાં સુધી તૃપ્તિ નહીં થાય, સંતોષ નહીં થાય, હૃદય પૂર્ણ નહીં થાય. પ્રભુમાં જ તૃપ્તિ. કેવળ પૂર્ણ પરમાત્મા જ છે. જયપ્રભુ. સર્વત્ર પ્રભુનો જ જય, પ્રભુનો જ મહિમા.

કેનોપનિષદ્ શ્રુતિ છે - વેદ ઉપનિષદ્

સર્વોપનિષદો ગાવો દોગ્ધા ગોપાલનન્દનઃ ।

પાર્થો વત્સઃ સુધીર્ભોક્તા દુગ્ધં ગીતામૃતં મહત્ ॥

સર્વ ઉપનિષદોરૂપી ગાયો છે તેમના દોહનારા ગોપાલનંદન શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન છે અર્જુન વાછરડો છે મહાન ગીતામૃતરૂપી દૂધ છે અને બુદ્ધિમાન મનુષ્ય તેના ભોક્તા છે.

કેન ઉપનિષદ્-કેન એટલે કોના વડે, આ બધું કોના વડે ? કહેજો કોઈ આંગળી ઊંચી કરીને મારા વડે ! કોઈ પાક્યો છે ? પાકવાનો છે ? જેના વડે છે તે તો બોલતો નથી. આવડી અમથી જીભ મળી એટલે માનશો નહીં બધો અધિકાર પ્રાપ્ત થયો ! કોના વડે ? દેવોએ અસુરો પર વિજય મેળવ્યો. દેવોને અહં થયો વિજય અમારો થયો. પરમાત્માને થયું આમને ભાન કરાવવું પડશે. આકાશમાં પરમાત્મા યક્ષરૂપે પ્રગટ થયા. યક્ષ એટલે ન ઓળખી શકાય એવું રૂપ. દેવોના રાજા ઈન્દ્રે અગ્નિને મોકલ્યો, જાઓ તપાસ કરો યક્ષ કોણ છે. અગ્નિએ જઈ અને યક્ષને કહ્યું, તમે કોણ છો ? યક્ષે સામે પૂછ્યું, "તું કોણ છે?" હું અગ્નિ છું, "તારું સામર્થ્ય શું ?" હું ધારું તો એક ક્ષણમાં બધું ભસ્મ કરી દઉં. એક તણખલું સામે મૂક્યું. "બાળો આને." અગ્નિ તો પ્રજ્વળી ઊઠ્યો. પરમાત્માની પ્રેરણા હોય તો જ અગ્નિ બાળી શકે છે. તણખલું કોરું ને કોરું જ રહ્યું. અગ્નિદેવ નતમસ્તકે પાછા. ઈન્દ્રે વાયુના દેવતા મોકલ્યા. યક્ષે પૂછ્યું, "તું કોણ છે." યક્ષ બધાનો આત્મા છે એટલે તુંકારે બોલાવે છે મા બાળકને બોલાવે તેમ. હું વાયું છું યક્ષે પૂછ્યું, "તારું સામર્થ્ય શું ?" વાયુએ કહ્યું હું ધારું તો ક્ષણમાં બધું ઉડાવી દઉં. તણખલું સામે મૂક્યું, "ઉડારો આને." પવન એકદમ વીંઝાયો. તણખલું ટસથી મસ ન થયું. પરમાત્મા દેવની શક્તિ તો જોઈએ ને ! મૂળ શક્તિ કોની છે બધા દેવોમાં ? તમારી નિશાળમાં સૂર્ય સ્વયંપ્રકાશિત છે ચંદ્ર પરપ્રકાશિત છે. અમારી નિશાળમાં એવું ભણ્યા છીએ કે સૂર્ય, ચંદ્ર બંને પરપ્રકાશિત છે પરમાત્માનું તેજ સૂર્ય ચંદ્ર પર પડે છે તેથી તે પ્રકાશે છે. સ્વયંપ્રકાશ કેવળ પરમાત્મા જ છે. બધી શક્તિ એક પરમાત્મામાંથી આવે છે. કોઈ ગમે તેટલો મહાન હોય, મહાન, મહાન, મહાન પણ તે ઈશ્વરનો તો છોકરો જ. તણખલું ટસથી મસ ન થયું. વાયુદેવ પણ નતમસ્તકે પાછા. જ્યારે પ્રતિનિધિ બરાબર કામ ન કરે ત્યારે રાજાને જાતે જવું પડે, ઈન્દ્ર ગયા. ત્યાં યક્ષની જગ્યાએ ઉમા પ્રગટ થયા, જે ઉમિયા, આ બધાની કુળદેવી છે. ..વાળાની જે પરમાત્માની શક્તિ છે. ઈન્દ્રે પૂછ્યું, પેલા યક્ષ કોણ હતા, ઉમાએ કહ્યું "એ તમારા

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

બાપના બાપનાય બાપ હતા. અસુરો પર તમે વિજય મેળવ્યો એ તમારું ગૌરવ કે તમારો મહિમા નહોતો, તેમનું ગૌરવ તેમનો મહિમા હતો. વિજય પરમાત્માનો હતો" પ્રભુનો જય એટલે જયપ્રભુ. સર્વત્ર પ્રભુનો જ જય. પ્રભુની જ સત્યશક્તિ છે, સર્વત્ર પ્રભુની જ પ્રેરણા છે. જય હું જય તું છોડો, જયપ્રભુ રાખો.

આ જીવ માને છે મેં કેટલુંય કર્યું, જ્યારે આ ઋષિઓમાંથી પ્રભુના લાડીલામાંથી થોડીક પ્રેરણા લે, મેં કેટલુંય કર્યું એવું થશે નહીં. જ્યારે અંદર હું ઉછાળો મારે ત્યારે શાંતિથી તેને કહેવું, 'તુંહિ તુંહિ'- સમજી જશે. એના બાપને દેખાડી દેવાનો એટલે બેસી જશે. આ શાંતિની ગુરુચાવી છે. આ હું છે અહં, એ તો અનંત મહાસાગરનું સ્ફુરણમાત્ર છે. અનંત મહાસાગરની વૃત્તિમાત્ર છે, બચ્ચુંમાત્ર જ છે. બધા હું હું કરે તો કોને ગુરુ કહીશું ? પરમપિતાને. ગુરુઓના ગુરુને પકડો, પરબ્રહ્મ. બધા સંપ્રદાયોમાં પરમાત્મા છે જ, પણ સર્વ સંપ્રદાયોથી પણ પર અને અનંતગણા મહાન છે. આપણે ભજન સંપ્રદાયનું નહીં પણ સર્વ સંપ્રદાયો જે પરમાત્માનું ભજન કરવાનું શીખવે છે તે પરમાત્માનું ભજન કરવાનું છે નામરૂપ વ્યક્તિનું નહીં. રામકૃષ્ણના ગુરુ તોતાપુરી એક દૃષ્ટાંત આપતા મત પંથના ઝગડામાં સાધુસેવા ન થઈ શકી. એક જણે ભંડારો કર્યો તેમાં જુદા જુદા સંપ્રદાયનાં સાધુઓને જમવા તેડાવ્યાં. ભોજન પહેલાં સાધુઓનું પૂજન કરવાનું હોય છે. એક સંપ્રદાયનાં સાધુઓ કહે પહેલાં અમારી પૂજા થવી જોઈએ. બીજા સંપ્રદાયના સાધુઓ કહે પહેલાં અમારી પૂજા થવી જોઈએ. ત્રીજા સંપ્રદાયનાં સાધુઓ કહે પહેલાં અમારી પૂજા થવી જોઈએ. અંદરો અંદર થયો ઝગડો. બધા સાધુઓ ભોજન કર્યા સિવાય જતા રહ્યા. ભોજન બધું પડ્યું રહ્યું. આ ઉપરથી તોતાપુરી કહેતા મતપંથની મોંકાણમાં સાધુસેવા ન થઈ શકી. એમ મતપંથના ઝગડામાં પરમાત્માનું ભજન પરમાત્માનું દર્શન કરવાનું રહી ન જાય. જો જો ભૂલ ન થાય.

વિષ્ણુને માનવાવાળા કહે વિષ્ણુ મોટા અને શિવને માનવાવાળા કહે શિવ મોટા. બંને વચ્ચે થયો ઝગડો. પદ્મલોચન નામના એક મોટા પંડિત પાસે સમાધાન કરવા ગયા. તમે શું કહો છો વિષ્ણુ મોટા કે શિવ ? પદ્મલોચન કહે, મારા બાપદાદાની ચૌદ પેઢીમાં કોઈએ વિષ્ણુનેય જોયા નથી અને મારા બાપદાદાની ચૌદ પેઢીમાં કોઈએ શિવનેય જોયા નથી. તમારા બાપદાદાની ચૌદ પેઢીમાંથી કોઈએ વિષ્ણુને કે શિવને જોયા હોય તો તમે જાતે જ નક્કી કરી લો. જેને જોયા નથી તેને માટે ઝગડો અને જે પ્રત્યક્ષ અનુભવાય છે તેને માનતો નથી ! કથામાં અને દૃષ્ટાંતમાં ડૂબી જાય છે પણ જે હાજરાહજુર છે તેમાં ડૂબતો નથી ! સંતો મંદિરો સત્શાસ્ત્રો હરિકથા હરિનામ સંકીર્તન એ તો અવલંબન છે પણ ખરી વસ્તુ શું છે ? બ્રહ્માનંદ. હાલને હાલ અત્યારે જ બ્રહ્માનંદમાં ડૂબી જવાનું છે. પરમાત્માનો

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

આનંદ જો હાલ મળતો હોય તો જ સાચો. અત્યારે જ પ્રેમ શાંતિ આનંદ જોઈએ. કેમ એ ક્યાંય જતો રહ્યો છે ? કોઈ શાસ્ત્રમાં કે મંદિરમાં ? અત્યારે જ, હાલ જ અમારા ઈશ્વર અખંડ નિત્ય વર્તમાન છે. નાનપણમાં અમને થતું ભગવાન સવારમાં જ આવતા હશે ? પછી ક્યાંક જતા રહેતા હશે ? સવારે જ પૂજાપાઠ માળા જપ ધ્યાન કરે પછી આખો દિવસ કાળા બજાર અને બે નંબર ! જે પ્રભુ અખંડ રહેતા હોય એવા જ પ્રભુને અમે માનીએ છીએ. જે સવારમાં આવી જતા રહેવાના હોય એવા પ્રભુને અમે માનતા નથી. અમને ઘણાં કહે છે સ્વામીજી તમે બ્રાહ્મમુહૂર્તમાં ધ્યાન ધરો છો ? અમારે તો અખંડ છે ધ્યાન એટલે શું સમજો છો ? ઘણાંને તો કુંડલિની જાગ્રત થઈ જાય ! જો જો આધ્યાત્મિક જીવનમાં શેખચલ્લી ન બનતા, સરળ બનજો, આત્માનંદી બનજો. તમારા અંતરમાં કંઈ ઈચ્છા હોય કે ન હોય, કોઈ પદાર્થ મળે કે ન મળે છતાં તમને આનંદ હોય તો તમે પરમાત્મામાં જ છો. જો નિરપેક્ષ આનંદ પ્રેમ શાંતિમાં હો તો જાણવું કે પરમાત્મામાં જ છો. તમને લાખો મળે ગમે તેટલું મળે પણ મોઢું દિવેલ પીધેલા જેવું હોય તો તમે શૈતાન છો. જે શોધે છે તે તો પોતાની પાસે જ છે. આ મસ્તિષ્કમાં વિચાર ચિંતન સ્મરણ કરીએ, હૃદયમાં ભાવના ઉર્મિઓ લાગણીઓ થાય, હાથથી કામ કરવાનું આંખથી જોવાનું, અંદર જો પરમાત્માની શક્તિ ન હોય તો આ બધું નકામું ગણવું ધરવું માણસ પણ કહેશે કાઢો આને અહીંથી. એકડાની પાછળ મીંડાંથી મૂલ્ય વધતું હોય એમ લાગે છે, પણ આગળથી એકડો કાઢી લઈએ તો શું રહે ? શૂન્ય. મૂલ્ય એકડાનું છે, મીંડાંનું નહીં. પરમાત્મા એકડો છે અને પરમાત્મા સિવાયનું બીજું બધું મીંડાં જ છે. મોટો ખાં થઈને ફરતો હોય પણ એકડો ન હોય તો નકામું જ છે. કહે છે મીંડાંથી મૂલ્ય વધે છે તો આ તમારું ગણિત તળાવમાં પધરાવી દો. સ્વામી વિવેકાનંદ પાસે એક ભિખારી, મારી પાસે કાંઈ નથી મને કંઈ આપો, એમ કહી આવ્યો. સ્વામીજીએ કહ્યું, તારી બે આંખો મને આપી દે તો બે લાખ રૂપિયા આપું, પેલાએ કહ્યું, તો તો આંધળો થઈ જાઉં, આંખો તો અપાતી હશે ? સ્વામીજીએ કહ્યું તો પછી તારા બે હાથ મને આપી દે, પેલાએ કહ્યું, તો તો હું ઠૂંઠો થઈ જાઉં પછી શું કરું ? ફરી સ્વામીજીએ કહ્યું, તો એમ કર તારા બે પગ મને આપી દે, તો બે લાખ રૂપિયા આપું, પેલાએ કહ્યું, પગ તો અપાતા હશે ? તો તો હું લૂલો થઈ જાઉં ? સ્વામીજીએ કહ્યું, છ લાખ કેશ તો ગણાવ્યા, તોય કહે છે હું ભિખારી છું ? આને કુદરતે આટઆટલું આપ્યું છે તોયે ધરાતો નથી. કેટલી બધી ચોખ્ખી વાત છે ! બીજાને ન દેખાતી હોય તેવી અઢળક સંપત્તિના તમે વારસ છો તોય કહેશે દેખાતી નથી, કાં તો કહેશે મંત્ર આપો કે માથે હાથ મૂકો આ કંઈ ધંધો કરવાનો છે ? દુકાન છે ? આ મહારાજ એટલે શું સમજતો હશે ?

સિદ્ધાર્થની જન્મકુંડલિમાં હતું એ મહારાજ થશે. મહારાજ બે રીતે થવાય એક ભૌતિક

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

જગતનો મોટો રાજા અને એક છે આધ્યાત્મિક જગતનો મોટો રાજા, સર્વત્યાગી પરમહંસ સંન્યાસી. પિતાને ચિંતા થઈ ક્યાંક બાવો થઈ જશે તો ? અંદર જ્ઞાન વિવેક વિચાર નથી હોતો એટલે ત્યાગનો મહિમા થતો નથી. ત્યાગ એટલે મેળવવું, સંકુચિતતાથી વિશાળતા, વ્યક્તિત્વને ત્યજી સમષ્ટિને અપનાવવું. કૂવામાંના દેડકા જેવા ન થાઓ.

એક કૂવામાંનો દેડકો મહાસાગરના દેડકા આગળ કૂવાનાં વખાણ કરવા લાગ્યો. મહાસાગરનો દેડકો કહે, આહા ! મહાસાગરની તો વાત જ ન થાય, ક્યાંય કિનારા નહીં. કૂવામાંના દેડકાએ, કૂવામાં અડધો કૂદકો મારીને કહ્યું આનાથી પણ તારો સાગર મોટો છે ? મહાસાગરના દેડકાએ કહ્યું, મહાસાગર આગળ તો આ કાંઈ જ નથી એ તો આનાથી અનંતગણો વિશાળ છે. ત્યારે કૂવામાંના દેડકાએ કૂવાનાં એક છેડેથી બીજે છેડે સુધી કૂદકો મારીને કહ્યું, હવે બોલતો જ નહીં, આના કરતાં તારો સાગર મોટો હોય જ નહીં. અમનેય આવાં ઘણાં મળે છે. કોઈ પયગંબર સચ્ચિદાનંદ સાગરમાંથી પાછો આવ્યો હોય તો કહેશે અમારી ચાર દિવાલ જેવું નહીં હોય. અમનેય ભાઈ ભાઈ કહે ! સ્વામીને સ્વામી જ કહેવાય, ભાઈ ન કહેવાય.

જેના ઈન્દ્રિયો મન સ્વાધીન છે તે જ સ્વામી.

જે ઈન્દ્રિયો જે મનબુદ્ધિ જે ભાવના વિચાર ચિંતન શક્તિને જો વિષયભોગમાં લગાડે તો આપણાં જ પાવડો કોદાળી આપણાં જ પગ ઉપર પડ્યાં કહેવાય તેને પરમાત્મામાં લગાડી દો. તમને હૃદય શા માટે આપ્યું છે ? પરમેશ્વરને પ્રેમ કરવા, ચાહવા આપ્યું છે. તમારો પ્રેમ આવો વિશાળ બનાવો કે આખી સૃષ્ટિ તમારી બાથમાં આવી જાય. તમારી વિચાર શક્તિનો એવો વિસ્તાર કરો કે આખું વિશ્વ એની બાથમાં આવી જાય, અનંતમાં ડૂબકી મારો, કોણે લખી આપ્યું છે કે આટલો જ વિચાર કરવો. આ જે વિચારશક્તિ, ભાવનાશક્તિ છે તેને સર્વવ્યાપકતામાં વિલીન કરી દો. આ છે સંન્યાસ. સંન્યાસ એટલે ક્ષુદ્રતાનો ત્યાગ અને મહાનતાનો સ્વીકાર. ક્યાંય એવું સાંભળ્યું કે સંન્યાસ એટલે ચાર દિવાલનો કે લોટા વાટકાનો ત્યાગ ? આ તો કહેશે, જુઓ પોતે છે એવા બનાવવા નીકળ્યા છે. સંન્યાસ એટલે તેની જણસ તેને પાછી સોંપવી. ‘તેરા તુજકો અર્પણ ક્યા લાગે મેરા.’ આ બધાં શું કરે છે ? ભગવાનના ચરણમાં બે રૂપિયા મૂકી કહેશે આ બે રૂપિયા તમારા , બીજું બધું મારું. આ બધું જ પરમાત્માનું જાણી તે પ્રમાણે જ વિચાર વાણી વર્તન આચરણ કરે, હું કાંઈ જ નથી મારું કાંઈ જ નથી, કોઈ કાંઈ જ નથી કોઈનું કાંઈ જ નથી, બધે જ પરમાત્માનું દર્શન કરે તે જ સંન્યાસ.

ઘણા પૂછે છે કેટલા બધા ભગવાન, કેટલાંય દેવદેવી, કેટલાય ધર્મ, કેટલાય સંપ્રદાય. આમાં સાચું શું ? સાકરને ઓગાળી જુદા જુદા બીબાં શિવ, શક્તિ, દત્ત, રામ, કૃષ્ણ

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

વગેરેમાં ઢાળો અને પછી ચાખો ક્યું વધું ગળ્યું ? અને ક્યું ઓછું ગળ્યું લાગે છે ? નામરૂપનો ઝગડો, તત્ત્વ એક જ છે સાકર. એટલે સચ્ચિદાનંદ તત્ત્વ એક જ છે. જે જુદું જુદું જુએ છે તે ખરું જોતો નથી. જે એક જ જુએ છે તે જ ખરું જુએ છે. જે જુદું જુદું જુએ તેને લીલા ન કહેવાય ભ્રાંતિ કહેવાય. જ્યારે પોતે બધામાં એકતા ન કરી શકે એટલે કહેશે લીલા. આ તો કહેશે એ તો મુસલમાન છે, ખ્રિસ્ત છે. અમે તો બધે ગયા છીએ. દેરાસર, મસ્જિદ, ચર્ચ. અમે ટીકી ટીકીને જોયું છે, અમને તો બધું એક જ લાગે છે. જુદાં જુદાં ભગવાન લાગતા નથી. માણસ એકતા કરી શકતો નથી એટલે લીલાનું ઓહું લે છે.

આધ્યાત્મિક સાધના આત્મલક્ષી છે, પરલક્ષી નથી. પંડ પાળી શકાય, જગત ન પળાય.

..પ્રભુ-જગતને સુધારવું છે.

સ્વામીજી-જગત ક્યાં બગડ્યું છે કે સુધારવું પડે. જગત જો પરમાત્માની વિરાટ મૂર્તિ જ હોય તો તેને સુધારવાની જગ્યા જ ક્યાં રહી ? જગતને સુધારવાનું નથી પણ પોતાનું મન જ સુધારવાનું છે.

તરણા ઓથે ડુંગર રે, ડુંગર કોઈ દેખે નહીં. સંકલ્પ, અહં, રાગદ્વેષરૂપી તરણું હઠે તો પરમાત્મા દેખાય.

સ્વામીજી (વિવેકાનંદ) કહેતા, જગતમાં મૂર્ખમાં મૂર્ખનું કામ હોય તો લોકોપદેશ દેવો. રામકૃષ્ણ પરમહંસનું દૃષ્ટાંત છે, રામે વિભીષણને લંકાનું રાજ્ય આપ્યું. જે મૂર્ખાઓ કહે રામની સેવાથી શું મળ્યું તેવા મૂર્ખાઓને ઉપદેશ દેવા સારું રાજા થાઓ. સમજાણું કે નહીં ? એ સમજી ગયા કે અમારા સારું તમે મહારાજ થયા છો. ખરેખર જે પ્રભુના પ્રેમમાં પડે છે એનાથી અધિક બીજું ક્યું ફળ ? જ્યારે પ્રેમ આનંદ શાંતિ મળતી નથી ત્યારે જડમાં આનંદને શોધે છે. જે પ્રભુના અમૃતસ્વરૂપમાં ડૂબકી મારી સ્વયં અમૃતસ્વરૂપ બની જાય છે પછી બીજાની જરૂર નથી. ફળની અપેક્ષા ત્યાં સુધી જ છે જ્યાં સુધી હૃદય પૂર્ણ થયું નથી અને તે પરમેશ્વરના પ્રેમથી જ પૂર્ણ થશે. આનંદ જડમાં નથી ચૈતન્યમાં છે.

સિકંદર મરણ પથારીએ હતો, તેના વજીરે પૂછ્યું, જહાંપનાહ, આપની અંતિમ ઈચ્છા શું છે ? સિકંદરે કહ્યું, જ્યારે મને કબરમાં દાટો ત્યારે મારા બે હાથ ઠાલા અને ખૂલ્લાં રાખજો જેથી જગતને જાણ થાય કે સિકંદર આખી પૃથ્વી જીત્યો પણ ખાલી હાથે ગયો એટલે કોઈ આટલું મથે નહીં અને આ તો છેલ્લા વરઘોડા સુધી મથ મથ કરે છે. જેણે એ જોયું હોય તે આટલું બધું મથે નહીં અને નરસિંહ મીરાં કૃષ્ણ ચૈતન્યની જેમ પ્રભુપ્રેમમાં પાગલ થઈ જાય. પ્રેમ જડ નથી ચૈતન્ય તત્ત્વ છે, પ્રેમ શાંતિ ચૈતન્ય તત્ત્વ છે. તમે સુખ શાંતિ ખોળો છો ક્યાં ? જડ પદાર્થના ઢગલામાં દટાઈ જવામાં સુખ શાંતિ નથી. આત્મજ્ઞાન એટલે જડ પદાર્થના ઢગલામાં દટાઈ ગયેલાને ઢગલો હઠાવી મુક્ત કરવો. એ છે સંન્યાસ.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

સંન્યાસ એટલે જડતાનો ત્યાગ, ચૈતન્યનું પ્રાગટ્ય.

સંન્યાસ એટલે હું અને મારુંનો ત્યાગ અને હે પ્રભુ ! આ બધું તારું જ છે, તું જ સર્વસ્વ છે.

જે સર્વત્ર પ્રત્યક્ષ છે પ્રગટ છે એને માટે કેટલાં બધાં ફાંફા મારે છે ! જે પોતાનામાં જ ભગવાનને જોતો નથી તે મંદિરો મૂર્તિ શાસ્ત્રો ગુરુ દેવદેવીમાં કેવા ભગવાનને જોતો હશે ! ઉછીના ?

જો બધાનું સ્વરૂપ એક જ પરમાત્મા હોય તો વસ્તુ પોતાની પાસે જ છે.

એકદમ ગુરુચાવી સાંભળી લ્યો. જે ક્ષણે પરમાત્મા સિવાય બીજી કલ્પના થાય તો તે જ ક્ષણે જેમણે પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર કર્યો હોય પરમાત્મા સ્વરૂપ થયા હોય તેવા મહાન અવતારો પયગંબરો જેમણે તે તત્ત્વને માણ્યું હોય તેમનું સ્મરણ કરવું બસ. નાનક બુધ્ધ મહાવીર રામ કૃષ્ણ ઈશુ ચૈતન્ય દત્ત શંકરાચાર્ય જેવા પયગંબરો જેને તમે વિભૂતિ અવતાર કહો છો તેમનું સ્મરણ અને તેમણે જે તત્ત્વમાં અવગાહન કર્યું તેમાં ડૂબકી મારો. બસ. આ પરમાત્માના સ્મરણ આગળ બધાં નામરૂપો વિલીન થઈ જશે. આ અમૃતત્વ આગળ જગતના બધાં તત્ત્વો તુચ્છ લાગશે. ગાંધીજીને વિકાર જાગે તો આકાશદર્શન કરવાથી મન નિર્મળ થઈ જતું. જેનો વિચાર સ્મરણ દર્શનથી મન નિર્મળ થાય, નિર્વિકાર થવાય તે પરમાત્માનું પ્રગટ સ્વરૂપ જ છે. એમ ન હોય તો તે નિર્મળ કઈ રીતે કરી દે ! તે પરમાત્માની વિભૂતિ જ છે. પ્રકૃતિના કાર્યમાં ફેરફાર થાય છતાં જે નિર્વિકાર હોય તે બ્રહ્મસ્વરૂપ જ છે (આત્મલક્ષી છે).

જુઓ આ સૂર્યનારાયણ આ વાયુ આ ધરતી કેવું ધૈર્ય આત્મનો ચંદરવો જુઓ આ ઋષિરાજ જુઓ આ બધાં પ્રભુના બાળકો(પક્ષીઓનો કલરવ સાંભળી) કેવો આનંદ કરે છે કેવો પ્રેમ કરે છે, દુઃખ છે જ ક્યાં ? દષ્ટિ પડે છે અને આનંદ થાય છે. આ કોનો દેશ છે ? ઋષિઓનો. રામ કૃષ્ણ બુધ્ધ મહાવીર જેવાં પીલર્સ (સ્થંભ) છે. માએ કેટલું બધું પીરસ્યું છે ? ખાઈ શકાય જ નહીં. છોકરો કહે હમણાં રમવું છે, ધૂળમાં. આનું શું કરવું ? માએ લાલ ચૂસણીયું પેંડો અને રમકડું આપી ભૂલાવીને રાખ્યા છે. આ લાલ ચૂસણીયું ચૂસવામાં, પેંડો ખાવામાં અને રમકડે રમવામાંથી ઊંચો જ આવતો નથી. જે જે છોકરાઓએ માને ધા નાખી, ચૂસણીયું પેંડો રમકડું ફેંકી દઈ માને આતુર થઈ બોલાવે તેને માએ આવી ખોળામાં લઈ લીધાં તે તે છોકરો ઋષિ સંત પ્રભુનો પયગંબર પ્રભુનો લાડીલો, બીજાં ગયાં. આ તમારા વિસ્તારમાં છોકરાંઓ મા ને ભૂલીને રહ્યા છે મા તો તૈયાર જ છે.

મન ભગવાનમાં પરોવવું, ઈશ્વરમાં જોડવું. આવી પ્રાર્થના કરો પરમાત્મા તેના સર્વ બાળકોનું, ભક્તોનું હૃદય તેના અનંત શાશ્વત દિવ્યપ્રેમથી પરિપૂર્ણ કરી દે.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

જે માહિતી છે તે યથાર્થ જ્ઞાન નથી. જો ઈશ્વરને જાણવો હોય તો વાદવિવાદ તર્ક શંકા કુશંકાથી નહીં, સંપૂર્ણ શરણાગતિ. એકાંતમાં પ્રાર્થના, જગત શરીર ભૂલાઈ જાય તેવા ડૂબી જવું, તેના પ્રેમમાં પાગલ થવું.

‘હરિ વ્યાપક સર્વત્ર સમાના પ્રેમ તે પ્રગટ હોહિં મૈં જાના’ પ્રભુ પ્રેમમાં જ પ્રગટ થાય છે, વિદ્વતામાં નહીં. જેના હૃદયમાં પ્રભુનો પ્રેમ છે એની પાસે બધું જ છે. પ્રભુ પ્રેમસ્વરૂપ છે પ્રેમ જ પ્રભુ છે.

જ્ઞાન જો પુસ્તકોમાં જ હોય તો જગતની લાયબ્રેરીઓ મોટામાં મોટી જ્ઞાની કહેવાય, પણ એવું નથી. લાયબ્રેરીમાં ઈશ્વરપ્રેમ ન હોય ભક્તહૃદયમાં જ હોય. શાસ્ત્રજ્ઞાનથી માણસ શુષ્ક થઈ જાય ભક્તિરસથી માણસ ખીલે. જેના હૃદયમાં પ્રભુનો પ્રેમ છે તે જ ખરું જીવે છે.

આત્મસાક્ષાત્કાર થાય તો બહારથી મનુષ્ય શરીર જ દેખાય, બે શીંગડાં ન ઉગે પણ અંદરથી સંપૂર્ણ અવિદ્યા અજ્ઞાનનું બીજ નીકળી જાય.

પોપટિયા જ્ઞાનથી ધંધો થાય ભગવાનલાભ ન થાય. એવું જ્ઞાન આપણે જોઈતું નથી આપણે જોઈએ છે પરમેશ્વરનો પ્રેમ.

૨૨-૯-૮૬, સોમવાર

ઋષિરાજ, માનો દરબાર,

૯-૦૦ થી ૧૧-૦૦ કલાકે

પરમાત્માની કૃપાથી ઋષિઓએ તો ખરું જ કહ્યું, ‘एकोऽहं बहुस्याम्’ - સૃષ્ટિના આદિમાં પરમાત્માએ સંકલ્પ કર્યો કે હું એક છું બહુ થાઉં. તે પરમાત્મા બહુ રૂપે તો થયા પણ અહીં મનુષ્યરૂપે જે થયા તે વિશેષ કૃપા જેથી પરમાત્મતત્ત્વને ઓળખી શકાય. એમાં બે વાત થઈ, એક મનુષ્યરૂપે લીલા ભજવવા અને બે પોતાનું મૂળ સ્વરૂપને ઓળખી શકાય તેવી શક્યતા પણ રાખી, આ કૃપા. બહાર મનુષ્યમાત્ર, અંદર પરમાત્મા. આ શરીરમાં આત્મસાક્ષાત્કાર કરવા માટે દિવ્ય સાધનો આવેલાં છે. જેમણે જેમણે મનુષ્ય શરીરમાં પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર કરી દિવ્યવાણી ઉચ્ચારી તે સદ્ગ્રંથો, સત્શાસ્ત્રો. સનાતન ધર્મના પાયાના સત્શાસ્ત્રો વેદ ઉપનિષદ્ ગીતા. આ જુઓ તો પૃથ્વી ઉપર ભિન્ન ભિન્ન મતો થયાં જૈન હિંદુ બૌદ્ધ મુસલમાન ખ્રિસ્તી પારસી ગમે તે-પણ બધા ધર્મમાં એક કેન્દ્રવર્તી વિચાર, કેન્દ્રવર્તી ભાવના હોય જ. ઘણી ભાવના એવી હોય કે બધામાં સમાન હોય એવી એક ભાવના લઈએ. આપણે જેમ પ્રેમ શાંતિ સુખ પ્રકાશ સત્ય ઈચ્છીએ છીએ તેમ સર્વ જીવો પણ પ્રેમ શાંતિ સુખ પ્રકાશ સત્ય ઉન્નતિ ઈચ્છે છે માટે આપણે એવા વિચાર વાણી વર્તન કરવા જોઈએ જેથી દરેકને સુખ શાંતિ પ્રેમ પ્રકાશ ઉન્નતિ સત્ય પ્રાપ્ત થાય. આને સંપ્રદાયનો

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

ઓપ આપવાની જરૂર નહીં, સર્વ માન્ય. આ ભાવ સર્વાનુમતે ચુંટાઈ આવે છે. આપણે આપણી હિંસા થાય એવું ઈચ્છતા નથી જેથી બીજાની હિંસા થાય તેવું ઈચ્છવું જોઈએ નહીં માટે આપણે એવી રીતે વર્તવું જોઈએ જેથી સર્વત્ર અહિંસા થાય. જેવો આપણો ભાવ તેવો દરેકનો ભાવ. આપણને જેમ અન્ન વસ્ત્ર રહેઠાણ દવાદાઢ જોઈએ તેમ દરેકને જોઈએ આપણે જેવો મીઠો વહેવાર જોઈએ તેવો દરેકને મીઠો વહેવાર જોઈએ, આપણે જેમ આનંદમંગળ જોઈએ તેમ સર્વને આનંદમંગળ જોઈએ. આની પાછળ શું રહસ્ય છે તે શોધો.

આપણે શરીરની ભૂમિકા પર અન્ન વસ્ત્ર રહેઠાણ દવાદાઢ જોઈએ, મનની ભૂમિકા પર જ્ઞાન ભક્તિ વિવેક વૈરાગ્ય સત્ય આનંદ જોઈએ, આત્માની ભૂમિકા ઉપર સર્વની એકતા આત્મસાક્ષાત્કાર આત્મદર્શન. બધાંમાં આપણે, આપણામાં બધાં. સાર્વત્રિક એકતા. આ છે આત્મદર્શન. આ છે વેદનો સૂર, બધાનો સૂર. શરીરનું શીખવવું પડતું નથી મનનું થોડું શીખવવું પડે છે મા બાપ પાસેથી નિશાળમાંથી વાતાવરણમાંથી થોડુંક, જો કોઈ સંત મળે તો છેકનું મળે. મંદિરમાં, દેવદર્શનથી દિવાબત્તીથી થોડું થોડું મળે પણ બહોળા પ્રમાણમાં ધરાઈ જઈએ તેટલું સંતચરણમાં મળે. મા બાપ તો મજૂરી કરીને પણ ખવડાવે સંત પાસે ત્રણ ભૂમિકાનું મળે. સંત શરીરમાં નહીં અંતઃકરણમાં નહીં આત્મામાં છે. શરીરની સ્થૂળ ભૂમિકા છે અંતઃકરણ સૂક્ષ્મ ભૂમિકા પર છે પણ દષ્ટિ કક્ષા પ્રમાણે દર્શનની ભૂમિકા અવસ્થા હોય છે, જો ચર્મચક્ષુથી સ્થૂળદષ્ટિથી જોઈએ તો દેહો શરીરો દેખાય, અંતઃકરણની ભૂમિકા પર સૂક્ષ્મબુદ્ધિથી વિચારો અને ભાવનાઓ દેખાય વધુ ઊંચે સદ્ગુરુ પૂર્ણજ્ઞાની પુરુષ દિવ્યચક્ષુ આપે તો સર્વત્ર અખંડ આત્મદર્શન થશે.

ઈન્દ્રિયોથી જુઓ તો લાગે બધું કરવું જ પડે. મા બાપ સ્ત્રી પુત્ર કુટુંબ સમાજ વગેરે પ્રત્યે ફરજો છે. જીવની ભૂમિકા ઉપર આ તો સ્વાભાવિક જ છે, એમ લાગશે. શરીરની ભૂમિકાથી ઊંચે અંતઃકરણમાં આવો તો વિચારો અને ભાવો દેખાશે. એનાથી ઉપર કંઈ છે જ નહીં અને સંભાળવા જેવું લાગતું જ નથી. આ સંભાળવાની ચિંતા કોને છે ? જે નીચે છે તેને. બધાં કહેશે આ લ્યો, બાવા ઉઠ્યા બગલમાં હાથ. સંતની ભૂમિકા આત્મદર્શનની છે. અમે દેહાત્મિમાનને સંસાર કહીએ છીએ. સંસાર કલ્પનામાં છે બહાર નથી. તમે પણ કલ્પનાથી ઉપર ઊઠો પછી ફરજો કલ્પના ન દેખાય. તમારે તમારું સ્વપ્નદશ્ય સંભાળવું છે, સ્વપ્નના પદાર્થો સંભાળવા છે. તમે સ્વપ્નમાંથી જાગો પછી સંભાળો ? કંઈ સંભાળવા જેવું લાગે તો અમને બતાવો અમે સંભાળીશું. તમારી ફરજો અને કર્તવ્યો સ્વપ્નના પદાર્થો જેવી છે. જે પરમાત્મામાં જાગી જાય એને માટે કંઈ જ ફરજ કે કર્તવ્ય રહેતું નથી, તેને માટે -

‘एकमेवाद्वितीयम् ब्रह्म नेहनानास्ति किञ्चन’ કેવળ એક જ અદ્વિતીય બ્રહ્મ જ છે, જુદું જુદું કાંઈ જ નથી.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

ઋષિઓએ કેવું અન્વેષણ કર્યું છે ! કેવા વિચક્ષણા હતા ! તેમની દૃષ્ટિ શુભ હતી. માનવજાતિમાં પ્રેમ હતો.-સર્વભૂતહિતે રતાઃ । ઋષિઓ કોણ છે ? સર્વભૂતોના હિતમાં રત આત્મહિત નહીં, જે આત્મહિતમાં રત છે તેણે આત્માને જાણ્યો જ નથી જેણે સર્વભૂતોમાં આત્માને જાણ્યો છે એ જ સર્વભૂતોના હિતમાં રત છે. આ બધા ભૂતો પોતાના પરમાત્મસ્વરૂપમાં જાગ્રત થઈ જાય એવો સંતનો પ્રેમ છે. તમારે ત્યાં કોઈ આવે તો વિવેક યા પાણી પાઈને કરો છો અમારે ત્યાં આવો તો કયો વિવેક આપીશું ખબર છે ? ઉપર ઊઠો, આત્મામાં આવો. આ અમારું બ્રહ્મભોજન છે. બધાનાં કલ્યાણમાં હૃદય પૂર્ણ થાય છે. બધાંમાં અમારું સ્વરૂપ છે માટે આત્મામાં આવો. દેહ જુદાં જુદાં છે, મતિગતિ જુદી જુદી છે, અંતઃકરણો જુદાં છે, જીવો જુદાં જુદાં છે, આત્મા જુદો નથી. આત્મામાં બધું એક જ છે. માટે જ આત્મામાં આવો.

સમાજસુધારકો કહેશે આ તો કાંઈ કરતા નથી. કેમ કાંઈ પાવડો કોદાળી લઈ ખોદીએ તો જ કર્યું કહેવાય ? તમારા પાવડો કોદાળી દેખાય છે અને તમને અમારાં ટ્રેક્ટર બુલડોઝર દેખાતાં નથી ? કેટલીય ખેડ થાય છે. અમારે તો અખંડ અમૃતધારા અમીવર્ષા વરસે છે કોઈ વરસ સૂકું જતું જ નથી, અમારે તો દુષ્કાળ હોતો જ નથી.

.. પ્રભુ - અતિવૃષ્ટિ

સ્વામીજી - અતિવૃષ્ટિ તો બગાડે. આ તો બધે બ્રહ્મબ્રહ્માકાર. પૂર્ણ. તમારે તો પોતાનું ચલાણ ઘૂસાડ્યા વગર ચાલતું નથી.

એક વખત રામકૃષ્ણે કહ્યું - નરેન (સ્વામી વિવેકાનંદનું બાળપણનું નામ) ધાર કે એક મધનો તાસ ભરેલો છે અને તું મધમાખી થયો છે તો તું ક્યાંથી મધ પીએ ? નરેન કહે, એક કોરે બેસી સૂંઢ લંબાવીને પીઉં એટલે રામકૃષ્ણે કહ્યું, અરે નરેન ! ઈશ્વર તો અમૃતનો સાગર એમાં ડૂબીએ તો મરાય નહીં અમર થવાય. અમૃતકુંડમાં પોતે ઊતરો કે કોઈ ધક્કો મારે તો અમર જ થવાય.

સદાનંદમય, સદાપ્રેમમય, સદામંગલમય, સદાસત્યમય, સદાચિદાકાશમય બની જવું હોય તો સદા સર્વત્ર આત્માનું દર્શન કરો. સમુદ્રમાં કેટલાંય મોજાં ઉછળતાં હોય કે વિલીન થતાં હોય છતાં સમુદ્રદર્શનમાં તે બાધક નથી એવી રીતે સચ્ચિદાનંદસાગરમાં કેટલાય શરીરો મનોઅંતઃકરણોરૂપી મોજાં ઉત્પન્ન થતા હોય કે વિલીન થતા હોય છતાં સચ્ચિદાનંદસાગરનાં દર્શનમાં તે લેશમાત્રેય બાધક નથી. ઋષિઓને શરીર નડ્યાં નથી આત્મદર્શનમાં, ઋષિઓને અંતઃકરણો નડ્યાં નથી આત્મદર્શનમાં.

કપડામાં તાણાને વાણા ઓતપ્રોત છે તેમ સચ્ચિદાનંદસાગર આ દેહમાં અંતઃકરણોમાં ઓતપ્રોત છે. શરીરે રાખ ચોળી ગુફામાં બેસવું તે અમને સમજાયું નથી. જો તમે તમારી

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

કલ્પનામાંથી દશ્યપ્રપંચ કાઢી નાખો તો તમે નાગડાપૂગડા પરમહંસ જ છો, બહારથી રાખ યોળી ગુફામાં બેસી વિષયચિંતન કરો તો તમે વિષયાસક્તિરૂપી વસ્ત્રો પહેરેલાં જ છે. પરમહંસ તો પહેરેલે કપડે પણ દિગંબર જ હોય છે. ઉઘાડી આંખે જે સર્વત્ર પરમાત્માનું દર્શન કરે તે જ પરમહંસ. સદ્ગુરુ કહેતા, આંખ બંધ કરી અંતર્મુખ થઈ જવાય તો ય તે જ અને ઉઘાડી આંખે જોઉં તો ય પણ તે જ. જે જોનાર છે તે પણ તે જ છે. જે જુએ છે તે પણ તે જ છે જે દશ્ય છે તે પણ તે જ છે દર્શનની ક્રિયા પણ તે જ છે. આંખ તો ઊંઘેલાનીએ બંધ હોય છે, દેવ થયેલાની અને બેભાનનીએ બંધ હોય છે અમને તો પરમાત્માનું દર્શન કરવા માટે આંખ બંધ કરવાની જરૂર લાગતી નથી. આંખ બંધ કરીએ અને વિષય દેખાય તો દોષમાં પડીએ, ઉઘાડી આંખે પરમાત્માનું દર્શન થાય તે જ ખરું. ઘણા અમને કહે છે, સ્વામીજી તમે ધ્યાન ક્યારે ધરો છો ? આ પરમાત્મા આટલાં રૂપે અમને સામેથી દર્શન કરવા આવે છે તો અમારે કયા પરમાત્માનું દર્શન કરવાનું બાકી રહે છે. ઘણી વખત વ્રત જપ દાન શાસ્ત્ર મંદિર સાધના સાધ્ય ઈશ્વરદર્શન વિષે ગેરસમજ થતી હોય છે.

મા શારદાદેવી કોઈ સ્કૂલ, કોલેજમાં ગયા નથી એકડોય નથી ભણ્યા એ શું કહે છે ? જેનું મન પવિત્ર છે તે બધું જ પવિત્ર જુએ છે. વેદાંતીઓ અને શાસ્ત્રીઓ પણ ગોથાં ખાય છે અને આ અભાણ માણસો બધે ભગવાનનું દર્શન કરે છે. ટૂંકો રસ્તો તો એ આખા જગતને દેખાડે પછી ફરી ફરીને જવાની જરૂર શું ?

જે પરમાત્માના સર્વત્યાગી શુદ્ધાત્મા સંતો છે તેમને બાહ્ય અવલંબનની જરૂર નથી. તેમનું સ્મરણ ધ્યાન એટલે પ્રત્યક્ષ પરમાત્માનું ધ્યાન, તેમની કૃપા એટલે પ્રત્યક્ષ પરમાત્માની કૃપા તે જ સાધકના અવલંબનરૂપ છે.

નરસિંહ મહેતા કહે છે, તે જ તું, તે જ તું એમ સૌ કો' વદે.., એવું તો બધાં વદે છે 'કોણ હું એમ કોઈ ન વિચારે' એમ તો કોઈ વિચારતું નથી કે હું કોણ ? દસ જણે નદી પાર કરી, એક જણ ગણતરી કરી કહે આપણામાંથી એક ઓછો થયો, એ પોતાને જ ગણવાનું ભૂલી ગયો. તે જ તું તે જ તું ક્યાં સુધી કર્યા કરશો ? આ આત્મા જ તે જ તું તે જ તું એમ કરનારો છે. સૂર્યનારાયણ આકાશ ઈષ્ટ દેવ દેવી આ આ કરો છો તે આમ કરનારો કોણ છે ? એ પણ એ, એ જ તમારું પૂર્ણત્વ પ્રગટ છે તો પછી કહે છે આ, આ, આ. પાછલી પેઢીઓ પણ કહે કોઈ મહાપુરુષને બહુ ચિંતનને અંતે માલુમ થાય કે તે અવતાર હતા.

ગાંધીજીને પાછળથી કહેશે અવતાર જ હતા. નહીં તો વૉઈસરોય અને બધાં કેમ પાછાં પડતાં ? વૉઈસરોય પણ કહેતો હું ગાંધીની સામે નહીં જાઉં, એની સામે જતાં જ મારા વિચારો બદલાઈ જાય છે. આટલું તો જેનું દઢ મનોબળ હતું. ૩૦ કરોડને વગર શસ્ત્રે આઝાદી શી રીતે અપાવી ? રામનામ અને સત્યના અનન્ય પ્રેમી હતા.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

उत्तिष्ठत जाग्रत प्राप्य वरान्निबोधतः ।

ઉઠ માયાની પથારીમાંથી, મોહનિદ્રામાંથી જાગ, જેને આવું થયું છે શ્રુતિ કહે છે, એવાને પકડી જાણી લે કે તારું પોતાનું સ્વરૂપ આત્મા જ છે. તેને પકડી જાણી લે કે સ્વરૂપ આત્મા જ છે. તું પણ તે જ અસલ.

ફિઝીશીયન શરીરના ડોક્ટરો મળી આવે છે, મનના ડોક્ટર મનોવૈજ્ઞાનિક મળી આવે છે એમ આત્માના ડોક્ટર પણ ક્યાંક ક્યાંક મળી આવે છે. આત્માને રોગ છે જ નહીં, તે તો સદા નિરોગી જ છે. સ્વરૂપનું વિસ્મરણ થયું છે તો એવા ડોક્ટરો છે સ્મરણ કરાવી દે, તે જ તું. જ્યારે મુમુક્ષુ સદ્ગુરુચરણમાં જાય ત્યારે તે જ તું કહે, તો ગુરુજી કહે, તે જ તું. બધાં કહેશે ભગવાન ઉપરવાળો. કેમ એવું કહેશે ખબર છે ? નીચે ફાવે તેમ વર્તી શકાયને એટલે ? અરે એ તો બધેવાળો છે. એક ગુરુજીએ શિષ્યોની પરીક્ષા કરવા ત્રણ શિષ્યોને ત્રણ કેળાં આપ્યાં અને કહ્યું કોઈ જુએ નહીં એવી રીતે ખાઈ આવો. બીજા બે તો એકાંતમાં જઈ ગળશી ગયા, એક શિષ્ય કેળું પાછું લાવ્યો અને ગુરુજીને કહ્યું હું જ્યાં જ્યાં ગયો ત્યાં ત્યાં મને કોઈ ભાળતું હતું. બીજા બે જણે કહ્યું, ગુરુજી મને કોઈ ભાળતું નહોતું. આ જીવ જ્યારે વિષયોને ગળશે છે ત્યારે માને છે મને કોઈ ભાળતું નથી. આસક્તિપૂર્વક વિષયસંબંધ કરો ત્યારે યાદ રાખજો કોઈ મને જુએ છે. દમન નહીં, પ્રેમ. પ્રભુમાં એવો પ્રેમ હોય તો વિષયો તુચ્છ લાગે. જેણે ગાંગડા સાકરનું શરબત પીધું હોય તેને ચીકણા ગોળનું પાણી ભાવે જ નહીં જેણે બ્રહ્માનંદ લીધો હોય તેને વિષયરસ ભાવે નહીં. શરીરથી ઉપર ઉઠો, અંતઃકરણથી ઉપર ઉઠો, જે આત્મા છે તે તમે છો, સચ્ચિદાનંદધન. તેના વિના અન્ય કાંઈ જ નથી જ્યાં દૃષ્ટિ નાખો ત્યાં હું તું એવું જરીયે નથી. વિચાર વાણી વર્તન દેહ મનની ભૂમિકા છે આત્મા નિરંજન નિરાકાર અખંડ સચ્ચિદાનંદ અવિકારી છે. મોજાંઓ બદલાય છે મહાસાગરનું જળ બદલાતું નથી. હા પણ જે નદી છે તે છેટે રહી બોલે કે મહાસાગર, મહાસાગર તો મહાસાગરરૂપ થવાતું નથી. નદીને મહાસાગરમાં સમાવું, કૂદી પડવું પડે, જાતને વિલીન કરવી પડે. પરમાત્માથી અલગ રહીને કદી પરમાત્માને પામી શકાય નહીં. પરમાત્માને પામવા હોય તો ભૂસકો મારવો પડે ડૂબકી મારવી પડે કૂદી પડવું પડે ખોવાઈ જવું પડે. જ્યાં સુધી પોતાની જાતને અને બીજાને જુદા જુદા જુએ છે ત્યાં સુધી પરમાત્માને જોતો નથી. સદ્ગુરુ કહેતા, બધું જ એહું થયું છે. વેદ શાસ્ત્રો પુરાણ ષડ્દર્શન બધું મુખે ઉચ્ચારાયું છે પણ બ્રહ્મ શું તે હજુ સુધી મુખે ઉચ્ચારાયું નથી. ઋષિઓ ઈશ્વરી આદેશથી નીચે આવી તેનાં બાળકોને ઉપર પાછાં લઈ જાય છે. તોતાપુરીને આદેશ થયો હતો રામકૃષ્ણને વેદાંત સંભળાવો. આ અમારી એ જ દશા છે ને ? દુનિયાની બજારમાં શાંતિ નહીં મળે શાંતિ અત્યારે જ અહીં પ્રત્યક્ષ અનુભવી રહ્યા છો. શાંતિ

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

પરમાત્માનું સ્વરૂપ છે. અબજોપતિ પાસે શાંતિ નથી, ચક્રવર્તી રાજાઓ પાસે શાંતિ નથી, શાંતિ તમારું પોતાનું સ્વરૂપ છે, પોતાનો વારસો છે. અમૃતત્વના બાળકો તમારા સ્વરૂપમાં આવી જાઓ, પછી કશાનીય ઝંખના રહેશે નહીં પછી શરીર જગત વિષય નહીં દેખાય. હોય તો દેખાય ને ! તમે સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ છો. ઋષિઓ ડગલે ને પગલે પોકારે છે. ઋષિઓએ કહ્યું એ જ વેદ એ જ શાસ્ત્રો. જેઓ આત્મામાં સદા બિરાજમાન છે. શાસ્ત્રો તો અમારા સ્વરૂપનો મહિમા કરે છે શાસ્ત્રો નેતિ નેતિ કરી ઊભા રહ્યા છે ત્યાં પછી આગળ સંત બોલે છે, જ્યાં શાસ્ત્રો પહોંચ્યા નથી ત્યાં સંત પહોંચ્યા છે. શાસ્ત્રો વિચારની ભૂમિકા છે સંતો અનુભૂતિ વિજ્ઞાનની ભૂમિકા છે. ઘણાંને એમ કે આટલી ચોપડી જાણી એટલે બધું જાણ્યું પણ એ કાઢી નાખવું પડશે.

એક વસ્તુ જો અંતરમાં ન હોય તો આપણું બધું જ આધ્યાત્મિક સાધન નિરર્થક થઈ જાય - તીવ્ર વૈરાગ્ય. શંકરાચાર્ય વૈરાગ્યની વ્યાખ્યા કરે છે-બ્રહ્માથી તૃણપર્યંત ઈન્દ્રિયોના સઘળા વિષયભોગો કાકવિષ્ણાતુલ્ય લાગે એ છે વૈરાગ્ય. એક વસ્તુ આપણા અંતરમાંથી બરાબર નીકળી ન ગઈ હોય તો પણ આપણું સઘળું આધ્યાત્મિક સાધન નિરર્થક થઈ જાય અભિમાન-દેહાભિમાનથી.

સૂર્યને એડવર્ટાઈઝ કરવાની જરૂર નથી. આત્મા સ્વયંપ્રકાશ છે. પોતાના સ્વરૂપમાં જ ગૌરવ છે બીજા ગૌરવની જરૂર નહીં. સ્વ એટલે પરમાત્મા, માન એટલે નિષ્ઠા. પરમાત્મામાં સ્થિતિ તે જ સ્વમાન. દેહાભિમાન, દેહમાં નિષ્ઠા તે ખરું સ્વમાન નથી. શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા આ આત્મતત્ત્વનો મહિમા નિરૂપણ કરે છે. આ આત્મતત્ત્વને જ ગુરુ કહે છે ઈષ્ટ કહે છે ઈષ્ટને જ આત્મતત્ત્વ કહે છે. ગુરુ, શિષ્ય, અખિલ સચરાચરને આત્મતત્ત્વરૂપે નિરૂપણ આદેશ કરે છે. આત્મસાક્ષાત્કાર કરી લો. આ બ્રહ્મવિદ્યા છે મુમુક્ષુની દિવ્યમાતા છે શ્રુતિ જગદંબાનું બ્રહ્મવિદ્યા સ્વરૂપ છે. કાલી, ચામુંડાની મૂર્તિ જોઈ, પણ આ બ્રહ્મવિદ્યાની મૂર્તિ કેવી હશે ? કેવું નામ રૂપ મંદિર પૂજા સેવા કેવી હશે ? ઋષિઓ શ્રુતિ - પ્રજ્ઞાનં બ્રહ્મ. બ્રહ્મવિદ્યા એટલે સ્વયં પ્રજ્ઞા. જે પ્રજ્ઞા બ્રહ્મને જાણીને જણાવીને બ્રહ્મરૂપ જ થઈ ગઈ છે, બ્રહ્મરૂપ જ છે. બ્રહ્મવિદ્યા અખંડ સચ્ચિદાનંદધન જ છે. બાળકભાવ હોય ત્યાં સુધી મા મા એમ કહેવાય, મા છાતીએ લગાડે ધૂળમાંથી નવડાવી ધોવડાવી ખોળે લે. આત્મામાં વાત્સલ્યમાં મા અને બાળક એક. આ છે પ્રેમ. સત્ય. પ્રકાશ. મંગલ. શાંતિ. અમૃતત્વ. આ જ પરમાત્માનું સ્વરૂપ છે. ભગવાન મા છે ભક્ત બાળક છે, બ્રહ્મવિદ્યા છે તે વાત્સલ્ય છે, મા અને બાળકને એક કરનારી કડી. ભગવાનભક્ત બ્રહ્મવિદ્યામાં એકરૂપ છે. બ્રહ્મવિદ્યામાં ભગવાન ભક્તને નોખાં પાડી શકાય નહીં. લોકો ભલે કહે આ તો ભક્ત છે અને આ ભગવાન છે પેલો ઉપરવાળો. બ્રહ્મવિદ્યા ઉપર નીચેના ભેદને સમૂળગા ભૂસી

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

નાખી અખંડ કરી દે છે. વાત્સલ્યમાં મા બાળક જુદા રહેતા નથી તેમ બ્રહ્મવિદ્યામાં જીવ અને બ્રહ્મ, ભક્ત અને ભગવાન જુદા રહેતા નથી. આને તમે જ્ઞાન કહો ભક્તિ કહો યોગ કહો કર્મ કહો કશો વાંધો નથી કશો ઝગડો નથી. ગીતામાતા જ્ઞાનયોગ રાજયોગ ભક્તિયોગ અને કર્મયોગનો ઉપદેશ આપે છે.

કર્મયોગ નિષ્કામ સેવા કરવાનું કહે છે. તમે સેવા કરો છો તો કોઈ ઉપર ઉપકાર કરતા નથી. એ રૂપે આવી ભગવાને જ સેવાગ્રહણ કરી તેથી તમારું જ અંતઃકરણ શુદ્ધ થાય છે. સર્વભૂતોમાં રહેલા નારાયણની સેવાથી તમારું જ અંતઃકરણ પૂર્ણ થાય છે. જ્યારે તમે પ્રેમથી બીજાને જમાડો છો ત્યારે તમે ધરાઈ જાઓ છો. તમે ધરાઈને જમશો તો ગુંગળામળ થશે પંખો પણ કામ નહીં આપે, નિષ્કામ કર્મયોગથી તૃપ્તિ થશે. સાધન સરસ સીધું સાદું. શાસ્ત્રોમાં ગોથાં ખાવાની જરૂર નહીં. નિષ્કામ ભક્તિ સર્વભૂતોમાં રહેલા હરિની સેવા સર્વભૂતોમાં રહેલા હરિ પ્રત્યે પ્રેમ, શા માટે પ્રેમ ન હોય ? આમાં નારાયણ છે. તમે પ્રત્યક્ષ હરિનો સાક્ષાત્કાર નથી કરતા તો શું કરો છો ? પ્રત્યક્ષ હરિ સેવા. એક દૃષ્ટાંત છે, એક જણ વાઘનું મોઢું પહેરી બધાને બીવડાવતો હતો. એક છાતીવાળાએ પાસે જઈ વાઘનું મોઢું લઈ લીધું. જોયું તો અરે, આ તો આપણો હરિયો. બીવાની જરૂર નથી. એમ જે બધામાં આપણો હરિયો જુએ છે, સેવા કરે છે તે નિષ્કામ ભક્તિ. જ્ઞાનયોગની વાત તો શ્વાસેશ્વાસે છે જ. જ્ઞાનયોગ એટલે જીવ બ્રહ્મની એકતા બ્રહ્મવિદ્યામાં. રાજયોગ-સંસારીયોગ નશ્વર છે પતિપત્નિનો પણ યોગ મા બાળકનો યોગ મિત્ર મિત્રનો યોગ પિતા પુત્ર ભાઈ બહેન બધા લૌકિક યોગ છે, નશ્વર છે. જ્યારે સદ્ગુરુ સત્શિષ્યનો યોગ, ભક્ત ભગવાનનો યોગ, જીવ બ્રહ્મનો યોગ તે પારમાર્થિક યોગ છે, અવિનશ્વર અવિનાશી શાશ્વત યોગ છે. તે સર્વશ્રેષ્ઠ છે. આ છે રાજયોગ. મન સર્વત્ર અખંડ બિરાજમાન પરમાત્મામાં એકાગ્ર થઈ મળી જાય, અલગ વ્યક્તિત્વ ન રહે તે છે રાજયોગ. સદ્ગુરુનું દૃષ્ટાંત છે મીઠાની પૂતળી દરિયો માપવા ગઈ, ગઈ એવી જ ઓગળી ગઈ, ખબર જ આવ્યા નહીં સમુદ્ર કેટલો ઊંડો છે. જો જો કોઈ ફૂટપટ્ટીથી ન માપતા, ફૂટપટ્ટી ખોવાઈ જશે. મનના માપ ટૂંકા છે આત્મા અપ્રમેય છે માપી ન શકાય તેવો અમાપ. કોઈ પ્રમાણથી પ્રમાણી ન શકાય તેવો અપ્રમેય અને ખરેખર જેને માપવું ન કહીએ પણ માપવું હોય તો પોતાને ખોઈ બેસવું પડે. પોતાને એટલે અહંને રાખીને, ભિન્નતાને, વ્યક્તિત્વને, અલગતાને રાખી પરમાત્માને પામી ન શકાય. નિદિધ્યાસન એટલે ડૂબકી મારો. સદ્ગુરુ કહેતા ઉપર ઉપર તર્યે રત્નો હાથમાં નહીં આવે, ડૂબકી મારો મરજીવા થવું પડશે. ડૂબકી શ્રવણ મનન નિદિધ્યાસન આ ત્રણે એકી સાથે થઈ રહ્યા છે. (અહીં સત્સંગમાં) નિદિધ્યાસન માટે આંખ બંધ કરી એકલા બેસવાની જરૂર લાગતી નથી એ જ પરમાત્માની કૃપા છે. અહીં એ

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

આત્મતત્ત્વનું અમૃતતત્ત્વનું શ્રવણ પણ છે એનું મનન પણ છે સાથે સાથે ડૂબકી પણ છે. આનંદઘન હૃદયમાં ઘનીભૂત થઈ જાય છે પ્રાગટ્ય અનુભવાય છે તે છે ડૂબકી. ઘનતા એટલે ગાઢ, ઊંડું - પ્રેમ છીછરો ન હોવો જોઈએ ઊંડો, ગાઢ, ઘનીભૂત હોવો જોઈએ. ઉપરછલ્લો પ્રેમ પ્રેમ ન હોય આસક્તિ હોઈ શકે. એ બહુ ટકે નહીં. આત્માનો ઊંડો, સાચો, શુદ્ધ પ્રેમ હોય તો તે શાશ્વત છે. પ્રેમ કોઈ બજારમાં મળતો નથી અન્ન વસ્ત્ર રહેઠાણ દવાદારૂ ભૌતિક વિદ્યા મળશે. તમારી બુદ્ધિને તાલીમ આપો તો પ્રેસીડેન્ટ ઑફ ઈન્ડિયા થઈ શકો, માલિકના ગરીબ ફકીર નહીં. પયગંબર થવું હોય તો બુદ્ધિને અવળી તાલીમ આપવાની જરૂર નહીં. પ્રેસીડેન્ટ ઑફ ઈન્ડિયા પણ એક પગારદાર નોકર જ. પ્રેમ પ્રભુનું સ્વરૂપ છે. પ્રેમ ભક્તિનું સ્વરૂપ છે પ્રેમ ભક્તનું સ્વરૂપ છે એક જ વસ્તુ સૃષ્ટિમાં ત્રિપુટીરૂપે થઈ લીલા કરે છે. જે પ્રેમ અખિલ જગતનું, બ્રહ્માથી તૃણપર્યંતનું શાસન કરે છે એ જ પ્રેમ ક્યાંક ભક્ત ભગવાન રૂપે ભાસે છે ભક્ત ભગવાન જુદા જુઓ નહીં, ભૂલ થશે. ભેદ તો ભક્તના અંતરનો એક ભાવ છે ઋષિદષ્ટિ તો અભેદ જ જુએ છે. જે તત્ત્વ જુએ છે તે જ તત્ત્વજ્ઞ છે. આખી સૃષ્ટિનું સારતત્ત્વ શોધી કાઢો તો પ્રેમ છે. જેના હાથમાં અઢી અક્ષર (પ્રેમ) આવી ગયા તે સમ્રાટોનો સમ્રાટ. પ્રેમ પોથીમાંના રીંગણાં નથી. માહિતીથી હૃદય પૂર્ણ થતું નથી, પ્રેમથી જ હૃદય પૂર્ણ થાય છે. કોઈ કહે લો અમને બતાવો તો ? આવી જાવ અમારા ફીલ્ડમાં, જો કિંમત ચૂકવવા નહીં રહો અને દેવું થશે તો ખસી જશો અને ખસી જશો તો ક્યાંક ભૂક્કો થઈ જશે. અમારો પ્રેમ એક ત્રાજવામાં મૂકો અને તમારી અધોળ બુદ્ધિ એક ત્રાજવામાં એ અમને મંજૂર નથી પ્રેમ એક ત્રાજવામાં અને સંકલ્પ વિકલ્પ એક ત્રાજવામાં એ અમને મંજૂર નથી પ્રેમ એક ત્રાજવામાં અને સંશય શંકા એક ત્રાજવામાં એ અમને મંજૂર નથી તમારા સંશય, શંકા અને કલ્પનાનાં વજનીયાં લઈને ઘરભેગા થઈ જાઓ. અમારો પ્રેમ કોઈ કલ્પનાનાં ત્રાજવામાં મૂકવાની વસ્તુ નથી અમારો પ્રેમ તો સર્વનો આત્મા છે, સર્વેશ્વર છે, અમારો પ્રેમ તો સર્વમંગલમય છે.

કર્મયોગ ભક્તિયોગ જ્ઞાનયોગ રાજયોગ માર્ગો છે દરેક માર્ગે અહીં આવી શકાય. કોઈ આ રસ્તેથી કોઈ પેલા રસ્તેથી કોઈ ચાલીને કોઈ રમકડામાં વગેરેથી. માના દરબારમાં તો બધાએ એકત્ર થવાનું. માને તમે શું કહેશો ? સીધી સાદી બોલીમાં ? વાત્સલ્યમૂર્તિ, પ્રેમમૂર્તિ, અહેતુક કૃપાસિંધુ મા, વાત્સલ્યમૂર્તિ મા. પરમાત્મા શરણાગત ભક્તવત્સલ, વાત્સલ્યમૂર્તિ. કોઈ છોકરું માનો ખોળો ખૂંદતું હોય અને કોઈ છોકરું પૂછે કે માનો ખોળો એટલે શું ? માનું શરણું લઈ, મા ખોળે લે પછી અનુભવાય. છેટો રહી પૂછ્યા કરીશ તો શી રીતે માને જાણી શકીશ ? દુનિયામાં બધે રખડવું છે અને મા મેળવવી છે ? દુનિયાદારી અને આત્મામાં રમણતા બે એકી સાથે કદી બની શકે નહીં. દેહસુખ ઘર પૈસા માનપાનમાં

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

गाढ आसक्ति હોય અને કહે ભગવાન બતાવો ! ઠારી મેલ્યા હશે તારે માટે ! પરમાત્મા તો પોતાની પાસે જ છે. તેમની સત્તા, અસ્તિત્વ ન હોય તો આ બધું કોના થકી ? તેમનું ચૈતન્ય પ્રકાશ તેજ ન હોય તો આ બધું ચૈતન્ય પ્રકાશ તેજ કોના થકી ? પરમાત્માને પ્રત્યક્ષ પરોક્ષ કે અપરોક્ષ કહેવાની જરૂર નથી તે તો પોતાનું સ્વરૂપ જ છે. આ પંડિતો અને વિદ્વાનોએ તો મોંકાણ કરી છે. અઘરા અઘરા શબ્દો હોય તો જ જ્ઞાન કહેવાય ? બચ્ચું છે ને બચ્ચું ? એ માને ગળે બાઝી ગેલ કરે છે. તે શાસ્ત્રો ભણીને આવ્યું હશે ? વેદો ભણીને આવ્યું હશે ? જન્મે અને આંખ પણ ઉઘડી ન હોય તો પણ માના ખોળામાં ન રહે બીજાના ખોળામાં રહે માના ખોળામાં શાંત થઈ જાય. પ્રેમ શીખવવો પડતો નથી. પોતાનું સ્વરૂપ જ છે. આપણે પરમાત્માના પરમપ્રેમના ફરજંદ છીએ. આપણે તેના પરમ વારસો છીએ. માની સાથે કેમ ગેલ કરવું, ધાવવું, રીસાવવું, આ શાસ્ત્રો નહીં શીખવે. ઈશ્વર આપણી ખરી મા છે સાવકી મા નહીં, આ વસ્તુ અનુભૂતિની છે વ્યાખ્યાન માત્ર નથી. જેણે માના વાત્સલ્યની અનુભૂતિ કરી છે તે જ ઋષિ. જન્મોજન્મ શરીરની માતારૂપે, ગુરુરૂપે તે એક જ મા સંભાળે છે તે ભલે રૂપો બદલતી રહે. સ્વામી વિવેકાનંદ એક દષ્ટાંત આપતા - કૂતરો એનો માલિક અડધી રાત્રે ગમે તેવો વેશપલટો કરીને આવે તો પણ તેના માલિકને ઓળખી જાય છે અને શરીર ઘસવા લાગે છે અને ચાટે છે જ્યારે મનુષ્ય એનો માલિક, એ ન માનતો હોય એવા રૂપમાં આવે તો કહેશે આ મારા નહીં, રામરૂપ જોઉં તો જ ખરું, કૃષ્ણ શિવ કે શક્તિના રૂપમાં આવે તો કહેશે આ આપણાં નહીં. અરે ! આ તારો એકનો એક માલિક રૂપ બદલી આવે છે, ભસે છે શું કામ ? આ સંપ્રદાયના ઝગડા, ધર્મના ઝગડા, મનુષ્ય કૂતરામાંથીયે ગયો. કૂતરું માણસથી કેટલું આગળ ! સ્વામી વિવેકાનંદ કહેતા ગુરુકે દ્વારમં કુત્તા બનકે પડે રહો. કૂતરું વફાદાર પ્રાણી છે. આ કૂતરું વેદાંતઆચાર્ય હશે ? શાસ્ત્રી હશે ? શાસ્ત્રનું ખાં હશે ? એને કોણે આ શીખવાડ્યું ? ઠાલી પાંડિત્ય અને વિદ્વત્તા એ આપણી સંસ્કૃતિ નથી આપણો વારસો નથી. જે પરમજ્ઞાન પરમપ્રેમ અને પરમસત્ય છે તે જ આપણો વારસો છે આપણું સ્વરૂપ છે કોઈ આગળ ભીખ માગવાની જરૂર નથી. ઋષિ કહે છે એને ક્યાં શોધે છે ? એ તો તારી પાસે જ, તારો આત્મા જ છે. તમે સાક્ષાત્કાર કોને કહો છો ? સ અક્ષાત્ કાર - આંખો સહિત જોવું. સત્સંગ જ્ઞાનચક્ષુ બક્ષે છે. અત્યારે આ જ્ઞાનચક્ષુ તમે નથી માણી રહ્યાં ? આ દિવ્યચક્ષુની ભેટથી તમે સર્વત્ર સાક્ષાત્કાર કરો છો ચર્મચક્ષુ નહીં દિવ્યચક્ષુ. જ્ઞાનચક્ષુ. આકાર હોય તો જ ખરું ? ક્રિયા થાય તો જ ખરું ? વિજ્ઞાન શીખવે છે એવું પદાર્થ ઉપર પ્રકાશ પડે આંખો જોડાય મન જોડાય બુદ્ધિ નિર્ણય કરે અને આત્માના પ્રકાશમાં આ સઘળી ક્રિયા થાય અને વસ્તુ દેખાય આ તો ભૌતિક પ્રક્રિયા છે. આત્મસાક્ષાત્કાર એ આધ્યાત્મિક પ્રક્રિયા છે. જે અધિષ્ઠાન

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

સર્વત્ર છે તે જ અધિષ્ઠાન હૃદયમાં પણ છે. વૈજ્ઞાનિકોની લેબોરેટરીમાં ભલે ન દેખાય ઋષિઓની લેબોરેટરીમાં પ્રત્યક્ષ પ્રગટ છે. જો સાક્ષાત્કાર થવો જ હોય તો અત્યારે જ હાલ જ થાય.

જહાં રામ વહાં નહીં કામ, જહાં કામ વહાં નહીં રામ.

જ્યાં પ્રભુપ્રેમ ત્યાં નહીં વિષયવાસના, જ્યાં વિષયવાસના ત્યાં નહીં પ્રભુપ્રેમ. બે નાવમાં પગ રાખી ગંગા ન તરાય. દૂધ દહીં ભેળાં રાખીએ તો દૂધ પણ ફાટી જાય, ચોખ્ખું દૂધ મળે નહીં. મનને પવિત્ર અનાસક્ત કરવું જ પડશે. ગીતા તેના પ્રેમી બાળકને કહે છે- તું પ્રભુના પ્રેમમાં પાગલ બની જા પણ પછી વિષયની આસક્તિને માટે તારા અંતરમાં જરાય જગ્યા ન રહેવી જોઈએ. જગ્યા રહે અને પછી પ્રભુની અનુભૂતિ ન થાય તો મને દોષ દેતો નહીં. સાક્ષાત્કાર અત્યારે જ છે, પછી નહીં. એ તો ભગવાન લાડમાં બોલે છે. ભગવાન મા છે એટલે ગમે તેમ બોલે, લાડ કરે 'બહુનામ્ જન્મનામન્તે'. બાળક જેવું સરળ હૃદય લઈને જ પ્રભુના દરબારમાં પ્રવેશ થઈ શકે જો ચાલાકી કરવા ગયો તો ગયો.

વાસુદેવઃ સર્વમિતિ સ મહાત્મા સુદુર્લભઃ ॥ આ બધું વાસુદેવ જ છે એવા મહાત્મા દુર્લભ છે. એવા મહાત્માએ ઈજારો લીધો હશે નહીં? અમૃત તો બધાનું છે. ભગવાન તો સ્પષ્ટ ના કહે અને એમાં આ તો કૃષ્ણ ધી ગ્રેટ પોલીટીશિયન. તમે શિશુપાલ બનો તો મુશ્કેલી કાંઈ ન મળે અર્જુન બનો તો બધો તાગ લાગે. દષ્ટાંત છે, કૃષ્ણ પાસે પ્રથમ માગવા દુર્યોધન ગયો અને કૃષ્ણ સૂતા હતા ત્યાં માથે જઈને બેસી ગયો અર્જુન પછીથી ગયો અને ચરણમાં હાથ જોડી ઊભો રહ્યો. ભગવાને બેઠા થઈ પહેલાં અર્જુનને પૂછ્યું, શું જોઈએ? દુર્યોધન બોલ્યો, પહેલાં હું આવ્યો છું, પહેલાં હું માગીશ. આજે પ્રભુના દરબારમાં હું પહેલો આવ્યો એમ બોલે એ અદૃશ્ય થઈ જાય. કૃષ્ણ કહે છે જે મારા ચરણમાં ઊભો હોય એ જ મને પહેલો દેખાય છે. આ છે શરણાગતિ. અર્જુન કહે ભલે મોટાભાઈ પ્રથમ માગો. પ્રભુ કહે, આ મારો દાસ મૂરખ છે માટે મારે જ સંભાળવું પડશે. જ્યારે ભક્તની ચાલતી નથી ત્યારે ભગવાન સંભાળે છે. અર્જુનની સંભાળે છે, દુર્યોધનની નહીં. ભગવાન કહે એકબાજુએ મારી ચૌદ અક્ષૌહિણી સેના અને એક બાજુ હું, શસ્ત્ર નહીં ઉઠાવું. દુર્યોધન ચૌદ અક્ષૌહિણી સેના માગે છે જ્યારે અર્જુન કહે, બસ મારે પ્રભુ જ જોઈએ. મારી લગામ જ ઝાલો. આ છે પ્રેમ. પ્રેમ ચૌદ અક્ષૌહિણી સેના-દુનિયાના પદાર્થોને નથી ચાહતો, પરમેશ્વરને જ ચાહે છે. ચૌદ અક્ષૌહિણી સેનામાં જ બધા લોલુપ, આજે ચૌદ અક્ષૌહિણી સેના માગવાવાળા ઘણાં પણ પ્રભુને પોતાની લગામ આપનાર કો'ક જ હોય છે. પ્રભુ જેની લગામ ઝાલે તે દેવીસંપત્તિ-તે જ કૃપા. કૌરવો પાંડવો શ્રીકૃષ્ણ અર્જુન બધું અંદર જ છે. ગીતા માત્ર પુસ્તકમાં નથી પરમહંસોનું હૃદય છે. ગીતાનો એક જ સૂર છે. પ્રત્યેક

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

श्लोकમાં प्रत्येक यरણમાં प्रत्येक पादમાં એક જ અદ્વિતીય બીનહરિફ સૂર- 'પરમ આત્મીય પરમેશ્વર પર પરમપ્રેમ. ઈશ્વરપ્રેમ. ભગવાનની ભક્તિ'.

શક્તિ એક જ છે કાર્યક્ષેત્ર ભિન્ન ભિન્ન હોય. શક્તિને જો તમે વિષયમાં જોડો તો ખલાસ થઈ જાઓ અને શક્તિને જો ભગવાનમાં જોડો તો ભગવત્ સ્વરૂપ થઈ જાઓ. શક્તિમાં ગુણદોષ નથી તમે જેવી રીતે જોડો એવી રીતે ગુણદોષ આપનારી બને છે. શક્તિ બધી કેવળ ભગવાનની જ છે. તમારે શક્તિ જોઈતી હોય તો મન પ્રાણ અંતરાત્માને પરમાત્મામાં જોડવા પડશે. બેટરી ચાર્જ કરવી હોય તો પરમાત્મામાં, ડીસ્યાર્જ કરવી હોય તો વિષયમાં જોડો. શક્તિને જો વિષય સાથે જોડો તો આસક્તિ અને શક્તિને જો ભગવાન સાથે જોડો તો ભક્તિ. શક્તિ જો પરમાત્મામાં જોડો તો અનંતનો પાવર તમારામાં પ્રગટ થઈ જાય છે. તમારે શક્તિ વેડફવી છે કે મેળવવી છે ? તમારા વિચારોને તમારા ભાવોને રામમાં જોડશો તો રામમય થઈ જશો. વિષયો તો જડ છે તમારા વિચારોને તમારા ભાવોને વિષયમાં જોડશો તો શક્તિ ક્ષીણ થશે જડતા આવશે. શક્તિને વિસ્તૃત કરવી હોય તો રામમાં જોડો. રામ વિશાળ છે વિસ્તાર છે. બ્રહ્મ એટલે વ્યાપકતા વિશાળતા અનંતતા પૂર્ણતા અને એ તો આત્માનું મૂળ સ્વરૂપ છે. વેદમાં ચાર મહાવાક્યો છે એમાં એક છે 'અયં આત્મા બ્રહ્મ' હું આત્મા બ્રહ્મ છું, દુન્યવી વ્યાપારોમાં 'હું' છે તે બ્રહ્મ નથી એ તો વૃત્તિમાત્ર છે. જીવ અને આત્માનો વિવેક બરાબર સમજાય તો આ અવિનાશી છે જે સચ્ચિદાનંદ બ્રહ્મ છે તે ભગવાન કહે છે અવિનાશી છે, શસ્ત્ર છેદી શક્તો નથી અગ્નિ બાળી શક્તો નથી પાણી ભીંજવી શક્તું નથી પવન સૂકવી શક્તો નથી. જ્યાં પરિવર્તનો છે તે જીવ. જન્મમરણ ક્ષુધાતૃષ્ણા સુખદુઃખ ટાઢતાપ અનુભવે છે તે જીવ. જ્યાં દ્વન્દ્વો છે ત્યાં જીવ જ્યાં નિર્દ્વંદ્વ સત્ય પ્રકાશ શાંતિ ત્યાં શિવ આત્મા પોતાનું સ્વરૂપ. બ્રાંતિથી જીવ આત્મજ્ઞાનથી શિવ. સંતયરણમાં, સત્સંગમાં આ દિવ્ય આત્મજ્ઞાનની દિવ્ય ભેટ સાંપડે છે ફૂટી કોડીનોય ખરય નહીં બજારમાંથી કોઈ વસ્તુ લાવવી હોય તો ખરય કરવું પડે. તમારા ચલણમાં એ બધું ! અમારા ચલણમાં સત્ય પ્રેમ પ્રકાશ હોય. જેમાં સર્વનું આનંદમંગળ હોય તે અમારું ચલણ. ઋષિઓ સર્વભૂતોના હિતમાં રત છે. ઋષિઓ 'સર્વભૂતહિતે રતાઃ' હતા. ઋષિઓ આવતા જતા નથી આત્મસ્વરૂપ છે માટે નિત્ય છે. જેટલાં સૂર્યનારાયણ નિત્ય તેટલા તેનાં રશ્મિઓ પણ નિત્ય. એકીભૂત છે. ઋષિઓ પરમાત્મા સાથે એકીભૂત છે. તે મુમુક્ષુના સાધકના ભક્તોના હૃદયને અંતઃકરણને ઉજાળે છે-એકીભૂત કરે છે. માલિકની કૃપા (તમે કહ્યું હતું ને તમારાથી રહેવાશે નહીં) એમને (...પ્રભુને) ખબર છે કે સ્વામીજીમાં સંયમ નથી.

.. પ્રભુ - પ્રેમનો

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

(स्वामीજીએ સત્સંગ પહેલા ...પ્રભુને કહ્યું હતું કે આજે મુક્ત સત્સંગ નહીં પણ જ્ઞાનેશ્વરી ગીતા વાંચીશું, પણ તેને બદલે મુક્તસત્સંગ જ થયો આથી ઉપરોક્ત શબ્દો સ્વामीજીએ ઉચ્ચારેલાં)

ॐ सर्वेऽत्र सुखिनः सन्तु सर्वे सन्तु निरामयाः ।

सर्वे भद्राणि पश्यन्तु मा कश्चित्दुःखमाप्नुयात् ॥

ॐ शांतिः शांतिः शांतिः प्रशांतिः

सद्गुरुदेवकी जय

પાર્વતીપતિની હરહર મહાદેવની જય તો રોજ બોલાવે છે પણ તેની જેમ આખા શરીરે ભસ્મ લગાવી જંગલમાં રહેવા કોઈ તૈયાર નથી.

૨૨-૮-૮૬, સોમવાર

ઋષિરાજ, માનો ખોળો

સાંજે : ૪-૦૦

સદ્ગુરુદેવ કી જય

પરમાત્માની કૃપાથી પરમાત્માના સર્વ બાળકો, ... વિસ્તારના સર્વ ભાવિક ભક્તો તે પરમાત્માના અમૃતતુલ્ય મહિમાનું પાન કરવા રામજીના દરબારમાં એકઠાં થયાં છીએ આમ તો આખી સૃષ્ટિ રામજીનો દરબાર જ છે.

સીયારામમય સબ જગ જાનિ, કરહું પ્રનામ જોરી જુગ પાનિ. અખિલ સચરાચરને સીતારામસ્વરૂપ જાણી બે હાથ જોડી, ઔપચારિક નહીં પણ હૃદયપૂર્વક અંતરના ભક્તિભાવપૂર્વક પ્રેમપૂર્વક વંદન કરું છું.-તુલસી સંત. સંત જેણે પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર કર્યો છે તે પરમાત્માસ્વરૂપ જ છે છતાં જીવોને શીખવવા સારું સ્તુતિ. તુલસી જે સ્વયં સીતારામમય થઈ ગયા છે, જે સર્વત્ર પોતાના આત્મારામનું દર્શન કરે છે, તે ક્યાં અને કોની સ્તુતિ કરે ! જે જીવોએ હજી પોતાનું સ્વરૂપ જાણ્યું નથી તેમને શીખવવા સારું સ્તુતિ કરે છે. સીયારામમય સબ જગ જાનિ, આ સંપૂર્ણ જડ ચેતન સૃષ્ટિ સીતારામમય જ છે, બ્રહ્મશક્તિમય જ છે. બે જ વસ્તુ છે પરમાત્મા અને તેમની અનંત દેવી શક્તિ. બ્રહ્મ અને શક્તિ, રામ અને સીતા, રામ સીતા ઉચ્ચાર થાય છે ? સીતા પછી રામ, રાધાકૃષ્ણ. પહેલાં કૃપા પછી પરમાત્મા. પહેલાં પરમાત્માની આહ્વાદિકા શક્તિ, આનંદદાયિની શક્તિ પછી પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર. હૃદયમાં નિરવધિ નિરપેક્ષ આનંદનો આવિર્ભાવ સ્ફુરણા થાય પ્રાગટ્ય થાય તો જાણવું હવે દર્શનને વાર નથી. શિવ અને શક્તિ એક જ વસ્તુ. સૃષ્ટિ સ્થિતિ પ્રલય કરે ત્યારે શક્તિ કહીએ. ઈશ્વર જગતલીલા કરે ત્યારે શક્તિ કહીએ છીએ. જ્યારે જગત અને શરીરને ભૂલી જઈ અંતર્મુખ થઈ સમાધિસ્થ થઈએ

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

अजन्मा निरंजन निराकार तत्त्वमां जयां विचार वाणी वर्तन नथी त्यां ब्रह्म ए वस्तु अेक ज ए अवस्थाभेद, अनंत सख्यिदानंद सागरमां जयारे कार्य न डोय सर्जन पालन पोषण संछाररूपी कार्य न डोय तयारे ब्रह्म जयारे कार्यरूपी भोजं उछणे तयारे शक्ति. वस्तु अेक ज तरंगरहित समुद्र अने तरंगाधिक समुद्र. तरंग भोजं उछणतां डोय तो सीतानुं कार्य तरंगरहित समुद्रने राम कहीअे छीअे. रामने मूर्ति छबीरूपमां जेवा अे प्रतिक पूजा ए, भक्तना हृदयनो भाव ए ते परमतत्त्वनुं स्मरण करावे ए. मंदिरमां मूर्तिमां भगवाननुं दर्शन कर्या पछी ओटला पर बेसो छो, शा माटे ? आभी छंदगी जती रही ! जे परमात्माना मूर्तिमां दर्शन कर्या ते परमात्माना हृदयमां दर्शन करवा माटे ओटले बेसवानुं ए. आ तो ओटले कूलो अडाडी आ हेंड्या. मूर्ति याद देवावे ए के हुं तारा हृदयमां ज छुं आ अेम माने ए घरमां भगवान नथी पण मंदिरमां ए त्यां सुधी मंदिर जेछेअे, अेक संते कछुं ए.

अग्निर्देवो द्विजानीनां मुनिनां हृदिदैवतम् ।

प्रतिमास्वल्प बुद्धिनां सर्वत्र समदर्शिनाम् ॥

द्विज ब्रह्मदेवता अग्निमां यज्ञमां परमात्मादेवने भजे ए आडवान करे ए आडवान आपे ए, 'मुनिनाम् हृदिदैवतम्.' मुनि हृदयमां परमात्मादेवने भजे ए. अल्पबुद्धि मनुष्य प्रतिमां परमात्मादेवने भजे ए जे पूर्णज्ञानी पुरुषो ए ते परमात्माने सर्वत्र भजे ए. परमात्मा अग्निमां हृदयमां प्रतिमां नथी अेम नथी, पण सर्वत्र ए. सोयनी अणी जेटली जग्या पण नथी जयां परमात्मा नथी. प्रतिको ऋषिओअे सरस अताव्या ए. परमात्मा कृष्णे गीतामां ज्ञानने अग्निनी उपमा आपी ए. जेम ભડભડ બળતો અગ્નિ સર્વ ઈંધણાઓને ભસ્મસાત્ કરી દે એ તેમ જ્ઞાનાગ્નિ સર્વ કર્મોને ભસ્મસાત્ કરી દે એ. ગેરુઆ અગ્નિનો રંગ એ જ્ઞાનનો રંગ એ રાષ્ટ્રધ્વજમાં કેસરી શૌર્યનો રંગ એ. હરિનો મારગ એ શૂરાનો, નહીં કાયરનું કામ જોને. તમે એટલા તો શૂરવીર છો જ કે આ શૂરવીરતા વિશે સાંભળી શકો છો ! પછી ભલે ભૂસકો ન મારો. સનાતનધર્મમાં અમુક વર્ષ સફેદ વસ્ત્રમાં રહી ગુરુના ચરણમાં બ્રહ્મવિદ્યા સંપાદન કરવાની ડોય એ. રાષ્ટ્રધ્વજમાં વચ્ચેનો સફેદ રંગ શ્વેત એટલે પવિત્રતા બ્રહ્મચર્ય ગુરુગૃહેવાસ અને ગુરુના વિનયમાં રહી બ્રહ્મવિદ્યા સંપાદન કરવાની ડોય એ.

હૃદયમાં બરાબર જ્ઞાનાગ્નિ પ્રજ્વલિત થાય પછી હૃદય ગેરુઆ થાય ત્યાર પછી રંગ કપડાં સુધી આવી જાય પછી બહાર પણ દેખાય. બજારમાં ગેરુઆ દોઢ રૂપિયે કિલો મળે એ છતાં તમે પસંદ કરતા નથી. જ્ઞાનાગ્નિ સર્વ કર્મોને ભસ્મસાત્ કરી દે એ ભગવાને જ્ઞાનને અગ્નિની ઉપમા આપી એ. સર્વકર્મોનું બીજ એ અવિદ્યા અજ્ઞાનબીજ ભસ્મ થાય

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિभिઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ એ વિલાસભાસ શૂન્ય એ.

તો જ કર્મ ભસ્મ થાય. કર્મ જડ છે આત્મા ચૈતન્ય છે કર્મનો કાયદો ચૈતન્ય આત્મા પર લાદી શકાય નહીં. આત્મા સ્વામી છે પ્રકૃતિ તેની દાસી છે જે પ્રકૃતિજય કરે તે જ આત્મસાક્ષાત્કાર કરી શકે, અન્ય નહીં. જે પ્રકૃતિનો ગુલામ છે તે આત્મસાક્ષાત્કારનો અધિકારી નથી. આપણે તપ કરીએ છીએ પણ તપ એટલે શું ? ઈન્દ્રિયો મનને નિર્મળ કરી પરમેશ્વરમાં જોડવાં તેનું નામ તપ. તે જિતેન્દ્રિય કહેવાય છે. જે જિતેન્દ્રિય છે તે જ આત્મસાક્ષાત્કારનો અધિકારી છે જે વિષયોનો ગુલામ છે જિતેન્દ્રિય નથી તે આત્મજ્ઞાનનો અધિકારી કદાપિ નથી. કાં તો તમે રામના દાસ થઈ શકો કાં તો કામના ગુલામ. જે મહાન આત્માઓ છે તે રામનાં દાસ થઈને વિચરે છે હનુમાનજીને લંકામાં કોઈએ રોક્યા હોત તો તમે અમને રોકી શકત.-આ .. નથી. રામજીનો દરબાર છે. .. તમારું હશે પણ રામજી અમારા છે. શરીર માટે મનોરંજન માટે શરીરસુખ માટે માનવી આખી જીંદગી ખતમ કરી નાખે છે આત્માને માટે પણ કરવું જ જોઈએ. આમાં ઘણાં વેપારી હશે પણ તેમનું ગણિત કાચું છે. ચોવીસ કલાકમાંથી કેટલા કલાક ઊંઘો છો ? કેટલા કલાક ધંધામાં કાઢો છો ? કેટલા કલાક ભોજનમાં ? કેટલા કલાક શરીરની આળપંપાળમાં, કેટલા કલાક ઘર કુટુંબ સમાજના માણસોને સમાધાન આપવામાં ગાળો છો ? ખબર નહીં. રામજીને આપવા તમારી પાસે કેટલું બચતું હશે ! રામજી માટે કેટલા કલાક આપો છો ! અંતર્યામીને વફાદાર રહીને કહેજો. મહારાજ આવ્યા છે રામજી મંદિરમાં તે જોઈ આવીએ. આ જોવાની વસ્તુ નથી, તમાશો નથી આ.

મૂર્તિમાં ભગવાનનું દર્શન કરતા હશો, હવે હૃદયમાં ભગવાનનું દર્શન કરવાનું શરૂ કરો. એથી વધુ, જડ ચેતનમાં અખિલ સચરાચરમાં અણુ અણુમાં. વિશ્વંભર તો વિશ્વને ભરીને રહેલા છે, દૃષ્ટિ જોઈએ. મકાન જોઈએ છીએ, પાયો દેખાતો નથી પણ ખાત્રી છે પાયો છે જ.

નરસિંહ મહેતા-સૃષ્ટિ મંડાણ છે સર્વ એણી પેરે જોગી જોગેશ્વરા કોઈક જાણે, સૃષ્ટિનું મંડાણ કયા પાયા પર છે ? મકાનનું મંડાણ પાયા પર છે, યજ્ઞાતી વખતે જોયું હોય તેને ખાત્રી હોય. પરમાત્મા જગદાધાર છે તેની શક્તિ ઉપર જગત ઊભું છે તેને રામ કહીએ છીએ સીતા કહીએ છીએ.

અમને તો સીતારામ કહો એટલે ધોતીયું અને સાડી દેખાતાં જ નથી, તમને થશે કેવા ગાંડાને ગામમાં લાવ્યા. જે પરમાત્માના પ્રેમમાં પાગલ હોય છે, જેને આઘીપાઈ કરીને બે પૈસા રળતાં નથી આવડતું તે લૌકિક દૃષ્ટિએ ગાંડા જ છે.

બિનુ સત્સંગ વિવેક ન હોઈ, રામકૃપા બિનુ સુલભ ન સોઈ. સત્સંગ વગર વિવેક મળતો નથી, રામજીની કૃપા વગર સત્સંગ મળતો નથી. સત્સંગ-સત્સ્વરૂપ તો કેવળ

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

परमात्मा જ છે. જે નાશવંત છે તે બધું અસત્ છે જે સત્ તે શાશ્વત છે. ‘ઈશ્વર રામ અને સત્ય એક જ છે, સત્ય એ જ ઈશ્વર છે.’ - ગાંધીજી કહેતા. નાનપણમાં ગાંધીજીને ભૂતની બીક લાગતી, કામવાળી આયાએ રામનું નામ લેવાનું કહ્યું એથી ભૂત ભાગી જશે. બે વર્ષનો મોહન, કેવું ચૈતન્યબીજ પડી ગયું ! છેલ્લે છાતીમાં ગોળી વાગી છતાં રામ બોલીને પડ્યાં. રોમ રોમ રામમય થઈ ગયા હોય તો જ છેલ્લે મોઢે રામ આવે. ગાંધીજીએ દેશનું નહીં રામનું કામ કર્યું છે ભલે અંતે એમને થયું મારી ઈચ્છાનું રામરાજ્ય ન થયું. રામ હતા તોય ધોબી હતો. જેને પરમેશ્વરના નામમાં પૂર્ણ શ્રદ્ધા છે તેને કોઈ ભૂતથી બીવાની લેશમાત્રેય જરૂર નથી ભૂત એક નથી શાસ્ત્રમાં પાંચભૂત કહે છે. તેનાથી માણસ ટેવાઈ ગયો છે તેથી તેને તેનો બોજો લાગતો નથી. આ પરવસ્તુ છે, સ્વવસ્તુ તો ચૈતન્ય આત્મા જ છે. દેહાભિમાનથી દેહને પોતાનો જ જાણે છે. અંતે સાડાત્રણ શેર રાખ જ થવાની છે, વધારે નહીં. રૂપનો મોહ નામનો મોહ તકતીઓ ચોડાવે છે હવે એ તો ક્યાંય ખોવાઈ ગયા છે, ક્યાંય શોધ્યા જડશે ? તમે રામજી મંદિરમાં આવો છો ત્યારે રામના સ્મરણાર્થે નહીં ! ફલાણાના સ્મરણાર્થે. યાદ રાખજો ભક્તિની પ્રેરણા જેણે કરી તે ઋષિઓ જુદા છે અને તકતી ચોડાવનારા જુદા છે.

આમ સ્થૂળદૃષ્ટિએ જુઓ તો બધા શરીરો સ્ત્રી પુરુષ દેખાય નામ રૂપ દેખાય સહેજ સૂક્ષ્મભાવનાની દૃષ્ટિએ જુઓ અનંત ભાવસમુદ્રમાં એક ભાવનું મોજું ઉછળ્યું હોય એવું દેખાય શરીરરૂપ ન દેખાય ભાવ છે એ શરીર પણ નથી સ્ત્રી પુરુષ પણ નથી. હજુ અંદર જુઓ, જો દિવ્યચક્ષુ હોય તો બધો એક આત્મા દેખાય. અખંડ સનાતનધર્મ ઋષિઓ વેદો સર્વમાં આત્મા જોવાનું શીખવે છે શરીર સ્ત્રી પુરુષ પંચભૂત જોવાનું શીખવતો નથી ચૈતન્ય જોવાનું શીખવે છે પ્રકાશ જોવાનું શીખવે છે. આ સર્વ શરીરમાં ઈન્દ્રિયોમાં પ્રાણમાં બુદ્ધિમાં પ્રકાશ કરનાર કોણ છે ? સ્વયંપ્રકાશ. કઈ લાઈટ છે અંદર ? આત્મા જેના પ્રકાશમાં તમે બધા આ જીવો અને જગતના પદાર્થો જાણો છો જેના પ્રકાશમાં કેટલીય વિદ્યા, કેટલાય વ્યવહાર કરો છો જે પ્રકાશ અંદરથી છૂટો પડી જતાં ઘરનું માણસ પણ કહેશે કાઢો આને ગંધાય છે. રૂપાળા હતા તો રાખો ને ? દૃષ્ટિ શરીર સુધી ન રહેવી જોઈએ આત્મા સુધી જવી જોઈએ પ્રકાશ સુધી જવી જોઈએ. ત્યાં રૂપ નથી નામ નથી પંચભૂત નથી શુદ્ધ પ્રકાશ જ છે. જે પ્રકાશને જુએ છે તે જ ખરું જુએ છે જે શરીરને જુએ છે તે અંધારામાં છે જ્ઞાની પુરુષો અજ્ઞાનને અંધારું કહે છે અને જ્ઞાનને પ્રકાશ કહે છે. સૂર્યનો પ્રકાશ જડ છે આત્માનો પ્રકાશ ચૈતન્ય છે તે પ્રકાશ રાત્રિમાં પણ બંધ થઈ જતો નથી. અમાવસ્યાની ગાઢ અંધારી રાત્રિ હોય એકાંત હોય પાસે કોઈ જ ન હોય અને શાંત ચિત્તે બેઠા રહો અંદર જે પ્રતીતિ થાય છે અનુભવાય છે કે હું છું. એ વૃત્તિને કોણ પ્રકાશિત કરે છે ? આત્મા. તમારું શરીર

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

મકાન દેશ કાળ પાત્ર કશું જ જોઈ શકતા નથી છતાં હું છું એવી જે પ્રતીતિ થાય છે તેનો પ્રકાશક કોણ છે ? સ્વયં આત્મા જ છે. એ આત્માના પ્રકાશમાં જ સર્વ વિચાર વાણી વર્તનની ક્રિયાઓ ચાલે છે. હજુ વધારે વિસ્તાર આત્મચૈતન્યનો આ બધાનાં ખોળિયામાં સર્વત્ર બધાના અધિષ્ઠાનરૂપે બધાને સત્તા આપનાર પ્રકાશ કરનાર આનંદસ્વરૂપ એ સચ્ચિદાનંદ આત્મા છે. આત્મા આનંદસ્વરૂપ છે તો આ દુઃખ કેમ ? વિસ્મરણ થયું છે તેથી. આનંદ દુનિયાની બજારોમાં રૂપિયા દેતાંય મળતો નથી સત્સંગથી અવિદ્યા અજ્ઞાનનું આવરણ દૂર થાય તો પોતાનું સ્વરૂપ પ્રગટ થાય- એટલે પ્રગટે. આનંદ અંદરથી બહાર તરફ પ્રગટાવવાનો છે. બાહ્ય પદાર્થ સંબંધથી આનંદ નહીં મળે સુખ પદાર્થમાં મળશે તો દુઃખ પણ મળશે સુખ અને દુઃખ એક સિક્કાની બે બાજુઓ છે સુખ છે તો દુઃખ છે. યાદ રાખજો સુખ એ તો અંચળો ઓઢી આવેલું દુઃખ જ છે. જડમાં ભૌતિકમાં સુખનો લેશમાત્રેય નથી જે પરિણામે દુઃખરૂપ જ હોય. સદ્ગુરુનું દૃષ્ટાંત છે, એક અંબાડાનું ફળ આવે છે. તેમાં ગોટલાં, છોતરાં અને છાલ જ ઝાઝાં. નકામી વસ્તુ વધારે અને ગર થોડો. તે પણ ખાઈએ તો પેટમાં અમ્લશૂળ થાય. સંસારના સુખો એવા છે એ આધિ વ્યાધિ અને ઉપાધિ જ છે. આ બધાનો તમને વધારે અનુભવ હોય કારણ રાતદિ' જે ઉપરથી નીચે પછડાતો હોય તેને વધારે ભાન હોય...યમની કૃપાદૃષ્ટિ થાય એટલે બધું શાંત. યમની કૃપા સિવાય આ જીવને શાંતિ થતી નથી. બીજો રસ્તો છે એ અમારો રસ્તો છે એ તો તમને ભાવતો નથી. દિવા જેવું છે, કાં તો તમને સંત શાંતિ આપે અને સંતને ન ગાંઠો તો યમ શાંતિ આપે. આ બે રસ્તા છે. (એક પ્રભુએ સ્વામીજીને જેઠી મધ આપ્યું ત્યારે સ્વામીજીએ કહ્યું આ ગોઠતું નથી એટલે અમારું મોઢું બંધ કરે છે ! ના. એમ કહે છે, ગળું ખોલીને આજ તો બરાબર ફટકારો, લાગમાં આવ્યો છે કે આવશે.)

આ તો પ્રેમ છે આનંદ છે પ્રભુનો દરબાર છે તેમાં ફટકારવાનું હોય નહીં. સંત ફટકારે કે ન ફટકારે પણ જીવને પોતાનાં કર્મ જ ફટકારે છે. થોડા ઊભા રહો, થોડો વિચાર કરો, હું કોણ છું ? આ બધાં પદાર્થો શું છે ? હું ક્યાંથી આવ્યો ? ક્યાં જવાનો ? શું કરવા આવ્યો ? શું કરી રહ્યો છું ? આ બધું ક્યાં લઈ જશે ? આ અમારી એ બી સી ડી. અમારા કક્કામાં છેલ્લો જ્ઞાનનો 'જ' કૃષ્ણનો 'ક' થી જ્ઞાનના 'જ'માં પૂર્ણાહુતિ. (ઘણા બધા ભાવિકો માડીઓ અને બાળગોપાળ સત્સંગમાં આવેલા છે. માડીઓમાં ગડબડ-અવાજ થયો ત્યારે એક પ્રભુએ 'શાંતિ રાખો' એમ કહી અવાજ ઓછો કરવા કહ્યું. ત્યારે સ્વામીજીએ કહ્યું અત્યાર સુધી ન રાખી અને હવે શું રાખશે ! અમને તો તોય અત્યારે ઘણી શાંતિ લાગે છે. તોય આટલાથી અમને ખ્યાલ તો આવી જાય કે તમારી દશા કેવી હશે !)

માણસને શિવસ્વરૂપે જોવો હોય તો સત્સંગમાં અને જીવસ્વરૂપે જોવો હોય તો ઘરમાં.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

सत्संगमां तो अधा स्थिर निर्मण शांत थर्धने बेसे ज्ञाणे साक्षात् परमात्मा मूर्तिमंत थर्धने आव्या. अत्यारे तमे ब्रह्मस्वरूप छे. स्वामीज्ज उठशे अेटले शक्तिस्वरूप, सृष्टि स्थिति प्रलय. जे रामपद छे ब्रह्मपद छे ते शाश्वत शांतिपद छे.

उत्पत्ति स्थिति लय प्रकृतिना त्रण गुणो छे. सत्त्वगुण अगाशीमां जवानुं छेळ्वुं पगथियुं. सत्संगमां वधुने वधु छेळ्वा पगथियामां रडेवानो अब्यास करो तो अगाशीमां ज्ञाओ. सत्त्वगुणथी ज्ञानसुख रजोगुणथी प्रवृत्ति लोभ मोह तमोगुणथी आणस निद्रा प्रमाद. जे मूढ जव डोय ते तमोगुणमां ज सुख माने छे दा.त. कुंभकर्षा, छ मास जावुं छ मास उंघवुं. अहंकार काम क्रोध लोभ रजोगुणथी दा.त. रावण. सत्त्वगुणथी रामनुं शरशुं रामनी भक्ति दा.त. विभीषण. आ त्रण भाँओ नथी पण प्रकृतिना गुणो छे. सत्त्वगुणथी रामने पमाय. राम अेटले अेक संते कहुं छे -

तीर्त्वा मोहार्णवो हत्वा कामक्रोधादि राक्षसान् ।

शांति सीता समायुक्तो आत्मारामो विराजते ॥

तरीने मोह समुद्र, डणीने कामक्रोधादि राक्षसोने, शांति सीता जेडे आत्माराम सिंहा बिराजे छे.

लंका अयोध्या सीताराम अंदर ज छे. अंदर पडूरिपु डोय तो लंका अंदर देवी संपत्ति डोय तो अयोध्या. सीता अेटले शांति अने क्या राम ? आत्मा.

ऋषिओ सर्वत्र तत्त्व ज जुअे छे. पडेलां मूर्ति अग्नि पछी हृदय अने तेनी ज कृपाथी पछी सर्वत्र जेशो अे ज आत्माराम छे. मोहसमुद्र तरीने काम क्रोध लोभ आदि राक्षसोने डणीने शाश्वत शांति. परमगाढशांति. अनंत अणंड ते शांतिमां आत्माराम अभिन्नरूपे बिराजमान छे. शांतिने अने आत्माने जुदा पाडी शकाय नही. यंयणतामां आत्मानो अनुभव न थाय, शांतिमां ज थाय. दुःखमां आत्मानो अनुभव न थाय आनंदमां ज थाय. भगवानने भेणववा डोय तो दीवेल पीधेलां जेवुं मोहुं करवानी जर नही. मस्त रडो मस्ती(ब्रह्मानंद)में आग लगे अस्ती(माया)में. (डेवण परमात्मा ज छे माया कांई छे ज नही.) अस्ती अेटले तमे नही माया. ज्ञानी पुरुषो अस्तीने माया कडे छे, तमे वस्ती नथी, शरीरो नथी, तमे आत्माराम छे.

नैनं छिन्दन्ति शस्त्राणि नैनं दहति पावकः ।

न चैनं क्लेदयन्त्यापो न शोषयति मारुतः ॥ २,२३

आ आत्मा तमे छे अेने शस्त्रो छेदी शक्ता नथी अग्नि बाणी शक्तो नथी पाणी भीजवी शक्तुं नथी पवन सूकवी शक्तो नथी. देहाभिमान डोय तो अेम थाय वस्तीमां आग लागवानुं कडे छे अने अमे नही कडीअे तो पण तमारो मोटो छोकरो जमणे अंगूठे

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

परमाकाश ज पूर्ण छे विलासभास शून्य छे.

પૂળો મૂકશે. પરમાત્માની લીલા એટલી અકળ સુંદર છે પૂર્ણ છે કે જ્યાંથી શરૂ થયું હોય ત્યાં જ સરકીટ પૂરી કરે છે. મોટો છોકરો....છોકરો ન હોય તો કહેશે વંશ જશે. શ્રાદ્ધ કોણ કરશે ? જ્યારે જીવતો હતો ત્યારે કહેશે, મરતોય નથી આ ડોસો, ટળતોય નથી. છતાં આ ડોસાની વાસના કેવી ? છોકરો કાગડા કૂતરા ગાય દ્વારા મને પહોંચાડશે થોડી પોળી અને ખીર. આ ભાદરવામાં અત્યારે ચાલતું જ હશે. અમે એમાં પડ્યા નથી પણ તમારી રીત બધી જાણીએ. ઋષિઓ કહેશે જેણે જીવતાં નીર્યું નહીં સરખું એ તેને અનંતમાં ખોવાઈ ગયા પછી ક્યાં પહોંચાડશે ? આહાહા ! કેવી વિટંબણા ! કેવી ભ્રમણા ! શુકદેવજીનો દત્તાત્રેયનો શંકરાચાર્યનો અને અમારો વંશ ગયો તે ઘણું સારું થયું ! તમે ખવડાવનાર પેદા કર્યો તે કેવું ખવડાવે છે એ તો બધા જાણે છે. ખવડાવવું એટલે દાળ રોટલો આપવો એ નહીં ખવડાવવું એટલે પ્રેમ આનંદ સંતોષ શાંતિ આપવી. આ બધી આસક્તિ છે. બંધું જ મિથ્યા નાશવંત છે ક્ષણભંગુર છે. જે આની ઈચ્છા આશા રાખે છે તે મૂર્ખ છે.

સુખ શોધો, શાંતિ શોધો તો શાશ્વતમાં શોધો. ઋષિઓએ કહ્યું, પુત્રૈષણા વિત્તૈષણા લોકૈષણા-પુત્રની ઈચ્છા ધનની ઈચ્છા લોકમાન્યની ઈચ્છા સ્વર્ગીય સુખોની ઈચ્છા - આ ઈચ્છામાં જ સંસાર છે. ધરતી આભ સૂર્ય ચંદ્ર તારા અમને નડતાં નથી અન્ન જળ વાયુ અગ્નિ નદી ઝરણાં સમુદ્ર પર્વત અમને નડતાં નથી આને અમે પરમાત્માની વિરાટમૂર્તિ કહીએ છીએ. સંસાર તમારી વાસનામાં છે સંસાર આત્મામાં પણ નથી સંસાર તમારી કલ્પના ઈચ્છા વાસનામાં છે. આ સંસારની ભોગવાસના જ્ઞાનાગ્નિમાં ભસ્મ કરી દો તો પરમાત્મા સિવાય કંઈ જ નથી. બહાર જે સંસાર દેખાય છે તે તો તમારા મનનું Reflection (પ્રતિબિંબ) છે. મનમાં સંસાર નથી તો ક્યાંય સંસાર નથી. મનઃ એવ મનુષ્યાણાં કારણં બન્ધમોક્ષયોઃ । મન જ મનુષ્યના બંધન અને મુક્તિમાં કારણરૂપ છે આત્મા પણ નહીં અને જગત પણ નહીં. જગતમાં તમારો કોઈ બંધુ પણ નથી શત્રુ પણ નથી પરમાત્મા શ્રીકૃષ્ણ આ શ્લોકમાં ક્યાંય હું એમ બોલ્યા નથી.

उद्धरेदात्मनात्मानं नात्मानमवसादयेत् ।

आत्मैव ह्यात्मनो बन्धुरात्मैव रिपुरात्मनः ॥ ૬,૫ ॥

‘આત્મા વડે આત્માનો ઉદ્ધાર કરવો જોઈએ આત્માને અધોગતિએ ન લઈ જવો જોઈએ આત્મા જ આત્માનો બંધુ આત્મા જ આત્માનો શત્રુ.’ ઘણાં કહેશે આણે મારું સારું કરી દીધું આણે મારું બગાડ્યું ખોટી વાત છે. જો પોતે પોતાનો ઉદ્ધાર કરવામાં આતુર હોય તો પોતે પોતાનો બંધુ, જો પોતે પોતાને અધોગતિએ લઈ જવામાં તૈયાર હોય તો પોતે પોતાનો શત્રુ. જગતમાં બંને દૃષ્ટાંતો છે જે દિવ્યાત્માઓ હોય છે તે રામને મળવાને આતુર હોય છે અને જે અજ્ઞાન જીવો છે તે કામને મળવા. એક રામાતુર છે એક કામાતુર છે

श्र्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

જે વિષયો માટે આતુર છે તે કામનો ગુલામ છે રામનો દાસ સર્વ અવસ્થામાં સુખી જ છે કામનો ગુલામ સર્વ અવસ્થામાં દુઃખી જ છે. સુખ વિષયોમાં નથી રામમાં છે આત્મામાં છે દુઃખ રામમાં આત્મામાં નથી વિષય સંબંધમાં છે. અંધારામાં રહેવું અને કહેવું કે મને પ્રકાશ દેખાડો એ બને નહીં. સંત કાંઈ બુધ્ધુ નથી તે પરચુરણમાં માની જાય. દષ્ટાંત છે, એક જણને કાળા પાણીની સજા થઈ. રાષ્ટ્રીય કોઈ ઉત્સવ હોય જેવો કે પંદરમી ઑગષ્ટ કે રદ્દમી જાન્યુઆરી, આ દિવસે કેદમાંથી માફી મળતી કે આજે તમને માફી મળે છે તમે છૂટા છો. વર્ષોથી અંધારી કોટડીમાં રહેલો હોવાથી આ માણસ સૂર્યપ્રકાશ સહન ન કરી શક્યો અને બૂમો પાડવા લાગ્યો. અરે, મને કેદ કરી દો, હું પ્રકાશ સહન કરી શકતો નથી. મૂઢ જીવોને જો તમે પ્રકાશ દેખાડો તો કહેશે મને પ્રકાશ જોવો નથી પાછો અંધારામાં પૂરી દો. જે સૂર્ય ચંદ્ર નક્ષત્ર મનુષ્ય અને સર્વપ્રાણીઓની બુદ્ધિને પ્રકાશિત કરે છે તે દિવ્ય આત્મપ્રકાશનાં જે સર્વત્ર દર્શન કરે છે તે જ સંત ઋષિ પ્રભુનો પયગંબર.

સ્તુતિ તો તમે કરો છો પણ સ્તુતિ પ્રમાણે કરવા નથી માગતા સ્તુતિ કરો છો ઊંડા અંધારેથી પ્રભુ પરમ તેજે તું લઈ જા અંધારામાં રહેવું છે અને તેજમાં જવું છે ગાવામાં તો કોઈ પાછું પડતું નથી. આવ તો ખરા બચ્ચા મેદાનમાં, ખબર પડે કેટલી ત્રેવડ ! પરમતેજ તો કોમળ છે બાળે એવું નથી ઠારે છે. મા તો બાળક ધૂળમાં કાદવમાં આળોટીને આવ્યું હોય તો ફેંકી દેતી નથી નવડાવી ધોવડાવી ખોળે લે છે. આ રમવામાંથી અને રઝળવામાંથી ઊંચું જ નથી આવતું. મા બિચારી શું કરે ? રમો ત્યારે. પેન્ડીંગ લિસ્ટમાં... હું અને મારું એ જ અજ્ઞાન અને હે પ્રભુ, તું સર્વસ્વ છે આ બધું તારું છે એ જ જ્ઞાન. શરીર સગાસંબંધી ઘર વતન જમીન મિલકત કુટુંબ વહેવાર બધે લેબલ લગાડી દીધું છે-હું અને મારું. રજીસ્ટર્ડ ટ્રેડમાર્ક. બોલવામાં તો બધાં કહેશે બધું પ્રભુનું જ છે. એક સંત એક સંસારીને ત્યાં ગયા. સંત જરા સંકળાઈને બેઠેલા, એ જોઈ પેલાએ કહ્યું, પ્રભુ બરાબર બેસો, બધું આપનું જ છે ને. સંતે કહ્યું, હું આવી ગયો છું, સંભાળી લઉં છું તમે નીકળો બહાર. સંસારીઓ બોલવામાં બહુ હોંશિયાર હોય છે, ચાલવામાં જવલ્લે જ. જે ચાલે છે તે જ સાચો પથિક છે. તેનો જ રસ્તો કપાશે તે જ ધ્યેયે પહોંચશે. ધર્મ એટલે આચરણ અનુભૂતિ સાક્ષાત્કાર. આજે જ નહીં, અત્યારે જ જો સર્વમાં ઈશ્વરદર્શન થતું હોય તો બરાબર. જે આટલા કામ પતાવી ભજન કરવાનું કહે છે એનો બહુ વિશ્વાસ કરાય નહીં આટલાં તેટલાં કામ તો જન્મોજન્મ કરતો આવ્યો છે. માણસ ઈશ્વરને છેતરતો નથી કુદરતને છેતરતો નથી પોતાની જાતને છેતરે છે. જે પોતાને વધુ ને વધુ છેતરતો હોય તે પોતાને શાણો માને છે. જેણે શીર્ષાસન કર્યું હોય તેને જગત ઊંધું જ લાગશે. પશુ ચાર ખાઈને (ઘાસ ખાઈને) વાગોળે છે. આ સત્સંગને જો પછી જરીકે વાગોળે તો વાગોળ ખરા. પરમાત્મા પાસેથી કંઈ સાંભળીએ તેનું

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

મનન કરીએ તેને વાગોળવું કહેવાય. મનન કરતાં કરતાં જગત ભૂલાય શરીર ભૂલાય શાંતિ અનુભવાય ત્યાં જ આત્મા. ભ્રાંતિ છે ત્યાં જ સંસાર છે દુઃખ છે અજ્ઞાન છે. તુલસી - 'હરિ વ્યાપક સર્વત્ર સમાના પ્રેમ તેં પ્રગટ હોહિં મેં જાના.' પરમાત્મા વ્યાપક છે. વિષ્ણુનો અર્થ જ વ્યાપક થાય. પંખી ગમે તેટલું ઊંચે ઊંચે તોય આકાશનો તાગ પામી શકે નહીં તેમ તમારા આત્મચૈતન્યને ગમે તેટલું વિસ્તારો ક્યાંય છેડો નહીં મળે. પરમાત્મા વ્યાપક છે સર્વત્ર સમાન છે ન્યૂનાધિક નથી વધુ ઓછો નથી શક્તિ ઓછી વધતી દેખાય ક્યાંક જ્ઞાન ક્યાંક અજ્ઞાન ક્યાંક પ્રગટ ક્યાંક ઢંકાયેલા પણ પ્રેમ હોય તેને માટે બધે જ સરખા છે. પ્રભુ જેને દેખાતા હોય ખરેખર તેને માટે તો બધે સરખા જ છે. જે પ્રભુને જુએ છે તે સંસાર જોતો નથી જે સંસાર જુએ છે તે પ્રભુને જોતો નથી. પરમાત્માનું દર્શન ક્યાં કરીશું ? પ્રગટ હોય ત્યાં જ્યાં પ્રેમ છે ભાવ છે વિશ્વાસ છે જ્યાં અંતરની સાચી ભક્તિ છે જ્યાં બધું મળતું હોય છતાં કશું ગમતું નથી, કેવળ ભગવાનને જ ચાહે છે. સિદ્ધાર્થ ગોપીચંદ મહાવીર ભર્તૃહરિ ચક્રવર્તી રાજા. બધું હતું, કાંઈ ગમ્યું નહીં, કાષાય વસ્ત્રો ધારણ કરી, સાધન ભજન તપસ્યા કરી, બધું જાણવાનું જાણી લીધું. જેણે એકને જાણ્યું તેણે સર્વ કાંઈ જાણ્યું. જેણે સંસારનું બધું જાણ્યું, સંસારની બધી માહિતી મેળવી પણ એકને ન જાણો તો કાંઈ જ જાણ્યું નથી. ધરતી પર ઊભા રહી ચપટી માટી ઉઠાવી જાણી તો આખી પૃથ્વીનું તત્ત્વ જાણ્યું અગાધ મહાસાગરને કિનારે ચાંગળું પાણી હાથમાં લઈ જાણ્યું તો મહાસાગરના તત્ત્વને જાણ્યું તેમ સંપૂર્ણ સૃષ્ટિ અખિલ સચરાચર સર્વનું અધિષ્ઠાન સર્વના હૃદયમાં રહેલું આત્મતત્ત્વ જાણ્યું તો સર્વ જાણ્યું. બ્રહ્માંડને ભરીને રહેલો છે તે જ હૃદયને ભરીને રહેલો છે તમારા ફેફસાંમાં હોય તો કહેશો મારા પ્રાણ અંતરિક્ષમાં સમરસ પ્રાણ છે તમારા હૃદયમાં જીવન હોય એટલે કહેશો મારું જીવન સમષ્ટિ જીવન સમરસ છે જીવને કહેશો મારો જીવ પણ સમષ્ટિચૈતન્ય વિશ્વચૈતન્ય બધે સમરસ છે. જો ખોખા સાથે તાદાત્મ્ય ન કરો અભિમાન ન કરો તો તમારા સ્વરૂપને વિશ્વંભરમાં અનુભવશો. હું ક્યાં છું ? ઘરમાં ? યાર્ડમાં ? મંદિરમાં ? ગામમાં ? તત્ત્વદર્શીઓ કહે છે તત્ત્વ બધે જ છે અને આત્મા તત્ત્વસ્વરૂપ જ છે સચ્ચિદાનંદ સર્વત્ર છે આત્મા સર્વવ્યાપક છે સર્વત્ર છે પ્રભુ (સ્વામીજી) ક્યાં છે ? તો કહેશે પાટ ઉપર. પ્રભુને ભૂલાવવા છે ? પ્રભુ તો સર્વત્ર છે આત્મા સર્વવ્યાપક છે તેને જ્ઞાની બ્રહ્મ કહે છે યોગી આત્મા પરમાત્મા કહે છે ભક્ત ભગવાન કહે છે શૈવ શિવ કહે છે શાક્ત શક્તિ કહે છે મા કહે છે. કોઈ રામ કોઈ કૃષ્ણ કોઈ ઈશુ પરમેશ્વર એક જ છે.

एकं सत् विप्रा बहुधा वदन्ति ।

સત્સ્વરૂપ પરમાત્મા એક જ છે મહાત્મા પુરુષો તેને બહુ પ્રકારે વર્ણવે છે ભજે છે. પ્રકાશનો પૂંજ એકનો એક જ છે સ્વયંપ્રકાશ છે તેને સૂર્ય કહો ભાણ કે રવિ કહો. પ્રકાશ

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

આપવો તેનો સ્વભાવ છે પરમાત્માનું ભજન કરવાથી પરમાત્મા પાવન થતા નથી ભક્તનું હૃદય પાવન થાય છે રામનું નામ લેવાથી રામ પાવન થતા નથી જાતે પાવન થાય છે સત્ય બોલવાથી રામને સત્યનિષ્ઠ સાબિત કરવાના નથી. રઘુકુલ રીત સદા ચલી આવી પ્રાણ જાય અરુ વચન ન જાઈ. આપણા પ્રાણ ન જતા હોય તો પણ વચન જતું હોય છે. આપણે રામને કેવા ઓળખ્યા હશે તે રામ જ જાણે. રામ એટલે સત્ય. ડગલે અને પગલે આપણું વચન જતું હોય છે અને મોઢેથી રામ રામ કરીએ એ કેવું ? સદ્ગુરુનું દષ્ટાંત છે, એક સોની મોઢેથી ભગવાનનાં ખૂબ નામ લેતો, લોકો જાણે કે આ ભગત છે એટલે છેતરશે નહીં. જ્યારે કોઈ તેની દુકાને આવે ત્યારે બધાં સોનીઓ ભગવાનનાં નામ લેવા માંડતા પણ એમાં કાંઈ ભક્તિભાવ નહોતો પણ ગૂઢાર્થ છૂપાયેલો હતો. જ્યારે કોઈ તેની દુકાને આવે ત્યારે એક સોની કહેતો કેશવ કેશવ એટલે બીજો કહે ગોપાલ ગોપાલ, ત્રીજો કહે હરિ હરિ, ચોથો કહે હર હર, કેશવ કેશવ એટલે કે સબ કે સબ, આ બધા કેવાં છે ? એટલે બીજો કહે ગોપાલ ગોપાલ એટલે કે ગોવાળ જેવા ગોવાળ જેવા, ત્રીજો કહે હરિ હરિ એટલે કે એમાંથી થોડું સોનું હરી લઈએ. ચોથો કહે હર હર એટલે કે તું તારે હર જેટલું હરાય એટલું. આ બધા ભક્તરાજ ! આવી ભક્તિ ન કરતા. કોઈને દુભાવીએ અને રામ રામ કરીએ તો રામ ખૂબ પ્રસન્ન થતા હશે કેમ ? સત્યમાં ન રહેવાતું હોય અને સંતનું વચન ન ખમાતું હોય તોય ન રહેવાય પણ એમાં અમારા હાથની વાત નથી. તમે સત્યમાં આવી જાઓ.

પ્રેમ કરવાલાયક કેવળ પરમાત્મા જ છે શરીર નહીં જગત નહીં વ્યક્તિ નહીં બધું જ ક્ષણભંગુર છે રૂપિયા સોનું રાજપાટ સ્વર્ગીય સુખો ક્ષણભંગુર છે, નાશવંત છે. સંતો કહે છે શ્વાસ બહાર ગયો તે પાછો ફરશે કે નહીં તેની કોઈ ખાત્રી આપી શકે નહીં. સર્જનહારના આપેલ પ્રત્યેક શ્વાસે તેનું સ્મરણ કરવું તે પવિત્ર ફરજ છે કર્તવ્ય છે. જે શ્વાસે તમે તેનું સ્મરણ કરતા નથી તે શ્વાસે તમે તેના દેવાદાર છો લુહારની કોઢની ધમણ પણ વાયુ અંદર લે છે અને બહાર કાઢે છે. જો આપણા શ્વાસમાં રામનામ ન હોય તો લુહારની કોઢની ધમણમાં અને આપણી ધમણમાં કાંઈ જ ફેર નથી. (જો હૃદયમાં દિવ્ય સ્મરણ ન હોય તો) અને ધમણ ક્યારે ફાટી જશે ખાત્રી પણ નથી. અહીંથી ઊઠીને રામજીના દરબારમાંથી બહાર જઈ શકીશું કે કેમ તેની ખાત્રી નથી. કબીરસાહેબ તેમના શિષ્ય સાથે જતા હતા, રસ્તામાં છેલ્લો વરઘોડો જોયો. રામનામ સત્ હૈ, શિષ્યે પૂછ્યું, આ પાછળવાળા બોલે છે તે પેલાને પહોચતું હશે ? કબીર સાહેબ કહે, જીવતાં ન લીધું એટલે એના વતી લે છે. જો જો આપણી પાછળ આપણા વતી કોઈને લેવું ન પડે. આપણે જ લઈ લો. ‘હૃદયમાં રામ રામ રાખો અખંડ પરમાત્માનું સ્મરણ, અભ્યાસ હશે તો અંતકાળે આવશે. મારું મારું કરો

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

છો એ અંતે રાખ જ છે.’

આ જીવનો સાચો સગો એક રામ જ છે, અને આ જીવનો ખરો દુશ્મન એક કામ જ છે. કૃષ્ણ ભગવાન કહે છે, ‘જહિ શત્રું’ કામને ખતમ કરો.

ગાંધીજીને એક જણે પૂછ્યું, તમે જાહેરક્ષેત્રમાં આટલી સિદ્ધિ મેળવી શક્યા એનું કારણ શું? ગાંધીજીએ કહ્યું, સંયમનો પ્રતાપ બ્રહ્મચર્યનો પ્રતાપ. એક જણનો સંયમ આખા દેશને લાભ આપી શકે તો ઘણાંનો સંયમ અહોહો ! આનંદમંગળ થઈ જાય. ગાંધીજીએ આત્મકથામાં લખ્યું છે, રામનામ અને રામકૃપા વિના હું આ સંયમનું જીવન પાળી શક્યો ન હોત. ગાંધીજી દેશપ્રેમી પછી પહેલાં રામપ્રેમી. જેઓ મહાન થયા છે તેઓ પરમેશ્વરના નામમાં જ મહાન થયા છે અહંથી નહીં. મોટા બનીને પ્રભુના રાજ્યમાં પ્રવેશ મળતો નથી બાળક જેવા સરળ નિરહંકારને જ પ્રભુના રાજ્યમાં પ્રવેશ મળે છે. જેનામાં અહં છે કપટ છે વિકાર છે તેને પ્રભુના રાજ્યમાં પ્રવેશ કદાપિ નથી.

જેનું કોઈ જ ઠેકાણું નથી હોતું તે એમ કહે છે ‘અહં બ્રહ્માસ્મિ.’ હનુમાનજી આટલાં મહાન હતા તો પણ શું કહે છે? દાસોઽહં. તમે પ્રભુ હું દાસ. સાક્ષાત્ રામસ્વરૂપ રામમય હતા, પૂંછડી મોઢું નહીં જોવાનું એમનો પ્રેમ આચરણ જોવાનું. જેને તમે મહાન કહો છો તે પોતાને પ્રભુના બાળક જેવા કહેતા હોય છે અને આ પશુની જેમ વર્તતો હોય તો પણ કહેશે - સોઽહં, અહં બ્રહ્માસ્મિ - આહાર નિદ્રા મૈથુન ભયમાં વર્તતો હોય અને હું બ્રહ્મ છું, દંભ.

૨૩-૯-૮૬, મંગળવાર

ઋષિરાજ, માનો દરબાર,

સવારે ૯-૦૦

સદ્ગુરુદેવકી જય

પરમાત્માની કૃપાથી અસીમકૃપાથી મનુષ્યજન્મ મહાપુરુષસંશ્રય મુમુક્ષત્વ એમ ત્રિવિધ ઉચ્ચ કોટિના સાધન સુલભ બને છે, એવું આદ્ય જગદ્ગુરુ શંકરાચાર્ય કહે છે. મનુષ્ય શરીરમાં જે વિવેક શક્તિ છે જે વિચારની શક્તિ છે તે વધુ ઉચ્ચ કોટિની છે તે વધુ સૂક્ષ્મ વધુ ગંભીર વધુ ગહન વધુ સરળ એવી એની કેળવણી થઈ શકે. તિર્યગ્ચોનિમાં કે પશુપંખીની યોનિમાં શરીર મુખ્ય લાગે. દેવચોનિમાં પણ એવું જ, માયાના ઈન્દ્રિયોના સુખોપભોગો જ મુખ્ય લાગે. મનુષ્યશરીરમાં દેખાય છે ખરું પણ એવા મહાન આત્માઓ પણ દેખાય છે કે શરીર અને ઈન્દ્રિયોને ભૂલીને અહોનિશ પરમાત્મામાં જ રમતા હોય છે. એ જોઈને પણ મનુષ્ય માયિક સુખોપભોગોથી પર થઈ અહોનિશ ઈશ્વરમાં રમતો થઈ જાય. મનુષ્યદેહ તેમાં માનવઆત્મા છે તે પરમાત્માનું સર્વોચ્ચ મંદિર છે. તમે મંદિરમાં અને તીર્થોમાં તો પરમાત્માનું દર્શન કરતા જ હશો પણ માનવમાં વધુ ઉચ્ચ કોટિનું દર્શન કરો છો.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

मानवआत्माમાં જે પરમાત્માનું દર્શન કરે છે તે ઉચ્ચ કોટિનું દર્શન છે. જેટલો ભાવ શુદ્ધ, જેટલી દષ્ટિ શુદ્ધ એટલું જ પરમાત્માનું દર્શન શુદ્ધ. મનુષ્ય શરીરમાં પણ પરમાત્માના સર્વત્યાગી શુદ્ધાત્મા સંતોમાં પરમાત્મા પ્રગટ. માયાના પદાર્થોમાં હું અને મારું બિલકુલ નથી, દુન્યવી પદાર્થોમાં સત્યતાની ભ્રાંતિમાત્ર છે. અજ્ઞાનજીવ તેને સાચા સુખરૂપ માની તેની પાછળ ભટકે છે. જેને સદ્ગુરુ પરમાત્માની કૃપાથી દિવ્યચક્ષુ પ્રાપ્ત થાય છે તેને જગત શરીર કે વિષયો દેખાતાં જ નથી પરમાત્મા જ દેખાય છે. તમને ભાવતું અચાનક મળી આવે અને તમે કહો છો અમને આનંદ થાય છે, આનંદ ક્યાં થાય છે ? બહારનો પદાર્થ તો નિમિત્ત થયો. જ્યારે બાહ્યપદાર્થનિરપેક્ષ આનંદ પ્રગટ થાય તો ઋષિ, સંત. ઋષિ આત્મસ્વરૂપે હોઈ તેને તો અખંડ આનંદ જ છે. જેનામાં દેહાભિમાન, વિષયવાસના છે, શરીરને જગતને દેહના સંબંધોને ઘર દેહસુખ પૈસા માનપાન આને જે સાચા અને સુખરૂપ માને છે એને અશાંતિ અને વિક્ષેપ વહોરવા જ પડે. જે આને ભાસમાત્ર જાણે, અંતરમાં પાકું છે કે અનિત્ય અસાર છે સારસ્વરૂપ તો સચ્ચિદાનંદ આત્મા જ છે એક જ અદ્વિતીય આત્મા અનેક રૂપો ધારણ કરી અખિલ સચરાચરમાં ખેલી રહ્યો છે તેને લીલા કહે છે, કેટલા નામ રૂપ રંગ ક્રિયા ભાવો એ અનંત સચ્ચિદાનંદ સાગરમાં કેટલાંય મોજાં ઉછળે છે અને સમાય છે ઋષિ વિકાર પામતા નથી સચ્ચિદાનંદ સાગર અખંડ સમરસ પરિપૂર્ણ છે ક્યાંય ન્યૂનતા નથી ઋષિ અખંડ સમરસ છે આ વિવિધતા વિચિત્રતામાં નહીં ઋષિ જાણે છે કે આ પોતાના સ્વરૂપની લીલામાત્ર જ છે.

દષ્ટાંત છે, સીતારામ પર્ણકુટિરમાં ઘાસની પથારી પર સૂતા છે. લક્ષ્મણ પહેરો ભરતો હોય છે. ગુહ રાજા રડે છે. લક્ષ્મણ કહે કેમ રડો છો ? ગુહ કહે છે, સ્વયં ચક્રવર્તી રાજા, જેને બધા જ સુખોપભોગ અધીન છે, દાસદાસી, પ્રજા શું નથી આમની પાસે ? છતાં આજે એમને આવી ઘાસની પથારી પર સૂવું પડે છે. લક્ષ્મણજી કહે, તમે તો સમજુ છો, જો કોઈ અમીર કે રાજા ઊંઘી જાય અને સ્વપ્નમાં ભિખારી થઈ જાય અને જાગીને પૂછો કે ખરે જ ભિખારી થયો છે ? જો કોઈ ગરીબ ઊંઘી જાય અને સ્વપ્નમાં તવંગર થઈ જાય, જાગે અને પૂછો તો ખરે જ તે તવંગર થઈ જાય છે ? સ્વપ્નનાં સુખદુઃખ જેવા છે જાગ્રતના પણ તેવા જ છે જીવ ભ્રાંતિથી તેને સાચા માને છે. સ્વપ્ન પણ આત્મચૈતન્યનો પ્રક્ષેપ છે જાગ્રત પણ તે જ આત્મચૈતન્યનો પ્રક્ષેપ છે સ્વપ્ન અને જાગ્રત તેના જ છે એ ખરું પણ સ્વપ્ન અને જાગ્રતમાં તે નથી કેમ કે સ્વપ્નજાગ્રતના આવિર્ભાવ તિરોભાવ છે આત્મા અખંડ છે.

લોખંડનો ગોળો અગ્નિમાં નાખતાં લાલયોળ થાય કોઈ કહે ગોળો અગ્નિસ્વરૂપ છે અગ્નિ નિરાકાર છે અન્યોન્ય અધ્યાસ. તેમ જ જે દેહ જડ છે તેમાં ચૈતન્યનું પ્રતિબિંબ

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

પડવાથી ચૈતન્યવંતો ભાસે છે તે ચૈતન્યસ્વરૂપ નથી. જેમ લોહું અગ્નિમાં પડવાથી અગ્નિસ્વરૂપ ભાસે છે અગ્નિ નથી અગ્નિ નિરાકાર છે ગોળાનાં સંબંધથી ગોળાકાર ભાસે છે તેમ આ ચૈતન્ય દેહાકાર નથી ભાસે છે ચૈતન્ય દેહાકાર કદાપિ નથી સર્વાકાર કહો કાં તો અજન્મા.

માના ગર્ભમાં રજવીર્યનો સંબંધ થયો ચૈતન્યનું પ્રતિબિંબ પડે ત્યાં દેહનો જન્મ શરૂ થયો. દેહ નહોતો બંધાયો ત્યારે ચૈતન્ય તો હતું. પ્રતિબિંબ-મૂળભૂત મૂળબિંબમાં કેવું આયોજન ! કેવી વ્યવસ્થા !

અલ્પબુદ્ધિનો બધો જ અહંકાર ક્ષુદ્ર છે, આ બધું અલ્પબુદ્ધિનું જ કાર્ય હશે ને ? હું કરું હું કરું એ જ અજ્ઞાનતા, શકટનો ભાર જેમ શ્વાન તાણે.

ઋષિ આત્મા જ છે શરીર નહીં, અજ્ઞાની આત્મા જ છે પણ દેહાભિમાનને લીધે પોતાને શરીરરૂપે માને છે. જ્યાં સુધી દેહાભિમાન છે ત્યાં સુધી બંધનની શક્યતા છે સંસાર કલ્પના પણ દેહાભિમાનથી જ છે. પરમાત્માનો આવિર્ભાવ તિરોભાવ નથી માયાનો આવિર્ભાવ તિરોભાવ છે અંતરમાં માયાનો આવિર્ભાવ થાય એટલે પરમાત્મા ઢંકાય છે અને અંતરમાં માયાનો તિરોભાવ થાય એટલે પરમાત્મા પ્રગટ થાય છે વાસ્તવમાં પરમાત્મા ઢંકાતાયે નથી અને પ્રગટતાયે નથી અજ્ઞાનીનું એવું માનવું છે.

હિંદુદર્શનમાં આત્મદર્શન બ્રહ્મદર્શન કરવા માટે અરંધતીન્યાયનું દષ્ટાંત આપવામાં આવે છે. ગુરુ ધ્રુવ સપ્તર્ષિ ઉપરથી બીજો વસિષ્ઠ સુધી દેખાડે વસિષ્ઠ જોડે નાનું ટપકું અરંધતી તો પોતે જ જોવાનો છે. ગુરુને તો સાક્ષાત્કાર છે જ તારે કરવાનો છે. ગુરુએ તો અરંધતી ક્યારનોય જોઈ લીધો છે હવે તારે જોવાનો છે. તું જોઈ લે ઉપરથી બીજે નંબરે જ છે.

ગુરુ દ્રોણાચાર્યે અર્જુનને પૂછ્યું, તને શું દેખાય છે ? અર્જુને કહ્યું, ઝાડનાં પાંદડાં અને પંખી દેખાય છે. હજુ જો. એકલું પંખી દેખાય છે. હજુ વધુ જો. એકલી પંખીની આંખ જ દેખાય છે. છોડો બાણ. લક્ષ્ય વીંધાઈ ગયું.

આ લક્ષ્યવેધ છે. જેનું લક્ષ્ય પાંડવભાઈઓમાં ગુરુભાઈઓમાં પાંદડામાં અને પક્ષીમાં વહેંચાઈ ગયું હોય તે લક્ષ્ય વીંધી શકે નહીં. જેને પંખીની આંખ જ દેખાય તે જ લક્ષ્ય વીંધી શકે. પહેલા બાણે જ આંખ વીંધાઈ જવી જોઈએ એ રામબાણ કહેવાય. લક્ષ્ય વીંધવા માટે તો એક જ રામબાણ બસ છે. આત્મસાક્ષાત્કાર માટે એક જ ગુરુવાક્યે વિશ્વાસ બસ છે. ન પળાય તો ઘેર જ રહેતા હોય તો. સ્વામીજી તો કહેશે, અમે આપતાય નથી અને લેતાય નથી તમે જે છો તે જ દર્શાવીએ છીએ.

पूर्णमदः पूर्णमिदं ... તમારું સ્વરૂપ જે સર્વત્ર પરિપૂર્ણ છે. તમે તમને શરીર અંતઃકરણ જીવ માનો છો કશો વાંધો નહીં, સદુપયોગ કરો. એ બધું તમે નથી તમારા સ્વરૂપ પર

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

આવતા જતા ભાવો છે. તમે પરબ્રહ્મસ્વરૂપ છો જે નિત્ય પૂર્ણ અનાદિ અનંત એક જ અદ્વિતીય છે. તમારા સ્વરૂપમાં કોટિ કોટિ બ્રહ્માંડોના ક્ષણમાત્રમાં ઉત્પત્તિ સ્થિતિ લય થઈ રહ્યાં છે, સર્વ અવસ્થામાં તમારું સ્વરૂપ એક જ નિર્વિકાર રહે છે સર્વ અવસ્થામાં તમારું સ્વરૂપ તો સ્થિર જ રહે છે ઉત્પત્તિથી પરમાત્મામાં કંઈ વધતું નથી, લયથી પરમાત્મામાં કંઈ ઘટતું નથી. રૂપો એ એવી વસ્તુ છે કે થાય તો આત્મામાં કંઈ વધતું નથી અને જાય તો આત્મામાં કંઈ ઘટતું નથી. દિવ્ય આત્મજ્ઞાન સ્ફુરે, સદ્ગુરુ પરમાત્માની કૃપા થાય તો પછી રૂપો રહે કે જાય, ક્યાંય હરખ શોક નથી. મન વાયુ જેવું ચંચળ છે તેને વશમાં રાખવું દુષ્કર છે. કૃષ્ણ ભગવાન કહે, ખરૂં છે. અભ્યાસ અને વૈરાગ્યના સાધનથી તે વશમાં કરી શકાય. સદ્ગુરુ કહે છે, અભ્યાસ અને વૈરાગ્યથી મનમાં એક વિશેષ શક્તિ જન્મે પ્રતિક્ષિપ્ત ક્રિયાની જેમ અંગારા પર પગ આવતાં જ એની મેળે પગ ઉંચકાઈ જાય પગના જ્ઞાનતંતુ કીંગના આદેશ માટે રાહ જોતા નથી ત્યાં સૈનિકો જ પતાવી દે છે. અભ્યાસ આત્મચિંતન સત્સંગ સ્મરણ પરમાત્માનો જ ભાવ પ્રભુના લાડીલા ખરેખર જેને પ્રભુનો અંતરમાં ભાવ છે તેમની સાથે રહેવું, પછી જો જો એને બીજે રાખવા કરશો તો પણ ગમશે નહીં. આવા રળિયામણા ઝાડ નીચે બેસી મસ્તી માણી હોય પછી ગામ વચ્ચે બેસી સત્સંગ કરવામાં કેવો આનંદ આવે ?

ઋષિઓએ સર્વ પદાર્થો માટે એવા શબ્દો વાપર્યા છે કે દૈવીભાવ ઉત્પન્ન થાય. ગાયમાતા. નદીમાતા. ઘર નહીં આશ્રમ એટલે આશ્રયસ્થાન-બે દિવસ માટે તેડું આવે એટલે જઈશું આશ્રમ સાથે લાવ્યા નહોતા કે સાથે લઈ નહીં જઈએ જઈશું એટલે પાંચે મૂર્તિ સાથે નહીં લઈ જઈ શકીએ.

માયાની ગુલામી કરવા કરતાં સર્વેશ્વરનું દાસત્વ શ્રેષ્ઠ છે. સર્વિસ એટલે સેવા. નોકરી એટલે સ્લેવરી (ગુલામી) કહેવાય, સર્વિસ ન કહેવાય. શબ્દ ભલે ગમે તેટલો સારો હોય પણ ગુણ તો તેના જ મળે. સારા શબ્દોથી સારો ભાવ મળતો નથી. અંદર જેવો ભાવ હોય તેવો ભાવ પોતાને મળે છે. તમે કોઈની દુકાનમાં કે ઑફિસમાં જે કરો છો તે સ્લેવરી(ગુલામી) કહેવાય કારણ કે પરચુરણની અપેક્ષા રાખો છો સેવા તો ગીતામાં છે તે કહેવાય ફળની અપેક્ષા સિવાય પ્રભુપ્રીત્યર્થે પ્રભુને પામવાના ઉદ્દેશથી પોતાના અંગત સ્વાર્થ ભોગ ન હોય એવું નિષ્કામ કર્મ તેને સેવા કહેવાય. આજે તો એમને એમ (કંઈ કર્યા સિવાય) સાઈન કરીને પણ ફળ લેવાવાળા પડ્યા છે અને એને શાણપણમાં ખપાવે છે એ ગુરુપણું હરિ ગુરુ સંતના દરબારમાં ન કરે તો સારું.

અભ્યાસ અને વૈરાગ્ય-વૈરાગ્યની વ્યાખ્યા શુષ્ક ન થવી જોઈએ. ઈશ્વરને પામવાની વ્યાકુળતા એને પણ વૈરાગ્ય કહેવાય. સિદ્ધાર્થની વ્યાકુળતા પરાકાષ્ઠાએ પહોંચી તો તેને

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

યશોધરા અને રાહુલ પણ આકર્ષણ કરી રોકી શક્યાં નહીં. ખરો વૈરાગ્ય તીવ્ર વૈરાગ્ય એ છે કે ભગવાન તરફ જતાં લોહીનો સંબંધ પણ રોકી શકતો નથી. સિદ્ધાર્થને યશોધરા અને રાહુલ સાંભર્યાં નહીં હોય. જેને સાંભરતાં હોય તો તેને તીવ્ર વૈરાગ્ય કહેવાય નહીં. મહાવીરને ભાઈએ કહ્યું, જરા થોભી જાઓ. શરીરથી થોભ્યા અંતરથી નહીં. ભર્તૃહરિ ગોપીચંદ-તીવ્ર વૈરાગ્ય.

જ્યાં સુધી મોહ છે ત્યાં સુધી છે જ. ઈશ્વરકૃપા થતાં કંઈ જ રહેતું નથી. જ્યારે અંતરમાં ચૈતન્ય જાગ્રતિ થઈ જાય ત્યારે દુનિયાની કોઈપણ તાકાત જીવને પ્રભુના દરબારમાં જતાં રોકી શકતી નથી.

જગતની બીજી વિદ્યાઓને શીખવી શીખાતી હશે પણ બ્રહ્મવિદ્યા તો પોતાના પ્રેમ સિવાય પ્રાપ્ત થતી નથી બ્રહ્મવિદ્યામાં ભૌતિક શક્તિઓ ગૌણ છે પ્રેમ મુખ્ય છે. જો કોઈને અંતરથી જ સંસાર પ્રત્યે તીવ્ર વૈરાગ્ય થાય તો તે જ બ્રહ્મવિદ્યાનો અધિકારી છે. મસ્તી ઉપડીને બંધ થઈ જાય છે, બંધ ન થવી જોઈએ અખંડ રહેવી જોઈએ.

ચક્રવર્તી રાજાના કુંવર સિદ્ધાર્થની કુંડળી જોવડાવી, જ્યોતિષે કહ્યું, આ મહારાજ થશે. એક રીતે ચક્રવર્તી રાજા, ભૌતિક જગતનો મહારાજ થાય અથવા તો બીજી રીતે સંપૂર્ણ વિતરાગી આત્મારામ મહાત્મા પુરુષ, આધ્યાત્મિક જગતના મહારાજ થઈ શકે. રાજાએ કુંવરને સર્વ ભૌતિક વૈભવ વિલાસમાં એકદંડિયા મહેલમાં એકાંતે રાખ્યા. સિદ્ધાર્થ એક વખત અનાયાસ રથમાં સારથી જોડે રાજાની જાણ બહાર નગરમાં નીકળી ગયા. કદી ન જોયેલા ન વિચારેલા ચાર દર્શન કર્યા. કુષ્ટરોગી, લોહી પરુથી ગંધાતો રક્તપિત્તીયો માણસ લોકો નાક દાબી દૂરથી જ ચાલે, બીજો લાકડીને ટેકે વાંકો વળી ગયેલો ઘરડો માણસ જેના સર્વ અવયવો નબળા પડી ગયા હોય, સઘળી ઈન્દ્રિયો શિથિલ થઈ ગઈ હોય એવો અશક્ત, ત્રીજું નનામી મૃત્યુ, ચોથા પ્રસન્નચિત્ત યતિ એટલે વિરક્ત આત્મારામ મહાન પુરુષ. એમના હૃદયમાં જીવનનાં રહસ્યોનો પ્રકાશ થયો-બધું જ નશ્વર આત્મા જ સત્ય. આત્મબોધ જ શ્રેય. અંતરમાં સંસારના નશ્વર વિષયો પ્રત્યે તીવ્ર વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન થયો આત્મસાક્ષાત્કારના ઉદ્દેશથી ઈન્દ્રિયોના સઘળા વિષયભોગો સઘળા ભૌતિક વિલાસો રાજપાટ શરીરના સઘળા સગા સંબંધ સર્વ ત્યજી એકાંત સાધન ભજન તપશ્ચર્યા કરી જીવનનું સર્વોચ્ચ શ્રેય આત્મસાક્ષાત્કાર ભગવાનલાભ કર્યો તેથી જ આધ્યાત્મિક જગતના ઈતિહાસમાં ભગવાન બુદ્ધ તરીકે પ્રગટ થયા.

અમારે માટે તો અખિલ સચરાચર ખૂલ્લું ઉપનિષદ્ જ છે. જેને બોધ લેવો હોય તેને માટે બધે જ છે જેને ન લેવો હોય તેને નથી બે પૂંઠા વચ્ચેય નથી.

ઘણાંને છેલ્લે શ્વાસે પીપરમેન્ટ આઈસ્ક્રીમ સામે આવે રામનામ તો કોઈક જ લે છે

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

આખી જીંદગી લીધું હોય અભ્યાસ હોય તો અંતકાળે આવે આખી જીંદગી જેમાં પ્રીતિ જોડી હોય તે જ અંતે સામે આવે.

ઋષિઓએ આખી જીંદગી પરમાત્મામાં જ દષ્ટિ જોડી છે આથી અંતકાળે ઋષિ પરમાત્મામાં જ સમાય છે. પ્રીતિ વિષયમાં જોડવી અને મને ભગવાન બતાવો તેમ કહેવું આ ઈશ્વરને નહીં પણ પોતાની જાતને જ છેતરે છે તમારી પ્રીતિ જો રામમાં જોડેલી હશે તો તમારા મનઃચક્ષુ સમક્ષ રામ જ આવશે.

તમારે બદલાવું હોય તો બદલાજો પણ કોઈને બનાવશો નહીં. જૂઠું બોલશો નહીં સત્યમાં હો તો, નહીં તો સત્ય તો સત્ય જ રહેવાનું.

ઈર્ષા, રાગદ્વેષ, વેરઝેર, કષાયો, આસક્તિથી પોતાનું અંતઃકરણ જ ગંદું થાય છે. શું આપણા અંતઃકરણને મ્યુનિસિપાલિટીનું ટેન્કર બનાવશું ? એ વિષ્ટાનું તો ખાતર થાય છે, આનું તો ખાતર પણ ન થાય.

આપણું હૃદય પરમેશ્વરના પ્રેમથી પરિપૂર્ણ કરવાનું છે. ઋષિઓનો આદેશ છે. ઋષિઓ મા છે. મા કદી બાળક ગંદું થાય એવું ઈચ્છતી નથી. ઋષિઓ એવું ઈચ્છતા નથી કે અમારા બાળકો ગંદકીમાં આળોટે. અહંકાર રાગદ્વેષ કપટ વાસના આસક્તિ કષાયો આ બધી ગંદકી છે. ઋષિઓ અને અમે આ બધી અંતરની ગંદકી હટાવનારા હરિજનો છીએ.

સંસારમાં અહંકારથી વર્તવાથી મોટા થવાતું નથી સેવા લેવાથી થવાતું નથી જે મોટા થયાં તે માત્ર સેવા કરીને જ થયાં છે. માત્ર અન્ન વસ્ત્ર રહેઠાણ વિદ્યાદાન તે ખરું દાન નથી, ઋષિઓનું દાન એ સેવા છે આત્મજ્ઞાનસેવા ઊંચામાં ઊંચી સેવા છે પહેલાં હૃદયમંદિરને સાફ કરી પછી તેમાં પરમાત્માની પ્રાણપ્રતિષ્ઠા કરી દે છે પાછું આના બદલામાં કંઈ ન જોઈએ. તમે અમને શું આપશો ? સમુદ્રમાં નદી સમાઈને સમુદ્રને કંઈ આપતી નથી પણ સમુદ્રનો ભાવ પ્રાપ્ત કરે છે ઋષિઓના ભાવમાં સમાઈને તમે ઋષિઓને કંઈ આપી દેતા નથી તમે ઋષિઓનો પરમાત્માનો ભાવ પ્રાપ્ત કરો છો. પરમાત્મા મહાનથીયે મહાન અને અહં જ ક્ષુદ્રથીયે ક્ષુદ્ર. ભગવાન ગીતામાં કહે છે, ચતુર્વર્ણ મયા સૃષ્ટં ગુણકર્મવિભાગશઃ । ગીતા સમજવા માટે ગીતામાતાની કૃપા જોઈએ. જન્મથી કોઈ બ્રાહ્મણ ક્ષત્રિય વૈશ્ય ક્ષુદ્ર નથી. ગુણકર્મ પ્રમાણે સ્વભાવ આચરણ અને લક્ષણો પ્રમાણે તેને તે તે કોઠામાં ગણી લેવો.

શમ દમ તપ પવિત્રતા ક્ષમા સરળતા જ્ઞાન વિજ્ઞાન આસ્તિકતા-બ્રાહ્મણ. શૌર્ય તેજ ધૈર્ય ચતુરતા યુદ્ધથી ન ભાગવું દાન અને ઈશ્વરભાવ-ક્ષત્રિય. ખેતી પશુપાલન અને વેપાર - વૈશ્ય. ઉપલા ત્રણ વર્ણની સેવા - ક્ષુદ્ર.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

शबरी क्षुद्र હતી કે બ્રાહ્મણ હતી તે રામ નક્કી કરી શક્યા જગત નક્કી કરી શક્યું નથી. રોહિદાસ ચમાર નહોતાં બ્રાહ્મણોનાં બ્રાહ્મણ હતા ઋષિઓનાયે ઋષિ હતા. એવું ન હોય તો મીરાં સદેહે પરમાત્મામાં સમાય શી રીતે ! ગુરુશક્તિ ચમાર નહોતી ગુરુશક્તિ બ્રહ્મસ્વરૂપા હતી. શબરી હું ક્ષુદ્ર છું હું ક્ષુદ્ર છું એવું ભજન નહોતી કરતી રામ રામ કરતી હતી. ભાવગ્રાહી જનાર્દન ભગવાન ભાવના ભૂખ્યા છે, ભણતરનાં નહીં.

કળિયુગમાં નારદીય ભક્તિ યુગધર્મ. નારદીય ભક્તિસૂત્ર તેમાં પરમેશ્વરનો પ્રેમ નિરૂપણ છે.

જેનું મન અહોનિશ બ્રહ્મમાં રમણ કરે છે તે બ્રાહ્મણ જેનું મન અહોનિશ વિષયોમાં રમણ કરે છે તે ક્ષુદ્ર.

બધાં નાત જાત વર્ણાશ્રમની વાત કરે છે તો અમે પૂછીએ, સૂર્ય ધરતી અગ્નિ જળ વાયુનો કયો વર્ણ ? અને કયો આશ્રમ ? અને એના વગર કઈ નાત જાત આશ્રમ વર્ણવાળાને ચાલ્યું ?

જે કુદરતી શક્તિના નાત જાત વર્ણ તમે નક્કી કરી શકતા નથી તો અંદર જે આત્મા છે તે કુદરતી શક્તિ નથી તો શું છે ? તમે પ્રજોત્પત્તિથી દેહ ઉત્પન્ન કરી શકતા હશો આત્મા નહીં આત્મા તો અજન્મા છે જન્મતો પણ નથી અને મરતો પણ નથી. અમારી ફલાણી જ્ઞાતિ છે, ત્યારે તો તમે ખોળિયું હશો ? જો તમે આત્મા હો તો તમને સ્વપ્નમાં કે કલ્પનામાંય એવું થાય કે જે સર્વને અખિલ સચરાચરને પોતાનામાં સમાવીને ભરીને રહેલો છે તે ખાબોચિયા જેવડા દેહસુખ ઘર પૈસા માનપાનને આત્મા ક્યાંથી ગણે ? આત્મા તો વિશ્વંભર છે. વિશ્વંભર તો આખા વિશ્વને ભરીને રહેલો છે, પણ દૃષ્ટિ જોઈએ. જેમ સિંહને વનરાજ કહીએ છીએ તેમ ઋષિઓ આત્માને સ્વરાટ (વિશ્વંભર-વિરાટ) કહે છે.

સ્વરાજ્ય મારો જન્મસિધ્ધ હક્ક છે દેશપ્રેમની ભૂમિકા. આત્મસાક્ષાત્કાર મારો જન્મસિધ્ધ હક્ક છે ઈશ્વરપ્રેમની ભૂમિકા. લોકમાન્ય રાજનીતિજ્ઞ હતા ઋષિઓ આત્મનીતિજ્ઞ હતા. ઋષિઓની નીતિ વાડા બનાવતી નથી સર્વવ્યાપક જ જણાવે છે. જ્યારે સ્વયંપ્રકાશ આત્માનો બુદ્ધિમાં પ્રકાશ થાય ત્યારે તેને જ્ઞાન કહે છે અને તેની અનુભૂતિ થાય તેને ઋષિઓ વિજ્ઞાન કહે છે. જે સર્વને જાણનાર જણાવનાર છે તેને અલ્પબુદ્ધિ શું જણાવશે ? કઈ નીતિ ઓળખાવશે ?

શાસ્ત્રો આત્માનું પ્રદાન છે આત્મા શાસ્ત્રોનું નહીં. આત્મા અધિષ્ઠાન છે શાસ્ત્રો નહીં. શાસ્ત્રો આત્મામાંથી સ્ફુરે છે, આત્મા શાસ્ત્રોમાંથી નહીં. મોજું સમુદ્રના જળમાંથી સ્ફુરેલું છે સમુદ્ર મોજાંમાંથી નહીં. આ જગતના સઘળા પુસ્તકોનો નાશ કરી દો દિવ્ય આત્મજ્ઞાન કદી નાશ પામતું નથી.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

આત્મા ઉપર સૂર્ય ઉપર લખેલાં કરોડો શાસ્ત્રો ચાહે લખો ચાહે નાશ કરી દો શું આવ્યું અને શું ગયું ? આધાર અધિષ્ઠાન આત્મા છે શાસ્ત્રો તો પ્રમાણ કરે છે ? પ્રમાણભૂત છે. પ્રમાણ વગર મનાય નહીં ને ? જે સ્વયં સર્વને પ્રકાશિત કરે છે પ્રમાણિત કરે છે તેને વળી કોણ પ્રમાણિત કરે ? આત્મા બધાને સત્તા ચૈતન્ય આનંદ આપે છે. આ પરમાત્માનું દિવ્યજ્ઞાન, દિવ્યપ્રેમ. આ છે આપણો દિવ્ય વારસો. દૈવી સંપત્તિ. આપણી મૂડી. પાછી ક્યાંય લેવા જવાની નથી આપણી પાસે જ હૃદયમાં બધે જ અખિલ સચરાચરમાં છે. જ્યાં સુધી મનુષ્ય સંતના સત્સંગમાં હોય ત્યાં સુધી તો તેને એમ જ થાય છે હું આત્મા છું. લોહચુંબકના ક્ષેત્રમાં હોય ત્યાં સુધી સોય હાલેચાલે લોહચુંબક ખસેડી લો એટલે પછી હતું તેવું ને તેવું. સદ્ગુરુ કહેતા ભવરોગ તો લાગેલો જ છે. વૈદ્યની સારવારમાં રહેવું જોઈએ વૈદ્ય ખસ્યા કે સ્વાસ્થ્ય પણ ખસ્યું સ્નાન તો રોજ કરવા જોઈએ છે શરીરના અવયવોના પોષણ માટે અન્ન લજ્જા ઢાંકવા વસ્ત્રો ઘર મકાન દરદ માટે ડોક્ટર દવાદારૂ વહેવાર ચલાવવા પૈસા જોઈએ પણ એમ નથી થતું કે માંદાલો માંજવા માટે સત્સંગ જોઈએ. સદ્ગુરુ કહેતા પિત્તળનો લોટો રોજ માંજવો જોઈએ લોટો સોનાનો હોય તો પછી વાંધો નહીં. પૂર્ણજ્ઞાની પુરુષો સોનાના લોટા જેવા છે. બીજાં બધા પિત્તળના લોટા જેવાં રોજ માંજવા જેવાં. હમણાં પ્રભુ પ્રભુ કહેતો હોય અને પાછો શૈતાન કહેતો ફરે. માયા ઠગારી છે અજ્ઞાની કહેવાનો નહીં કારણ કે તેને મીઠી લાગે છે.

બાજીગરની બાજી એવી જંબુરો સૌ જાણે જોને. બાજીગર આખી દુનિયાને મુગ્ધ કરી દે, પણ તેની સાથે બચકાં પોટલાં લઈને ફરતા જંબુરાને મુગ્ધ ન કરી શકે. બાજીગર કહે, જંબુરા, આ ગયા તો જંબુરો કહેશે આ ગયા. ચલા ગયા તો કહેશે ચલા ગયા. પણ જંબુરો જાણે આમાં કાંઈ આવતુંયે નથી અને જતુંય નથી. મહાવીર સ્વામીના શિષ્ય સિમંધર સ્વામી અને એમના શિષ્ય જંબુરસ્વામી, આવા જંબુરાને બાજીગરની બધી માયાની ખબર હોય કે કાંઈ આવતું નથી કાંઈ જતું નથી.

સદ્ગુરુ કહેતા, બાજીગર અને તેની નજરબંધીનો ખેલ. બાજીગર જ સાચો તેની નજરબંધીનો ખેલ ખોટો. બાજીગરે તમને ભૂરકી નાખી છે ને એટલે તમને ખેલ સાચો દેખાય છે અમને બાજીગર જ દેખાય છે. આવ્યા છો તો ઋષિદષ્ટિ લઈને જાઓ. સંસાર માયાનો ખેલ સાચો માનશો તો હસવુંયે પડશે અને રડવુંયે પડશે.

ઋષિઓ બાજીગરનું પોટલું લઈને ફરે છે તે પયગંબરો જંબુરા જેવા છે. આ (માયા) તો અઘટનઘટનપટ્ટીયસી-માયા-નાસ્તિ-અઘટિત(નથી) તેને ઘટિત(શૂન્ય ભાસમાત્ર) બતાવનાર. તેમાં ના કહેવાય નહીં પરંતુ તે (માયા) પયગંબરોને મોહમાં નાખી શક્તી નથી.

સદ્ગુરુ કહેતા, તેની હા થી જ બધું થાય છે અને તેની ના થી જ બધું જાય છે.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

તું ઉત્પાત કરતો હોઈશ પણ ઉત્પત્તિ તારા હાથમાં નથી તું બાજી બગાડતો હોઈશ પણ લય તારા હાથમાં નથી દષ્ટાંત છે પહેલાં રાજાઓ ચોરફાનસ લઈ નગરચર્યા જોવા નીકળતા એમાં રાજા બધાને જોઈ શકે પણ રાજાને કોઈ જોઈ ન શકે રાજાનું દર્શન કરવું હોય તો રાજાને પ્રાર્થના કરવી પડે કે રાજા સાહેબ ફાનસનું મોઢું આપના તરફ ફેરવી નાખો. ઈશ્વર સૃષ્ટિનો રાજા અંધારપિછોડો ઓઢી રાતે નીકળે પણ કોઈક જ એવી પ્રાર્થના કરે છે કે મોઢું ફેરવી દો. ઈશ્વરનો પ્રકાશ તેણે આખી સૃષ્ટિને દેખાડ્યો છે પણ એણે એવો પિછોડો ઓઢ્યો છે કે કોઈને તે દેખાતો નથી કોઈક જ શરણાગત થઈ પ્રાર્થના કરે છે ત્યારે તેની કૃપાથી દેખાય છે.

પરમાત્માનો પ્રકાશ બહાર તરફ-ત્યારે જગત શરીર શરીરના સંબંધો ઈન્દ્રિયોના વ્યાપારો માયાના વહેવારો વગેરે બધું અનુભવાય. એ કિરણને પાછું ખેંચી લો, ઉદ્ભવ છે ત્યાં જ સમાવી દો. સમાધિ એટલે પ્રકાશનું તેના મૂળ ઉદ્ભવસ્થાનમાં સમાવું, ત્યાં શરીર રૂપો વિચારો કે ભાવોના અનુભવ નથી મૂળ ઉદ્ભવસ્થાનનો જ અનુભવ છે. પ્રકાશ જેના પર પડે એને જ બતાવે જગતમાં પડે તો જગત બતાવે મૂળ સ્વરૂપમાં સમાઈ જાય તો મૂળસ્વરૂપે જ આત્મસાક્ષાત્કાર થાય. સ્વપ્નદશ્ય જુઓ ત્યારે જાગ્રતને જાણતા નથી તેમ જ્યારે તમે જાગ્રતદશ્ય જુઓ છો ત્યારે આત્માને જાણતા નથી. મોજાં જુઓ ત્યારે સમુદ્રનું જળ ન દેખાય જળ જુઓ ત્યારે મોજાં ન દેખાય. સત્ ચિત્ આનંદ તત્ત્વ છે, નામ રૂપ માયા છે. ઋષિઓ નામ રૂપ (સંસાર માયા)માં થઈને પણ સર્વત્ર બ્રહ્મદર્શન કરે છે. અજ્ઞાનીને જ્યાં સંસાર નામરૂપ દેખાય ત્યાં ઋષિને પરમાત્મા દેખાય છે. જે નાશવંતને જુએ છે તે જ સંસારી જે સર્વત્ર શાશ્વતનું દર્શન કરે છે તે ઋષિ. જેનું સ્મરણ કરવામાત્રથી જ રક્ષણ શામાંથી રક્ષણ ? માયા અને તેના સંપૂર્ણ કાર્યથી રક્ષણ.

સ્વલ્પમપ્યસ્ય ધર્મસ્ય ત્રાયતે મહતાં ભયાત્ - આ સનાતન ધર્મનું અલ્પ આચરણ પણ મહાન ભવભય આવાગમનથી રક્ષણ કરે છે. સનાતનધર્મ એટલે દૈવી સંપત્તિ. જેને બીક લાગે છે તે દૈવી સંપત્તિમાં નથી જે અભય છે તેણે જ દૈવીસંપત્તિ સિદ્ધ કરી છે. મનનાત્ ત્રાયતે ઇતિ મંત્રઃ । જે પરમાત્માનું સ્મરણ કરવા માત્રથી જ માયા અને તેના કાર્યથી રક્ષણ કરે છે જો તમે ખરા અંતરથી રામ રામ કહો તો અજ્ઞાન રહી શકે નહીં. રામ સચ્ચિદાનંદ દિનેશા, તહૈં નહીં મોહનિશા લવલેશા.

રાવણના અનુયાયીઓએ રાવણને કહ્યું, તમે સીતાને ભોળવવા રામરૂપ ધારણ કરતા નથી શા માટે ? રાવણે કહ્યું, તુચ્છમ્ બ્રહ્મપદં પરવધૂઃ સંગઃ કુતઃ । એક વાર રામરૂપ હૃદયે ધરીએ તો બ્રહ્મપદ તુચ્છ થઈ જાય, સ્વર્ગની અપ્સરા રંભા તિલોત્તમા પણ ચિતાભસ્મતુલ્ય થઈ જાય તો પછી પરવધૂસંગ તો હોય જ ક્યાંથી !

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

જે રામતત્ત્વને જાણે છે તે કામને ઓળખતો જ નહીં હોય જો કામથી પ્રભાવિત થતો હોય તો હજુ રામતત્ત્વને પીછાણ્યું જ નથી. જે રામમાં ઊભો છે તે કામને કદી જાણતો નથી કામ એટલે નશ્વર પદાર્થને મેળવવાની ઈચ્છા.

જય પ્રભુ

૨૩-૯-૮૬, મંગળવાર

ઋષિરાજ, માનો દરબાર

સાંજે : ૪-૦૦ કલાકે

સદ્ગુરુ દેવ કી જય

પરમાત્માની કૃપાથી પરમાત્માના દિવ્યાત્મા અને ઋષિગણનો દિવ્ય સંદેશ આપણા સરળ ભક્તિમાન બાળસુલભ હૃદય સુધી હૃદયમાં સંક્રાંત થયો છે. હૃદય સરળ હોય બાળક જેવું નિષ્કપટ હોય, પરમાત્મામાં અને તેના દિવ્ય પ્રતિનિધિ જેવા તેના પયગંબરમાં બાળક જેવા સરળ હૃદયની જો શ્રદ્ધા હોય તો પ્રભુનો દિવ્ય સંદેશ સુગમતાથી સહેલાઈથી સુખે હૃદયમાં સંક્રાંત થઈ શકે. હૃદયને સ્પર્શી શકે અને તેના શરણાગત દાસને, ભક્તને પળમાં દિવ્યાત્મામાં ફેરવી નાખે સાધારણ મનુષ્યમાંથી. આ છે ગુરુચાવી. તમારે તમારો દિવ્ય વારસો જો હસ્તગત કરવો હોય તો સરળતા ઉદારતા સમદૃષ્ટિ નિરભિમાનીપણું અને વિશ્વાસ પયગંબરો જે કહે છે તે પ્રભુ જ કહે છે એવો સરળ હૃદયનો વિશ્વાસ. રામ કૃષ્ણ બુધ્ધ મહાવીર ઈશુ નાનક ચૈતન્ય આ તો પ્રસિદ્ધ માનવજાતિના મહાન ગુરુઓ છે અપ્રસિદ્ધ પણ ઘણાં છે. બધાં જ મહાન આત્માઓના ચરિત્ર મહાચરિત્ર અને તેમના દિવ્ય વચનામૃતો અનુભવમાં આવ્યાં હોતા નથી. શંકરાચાર્ય શુકદેવ દત્તાત્રેય અષ્ટાવક રામ કૃષ્ણ ઈશુ બુધ્ધ મહાવીર નાનક ચૈતન્ય તુલસી તમે પાંચ આવા મહાન આત્માઓના દિવ્ય ચરિત્ર અને દિવ્ય વચનામૃતોનું સરળ હૃદયથી, બાળક જેવા સરળ હૃદયથી તમે આનું સરળ શ્રદ્ધા વિશ્વાસથી, તમને સમજાતું ન હોય તો કોઈ સંતના ચરણમાં બેસી પાન કરો તો તમારું મન અંતરાત્મા દિવ્ય શીતળતાનો અનુભવ કરશે કારણ કે સ્વયં પરમાત્મા શાશ્વત શાંતિ સ્વરૂપ છે. તેથી તેમાં સમાઈ તદ્વપ થયેલા મહાન આત્માઓ પણ શાશ્વત શાંતિ સ્વરૂપ જ છે. તેથી તેમના ચરિતામૃત થયેલા વચનામૃતોમાં પણ શાંતિ, શીતળતા સ્ફુરે છે. જે તેમાં સ્નાન કરે તેને પણ શાંતિ શીતળતા જ પ્રાપ્ત થાય છે. ત્રિવિધ તાપથી બળ્યો જળ્યો જીવ એને જો ઠરવું હોય તો પરમેશ્વરની શુદ્ધા ભક્તિ સિવાય ઉદ્ધાર નથી. પરમેશ્વરના શુદ્ધાત્મા સર્વત્યાગી સંતના ચરણકમળ સેવ્યા સિવાય ઉપાય નથી. સંત પરમાત્માના દિવ્ય પ્રતિનિધિ છે. પહેલાંના જમાનામાં બે રાજાઓ વચ્ચે સંદેશો પહોંચાડનાર સંદેશાવાહકો હતા. શત્રુરાજ પણ સંદેશાવાહકને હાનિ ન પહોંચાડે અને રક્ષણ કરીને તેના રાજ્યમાં પહોંચાડી દે છે.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

शत्रुराજાનો દૂત હોય તો પણ તે તો નિર્ભય છે. તેમ તમે ઈશ્વર અને કુદરતના નિયમોથી વિરુદ્ધ ચાલતા હોય તો ઈશ્વરને શત્રુ કર્યા કહેવાય. અમે ઈશ્વરના દૂત નિર્ભય છીએ અમારે તો જેવો હોય તેવો ચોખ્ખો વિવેક આપવો જ પડે.

સદ્ગુરુ વાક્ય સત્શાસ્ત્ર વાક્ય અને સ્વાનુભવ ત્રણ એક થાય એટલે ઈશ્વરની સાઈન (સંમતિ) થઈ કહેવાય. સંદેશમાં લખ્યું હોય કે તમે બહુ ફાટી ગયા છો હવે પાછા વળો તો સારું. આ કોણ કહેશે ? ઈશ્વર જ કહી શકશે.

દેવ એટલે પરમાત્મા દેવ, દૂત એટલે જે દિવ્યશરીરમાં રહી પરમાત્મદેવ પોતાનો દિવ્ય સંદેશ જગતમાં પહોંચાડે છે તે દેવદૂત-સંત. સંતમાં ઉપરવાળો અને નીચેવાળો એક છે. સંત તો સર્વત્ર પ્રત્યક્ષ પરમાત્માનું જ દર્શન કરે છે એની પાસે એવું હૃદય છે. સદ્ગુરુ પરમાત્માની કૃપાથી તૈયાર થયેલું કેળવણી પામેલું સંસ્કૃત. સંસ્કૃત એટલે સુધરેલું એવું નહીં. સંસ્કૃત એટલે સદ્ગુરુ પરમાત્માની કૃપાથી દૈવી સ્વરૂપમાં રૂપાંતર પામેલું. જેમ રડારમાં શત્રુ વિમાનોના ફોટા પડે છે અને પકડાય છે દેખાય છે સંતહૃદયમાં પરમેશ્વરના સંદેશા ઝીલાય છે. સંતહૃદય દિવ્ય રડાર છે. શ્રદ્ધા જોઈએ. સંત તો ડગલે ને પગલે, શ્વાસે શ્વાસે એક જ વાત કરે છે તે તું છે તત્ત્વમસિ, તું આત્મા છે, તું સત્ ચિત્ આનંદ સ્વરૂપ છે. તું શિવ સ્વરૂપ છે તું સાધારણ નથી, જીવ નથી. તારામાં અલ્પશક્તિ, અલ્પજ્ઞાન નથી. અનંતશક્તિ અને અનંતજ્ઞાન તારા આત્મસ્વરૂપમાં પડેલા જ છે. પ્રગટ કર, અરે ! ઓ સૂતેલા સિંહો, ઊભા થાઓ. ઈશ્વરની વાણી તો જીવને પોતાના ઈશ્વર સ્વરૂપમાં જ જાગવાનું કહે છે. બીજું બધું તો તમને આવડે જ છે. જીવને ઈશ તો આપ ઈચ્છાએ થયા, રચી પરપંચ ચૌદ લોક કીધા. સંત કહે છે બહુ થયું હવે પાછા વળો. દૃષ્ટાંત છે, હિરણ્યાક્ષનો વધ કરી પૃથ્વીનો ઉદ્ધાર કર્યો પછી નારાયણ વરાહરૂપે બચ્યાં જોડે મઝામાં હતા. દેવોના તેડવા મોકલવાથી શિવજીએ કહ્યું, નારાયણ સ્વધામ પધારો. નારાયણ વરાહરૂપમાં ગટરમાં પડ્યા પડ્યા બચ્યાં કચ્યાંને ધવડાવતા કહ્યું, હું અહીં મઝામાં છું. શિવજીએ ત્રિશૂળથી વરાહ શરીર ફાડી નાખ્યું. જ્યાં કોઈ દેવ કામ ન કરે ત્યાં શિવજી કામ કરે. શિવજી નીલકંઠ છે ઝેર પીવા કોઈ તૈયાર ન થયું ત્યારે શિવજી પી ગયા. કષાયો અજ્ઞાન કોણ દૂર કરે ? શિવજી. શિવજી જ્ઞાનાગ્નિ સ્વરૂપ છે. આજે કોઈ શિવ તમારું શરીર ચીરનારો મળે તો આ અત્યારે બચ્યાં કચ્યાંને ધવડાવવામાં પડ્યા છો તે બરાબર થઈ જાય. જો કોઈ સંત તમને દિવ્ય આત્મજ્ઞાન આપે તો જ તમે હસતા હસતા સ્વધામ પધારો. નહીંતર કહો છો મઝામાં છું, મારે આવવું નથી સ્વધામ, સ્વધામ એટલે દિવ્ય આત્મસ્વરૂપ.

હું પંચભૂત નથી ઈન્દ્રિયોનો સમૂહ નથી સંકલ્પ વિકલ્પનો સમૂહ નથી સર્વનો સાક્ષી પ્રકાશક સર્વને સત્તા આપનાર સત્ ચિત્ આનંદ આત્મા છું. સદ્ગુરુ સર્વમંગલમય છે

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

સંત સર્વમંગલમય છે. આત્મા અવિનાશી છે આમાં તો દુકાળનો સંભવ જ નથી વૃષ્ટિની ચિંતા તો તમનેય છે અને અમનેય છે પણ વૃષ્ટિ વૃષ્ટિએ ફેર છે. તમે ઈન્દ્રના ઉપાસક છો અમે પરમાત્માના દિવ્ય પ્રતિનિધિ છીએ તમે જળવર્ષાની વાત કરો છો અમે અમૃતવર્ષાની વાત કરીએ છીએ.

પરમાત્માના દિવ્યજ્ઞાન અને દિવ્યપ્રેમ અમૃતવર્ષા જ છે. અત્યારે અમૃતવર્ષા જ થઈ રહી છે.

યાદ રાખજો તમારું હૃદય દુન્યવી પદાર્થોથી કદી તૃપ્ત નહીં થાય, પરમેશ્વરના પ્રેમ સિવાય, જ્ઞાન સિવાય કદાપિ પૂર્ણ નહીં થાય. આ પરમાત્માના દિવ્યજ્ઞાન, દિવ્યપ્રેમનો દરબાર છે શર્ત તો છે તમારે મીસરીનું ગાંગડા સાકરનું શરબત પીવું હોય તો ચીકણા ગોળનું પાણી છોડવું પડે. જ્યાં સુધી પાંચ ઈન્દ્રિયના વિષયો સાચા સુખરૂપ લાગે ત્યાં સુધી રસ્તો બંધ છે. જ્યારે વિષયભોગો તુચ્છ અનિત્ય અસાર દુઃખરૂપ લાગશે ત્યારે જીવ પરમાત્મામાં પાછો ફરશે.

यद्गत्त्वा न निवर्तन्ते तद्दधाम परमं मम ॥ જ્યાં ગયા પછી જીવ પાછો ફરતો નથી તે મારું પરમધામ છે. મુક્તિ કહો, કેવલ્ય કહો, જેમાં પરમતત્ત્વની એકરૂપતા છે તે સ્વરૂપે જઈને આ જીવ નહીં સમાય ત્યાં સુધી આવાગમન આ ભવસાગરમાં ઘડીકમાં બૂડવાનું અને પાછું તરવાનું કેટલીય મૂઝવણ થઈ જાય.

सत् की नाव भेवटिया सद्गुरु, ભવસાગર તર આયો, પાયોજી મૈને રામરતન ધન પાયો.

સત્ની નૌકા જોઈએ ખેવટિયા સુકાની સદ્ગુરુ જે પરમાત્માને સમ્યક્ યથાર્થ જાણીને તેમાં મળીને તે રૂપે જ થયા છે પૂર્ણજ્ઞાની પુરુષ, જે સંસારમાં કિંચિત્ પણ ભળ્યા નથી તે સદ્ગુરુ. જેણે દૂધમાં અને દહીંમાં પગ રાખ્યા હોય તે સદ્ગુરુ કહેવાય નહીં. સત્ એટલે સત્, પછી મિશ્રણ ન ચાલે. સદ્ગુરુ કહેતા, પહેલું, જે કાશી જઈ આવ્યો હોય તેની પાસેથી જ કાશીની વાત સાંભળવી નકશામાંનું કાશી નહીં. જેણે આત્મસાક્ષાત્કાર ભગવાનલાભ કર્યો હોય તેની પાસેથી જ આત્મા ભગવાનની વાત સાંભળવી. બીજું, જેને આ સંપૂર્ણ દશ્યપ્રપંચ અંતરથી સંપૂર્ણ મિથ્યા લાગ્યું હોય અને ત્રીજું, ઉપદેશ સર્વત્યાગી પાસે જ લેવો. નો કોમ્પ્રોમાઈઝ (બાંધછોડ નહીં) કાં તો પ્રકાશમાં કાં તો અંધકારમાં, આત્મસાક્ષાત્કારમાં અવિદ્યા અજ્ઞાનનું કાર્ય લેશમાત્રેય ન હોય, જે સર્વમાં, પોતામાં પરબ્રહ્મ સ્વરૂપ અખંડ નિરખતા હોય એવા સદ્ગુરુ.

મીરાં કહે છે - પાયોજી મૈને રામ રતન..... રોહિદાસ ચમારની સ્તુતિ કરી છે કે પરબ્રહ્મની સ્તુતિ કરી છે ? કોઈક જ જાણે છે. લોકો જ્યાં ચમાર જુએ છે ત્યાં મીરાં સાક્ષાત્ પ્રત્યક્ષ પરબ્રહ્મનું દર્શન કરે છે. જે સદ્ગુરુમાં પ્રત્યક્ષ પરબ્રહ્મનું દર્શન કરે છે તે જ પરબ્રહ્મને

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

પામે છે. જો તમે સદ્ગુરુને માણસરૂપે માનો તો તેટલો જ લાભ થાય જો તમે સદ્ગુરુને સાધુરૂપે માનો તો તેટલો જ લાભ થાય જો તમે સદ્ગુરુને ઈશ્વરરૂપે માનો તો તેટલોજ લાભ થાય.

તમે જેટલે છો તેટલે સદ્ગુરુને માનશો નહીં તમારા યશમા ઉતારી જોવું પડશે. જે તમારા અંતરમાં છે તે હરિ ગુરુ સંતમાં જ નથી, તમારામાંય છે પણ ઢંકાયેલું છે. બાળક જેવું સરળ હૃદય જોઈએ. મામાં સંપૂર્ણ વિશ્વાસ. મા કહેશે આ તારા મામા થાય તો કહેશે મામા. આવો સદ્ગુરુવાક્યે જેને સંપૂર્ણ વિશ્વાસ છે તેને માટે પ્રભુના દરબારના રસ્તા ખૂલ્યાં છે. મલિન અંતઃકરણમાં સદ્ગુરુતત્ત્વને ન પમાય શુદ્ધ અંતઃકરણમાં જ સદ્ગુરુને પમાય.

દેખાય માણસ જેવા પણ શરીર ન જુઓ રૂપ ન જુઓ લિંગ ન જુઓ આત્મા જુઓ, જ્યાં આત્મતત્ત્વ પ્રગટ છે જ્યાં આત્મતત્ત્વનો અનન્ય વિશુદ્ધ પ્રેમ છે જ્ઞાન પ્રગટ છે જ્યાં માયા અને તેનાં સંપૂર્ણ કાર્ય પ્રત્યે પૂર્ણ વૈરાગ્ય પ્રગટ છે. સદ્ગુરુ એટલે પૂર્ણજ્ઞાન પૂર્ણપ્રેમ પૂર્ણવૈરાગ્યનો ત્રિવેણી સંગમ. ખરી ગંગા યમુના સરસ્વતી આ છે. પૂર્ણ વૈરાગ્ય પૂર્ણજ્ઞાન પૂર્ણપ્રેમ સદ્ગુરુમાં પૂર્ણ કળાએ હોય, તેમાં ન્યૂનતા ન હોય. મીરાં કહે છે, પાયોજી મૈને રામ રતન ધન પાયો. સત્ કી નાવ ખેવટિયા સદ્ગુરુ, ભવસાગર તર આયો. કબીર સાહેબ તો કહે છે, ભવસાગર તો સૂખ ગયા હૈ ફીકર નહીં મોહે તરનનકી. ગુરુકૃપાનો કેટલો બધો મહિમા છે. ગુરુકૃપાદષ્ટિ થતાંવેંત જ ભવસાગર સંપૂર્ણ સૂકાઈ જ ગયો. જેને ગુરુચરણમાં પ્રેમ છે તેને જ ખરેખરો પરમાત્મામાં પ્રેમ છે. જેમ બોમ્બેમાં ગેટ વે ઑફ ઈન્ડિયા છે તેમ ગુરુમાં થઈને ગેટ વે ઑફ ગોડ છે, ગેટ વે ટુ ગોડ. સદ્ગુરુમાં થઈ ને જ પ્રભુનો માર્ગ છે. અમે આલિયા માલિયા જમાલિયાને ગુરુ કહેતા નથી. અમે બાંધછોડ કરનારને, આચરણ અનુભૂતિ ન હોય તેને અમે ગુરુ કહેતા નથી રોહિદાસ ચમારે ભગવા પહેર્યાં નહોતાં, માતંગઋષિએ ભગવા પહેર્યાં નહતાં.

ગુરુ એટલે કોઈ વેશ કોઈ લેબલ કોઈ વારો કોઈ સંપ્રદાય નહીં જે પરબ્રહ્મતત્ત્વ છે તે જ સદ્ગુરુ. જ્યાં પરમપ્રેમ પરમજ્ઞાન પ્રગટ છે તે સદ્ગુરુ.

સદ્ગુરુ એટલે કોઈ વ્યક્તિ નામ રૂપ શરીર નહીં. સદ્ગુરુ એટલે પરમાત્માનો ભાવ સર્વાંશે જ્યાં ઉમટતો હોય ધરતીને પખાળતો હોય ધરતીનાં જીવોને પરમાત્માના અમૃતથી રસબસતાં કરી દેતો હોય, જ્વાળામુખી પર્વતમાંથી જેમ લાવા ફુટે છે અને ચોફેરનો એરિયા બાળે છે તેમ ગુરુમુખી પર્વતમાંથી અમૃત ફુટી ચોફેર શીતળતા આપે છે, પરમાત્માનું દિવ્ય અમૃતરૂપી લાવારસ.

પૃથ્વી પર થઈ ગયેલાં, વર્તમાન અને ભવિષ્યે થનાર મહાન આત્માઓની મસ્તી

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

दिव्यज्ञान दिव्यप्रेम पूर्णवैराग्य तपासो, तेमने तो नाम रूप शरीर जगत अल्पशक्ति अल्पवियारो के भावो नथी देभाता, शुं देभाय छे ? अनंत ज्ञाननो महासागर. अनंत चैतन्य भवे ङणलणतुं डोय स्वयंप्रकाश अण्डं ज्योतिस्वरूप पोतानो आत्मा देभाय छे. याद राभजो, आत्माने पोताना हृदयमां के ब्रह्मरंभ्रमां मानता नही. आकाशतीय अनंत महान सर्वव्यापक सर्वत्र परिपूर्णा...

आत्मतत्त्व तो चैतन्य तत्त्व छे आ विशेषता छे. शब्द आकाशनी तन्मात्रा छे. शब्द ज्ञाननुं वाहन डोई शके पण स्वयं आत्मतत्त्व नथी, प्रकृतितत्त्व छे. आत्मतत्त्व तो वियारने पण सत्ता आपनार वियारने पण प्रकाशनार वियारमां पण देवी रूपांतर करी शकनार सर्वसमर्थ अेवो आत्मा छे जेसे आवो साक्षात्कार कर्यो छे ते ज सद्गुरु.

थोडा वियारो अने थोडी लागाणीओ अे प्रकृतिनो नानकडो पूंज छे. अेमां जे केवण सत्ता केवण चैतन्य केवण आनंद स्वरूप छे ते आत्मा छे. परमात्मानुं दिव्यज्ञान दिव्यप्रेम अेथी अधिक बीज कोई पूंज नथी. प्रकाशक अने प्रकाश्य. सूर्यनारायण-प्रकाशक, जगत-प्रकाश्य, आत्मा स्वयंप्रकाश छे अने अभिल सयरायर तेना प्रकाश वडे प्रकाशित थाय छे.

तमे जे आ स्वयंप्रकाश छे तो भला केम बीज पासे प्रकाशनी भीष मांगो छे ? सुरदासने नेत्रो न हता तो पण हृदयमां परमप्रकाशने प्राप्त कर्यो. परमप्रकाशने पामवा यर्मयक्षुनी जर नही दिव्ययक्षुनी जर. जे सद्गुरुनी दिव्य बक्षिश छे. आ नेत्रो तो मनुष्यने भूलावामां पण नाभे ज्यारे दिव्ययक्षु तो मनुष्यने सर्वत्र दिव्यतानुं ज दर्शन करावे, भूलनो प्रश्न ज नही. यर्मयक्षुथी माणस पशु जर जमीन स्त्री पुरुष गरीब तवंगर नातजात वर्णाश्रम अने क्यांक बाणक अने वृद्ध, संसारी अने त्यागी आ अधां भेदाभेद देभासे. आ यर्मयक्षुनुं दर्शन मर्यादित छे आ विविधता विचित्रतानुं दर्शन यर्मयक्षुथी थाय. सम्यग् अेटले यथार्थ. तेना मूण स्वरूपे दर्शन दिव्ययक्षुथी ज थाय. विश्वंभरनुं दर्शन जे आपुं विश्व भरीने रडेलो छे आत्मा ईश्वर ब्रह्म तेनुं दर्शन यर्मयक्षुथी नही थाय, दिव्ययक्षुथी ज थसे.

संप्रदाय शास्त्र विश्वंभरनुं दर्शन करावता नथी मात्र ईशारो ज करे छे. अरुंधती न्याय. सवारे वात थई हती. गुरु उत्तर दिशा सप्तर्षि वसिष्ठ सुधी अतावे पण वसिष्ठ जोडेनुं नानुं टपकुं अरुंधती पोते ज जेवानो.

आत्मदर्शन स्वलक्षी छे परलक्षी नथी. जे जमे ते धराय. आपणे बढले बीजे जमे तो आपणे धराईअे नही तेनुं आ छे. प्राणवायु ताजगी स्फूर्ति बक्षे पण जे ले अेने मणे. गुरुओ शास्त्रो पवित्र देवस्थानो अने बीजं अधां साधनो बहिरंग, तेमज अंतरंग साधनो सहायक परिभणो छे अे अधां आत्मांमां नथी. सद्गुरुनुं दृष्टांत छे, त्रण गुणो लूंटारा

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

परमाकाश ज पूर्ण छे विलासभास शून्य छे.

सत्त्व रज तम (पહેલા લૂંટારાએ કહ્યું માલ સામાન પડાવી મારી નાખો આને. બીજો કહે મારી નાખવાની જરૂર નથી, ઝાડ સાથે મુશ્કેટાટ બાંધી દઈએ, ત્રીજો લૂંટારો પાછો આવી છોડાવી ગયો અને એના ઘરનો રસ્તો બતાવ્યો પણ એના ઘર સુધી ન ગયો કારણ કે પોલીસ પકડી જાય. જેણે મારી નાખવાનું કહ્યું એ તમોગુણ. તમોગુણથી વિનાશ, જેણે કહ્યું આને બાંધી દો, એ રજોગુણ. રજોગુણથી બંધન. જેણે બંધન છોડાવી મુક્ત કર્યો અને ઘરનો રસ્તો બતાવ્યો એ સત્ત્વગુણ.) સત્ત્વગુણ અગાશીએ પહોંચવાનું છેલ્લું પગથિયું. અંતરંગ સાધન છે તે અગાશીના છેલ્લાં પગથિયાં જેવાં છે. બ્રહ્મમાં સત્ત્વગુણ પણ પહોંચતો નથી. નીચે ફરતો હોય અને કહે અગાશીમાં જ છું અને મારે પગથિયાની જરૂર નહીં તેનું નામ મનમુખી. જે જેટલે હોય તેટલે જ પોતાની કક્ષાએ પહોંચવું જોઈએ.

રામકૃપાથી સત્સંગ અને સત્સંગથી કૃપા. તમારે માથે આ પંચભૂત ચઢી બેઠા છે એને ઉતારવા માટે અચ્છો ભુવો જોઈએ, સદ્ગુરુ.

વસ્તુ અમોલિક દી મેરે સદ્ગુરુ, કીરપા કર અપનાયો... વસ્તુ અમૂલ્ય-સંસારની કોઈપણ મિલકતથી જેનું મૂલ્ય ન આંકી શકાય.

પરમાત્માનો પ્રેમ દુનિયાની બજારમાં મળતો નથી. ગુરુ એટલે કોઈ બિઝનેસમેન નેતા કે વેપારી નહીં અમૂલ્યવસ્તુ છે તમે એનું મૂલ્ય ચૂકવી શકો તેવાં નથી. ચૂકવી શકાય તેવું બતાવીએ, સદ્ગુરુ તમને ખૂબ પ્રેમથી અંતરથી આત્મા પરમાત્માનો ઉપદેશ આપે તેને અંતરમાં ઝીલી, ડૂબકી મારવી. કાલુ માછલી સ્વાતિ માટે તલસી રહે એમ જે સત્શિષ્ય હોય વિવેક વૈરાગ્ય ષટ્સંપત્તિ (મુમુક્ષત્વ હોય), તીવ્ર વૈરાગ્ય હોય તે સદ્ગુરુનો ઉપદેશ અંતરમાં લઈ અંતરાત્મામાં ડૂબકી મારી જાય તો તેનું મૂલ્ય ચૂકવ્યું કહેવાય, તે સિવાય નહીં.

ડૂબકી એટલે નિદિધ્યાસન, સ્વાતિનું બિંદુ એટલે સદ્ગુરુનું વચન. શ્રવણ મનન નિદિધ્યાસન.માં મોતી એટલે દિવ્ય આત્મજ્ઞાન.

વસ્તુ અમોલિક... કીરપા કર અપનાયો. કૃપા કરી મને અપનાવી મીરાં કહે છે, સદ્ગુરુએ મને અમૂલ્ય વસ્તુ આપી. સદ્ગુરુ આ જીવને અપનાવે છે એનાથી બીજી કઈ અમૂલ્ય વસ્તુ હતી ? એમ તો રાણાએય મીરાંને અપનાવી હતી ને ! પણ સદ્ગુરુએ એને પરમાત્મામાં સમાવી દીધી. સદ્ગુરુ તેના શરણાગત શિષ્યને પરમાત્મામાં સમાવી દે છે. જેમાં પોતે સમાયેલા છે, નિત્ય.

જનમ જનમ કી પુંજ પાઈ, જગમેં સભી ખોવાયો. જનમ જનમની કમાણી કરી લીધી અને જગતમાં દેવાળું કાઢ્યું. આંબરની ભક્તિની વાત નથી થતી આંતરિક ઉચ્ચ ભક્તિની વાત છે. સામાન્ય નહીં. આખી રાત મંજરા વગાડીએ એટલે કાંઈ પ્રભુ પ્રગટતા નથી. અમે જોયું છે, મોડી રાત સુધી ભજન પછી ખેતરમાંથી ચારનો ભારો લઈને પલાયન.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

તાત્કાલિક ઘાસરૂપી ફળ. આ તાત્કાલિક ફળ ઈચ્છનારને ઘાસરૂપી તાત્કાલિક ફળ જ મળે છે અમૃતફળ મળતું નથી. જ્ઞાની પુરુષની દૃષ્ટિમાં જેમાં કાંઈ જ નથી તે બધું ગુમાવ્યું. તમારા સ્વપ્નનું શરીર ઘર વહેવાર વેપાર જો સાચાં હોય તો અમે કાંઈક ગુમાવ્યું કહેવાય અને તમે કાંઈક મેળવ્યું કહેવાય. જનમ જનમની પૂંજ પાઈ - જન્મો જન્મ તો દેહની અપેક્ષાએ કદ્યા છે, આત્માની નહીં. શરીરના જન્મોજન્મમાં આત્મા તો સદા નિર્વિકાર જ છે, શરીર બદલાય છે, આત્મા બદલાતો નથી. જન્મોજન્મમાં જે સદા એકરૂપે પૂર્ણરૂપે રહે છે તેના સાક્ષાત્કારને કરી લીધો તો પરમ આનંદ પરમ પ્રેમ પરમ શાંતિ ખરચો ન ખૂટે બાંકો ચોર ન લૂંટે, દિન દિન બઢત સવાયો.

તમારા ખિસ્સામાં અથવા બેંકમાં તિજોરીમાં રૂપિયા હોય વાપરો તો ખૂટે. મીરાં કહે છે, અમારે કેવું? વાપરો તો ખૂટે નહીં. આ વાપરીયે છીએ, લઈ જાઓ બેફામ. અમારી પૂંજ તો તમને ગરમ લાગે છે જો ક્યાંક લીધી ને આ બધું છૂટી ગયું તો ?

અમારી તિજોરીઓ ખૂલ્લી છે. ચોર મળતા નથી. આવે છે ખરાં થોડાં થોડાંક પણ અઠવાડિયા પછી જતા રહે છે. લેવા જેવું જો સૃષ્ટિમાં હોય તો આટલું જ છે બીજું કાંઈ જ નથી. પરમેશ્વરનું દિવ્યજ્ઞાન અને દિવ્યપ્રેમ. એથી અધિક સૃષ્ટિમાં કોઈ વસ્તુ નથી. તમારું ગજું નથી દ્રાક્ષ ખાટી છે. તમે શિયાળ ન થશો. તમે આત્મા છો સિંહ છો સિંહને વનરાજ કહે છે આત્મા સ્વરાટ છે સ્વયંજ્યોતિ સ્વયંપ્રકાશ છે. વાપરીએ તો ખૂટે નહીં, ચોર લૂંટી શકે નહીં અને દિવસે દિવસે વધે. લેવા જેવું નથી એમ ન કહો, ગજું નથી એમ કહો અને ગજું ન હોય તો ગજું વધારો પણ લો જ. ગજું એટલે વિશ્વાસ, શ્રદ્ધા જોઈએ. આ ગજું બહારથી લાવવાનું નથી, વસ્તુ પણ પોતાની છે, આત્મા પોતાનું સ્વરૂપ જ છે.

મીરાં કહે પ્રભુ ગિરધર નાગર હરખ હરખ જસ ગાયો.

પ્રભુનાં લાડીલાઓ પ્રભુનો મહિમા ગાતાં થાકતાં જ નથી કેમ કે તેમને પ્રભુ સિવાય કશું દેખાતું જ નથી કેમ કે તેમને પ્રભુએ એવો પ્રેમ આપ્યો છે એવું વાત્સલ્ય આપ્યું છે કૃપા (કરી).

જ્યાં સુધી અંતરમાં અહંનો જશ ગાશો તો ડૂબશો. અંતરમાં પ્રભુનો જશ ગાશો તો તરશો કીર્તન પરમાત્માનું જ કીર્તિ વ્યક્તિની હોય.

અખિલ સચરાચરમાં કેવળ પરમેશ્વરનો જ પ્રતાપ પ્રવર્તે છે અન્ય કોઈનો જ નહીં. આચાર્ય એટલે આચરેતિ ઇતિ આચાર્ય । જે આચરણ કરે છે તે જ આચાર્ય. જેનામાં ઈન્દ્રિયોના વિષયભોગો ભૌતિક સંપત્તિની લોકેષણા (કામ કાંચન કીર્તિ)ની લેશમાત્રેય એષણા નથી, જે કેવળ પરમેશ્વરના પ્રેમમાં વિશ્વાસમાં જ મસ્ત છે જેને માટે માયાનું સામ્રાજ્ય લોપાયમાન થઈ ગયું છે અને પરમેશ્વરનું સામ્રાજ્ય મળ્યું છે (સર્વે મતિમાન છે.) તે સદ્ગુરુ, પૂર્ણજ્ઞાની.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

ઈશ્વર માયાધીશ છે, જીવ માયાધીન છે. માયા ઈશ્વરની પ્રેરણા પ્રમાણે પ્રવર્તે છે જીવ માયાની પ્રેરણા પ્રમાણે પ્રવર્તે છે. પ્રભુ છે તે માયાના માલિક છે જીવ છે તે માયાનો ગુલામ છે.

ઈશ્વર મૂળે અનંત સચ્ચિદાનંદ બ્રહ્મ, જીવ મૂળે અનંત સચ્ચિદાનંદ બ્રહ્મ. ઉપાધિથી મોટાભાઈ નાનાભાઈ

दैवीह्येषा गुणमयी मम माया दुरत्यया ।

मामेव ये प्रपद्यन्ते मायामेतां तरन्ति ते ॥

મારી આ માયા દૈવી ગુણમયી, ત્રિગુણમયી છે. જે પરમેશ્વરનું શરણું લે છે તે આ માયાને તરી જાય છે.

આ જીવ જો ઈશ્વરને માથે નહીં રાખે, જો પ્રભુને માથે નહીં રાખે તો પછી માયાને માથે રાખશે. અહંકાર જ માયા. ઈશ્વરનો પ્રિયમાં પ્રિય ખોરાક-અહં. રામને વીંધવા માટે સૃષ્ટિમાં રાવણ સિવાય બીજો દેખાણો જ નહીં. સદ્ગુરુમાં રહી સાક્ષાત્ ઈશ્વર જ કાર્ય કરે છે માણસરૂપે સદ્ગુરુમાં રહીને માયાધીશ જ કાર્ય કરે છે.

संसारार्णवघोरे यः कर्णधार स्वरूपकः । नमोस्तु रामकृष्णाय तस्मै श्री गुरवे नमः ॥

ભયંકર સંસારસમુદ્રમાં કર્ણધારસ્વરૂપ સુકાની રામ કૃષ્ણ બુદ્ધ મહાવીર ઈશુને નમસ્કાર કરું છું.

નમસ્કાર એટલે શું ? અહંનો લય કરવો. સદ્ગુરુના ચરણમાં ઊંધા વળી જવું તે નહીં, સદ્ગુરુના ચરણમાં વંદન કરતી વખતે જો અહં ઓગળી જાય તો જ બરાબર.

ज्यां अहं नथी त्यां आत्मा प्रगट छे.

સદ્ગુરુના દિવ્ય ચરણકમળ એટલે અહં ઓગાળવાનો અને જો ત્યાં નહીં ઓગળે તો બીજે ક્યાંય નહીં ઓગળે હજી માયાનો માર ખાવાનો બાકી છે.

નમસ્કાર કરીએ ત્યારે દેશ કાળ પાત્ર બધાનો લોપ થઈ અને ઊડે ઊડે આત્મામાં શાંતિ થઈ જાય તો જાણવું કે સાચા નમસ્કાર કર્યા છે.

गुरु शिष्य भंने अेक ज छे. भंने नहीं ब्रह्माथी लईने तृषापर्थत अખंड सख्यिदानंदमां भधुं अेकरूप ज छे. दृष्टांत अने शब्दोने पकडी न राखवा, भाव लई लेवो. लोकोपदेश माटे दृष्टांत तो ભક્તોએ પોતાના ભાવમાં ઉત્પન્ન કર્યા છે, સરળતાથી સમજાય માટે.

મહાન આત્માઓ કંઈ કરતા હોય તો લોકોને ઉપદેશ કરવા. એ તો સ્વયં પ્રકાશમાં જ હોય છે અંધકારમાં હોતા નથી. અભિમાનથી ક્યાંય જતાતું નથી શરણાગતિથી જ જતાય. દ્વેષથી ક્યાંય જતાતું નથી પ્રેમથી જ જતાય. મિથ્યાત્વથી ક્યાંય જતાતું નથી સત્યમેવ જયતે - સત્યથી જ જતાય.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

જેણે કામજય કર્યો છે તેણે રામકૃપાથી રામજય કર્યો છે, રામે દિગ્વિજય કર્યો પણ જિતેન્દ્રિય મહાપુરુષોએ રામને જીત્યો છે.

બધુંય હાથમાં રાખીને રામજય ન થઈ શકે, બધુંય હેઠું નાખી દઈને રામજય કરવો પડે. રામજીએ સ્વયં હનુમાનને આલિંગન આપ્યું છે. જે સંસાર માયાને આલિંગન આપતો નથી તેને રામજી આલિંગન આપે છે. કામમાં આળોટતો હોય અને કહેશે આ રામ મારી સામું જોતા નથી, હું તો દુઃખી દુઃખી થઈ ગયો.

જે અંતરથી સઘળી વિષયવાસનાઓને ત્યજીને, સંપૂર્ણ શક્તિથી સંપૂર્ણ મન પ્રાણ અંતરાત્માથી, અંતરાત્મામાં ઈશ્વરમાં લીન થાય છે તે જ આત્મસાક્ષાત્કારનો અધિકારી થાય છે આ છે રામનું આલિંગન.

જે કામથી છૂટે છે તેની જોડે જ રામ બંધાય છે જે કામમાં બંધાય છે તેની જોડેથી રામજી છૂટી પડે છે.

સંતનું કડવું એટલું અમૃત, સંસારીનું મીઠું એટલે ઝેર. પ્રભુ તો ઈશ્વર તો દયાળુ જ છે, આ જીવે પોતાની જાત ઉપર દયા લાવવી જોઈએ. આ જે દુઃખાય છે તે પોતાની અજ્ઞાનજન્ય મતિગતિથી. પ્રભુની કૃપા તો તેના બાળકો ઉપર સરખી જ વરસે છે ઝીલનાર જોઈએ. જ્યારે પ્રભુકૃપા વરસતી હોય ત્યારે ખોબો સીધો રાખવો જોઈએ તો અંદર જાય તો શેળો પડે આંતરડી ઠરે.

જીવન ક્ષણભંગુર છે ઉત્તમ મનુષ્ય અવતાર સાંપડ્યો છે પ્રભુકૃપાથી પ્રભુના ચરણમાં બેસવા મળ્યું છે ઉગવું જ જોઈએ, ઉગશે જ.

પ્રભુના નામનું ચૈતન્યબીજ કદી નિષ્ફળ જતું નથી, તમારી દૃષ્ટિ હંમેશાં પ્રભુમાં જ રાખો જેના સંકલ્પમાત્રથી એક ક્ષણમાં કોટિ કોટિ બ્રહ્માંડોના ઉત્પત્તિ સ્થિતિ લય થાય છે. સર્વવ્યાપક સર્વશક્તિમાન અનંત પ્રેમમય સર્વમંગલમય તેના છીએ અને તેના થવાનું છે. આ ભૂલથી જો બીજાનો થઈ ગયો હોય તો મટી જતાં શી વાર ?

મૂળે જેના છીએ તેનાં જ થઈને રહેવું એટલે જ શરણાગતિ. શરીર ભલે ગમે ત્યાં હોય તમારું આત્મચૈતન્ય પરમાત્માના પ્રેમમાં જ સંલગ્ન રાખો.

જેમ વરકન્યાના મેળાપને લગ્ન કહો છો. ગોર વરકન્યાનો મેળાપ કરાવી દે છે. સદ્ગુરુ જીવબ્રહ્મનો મેળાપ કરાવી દે છે.

કોઈ એમ કહેશે નહીં કે મારે કુંવારા રહેવું છે. આ ગોર આવ્યા છે કાંઈ પગે મૂકવું પડશે એવી બીક રાખશો નહીં.

જ્યારે સંત મળે એટલે અજ્ઞાન જાય જ, જ્યારે પો ફાટે પ્રભાત થાય. સૂર્યનારાયણના કિરણો પ્રસ્ફુટ થાય, અજવાળું કરી દે પછી રાત્રિને ઊભા રહેવાની જગ્યા રહેતી નથી.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

જ્યારે આત્મજ્ઞાનની દિવ્ય કિરણાવલીઓ સંતહૃદયમાંથી પ્રસ્ફુટ થતી હોય, બધાનાં હૃદયમાં ઉજાસ કરી દેતી હોય ત્યારે અવિદ્યારૂપી રાત્રિનો નાશ કરી દે. હું મારું કામ ક્રોધ લોભ વિષયવાસના અને પાપી વિચારોને ઊભા રહેવાની જગ્યા રહેતી નથી હૃદય કેવળ પરમાત્માના પરિપૂર્ણ પ્રેમથી જ પરિપૂર્ણ કરી દે છે.

જીવ અને શિવનો મેળાપ છેક છેલ્લા શ્વાસ સુધી પાળવાને તત્પર રહો. એ બનશે શરણાગતિથી. સત્સંગથી. એકાંતે ખરા અંતરે પ્રાર્થના કરવાથી. તેમાં જ એકાંતપ્રેમ વિશ્વાસ રાખવાથી. એ બનશે તેની જ કૃપાથી. પ્રભુની કૃપાને પાત્ર બનો. માને તો બધાં છોકરાં સરખાં. સદ્ગુરુનું દૃષ્ટાંત છે. નાનું છોકરું એકલું 'બા' એનાથી મોટું 'બાપા' અને સૌથી મોટું 'બાપુજી' એમ બોલે પણ બાપને મન બધાં છોકરાં સરખાં.

પરમપિતા પરમેશ્વરને તેના ડાહ્યા કે ગાંડા બધા છોકરા ઉપર સરખો જ પ્રેમ છે, એવી અમારી સ્વાનુભૂતિ છે સર્વ સંતોની સ્વાનુભૂતિ છે સર્વ શાસ્ત્રોની સ્વાનુભૂતિ છે. પરમેશ્વર આપણી ખરી મા છે. તેના પ્રેમમાં તરબોળ રસબસતા થઈ જાઓ. તેની કૃપાથી ખૂબ ખૂબ ઈશ્વરચિંતનમાં રહો ખૂબ ખૂબ ઈશ્વરપ્રેમમાં પાગલ થઈને રહો. મીરાં કહે, હે જી મેં તો પ્રેમદીવાની મેરા દરદ ન જાને કોઈ. જેના હૃદયમાં ઈશ્વરપ્રેમ સિવાય કાંઈ જ ન હોય તે સંતનું હૃદય જાણી શકે. જે ઈશ્વરપ્રેમમાં પાગલ થાય, ઈશ્વરદર્શન ન થાય તો આકુળવ્યાકુળ થાય, ઈશ્વર વગર રહી ન શકે તે જ સંતહૃદયને પામી શકે.

સંતહૃદયમાં કેવળ પરમેશ્વરના પ્રેમને જ સ્થાન છે અન્ય કશાયને નહીં.

પરમપિતા પરમેશ્વર તેના દિવ્યપ્રેમથી દિવ્ય આત્મજ્ઞાનથી પ્રકાશ કરી દે તેવી ખરા અંતરથી પ્રાર્થના કરીએ છીએ.

ॐ सर्वेऽत्र सुखिनः सन्तु सर्वे सन्तु निरामयाः ।

सर्वे भद्राणि पश्यन्तु मा कश्चित् दुःखमाप्नुयात् ॥

ॐ शांतिः शांतिः शांतिः प्रशांति.

આસક્તિનું મીઠું બોલવામાં લાળ પાળવી શક્તિ વેડફવી એના કરતાં અંતઃકરણ શુદ્ધિનું ઉત્તમ સાધન છે - પ્રભુસ્મરણ.

સમદષ્ટિ જો કેળવણી હોય તો આત્મજ્ઞાનથી જ આવશે.

૨૪-૯-૮૬, બુધવાર

ઋષિરાજ, માનો દરબાર

સવારે : ૯-૦૦ કલાકે

સદ્ગુરુદેવકી જય

પરમાત્માની કૃપાથી જ પરમશાંતિ અને શાશ્વત સ્થાનને પામીશ એવું શ્રીકૃષ્ણ

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

परमात्मा गीताञ्जना १८मा अध्यायना ६२मा श्लोकमां कहे छे

तत्प्रसादात्परां शान्तिं स्थानं प्राप्स्यसि शाश्वतम् ॥

तेना प्रसादथी कृपाथी. ते अेटले परब्रह्म अभंड सख्यिदानंद. वेद मुप्यत्वे त्रश शब्दोमां जेने संबोधे छे परब्रह्म परमात्मा परमेश्वर गीतामां संबोधन परमपुरुष पुरुषोत्तम एकं सत् विप्रा बहुधा वदन्ति - सत्स्वरूप परमात्मा ऐक ज छे. वर्णन अने ભજનના પ્રકાર ભિન્ન ભિન્ન હોઈ શકે. કીર્તનના સ્તુતિના મહિમાના ભજનના, સાધનાના પ્રકાર ભિન્ન ભિન્ન હોઈ શકે પ્રાપ્તવ્ય તો સર્વનું એક જ છે.

ईश्वरः सर्वभूतानां हृद्देशेऽर्जुन तिष्ठति । (१८, ६१)

હે અર્જુન ઈશ્વર સર્વભૂતોના હૃદયદેશમાં રહે છે, કેવા પ્રકારે ? સર્વભૂતોને ભમાવતો ફેરવતો આ સંસારચક્રમાં. યંત્ર અટલે સંસારયંત્ર જેમ ચાકડો-સંસારરૂપી યંત્ર પર ચઢાવ્યા હોય એમ માયા વડે ઈશ્વર સર્વભૂતોના હૃદયદેશમાં રહે છે.

શ્રુતિ વેદ ઈશ્વરની વાણી, ઉર્ણનાભિ-કરોળિયાનું દષ્ટાંત. કરોળિયો પોતાના મોઢામાંથી જાળ કાઢે છે અને પોતે જ અંદર રહે છે તેમ ઈશ્વર પોતાના સ્વરૂપમાંથી જ અખિલ સચરાચરનું સર્જન કરે છે તેની મધ્યમાં રહે છે અંતે પ્રલયકાળે તે સર્વને પોતામાં સમાવી દે છે કંઈ આવતું નથી કંઈ જતું નથી કંઈ વધતું નથી ઘટતું નથી કંઈ જન્મતું નથી કંઈ મરતું નથી બધું પૂર્ણ જ છે ઈશ્વર સર્જનમાં સમરસ છે.

સદ્ગુરુ કહે છે આડીયાને મન હસવું અને દેડકાનો જીવ જાય. આમાં ઈશ્વરને શું આવ્યું અને શું ગયું ? પણ બધા દેડકાં (જીવો)ને ત્રાસ. આધિ વ્યાધિ ઉપાધિ.

સદ્ગુરુ કહેતા તમે અટલે કોણ ? વિચારો હું કોણ ? મન બુદ્ધિ ચિત્ત અહંકાર હું આમાંનું કાંઈ જ નથી. નેતિ નેતિ. શુદ્ધાત્મા. ડુંગળીનું ઉપલું ફોતરું કાળું તમોગુણ, વચ્ચે લાલ રજોગુણ અને છેલ્લે સફેદ સત્ત્વગુણ. સફેદ નીકળી જાય અટલે પછી કશું રહે જ નહીં. આ બોલવાનું થાય છે તે પણ સત્ત્વથી.

સોયની અણી જેટલી પણ જગ્યા નથી કે જ્યાં ઈશ્વર ન હોય અને છતાં છુપાઈ જાય છે. અર્જુન કહે છે પ્રભુ તમારું સ્વરૂપ તત્ત્વ મહિમા અપાર છે. મારી તો અટલી શુદ્ધ દષ્ટિ નથી શુદ્ધ અંતઃકરણ નથી કે સર્વત્ર પરિપૂર્ણ એવા આપના તત્ત્વનું દર્શન કરી શકું છતાં આ ચર્મચક્ષુથી હું આપને જોઈ શકું એવી આપની વિભૂતિઓ કહો. ભગવાન પહેલી વિભૂતિ કહે છે

अहं आत्मा गुडाकेश सर्वभूताशयः स्थितः ।

સર્વભૂતોના અંતઃકરણમાં રહેલો આત્મા હું છું. ગુડાકેશ મોહનિદ્રા જેણે જીતી છે તે. તું કહેવાય છે ગુડાકેશ અને આ તને શેનો મોહ અને શોક થયો છે ! આ તો ધર્મનું યુદ્ધ છે

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

સત્ અને અસત્નું યુદ્ધ છે જ્ઞાન ભક્તિ વિવેક વૈરાગ્ય દૈવી સંપત્તિ અને કામ ક્રોધ લોભ આસુરી સંપત્તિનું યુદ્ધ છે.

શક્તિનું મોઢું ફેરવવાનું છે. શક્તિ નિર્મળ છે એમાં ગુણદોષ નથી. તમે શેમાં યોજો છો તે જ જોવાનું છે. શક્તિનું મોઢું જગદાભિમુખ છે તેને ગુરુમુખ, આત્માભિમુખ કરો. કામના કરો તો પ્રભુને મેળવવાની કામના કરો આત્મામાં રમણ કરવાની કામના કરો ક્રોધ કરો તો ઈશ્વરપ્રાપ્તિમાં વિઘ્નકર્તા હોય તેના ઉપર ક્રોધ કરો લોભ કરો તો ઈશ્વરને કેમ ઝટ મેળવી લઉં એવો લોભ કરો.

નારાયણને મેળવવા પ્રહલાદે હરિણાકશિપુને ન ગણ્યા રામને મેળવવા વિભીષણે મોટાભાઈ રાવણને ન ગણ્યા ઈશ્વરપ્રાપ્તિમાં વિઘ્નકર્તા હોય તો મા બાપને પણ તજવા. મા બાપ હરિણાકશિપુનો રોલ ધારણ કરતા હોય તો આપણે પણ પ્રહલાદનો રોલ ધારણ કરી શકીએ.

મુક્તિની ઈચ્છા ભક્તિની ઈચ્છા ભગવાન મેળવવાની ઈચ્છા આત્મસાક્ષાત્કારની ઈચ્છા આ બધી ઈચ્છા કામનામાં ન ગણાય.

ભક્તિની ઈચ્છા કામનામાં ન ગણાય લોકો ભેળસેળ કરી દે છે.

કુળને તજીયે કુટુંબને તજીએ, તજીએ માને બાપ જી.

તમે બધાને નથી તજતા શા માટે ખબર છે ? તમારામાં મુમુક્ષત્વ નથી ભક્તિની ઈચ્છા નથી ઈશ્વરને મેળવવાની એટલી તીવ્ર ઈચ્છા નથી.

જે ભગવાનને જોતો હોય તે સર્વમાં ભગવાનને જોતો હોય, બે શરીરમાં નહીં, ... ચાર દિવાલમાં નહીં ખોખામાં પોતાની આસક્તિ છે એટલામાં ન જુએ આખા વિશ્વમાં જુએ. એની ભૂમિકા પ્રમાણે દેહાભિમાન સ્વાર્થની ભોગની ભૂમિકા છે. તે દેહાભિમાન છે માટે દેહમાં સ્વાર્થમાં ભોગમાં મળ્યો છે.

વિશ્વભંરને વિશ્વ ભરીને જે રહેલો જુએ છે તે પછી મા બાપ દરેકમાં ભગવાન જુએ તે બરાબર છે.

તમારી આસક્તિને ભગવદ્દર્શનનું ઓઢું આપવાથી આસક્તિ મટી જતી નથી, દંભ થશે. ઋષિઓ કઈ ભૂમિકા પરથી બોલ્યા છે ? માણસ પોતે રાતદિ' જે કરતો હોય એને જ યથાર્થ ઠરાવે છે એનું નામ જ પોતાનું મન જ પોતાને છેતરે છે.

ધન્ય ગૃહસ્થો ! (વ્યંગ) હજી મૂછનો દોરો ફૂટ્યો ન હોય અને ઘોડે ચડી જાય, જન્મ પૂરો થઈ જાય - ગુરુગૃહ છે જ ક્યાં ? બ્રહ્મચર્યાશ્રમ પાયામાં છે જ ક્યાં ?

રામ સંસારી હતા કૃષ્ણ સંસારી હતા એમ કહેવામાં સહેલું છે. રામ વસિષ્ઠચરણમાં, કૃષ્ણ સાંદિપનીચરણમાં ૨૫ વર્ષ નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચર્ય, ગુરુઆજ્ઞામાં રહીને બ્રહ્મવિદ્યાભ્યાસ

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

કર્પો તે કોણ કહે છે ? બ્રહ્મચર્યાશ્રમ વગરનો ગૃહસ્થાશ્રમ એ ગૃહસ્થાશ્રમ નથી ભોગનો અહો છે. પાયા વગરના ખાટલાને ખાટલો ન કહેવાય નનામી કહેવાય. પાયો-બ્રહ્મચર્યાશ્રમ, ખાટલો-ગૃહસ્થાશ્રમ. બ્રહ્મચર્યાશ્રમ ગૃહસ્થાશ્રમ ધ્યેય નથી સાધન છે દિવ્ય આત્મજ્ઞાન ધ્યેય છે. એને તો ઋષિઓ પ્રભુતામાં પગલા કહેતા અને અત્યારનો સંસાર ભોગનો અહો છે. જે પવિત્ર સંતોના સ્થાન છે, રાતદિવસ પરમાત્મામાં રમમાણ રહે છે તે છે યોગનો અહો. ગૃહસ્થાશ્રમનું ઓહું આપીને જાતને ન છેતરશો. આ તો સોપાન છે પહેલું સોપાન છે બ્રહ્મચર્યાશ્રમ.

ખરો બ્રહ્મચારી જે જગતની બધી સ્ત્રીઓમાં પાક્કો માતૃભાવ, જગદંબાનું દર્શન. બ્રહ્મચર્ય એટલે બ્રહ્મમાં ચર્યા-બ્રહ્મમાં રમણ. ગુરુઆજ્ઞા ગુરુચરણમાં રહી અંતરમાં તેમનો દિવ્ય ઉપદેશ સ્થિર કરી ડૂબકી મારો. ઈન્દ્રિય મન ગુરુના ઉપદેશ પ્રમાણે સ્થિર કરે તે બ્રહ્મચારી.

તમારો ખાટલો છેલ્લો વરઘોડો કાઢવા માટે લાયક છે. આ બધાં દિવ્ય સોપાનો છે. ઈશ્વરે કામનું સર્જન કર્યું હોય તો માત્ર પ્રજોત્પત્તિના હેતુથી, ઈન્દ્રિયોને વણસાવવા, ઈન્દ્રિયોને બેફામ બનાવવા નહીં.

જે પશુની જેમ વર્તતો હોય તેને ત્યાં સંતો શરીર ધારણ કરતા નથી. જે માતાપિતા સંયમી ઈશ્વરભક્ત સંતચરણના અનુરાગી એ માતાના ગર્ભમાં કોઈ યોગબ્રહ્મ આત્મા આવવાનું પસંદ કરશે. કોને ત્યાં ? પવિત્ર સાબુથી નહીં, જેનું મન પવિત્ર તે પવિત્ર.

જેનું મન સંતના પ્રભુના દિવ્યજ્ઞાન દિવ્યપ્રેમમાં રંગાયેલું છે તે પવિત્ર છે. તેવાને ત્યાં યોગબ્રહ્મ આત્મા જન્મે છે. તમને ખબર નહીં હોય, મહાત્મા ગાંધીજી દમનમાં નહોતા માનતા. અંદર જો વિષયવાસના હોય તે બહારથી ઈન્દ્રિયોનું દમન કરે તો દંભ છે.

સદ્ગુરુનું દષ્ટાંત છે, એક ખસી કરેલો બળદ ગાયની પાછળ પાછળ જતો હતો. કોઈએ પૂછ્યું તો જાણવા મળ્યું કે મોટી ઉંમરે ખસી કરેલી હોવાથી પહેલાંની ટેવ જતી નથી. આને બ્રહ્મચર્ય ન કહેવાય.

તમે કહો છો નાનું કુટુંબ સુખી કુટુંબ. અમે કહીએ છીએ મોટું કુટુંબ સુખી કુટુંબ. પણ તમારું નાનું પશુભાવમાંથી, અમારું મોટું દિવ્યભાવમાંથી પ્રગટેલું છે. નાનું વિષયાસક્તિનું ફરજંદ છે અમારું મોટું કુટુંબ પ્રભુપ્રેમનું ફરજંદ છે.

સદ્ગુરુ કહેતા, એક બે બાળકો થાય એટલે પતિ પત્ની બંનેએ ભાઈ બહેનની પેઠે રહેવું અને ઈશ્વરની જ વાત બોલવી સાંભળવી પશુભાવ કાઢવાની અને દેવભાવ લાવવાની. પ્રભુને ખરા અંતરથી પ્રાર્થના કરવી.

નરસિંહ મહેતાને ભાભીએ મેણું માર્યું એટલે ગોપનાથ. ઈશ્વરદર્શન કર્યા પછી

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

સંસાર ક્યારેય નહીં હોય. તમે ઈશ્વરને કે જગતને છેતરતા નથી તમારી જાતને જ છેતરો છો.

ખરો ભક્ત ખરો સંત જિતેન્દ્રિય હોય કામજયી હોય, પશુભાવ દેહભાવમાં ન વર્તે, વર્તતો હોય તો ખરો ભક્ત નહીં અને ખરો સંત નહીં.

એક ગામ વસ્યું હોય તો પહેલા બે ભાઈ આવીને વસ્યા હોય. ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ 'મદ્ભાવા માનસા જાતા' મારા દિવ્ય સંકલ્પથી તેઓ ઉત્પન્ન થયા છે. જ્યાં પરમાત્મા એક જ અદ્વિતીય છે ત્યાં પ્રજનનક્રિયાની અપેક્ષા રાખી શકાય નહીં પ્રજનનક્રિયા દેહભાવ પશુભાવ સંબંધે જ ઘટે છે પરમાત્મા સંબંધે નહીં.

ઋષિઓને દિવ્યદષ્ટિ આપી હતી, સંકલ્પમાત્રથી જ સંતાન પ્રાપ્ત થતું. દા.ત. સંન્યાસીએ ફળ આપ્યું, સંકલ્પથી સંતાન થાય છે પ્રજોત્પત્તિ પ્રજનન નિમિત્ત છે. સમર્થ પુરુષો સંકલ્પમાત્રથી જ પ્રજા ઉત્પન્ન કરી શકતા. તમે આક્ષેપ કરો છો કે રામ સંસારી હતા, કૃષ્ણ સંસારી હતા. તેઓ બ્રહ્મસ્વરૂપ હતા, તમે એમનામાં તમારા પશુભાવનો આરોપ કરો છો.

તમને રામકૃષ્ણનું શરીર દેખાય છે અમને તો આત્મા દેખાય છે. તમે પોતે શરીરભાવથી વર્ત્યા છો એટલે બધે તમને શરીર જ દેખાય છે આત્મા નથી દેખાતો.

જેનું તમારે મન મૂલ્ય હોય એનું અમારે મન મૂલ્ય ન હોય. તમારું ચલણ કામ કાંચન કીર્તિનું છે અમારું ચલણ જ્ઞાન ભક્તિ વિવેક વૈરાગ્યનું છે.

પ્રભુનો દરબાર તેનાં સર્વ બાળકો માટે સદા સર્વદા ખૂલ્લો જ છે. હિંમત હોય તો આવોને મેદાનમાં, બીવો છો શું કામ. એક જણને કાળા પાણીની સજા થઈ. રાષ્ટ્રીય દિવસે તેને અંધારી કોટડીમાંથી બહાર કાઢ્યો, છુટ્ટી આપી. પરંતુ વર્ષોથી અંધારામાં રહેવાથી સૂર્યપ્રકાશ સહન ન કરી શક્યો અને બૂમો પાડવા લાગ્યો, મને પાછો અંધારામાં પૂરી દો, મને અંધારામાં લઈ જાઓ.

પરમાત્માનો પ્રકાશ માણવો હોય તો આ અંધારી કોટડીમાંથી સંસારી મોજ મઝાથી બહાર નીકળવું જોઈએ. તાળું ખોલવાવાળા તો છે જ બહાર નીકળતો જ નથી.

(અમે સૌ પ્રથમ ઉત્તર ગુજરાતમાં આજોલ બોરિયા મહાદેવમાં હતા, દસ વર્ષ થયાં.) એકલા, અવધૂતીમસ્તીમાં. મસ્ત રહો મસ્તીમાં આગ લગે બસ્તીમાં (માયામાં). એક વખત સૂર્યનારાયણનાં સવારે દર્શન કરવા ઊભા હતા ત્યાં એક ખેડૂતપ્રભુએ પૂછ્યું, મહારાજ શું કરો છો ? અમે કહ્યું સૂર્યનારાયણના દર્શન કરીએ છીએ. તો કહે, લ્યો એમાં શું જોવાનું, એ તો રોજ ઉગે છે. જે કદી કહેતો નથી હું અજવાળું આપું છું. (જેના લીધે આ વનસ્પતિસૃષ્ટિ, પ્રાણીસૃષ્ટિ ટકી રહી છે એ વગર પૈસે મફતમાં મળે છે અને કહેશે લ્યો મહારાજ એમાં શું જોવાનું.)

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

अग्नि स्वરूपमांथी જે શબ્દો આવે તે અગ્નિસ્વરૂપ જ હોય પણ પરિણામે શીતળતા આપનારા જ હોય, અમૃતસ્વરૂપ જ હોય.

આ ઋષિઓ બેવકૂફ હતા નહીં કે બધાંને ગાયત્રીમંત્ર આપ્યો. ઋષિઓ માવતર હતા, કળિયુગના છોકરા માવતરનું વાત્સલ્ય સમજી શકતા નથી, છોરું કછોરું થાય પણ માવતર કમાવતર ન થાય.

ઈશ્વરપ્રેમનું જે જોમ છે હૃદયમાં તે ક્રોધ નથી, ઈશ્વરપ્રેમ છે. ઋષિઓ મોઢું ફેરવી નાખવાનું કહે છે. કેમ ઝટ ભગવાનને મેળવી લઉં. કામ ક્રોધ લોભ એને મુમુક્ષત્વમાં ફેરવી દો. એ શક્તિ તમને ભગવાન સાથે જોડી દેશે. વિષયોમાં લગાડો તો શક્તિ ક્ષીણ થાય.

પરમાત્મા જ સમૃદ્ધિનો અનંત ભંડાર છે વિષયો દરિદ્ર છે. દરિદ્ર સાથે શક્તિને જોડવાથી દરિદ્ર થઈ જવાય પરમાત્મા સાથે જોડવાથી સમૃદ્ધિનો અનંત ભંડાર બની જવાય.

બ્રહ્મચર્યાશ્રમનો મધ્યવર્તી એક જ વિચાર-આત્મસાક્ષાત્કાર (બ્રહ્મવિચાર).

જેને વ્યવહારમાં પ્રેમ છે તેને રામની વ્યવહારું કથા ગમશે જેને પરમાર્થમાં પ્રેમ છે તેને રામનું દિવ્ય આત્મજ્ઞાન ગમશે. દિવ્ય આત્મજ્ઞાનના ઈચ્છુક તો લાખમાં કો'ક જ હોય છે. કથાની પાછળ આત્મજ્ઞાનનો ઉદ્દેશ ન હોય અને આઠ દસ લાખ ભેળા કરવાનો ઉદ્દેશ હોય તો તે કથા ન કહેવાય.

અમને તો માલિકે સીધી ક્વીનાઈન જ આપવાનું કહ્યું છે, સુગરકોટેડમાં અમે પડતા નથી. પેંડામાં ક્વીનાઈન આપો તો પેંડાની સાઈડઈફેક્ટ પણ થાય એના કરતાં સીધી જ ક્વીનાઈન આપીએ છીએ.

કથામાં જે દૃષ્ટાંતો છે એના વડે ધ્યેય સિદ્ધ થતો નથી, મનોરંજન થાય છે. ધ્યેય તો આત્મજ્ઞાનથી જ સિદ્ધ થાય છે. તું દિવ્ય આત્મા છે સચ્ચિદાનંદધન છે પરબ્રહ્મસ્વરૂપ છે. - આ સંત પાસેથી મળે કથાકાર પાસેથી ન મળે.

વસિષ્ઠ એકલા રામને નથી કહેતા બધાંને કહે છે એકલા રામ જ પરમાત્મસ્વરૂપ છે એમ નહીં અખિલ સચરાચર પરમાત્મસ્વરૂપ જ છે.

કથામાં રામ જ ઈષ્ટ હોય છે સત્સંગમાં આત્મારામ ઈષ્ટ હોય છે અત્યારે જે આત્મારામ તે જ ઈષ્ટ.

ઈષ્ટ જો પરોક્ષ હોય તો તેનું આપણને કાંઈ જ પ્રયોજન નથી ઈષ્ટ જો સાક્ષાત્ આપણું સ્વરૂપ હોય તો જ બરાબર છે.

જો કોઈ કહે કે કૃષ્ણ મારા ઈષ્ટ છે તો કૃષ્ણ કહે છે તારા અંતઃકરણમાં જે આત્મા છે તે હું છું.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

પ્રેમ જ્યાં સુધી ઈષ્ટને જુદાં જુદાં રૂપે જુએ છે ત્યાં ન્યૂન છે ઈષ્ટને પોતાના આત્મસ્વરૂપ જુએ છે તે પ્રેમની પરાકાષ્ટા છે. આત્મીય નહીં પરમ આત્મીય.

કોઈ ઈષ્ટને હા હું જ રામ છું, કહે તો અપરાધ થાય, અજ્ઞાની એવું માને છે. રામ તો મારા સ્વરૂપ જ પરમ આત્મીય સ્વરૂપ છે. શરીરના સંબંધોને આત્મીય કહો છો, તો પરમાત્મા તમારું પરમશ્રેષ્ઠ સ્વરૂપ છે.

તમે દેહાભિમાનથી તમારી જાતને જીવ માનો છો શાસ્ત્રો નથી કહેતા સંતો નથી કહેતા. સદ્ગુરુ કહેતા, દોષ કોઈનો નથી ઓ મા હું તો પોતે ખોદા ખાડામાં ડૂબી મરું શ્યામા.

હું પોતે જ બ્રાંતિથી જીવ બની ગયો એમાં જગત ઈશ્વર કે શાસ્ત્રો શું કરે, મારી બ્રાંતિ મારા કષાયો જ મારા દોષરૂપ છે. ઈશ્વર જગત શાસ્ત્ર એ બધું તો મારું પરમ આત્મીય સ્વરૂપ છે. બ્રહ્મચર્યાશ્રમમાં જે ઋષિના ચરણમાં બ્રહ્મચારી બટુક શરણું લે છે. ૭-૮ વર્ષની વયે નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચર્ય તે શુદ્ધાત્મા બાળક અને ઋષિનું મુખ્ય બીજ ચૈતન્યબીજ એટલું જ છે કે તું બ્રહ્મ છો, બાકી બધું નાશવંત છે. બધું હોય પણ આ ઋષિનું ચૈતન્યબીજ ન હોય તો બધું નકામું છે. ૨૫ વર્ષ સુધી એ જ કહે, તું આત્મા છે તું સચ્ચિદાનંદ છે તું બ્રહ્મ છે. આ (બ્રહ્મચર્યાશ્રમ) પાયો છે, લાવો પાયો પછી કહો કે અમારો ગૃહસ્થાશ્રમ છે.

ધન્ય ગૃહસ્થો ! (વ્યંગ) સાંદિપનીએ કૃષ્ણને, સુદામાને આત્મજ્ઞાનમાં પાક્કા કરી દીધા હોય કે તું આત્મા છે. ઋષિઓનો સંતોનો જ્ઞાનીઓનો અવતારોનો પયગંબરોનો આ એક જ ઉપદેશ છે 'તું આત્મા છો.'

આ તમને કથામાંથી નહીં મળે. કથા શું કહેશે ખબર છે ? રામ કૃષ્ણ મીરાં સંસારી હતા. સંસારમાં રહીને ભક્તિ થાય. ભોગો ભોગવીને યોગી કહેવડાવવું છે. દંભ. નો કોમ્પ્રોમાઈઝ.

સંતો સર્વ જીવોના પિતા સમાન છે. એટલે બાબા (બંગાળીમાં બાબા એટલે પિતા) કહે છે, બાવા અપભ્રંશ છે ગુજરાતે બાબામાંથી બાવા કરી નાખ્યું. ઋષિ સંત પિતા છે. પરમાત્મા તો પરમપિતા છે.

છોકરાનું હુલામણું નામ બાબો-બાબલો રાખે. આ કળિયુગ કેવો છે ! બાબો ગમે છે પણ બાબા (પરમેશ્વર) ગમતા નથી ! પછી ભલેને બાબો ત્રાસ આપે. બાબા પિતા સંતમાં તો પ્રેમ કો'કને જ હોય, બાબામાં (બાબલામાં) ઘણાંને હોય, પછી ભલેને બાબો ત્રાસ આપે.

બ્રહ્મચર્યાશ્રમમાં બ્રાહ્મણને બ્રહ્મબોધ, ક્ષત્રિયને બાણવિદ્યા, રાવણની છાતી કેમ વીંધવી એ પણ શીખવે અને બ્રહ્મનિષ્ઠ કેમ રહેવું એ પણ શીખવે. પરા અપરા બંને વિદ્યાઓ શીખવે આત્મજ્ઞાન-અપરાવિદ્યાથી જેનાથી સમાજ વ્યવસ્થા જળવાય. ઋષિઓએ પરમાર્થ અને વ્યવહારનો એટલો બધો સમન્વય કર્યો હતો કે જુદા પાડી શકાય નહીં.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

राम रावण युद्ध व्यवहार दृष्टिએ પણ એવું નથી. રાવણ રામનો પરમભક્ત હતો. કથાઓને મહર્ષિવ્યાસે એવી રીતે વર્ણવી છે કે કથાનો વ્યવહાર ભાગ છોડી આત્મજ્ઞાન લઈ લો. પરમહંસની જેમ દૂધ પીએ, પાણી ન પીએ. કથાકાર જ જ્યાં પાણી પીતો હોય ત્યાં દૂધ પીવાનું શી રીતે શીખવી શકે. કથાકાર જ છેલ્લા વરઘોડા સુધી કામિની કાંચન લઈને રહેતો હોય પછી તમને બ્રહ્માનંદ લેવાનું શી રીતે શીખવી શકે.

જે તત્ત્વ અનાદિ અનંત કાળ સુધી જેમનું તેમ જ છે તે તત્ત્વ અત્યારે જ છે તેનો અત્યારે જ સાક્ષાત્કાર કરી લો.

અત્યારે જ જો આત્મારામને નહીં જાણો તો પાંચ હજાર વર્ષ પહેલાંના કૃષ્ણને શી રીતે જાણશો. રામનો ઉપદેશ અને આચાર તમારે લેવો નથી એટલે હજારો વર્ષો પહેલાંની કલ્પનાઓ દોહરાવ્યા કરો છો.

પ્રભુના પયગંબરો જે માર્ગે ચાલ્યા છે તે માર્ગે ચાલો તો રામ કૃષ્ણને હૃદયમાં જ જાણશો શોધવા નહીં પડે.

મુમુક્ષુને ખેલમાં કથા અને દૃષ્ટાંતમાં રસ હોતો નથી મુમુક્ષુને રામમાં રસ હોય છે. પોતાના સ્વરૂપમાં આત્મામાં રસ હોય છે.

ક્ષત્રિયને પ્રજાનું રક્ષણ પાલન પોષણ સાથે આત્મજ્ઞાન ક્ષુદ્રને ઉપલા ત્રણ વર્ણની સેવાનો રોલ મળ્યો છે શરીરમાં હાથ ઉપર હોય અને પગ નીચે હોય એટલે હાથ ઊંચા અને પગ નીચા એવું નથી ભાવનાની શક્તિના કેન્દ્રો હૃદય, મસ્તિષ્ક છે પણ બધા જ મધ્યવર્તી કેન્દ્રના વિચારના અવિભાજ્ય અંગ છે બધા જ અંગો એક જ વ્યક્તિના અવિભાજ્ય અંગ છે તેમજ પરમાર્થદૃષ્ટિએ બધી જાતિનાં લોકો સમાજ વ્યવસ્થામાં અવિભાજ્ય અંગ છે.

ધ્યેય આત્મજ્ઞાન છે દેહજ્ઞાન નથી.

જે નાત જાત વર્ણાશ્રમને જુએ છે તે શરીરને જુએ છે આત્માને જોતો નથી જે આત્માને જુએ છે તે નાત જાત શરીર વર્ણાશ્રમને જોતો નથી.

તું સંસારી કે ત્યાગી નથી જન્મ મરણ સુખ દુઃખ આવાગમન નથી. એ તો પરમાત્માની અનંત દેવી શક્તિ પ્રકૃતિમાતાની લીલામયી શક્તિ લીલામાત્ર છે. (જેમ સ્વપ્નદૃશ્ય બદલાય છે પણ સ્વપ્નદૃષ્ટા બદલાતો નથી.)

આ સર્વમાં આત્મારામ બદલાતા નથી. આ છે ધ્યેય-આત્મારામ. તું પહેલેથી છેલ્લે સુધી મૂળે આત્મા. સાંદિપની કૃષ્ણને કહેશે તું દ્વારકાધીશ પછી, શિષ્ય પણ પછી, વૃંદાવનનો લીલારૂપી કૃષ્ણ પછી, તું પહેલાં આત્મા.

તું નિત્ય પૂર્ણ અનાદિ અનંત એક જ અદ્વિતીય પરમબ્રહ્મ અખંડ સચ્ચિદાનંદ આત્મા છે, આ છે બ્રહ્મ. આ છાનો કોઈને ગુપ્ત રીતે આપવાનો મંત્ર નથી.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

દર પૂનમે ચાદર મૂકવી જ પડશે. આ શું ? કોણે શીખવાડ્યું ? આ કોઈને કહેશે નહીં ગુપ્ત છે. (આજના ગુરુઓ આવું કહેશે). સમજાતું નથી આ કોણે ચલાવ્યું છે ? જેમ ઋષિપરંપરા છે તેમ આ કેવી પરંપરા કહેવી ? ઋષિપરંપરામાં અહંને સ્વાર્થને દ્વેષને લેશમાત્રેય સ્થાન નથી. ઋષિઓ નમ્ર હતા. અત્યારનો ગુરુ કહેશે જો, મેં આપવાનું તને આપી દીધું છે, હવે કંઈ ભૂલ થાય તો તારી. તારા રૂપિયા છે તે મારા અને ભૂલ તારી (વ્યંગમાં). લોકો કહેશે આટલી કથાઓ અને બધું થાય છે ત્યારે કેમ કશું થતું નથી ? જે થવાનું થતું નથી અને ન થવાનું થાય છે પછી ક્યાંથી થાય ? લોકો લેઉમંતર ગુરુઓના પૂજારી છે સાચા સંતોના નહીં....

સિદ્ધિઓ માયાનું ફરજંદ છે પરમાત્માનું નહીં જ્યારે આત્મજ્ઞાન પરમાત્માનું ફરજંદ છે માયાનું નહીં. જે સિદ્ધિઓ આપે તેને નજુમી ગારુડી જાણવો જે આત્મજ્ઞાન આપે તેને સદ્ગુરુ જાણવા.

સંત તો દિવ્ય આત્મજ્ઞાન આપે હૃદયમાં તેને સિદ્ધિનું અભિમાન ન હોય. મુક્તાબાઈ સ્નાન કરતાં હતાં ચાંગદેવે મોઢું ફેરવી દીધું. મુક્તાબાઈએ કહ્યું, અલ્યા ચાંગીયા હજુ તને આ શરીર અને આ દિવાલમાં ભેદ લાગે છે ? આ(શરીર) પણ પંચભૂત અને એ (દિવાલ) પણ પંચભૂત છે. જે આત્માને જુએ છે તે સ્ત્રી પુરુષને જોતો નથી જે સ્ત્રી પુરુષને જુએ છે તે આત્માને જોતો નથી.

બ્રહ્મચર્યાશ્રમનો એક જ સૂર, તું આત્મા છે આ જ સનાતન સત્ય છે.

જે બદલાય છે તે માયા છે જે અવિનશ્વર છે તે આત્મા છે. જે ત્રણ કાળમાં બદલાતો નથી તે આત્મા તું છે. જે વધતો ઘટતો નથી, જન્મતો મરતો નથી, માયાના ફેરફારથી પ્રભાવિત થતો નથી, અનુસરતો નથી તે તું આત્મા છો.

ભોગો (વિષય વાસના) વધુ ભોગવવાથી ભોગના પ્રારબ્ધનો ક્ષય થતો નથી, વધે છે. રજોગુણથી કામ ક્રોધ ઉત્પન્ન થયેલા છે. મહાશનો મહાપાપ્મા વિધ્વેનમિહ વૈરિણમ્ । આ કામ ખૂબ ખાનારો છે, મૂઢ છે.

આઘ જગદ્ગુરુ શંકરાચાર્ય કામને અગ્નિની ઉપમા આપે છે. અગ્નિમાં ગમે તેટલા ઈંધણા નાખો શમતો નથી વધુ પ્રજ્વળે છે. ઈચ્છાની પૂર્તિ કરવાથી ઈચ્છા કદી તૃપ્ત થતી નથી શમતી નથી વધુને વધુ પ્રજ્વળે છે ભભૂકે છે. કામ કદાપિ તૃપ્ત થતો નથી, આવવા દો તમે તમારે. ઘણાં કહેવાતા ગુરુઓ અહીંયા ફેઈલ થયા છે. કૃષ્ણમાં અને મનમુખી ચિંતકોમાં આટલો જ ફેર છે. ભોગોથી પાછો શું ફેરે જન્મોજન્મ સુધી સલવાઈ રહે છે કદી નીકળી શકતો નથી.

સદ્ગુરુ કહેતા, મને ડુંગળી ખાવાની ઈચ્છા થઈ તો ડુંગળી એક ગલેફામાંથી બીજા

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

गलेझामां यगणी ईंकी दीधी ले मन. आनुं नाम दुंगणी जावी. यांटीनी मूठवाणो हुक्को पीवानी ईश्या थई बे हुंक मारीने ईंकी दीधो, सोनानो कंदोरो केडे अडाडीने घा करी दीधो.

रामकृष्ण कडे छे, आ अमे ट्राय करी पण बीजा घणा विषयो छे ऐनी कदी ट्राय करशो नही नहीतर सलवाई जशो, काढवा माटे कोई संतना यरणमां लांओ काण पज्या रडेवुं पडशे.

ईश्यानी पूर्ति करवाथी ईश्या कदी शमती नथी वधु प्रभण थाय छे, तेनो वेग वधे छे, दमन नही पोषण पण नही. स्वामी विवेकानंद कडेता, ભક્તિયોગ त्याग करवानुं कडेतो नथी ખૂબ ખૂબ ચાહો ખૂબ ખૂબ પ્રેમ કરો પણ જો જો તમારો પ્રેમ પરમાત્મામાં રાખો નાશવંત વિષયોમાં તમારો પ્રેમ વેડફાઈ ન જાય. શ્રેષ્ઠ વસ્તુ ઈશ્વર છે. પરમાત્મા અવિનાશી છે, અમૃતત્વ. તમારો પ્રેમ અમર થઈ જશે. વિષયોમાંથી મનને કાઢી લઈ પરમ આનંદ સ્વરૂપ પરમાત્મામાં, અમૃત જેવા સાગરમાં મૂકવું, કામજય આપોઆપ જ થઈ જાય છે.

જેમ જેમ અંતરમાં ઈશ્વરની નિષ્કામભક્તિ શુદ્ધાભક્તિ અહેતુક ભક્તિ વધશે તેમ તેમ વિષયવાસના ઓછી થતી જશે.

દેવો જેવો બેવકૂફ સૃષ્ટિમાં કોઈ નથી. ૧૦૧ના થાળના બદલામાં દસ હજાર પચ્ચીસ હજાર આપી દે છે. મૂર્ખ તો દેવ નથી, દેવને મનાવનારો મૂર્ખ છે. આ અહેતુકી ભક્તિ નથી, નિષ્કામ ભક્તિ નથી.

સદ્ગુરુને ગળાનું કેન્સર હતું, કોઈએ કહ્યું માને કહોને મટાડી દેશે. ત્યારે સદ્ગુરુએ કહ્યું, જે મન સોળ આના ઈશ્વરને આપી દીધું, મારી પાસે મન ક્યાં છે તે હું માગી શકું.

જે સત્તર આના મન ઈશ્વરમાં રાખી દીધું છે હવે ભિખારીની કક્ષાએ ઊભો રહી શકે નહીં માગી શકે નહીં મન જ પોતાનું નથી ઈશ્વરનું છે. મન જેનું ઈશ્વર પાસે છે ઈશ્વર કે જેની આગળ કુબેર ભંડારી પણ ભિખારી છે, તે આ ભિખારીઓ પાસે શું માગશે.

(અકબર બાદશાહને ત્યાં એક ફકીર ગયો. અકબર બાદશાહ નમાજ પઢતો હતો અને ખુદાની પાસે માગતો હતો કે ખુદા, ધન દો દોલત દો રાજપાટ દો આ સાંભળી ફકીર ત્યાંથી ચાલવા લાગ્યો. અકબરે પૂછ્યું આપ કેમ કાંઈ બોલ્યા વગર ચાલવા લાગ્યા. ફકીરે કહ્યું હું અકબર બાદશાહ પાસે માગવા માટે આવ્યો હતો પણ મેં જોયું કે ખુદ બાદશાહ જ ભિખારીની પેઠે ખુદા પાસે માગી રહ્યો છે, એ મને શું આપવાનો ? જો માગવું જ હોય તો સીધું ખુદા પાસે જ ન માગું કે ભિખારી પાસેથી માગું ? એમ માની પાછો જતો હતો) ખરી અમીરી તો માલિકના ગરીબ ફકીરો પાસે જ છે... એની સમૃદ્ધિ આંધળાઓને દેખાતી નથી.

માલિકના ગરીબ ફકીરના હૃદયમાં વિશ્વને જે ભરી દે એવો પ્રેમ જે પરમેશ્વરનો

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

ઉમટે છે તે ચક્રવર્તી રાજા પાસે કશું નથી.

રુંવાટું લેવાની શક્તિ ન હોય ને માલિકના ગરીબ ફકીરનું માપ કાઢવા તમારી ફુટપટ્ટી લઈને કદાપિ આવશો નહીં.

ઘણા કહેવાતા ઉપદેશકો અહીં નિષ્ફળ ગયા છે. દૂધ અને દહીં ભેગા રાખવાથી યોખ્ખું દુધ મળે નહીં, દૂધ ફાટી જાય.

સદ્ગુરુ કહેતા, જે ઓરડામાં ખાટા અથાણાં આંબલી અને ટાઢા પાણીનું માટલું, એ ઓરડામાં પિત્તવિકારનો દરદી, એનું દરદ ક્યારેય મટે નહીં. પથારી ખસેડવી પડે. અથાણા આંબલી એટલે વિષયવાસના કામિની. ટાઢા પાણીનું માટલું એટલે વિષયભોગની તૃષ્ણા. ગમે તેટલું પીઓ તૃષ્ણા શાંત થાય જ નહીં. પથારી ખસેડવી પડે. બાવા બનાવવા આવ્યા નથી પથારી ખસેડવા આવ્યા છીએ.

જે ઉપદેશકો તમને એમ કહે કે એય રાખો અને આય રાખો બેય થાય સંસારમાં જનક નહોતા ? તારા બાપનું કપાળ, તારી ફુટપટ્ટીથી તું આ બધાને માપી આવ્યો ? જે સત્ને સત્ કહે અને અસત્ને અસત્ કહે છે તે જ સદ્ગુરુ. જે અસત્ ને સત્ કહે અને સત્ને અસત્ કહે તે અસદ્ગુરુ.

સદ્ગુરુને તો શું આવે ને જાય છે તે તમારો વાંહો થાબડે, સદ્ગુરુ તો માવતર થાય છે પોતાનું છોકરું નીચે પડે તેમ ઈચ્છે નહીં અને ઈચ્છે તો માવતર ન કહેવાય પોતાનું છોકરું ઊંચે ચઢે તેમ ઈચ્છે છોકરાને પોતાના જેવા જ કામ કરાવે તે માવતર ન કહેવાય.

સદ્ગુરુને વધારે સાધન ભજન તપસ્યાથી ભગવાનલાભ થયો હોય તો સત્શિષ્યને ટૂંકો રસ્તો બતાવે, સદ્ગુરુના સાધન ભજન તપસ્યામાં અંતરથી સાચા શરણાગત સત્શિષ્યનો ભાગ છે, આચરણ અને અનુભૂતિમાં ભાગ છે. એક જણ તાપશું કરે તો દસ જણ તાપે.

જેમ પતિપત્નીનું ભાગ્ય ઓતપ્રોત છે તેમ સદ્ગુરુ અને સત્શિષ્યનું આચરણ અને અનુભૂતિ ઓતપ્રોત છે જ્ઞાન પ્રેમ વૈરાગ્ય ઓતપ્રોત છે શરીર નામ રૂપ ક્રિયા જુદી. પ્રેમમાં વાત્સલ્યમાં ઓતપ્રોત છે.

ગુરુ પગ દાબવા નહીં પૂજાવા નહીં ભોગના અડામાં ઘેર ઘેર પગલાં કરવા નથી થવાનું. પગલાં કરાવશો તો અમારા જેવી દશા થશે ગામે ગામ ભટકતા થઈ જશો કોઈ સરપંચેય સંઘરશે નહીં.

સદ્ગુરુનો જે ક્રોધ ગુસ્સો રોષ, અવિદ્યા અજ્ઞાન કાપવા માટે છે, તેના આત્મા પર પ્રહાર નથી. અવિદ્યા અજ્ઞાન કપાય છે. જ્યારે ઑપરેશન ટેબલ ઉપર દરદીના સડા ઉપર સર્જન ડૉક્ટર છરી ચલાવે છે ત્યારે દરદી ગાળો દે છે જ્યારે બધો જ સડો કાઢી નાખી મલમપટ્ટા લગાવી દરદીને જ્યારે સંપૂર્ણ આરામ થાય છે ત્યારે ફળ ફુલ મિઠાઈનો થાળ

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

ડૉક્ટરને આપી કહે છે તમે જ મારા ભગવાન, મને જીવતદાન આપ્યું. છરી સડા ઉપર છે. એમ અવિદ્યા અજ્ઞાનરૂપી સડો કાઢવા સદ્ગુરુ-સર્જન ડૉક્ટર કોધ રોષ ગુસ્સો કે જોર વાપરે તો તે કોધ કૃપા છે. અહીં કમ્પાઉન્ડર નથી, સર્જન ડૉક્ટર છે. સર્જન ડૉક્ટર એમ જ કહેશે વાઢકાપ કરવી જ પડશે. એ કોધની છરી નથી, કૃપાની છરી છે. આ સમજાતું નથી એટલે કહેશે તમારી અંદર કોધ છે.

સંત જીવને પ્રભુના દરબારમાં લાવવા જે ગુસ્સો કરે છે તે કૃપા છે, ઉદ્દેશ જુઓ.

‘મહાશનો મહાપાપ્મા’ આ કામ મહાપાપી છે ખૂબ ખાનારો છે, આને જ તારો શત્રુ જાણ. (કામના માર્ગમાં વિઘ્ન પ્રતિબંધક હોય એના ઉપર જે દ્વેષ થાય તે કોધ કહેવાય.)

જો તારે શત્રુ જ કહેવો હોય તો કામને કે વિષય વાસનાને જાણજે.

જો તારે મિત્ર આત્મીય જાણવા હોય તો હરિ ગુરુ સંતને તારા પોતાના જાણજે.

૨૪-૯-૮૬, બુધવાર

ઋષિરાજ, માના ખોળામાં

સાંજે : ૪-૦૦ કલાકે

સદ્ગુરુદેવ કી જય

પરમાત્માની કૃપાથી પરમશાંતિ અને શાશ્વત સ્થાનને પમાય છે. ઈશ્વર પોતાના જ સત્ત્વમાંથી અખિલ સચરાચરનું સર્જન કરે છે તેની મધ્યમાં રહે છે અને અંતે પ્રલયકાળે તે સર્વને પોતામાં સમાવી દે છે. કંઈ આવતું નથી કંઈ જતું નથી કંઈ વધતું નથી કંઈ ઘટતું નથી.

ઈશ્વર પૂર્ણ છે તેનું સર્જન ઈશ્વર વડે પૂર્ણ હોઈ પૂર્ણ છે. ઈશ્વર સર્વત્ર પરિપૂર્ણ છે સર્જનમાં સમરસ છે.

જેમ જળ અને તરંગને જુદા પાડી શકાય નહીં તેમ સર્જનહાર અને સર્જનને જુદા પાડી શકાય નહીં.

ઈશ્વર હૃદયમાં રહે છે પણ એવી રીતે રહે છે કે પોતાના સ્વરૂપને ઓળખવા ન દે. ઋષિઓએ ભિન્ન ભિન્ન દષ્ટિકોણ કરીને તત્ત્વનું નિરીક્ષણ કર્યું છે જીવભાવમાં ઊભા રહીને પણ અને ઈશ્વર ભાવમાં ઊભા રહીને પણ. ઈશ્વર નિરુપાધિક છે જ્યારે જીવભાવને તો સર્વ દ્વંદ્વો વહોરવા જ પડે છે.

ઉપનિષદ્ શ્રુતિ વેદ ઈશ્વરની વાણીમાં દષ્ટાંત છે. વૃક્ષ પર બે પંખી, એક ઉપલી ડાળ અને એક નીચલી ડાળ. ઉપલી ડાળવાળું સ્થિર છે. નીચલી ડાળવાળું પંખી વૃક્ષના ખાટા મીઠા ફળનો ઉપભોગ કરે છે તેથી સુખી દુઃખી થાય છે. નીચેનું પંખી કૂદીને વધુ નજીક આવે છે જુએ છે તો બે પંખી છે જ નહીં એક જ છે.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

ફળભોગની ઈચ્છા ઓછી સુખદુઃખ પણ ઓછાં, ફળની આસક્તિ ઓછી તેમ સુખદુઃખનો ભોગ પણ ઓછો પછી ફળ ખાવા, એથીયે ઉપર અનાસક્તિ.

શરીરરૂપી વૃક્ષમાં જીવ અને ઈશ્વરરૂપી બે પંખીઓ, જીવ છે નીચલું પંખી, ઈશ્વર છે ઉપલું પંખી. (બંને એક જ છે પરંતુ અવિદ્યાઉપાધિથી જીવ અને ઈશ્વર જુદાં છે)

સંસારના પદાર્થોમાં વિષયોમાં ભોગસુખની લાગણી રાખે છે અને સુખદુઃખનો ભોગ બને છે.

સંસારમાં માત્ર સુખ જ ન હોય અને માત્ર દુઃખ જ ન હોય સંસાર એ પ્રકાશ અને છાયાનું મિશ્રણ માત્ર જ છે સુખદુઃખ ભેગા જ છે.

જ્ઞાનીપુરુષો સુખને અંચળો ઓઢીને આવેલું દુઃખ કહે છે કેમ કે તેના ભોગથી શક્તિ ક્ષીણ થાય તેના સંબંધથી સ્વરૂપ ભૂલાય છે, જ્ઞાની પુરુષ વિવેકીપુરુષ માટે તો સંસાર દુઃખ અને દુઃખ જ છે.

मुक्तिमिच्छति चे तात विषयान्विषवत्यज ।

क्षमार्जवदयातोषसत्यं पीयूषवद्भज ॥ ૨ ॥

હે તાત જો તું મુક્તિ ઈચ્છતો હોય તો વિષયોને વિષતુલ્ય જાણીને ત્યજ દે આ પાંચનું અમૃતતુલ્ય જાણીને સેવન કરો ક્ષમા સરળતા દયા સંતોષ અને સત્ય. આત્મજ્ઞાન હસ્તકમલવત્ છે. કોઈ કહે કે હું ઝેર પીવું અને અમર થાઉં, કોઈ આંગળી ઊંચી કરે ? શું બોલે ? ઝેર પીને જ ખલાસ થઈ ગયો છે, આંગળી ઊંચી કરવાનીય શક્તિ નથી.

વિષયો વિષતુલ્ય છે આ જીવને માલવિનાના ફોતરા જેવા બનાવી દે છે.

સંતો આ શક્તિનું રક્ષણ કરીને તેને પરમાત્મામાં જોડે છે.

આસક્તિ અને ભક્તિ એ બંને શક્તિના ભિન્ન ભિન્ન પાસાઓ છે. માત્ર શક્તિને વિષયોમાં જોડીએ તો આસક્તિ, પરમાત્મામાં જોડીએ તો ભક્તિ.

શક્તિને વેડફી નાખવી સહેલું છે પણ સંગ્રહ કરવો કઠણ છે. પ્રભુના દિવ્યજ્ઞાન ભક્તિની, સર્વભૂતોમાં પ્રભુ બિરાજમાન છે એમ જાણીને લહાણ કરવી એ મોટામાં મોટી પ્રભુ સેવા છે.

અન્નદાન, પ્રાણદાન, વિદ્યાદાન શ્રેષ્ઠ છે પણ સર્વશ્રેષ્ઠ સેવા બ્રહ્મવિદ્યાદાન પરમાત્માના દિવ્યજ્ઞાન ભક્તિનું દાન. આ શક્તિનો સર્વશ્રેષ્ઠ વિનિયોગ. આ શક્તિને પરમાત્મામાં જોડી કહેવાય. જ્યારે તમે શરીર જગત ભૂલીને તમારા વિચાર વાણી વર્તનને પરમાત્મામાં જોડો છો તે વિચાર વાણી વર્તનનો શ્રેષ્ઠ સદ્ઉપયોગ છે. આથી ઉલટું સંસારમાં વિષયોમાં જોડો તે દુરુપયોગ છે. તમે કહેશો પછી વહેવાર ચાલે કેવી રીતે ? વહેવાર તો પ્રકૃતિનું કાર્ય છે.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

સર્જનહારે પ્રકૃતિ સર્જી છે જ્યારે માણસે વિકૃતિ સર્જી છે. એ વ્યવહાર નથી દુરવ્યવહાર છે. તમે વ્યવહાર(પારમાર્થિક)નો આગ્રહ રાખો, દુરવ્યવહાર(લૌકિક)માં આગ્રહ ન રાખો. કેટલાક તો કહે છે અમે ન હોઈએ તો તમારી સેવા કોણ કરે ? તું આવી જાને, પછી કોણ સેવા કરે છે તે તું જો.

સંત તો ઈશ્વરના ખોળામાં બેઠો છે તેની તો સાક્ષાત્ ઈશ્વર સંભાળ રાખે છે, વિશ્વાસ જોઈએ.

હવે આ ઈશ્વર હૃદયમાં તો રહે છે પણ માયા વડે ભ્રમાવતો રહે છે તેને પામવો કેવી રીતે ? ૧૮મા અધ્યાયના દરમા શ્લોકમાં,

તમેવ શરણં ગચ્છ સર્વભાવેન ભારત ।

તત્પ્રસાદાત્પરાં શાન્તિં સ્થાનં પ્રાપ્સ્યસિ શાશ્વતમ્ ॥

હૃદયના સર્વભાવ વડે હે ભારત, તેને જ શરણે જા, તેની કૃપાથી પરમશાંતિ અને શાશ્વત સ્થાનને પામીશ.

જે ભ્રમાવે છે તે જ સ્થિર કરી શકે. જેની આ માયા છે તેની કૃપા જ આ માયામાંથી મુક્ત કરી શકે, બીજાની શી વિસાત છે ?

ઈશ્વર જ ગુરુ, મહાન અને સંપૂર્ણ સૃષ્ટિમાં બધી જ શક્તિ ઈશ્વરની જ....

જીવ સંસારમાંથી માયામાંથી મુક્ત થાય એ પણ તેની જ કૃપા. માયાથી સર્જન અને કૃપાથી વિસર્જન. પણ કોણ જાણે કેમ માયા એવી છે કે જીવને મેદાન છોડવાની ઈચ્છા જ થતી નથી.

સદ્ગુરુનું દષ્ટાંત છે, આંધળાપાડાની રમતમાં ડોશીને અડી જાય તો દાવ લેવો પડે નહીં, તે છૂટી જાય. પરંતુ ડોશીને અડે કોઈક જ.

પોતાની જાતે આંખે પાટો બાંધ્યો છે. તે ઈશ્વર સદ્ગુરુરૂપે આવે પાટો છોડી નાખે, ડોશીને અડી જાય તો મુક્તિ.

જે ગુરુઓના ગુરુ ઈશ્વર છે તે પોતાના સર્વ જીવોને કહે છે મારી પાસે આવો મારું જ શરણું લો, હું તમને પરમ શાંતિ અને શાશ્વત સ્થાન આપીશ.

તેતરાને બોલતા સાંભળ્યો છે ? ‘છૂટી જા છૂટી જા’. ‘પ્રભુ તું’ હોલો બોલે. ઈશ્વર તો ઘણાં સ્વરૂપોમાં મહાવાક્યોનો બોધ કરે છે પણ આને સમય ક્યાં છે.

પરમશાંતિ અને શાશ્વત સ્થાન તો કેવળ પરમાત્માનું નિરુપાધિક શુદ્ધ સ્વરૂપ સચ્ચિદાનંદધન.

જ્યારે જીવ દેહ અને અંતઃકરણ સાથે તાદાત્મ્ય કરે છે ત્યારે સંસારનું સર્જન થાય છે અને જ્યારે જીવ આત્મતત્ત્વ સાથે તાદાત્મ્ય કરે ત્યારે શિવસ્વરૂપ થાય છે.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

शरीर, शरीरना संबंधो अने अंतःकरण अविद्यानुं कार्ये છે માયા.

જીવ છે તે પરમાત્માનો દિવ્ય અંશ જ છે જેમ કે સૂર્યનું કિરણ. જ્યારે દેહબુદ્ધિ વિષયબુદ્ધિ ત્યજે, શરીર જગત ભૂલી જાય, અંતઃકરણ શુદ્ધ થઈ પરમાત્મામાં લીન થાય, સમાધિ થાય ત્યારે તેની કૃપાથી પરમઆનંદ પરમશાંતિ અને શાશ્વત સ્થાનને પામે છે.

નિરાશી નિર્મમો ભૂત્વા યુદ્ધસ્વ વિગતજ્વરઃ ॥

આશા અને મમતા રહિત થઈને, જવર = મોહ શોક રહિત, આંતરશત્રુઓ સામે યુદ્ધ કર.

‘યુદ્ધસ્વ મામનુસ્મર’ - આંતરશત્રુઓ સાથે યુદ્ધ કર અને મારું સ્મરણ કર.

યુદ્ધ કર મારું સ્મરણ કર, દેશ કાળ પાત્ર ગૌણ છે. અંદર જે પ્રભુનો દિવ્ય આત્મજ્ઞાનનો ઉપદેશ છે તે મુખ્ય છે. યુદ્ધ એટલે દેશ કાળ પાત્ર અનુસાર, પોતપોતાનાં વર્ણાશ્રમ અનુસાર વિચાર વાણી વર્તન અને ભગવાન લાભ માટેનું આચરણ.

યુદ્ધસ્વ - તું કામ ક્રોધ લોભ સામે યુદ્ધ કર, તું આસક્તિ સામે યુદ્ધ કર, આશા અને મમતા સામે મોહ અને શોક સામે યુદ્ધ કર, મારું સ્મરણ પ્રભુસ્મરણ કર.

જુઓ સંતો કહે છે એક નિર્વિકલ્પ સમાધિ જ એવી છે જ્યાં વિચાર વાણી વર્તન બંધ થઈ જાય છે. સવિકલ્પમાં દ્વેષ છે. શ્વાસોશ્વાસ પણ કર્મ છે. જ્ઞાનીનું સૌંદર્ય પણ કર્મ છે. ભક્તનું દાસૌંદર્ય પણ કર્મ છે. દેહ ધારણ થયો એટલે સ્વાભાવિક ક્રિયા તો રહેવાની. સ્વાભાવિક ક્રિયા કરતાં કરતાં ઈન્દ્રિયજય મનોજય કરી આત્માનુસંધાન કરવું. આત્માનુસંધાનમાં પ્રતિબંધક ક્રિયા ઓછી કરવી, સહાયક ક્રિયા વધારવી.

કુરુક્ષેત્ર પાંડવો કૌરવો કૃષ્ણ અર્જુન ગીતાનો ઉપદેશ દેવી સંપત્તિ આસુરી સંપત્તિ પણ અંદર જ છે. દેવી સંપત્તિ વડે આસુરી સંપત્તિ સામે યુદ્ધ.

જીવ ઈશ્વરમાં સમાય પછી તેમાં કર્તૃત્વ ભોક્તૃત્વ રહેતું નથી, સુખદુઃખ રહેતું નથી. જ્યાંસુધી જીવ અને ઈશ્વરના ભેદની ભ્રાંતિ છે ત્યાંસુધી જ સુખ દુઃખનો ભોગ અને જ્યાંસુધી કષાયો છે ત્યાંસુધી જ યુદ્ધ.

સત્સંગથી પ્રાપ્ત થતા જ્ઞાન ભક્તિ વિવેક વૈરાગ્ય તેની સહાયથી હું અને મારું, રાગ દ્વેષની સામે યુદ્ધ, સાથે સાથે હું આત્મા છું સચ્ચિદાનંદસ્વરૂપ છું પ્રકૃતિથી પર નિત્ય શુદ્ધ બુદ્ધ મુક્ત આત્મા છું. એક બાજુ કષાયો સાથે યુદ્ધ અને બીજી બાજુ આત્મચિંતન, સાથે જ છે. કેમ ? કારણ કે બધું સાથે જ છે ને, શરીર અંતઃકરણ જીવ ઈશ્વર ! બારી ઉઘાડવી અને આકાશદર્શન એક જ સાથે.

અંતરથી સઘળાં કષાયો ત્યજવા એટલે આત્મદર્શન પાયામાં બ્રહ્મચર્યાશ્રમ ન હોય તો ગૃહસ્થાશ્રમ કહેવાય નહીં. ૨૫ થી ૫૦ ગૃહસ્થાશ્રમ.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

સાતમે વર્ષે જનોઈ, રામ વસિષ્ઠગૃહે, કૃષ્ણ સાંદિપનીગૃહે, નચિકેતા યમગૃહે, જનક અષ્ટાવકગૃહે. આ બધાં તો બ્રહ્મચર્યાશ્રમ વગર જ રામકૃષ્ણ થઈ ગયા હશે ? તમે સાતમે વર્ષે ઉપનયન કરાવી ગુરુગૃહે ગયા હતા ? ૨૫ વર્ષ સુધી બ્રહ્મચર્ય પાળી ગુરુસેવા કરી હતી ? ૨૫ મે વર્ષે તો બે ત્રણ કુરુકુરિયાંના પિતા, તમે જનક ખરા, પેલા વિદેહી તમે સદેહી-જનક એટલે જન્મદાતા-જન્મ આપનાર પિતા. આ તમે કોને ઊઠાં ભણાવો છો ? ગૃહસ્થાશ્રમ ઈન્દ્રિયોને બહેકાવા માટે નથી ઈન્દ્રિયો અને મનનો જય કરવા માટે છે. ૫૦ પછી છોકરાં પગભર થયાં તેને બધું સોંપી દઈ વનમાં જઈ પ્રભુભજન કરો. વાનપ્રસ્થાશ્રમમાં તો ભગવાને ભિક્ષા અને તપસ્યા કહી છે અને આગલા ભોગના સંસ્કારોનો ક્ષય કરવાનો. ગૃહસ્થાશ્રમના અધ્યાસનો તપસ્યાપૂર્વક ક્ષય કરે. આજે તો ઘોડે ચડ્યો તે છેલ્લા વરઘોડા સુધી હેઠો ઉતરતો જ નથી. પછી ૭૫મે વર્ષે સંન્યાસ એટલે પ્રભુભાવ આત્મચિંતન, પરિવ્રાજક, ભેખ, ભિક્ષા અને ભજન.

પહેલો (બ્રહ્મચર્યાશ્રમ) જ નથી હોતો પછી ચોથાની તો આશા શી રીતે રાખવી ?

ખરું કર્યું છે હોં તમે, ડાયરેક્ટ બ્રહ્મજ્ઞાન મેળવી લીધું છે ! (વ્યંગમાં) સંતોને ઘેર બોલાવી આ ઉપનિષદ્ લો ને, ગીતા લો, ચાર દિવાલમાં ચોવીસ તત્ત્વ અને પચ્ચીસમો પુરુષ પોતે. (યોગવાસિષ્ઠનું) સીધું નિર્વાણ પ્રકરણ છઠ્ઠું છેલ્લું પાનું વાંચીને બોલવાનું ઈન્દ્રિયો એના વિષયમાં વર્તે છે અને હું આત્મા નિર્લેપ છું, દંભી.

જેને આત્મજ્ઞાન થયું હોય તેને માટે શરીર વિષયો કે જગતપણું રહેતું નથી તો તેમાં ભોગકલ્પના તો હોય જ ક્યાંથી ?

અમે પ્રચાર કરવા નથી આવ્યા, અવળો પ્રચાર ભૂંસવા આવ્યા છીએ. આદર્શ પહોંચી ન શકાય તો આદર્શ નીચો ન લાવશો આદર્શ પહોંચવા સંતોની સહાય લેજો.

વિવેક વૈરાગ્ય વગર ગ્રંથ વાંચીએ તો ગ્રંથ નહીં પણ ગ્રંથિ, અહં અને દંભની ગાંઠ બંધાય.

સત્ અસત્ આત્મ અનાત્મ નિત્ય અનિત્ય વિવેક હોવો જોઈએ. સત્ આત્મા નિત્યમાં અંતરનો અનન્ય પ્રેમ, અસત્ અનાત્મ અનિત્ય પ્રત્યે અંતરથી અભાવો તીવ્ર વૈરાગ્ય.

હવે શું કરશું આ વ્યવસ્થા તો ખોરવાઈ ગઈ ચાર આશ્રમની. જાગ્યા ત્યાંથી સવાર.

પરમાત્માના કોઈ સર્વત્યાગી શુદ્ધાત્મા સંતના ચરણમાં બેસી આત્મતત્ત્વનો ઉપદેશ લઈ તેનું સ્મરણ મનન નિદિધ્યાસન કરો. એકાંતમાં રહો.

દેહનું જગતનું વિષયનું ચિંતન છોડો પરમાત્માનું ચિંતન કરો. અમારું તો સૂત્ર છે- નાશવંતની ચિંતા છોડો શાશ્વતનું ભજન કરો. કદાચ સંતો અસમર્થ નીવડે છોડાવી ન શકે તો યમ તો સમર્થ જ છે એક ક્ષણમાં બધું આંચકી લેશે. આનો અર્થ શું થાય છે ?

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

તમને જેટલો સંતમાં વિશ્વાસ નથી એટલો યમમાં છે. આ સંતને કહેશે બાવા બનાવવા નીકળ્યા છે, ત્યારે યમ શું કરે છે ? પણ ત્યાં તો છૂટકો નથી, મોઢું કડવું થાય છે.

સ્વામીજી તો કહે, આપણે તો એય કરવું પડે અને આયે કરીએ. બહુ સરસ, બહુ સરસ (વ્યંગ)

આ સંસારમાં અમારું ઈન્દ્રિયગમ્ય દર્શન - ભડભડ બળતી ચિતા પ્રિયમાં પ્રિય છે. મૃત્યુ તો વૈરાગ્યનું મોટામાં મોટું સહાયક પરિબળ છે. યમ સ્મરણ કરતાં પ્રભુ સ્મરણ. યમ સ્મરણ બરાબર થાય તો જ પ્રભુ સ્મરણ બરાબર થાય. તમે સંતસ્મરણથી તો બરાબર માનતા નથી પણ યમસ્મરણથી માનશો. યુદ્ધ પણ કરો (કષાયો સામે). સત્પુરુષનો સંગ તો જોઈશે જ નહીંતર જો તમારા જેવા પાંચ જણ ભેગા થશે તો કેવું કરશે ખબર છે ? એક દષ્ટાંત છે, અકબરે બિરબલને સજા કરી અને કહ્યું તું જેને પસંદ કરીશ એ તને સજા કરશે. બિરબલ તો એવા ત્રણ ચાર જણને પકડી લાવ્યો કે જે આખો દિવસ મજૂરી કરે ત્યારે માંડ માંડ પૈસા બે પૈસા ભાળતા. અકબરે આ લોકોને કહ્યું, તમે તમારે બિરબલને જે ઈચ્છો તે સજા કરી શકો છો પછી એ લોકો અંદર વિચાર કરવા લાગ્યા. એમાંના એકે કહ્યું, એમ કરો આને ચાર પૈસાની સજા કરો. ત્યારે બીજાએ કહ્યું, ના ના બિચારો મરી જશે, એમ કરો આને ત્રણ પૈસાની સજા કરો. એમ તમારા જેવા પાંચ જણ ભેગા થઈને સત્સંગ કરે તો આવું કરે. તમારા ચલણમાં તો તમે તમારું રાખીને જ કરવાના.

સંતનો સત્સંગ તો સંસારીનું ચલણ બાદ કરીને છેદ કરીને બોલે. સંસારીનું ચલણ દેહ સુખ ઘર પૈસો માનપાન વગેરે જ્યારે સંતનું ચલણ જ્ઞાન ભક્તિ વિવેક વૈરાગ્ય.

અમૃત અને વિષ બંનેનું પાન એકી સાથે થઈ શકે નહીં. કાં તો નર્ચું અમૃત અને કાં તો નર્ચું વિષ.

તમે કહેશો અમારે તો સાપે છછુંદર ગળ્યા જેવું થયું છે એનું શું ? એમ તમને મિથ્યા લાગ્યું હોય તો ગળી પણ નહીં શકો અને મેલી પણ નહીં શકો. શું કરશો ? શ્રીકૃષ્ણ કહે છે, ઈશ્વરને શરણે જા.

જીવમાત્ર ઈશ્વરનો છે અને તેને ઈશ્વરના થઈને જ રહેવાનું છે. આજે નહીં તો ગમે ત્યારે, જેટલી મુદત તેટલો હેરાન થવાનો જ. જેના અંતરમાં વ્યાકુળતા છે તે તો કાલ પર છોડશે જ નહીં, આજ નહીં, અત્યારે જ.

લેસ લગેજ મોર કમ્ફોર્ટ - ઓછી ઉપાધિ વધુ શાંતિ. જો ભૌતિકતા વધારશો તો આત્મચિંતન ઈશ્વરચિંતન ઘટાડશો જો ભૌતિકતા ઘટાડશો તો (સંતોષ) આત્મચિંતન ઈશ્વરચિંતન વધારી શકશો.

આપણો આદર્શ ટાટા કે બિરલા નહીં આપણો આદર્શ શબરી મીરાં વિદુરજીનો,

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ યદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

શુકદેવ શંકરાચાર્ય દત્ત દિગંબર વિચરે છે વસ્ત્ર પણ નહીં ભિક્ષાપાત્ર પણ નહીં જે વિતરાગી પુરુષો છે. તેને સકામ ભાવે ભજે છે શંકર ભગવાનને કહેશે મને આટલું કરી દેજો. શંકર ભગવાન કહેશે હું જ ભભૂતિ લગાવીને બેઠો છું, તારે આવવું હોય તો આવી જા મારી પાસે. આ શુકદેવ શંકર દત્ત ચૈતન્ય અને રામકૃષ્ણ (કે જેમને) માટીનું ઢેકું પથ્થર અને સોનું સમાન હતા તેમની પાસે સોનું માગે છે. અમને સમાધિમાં રહેવા દે સમાધિમાંથી જગાડીશ તો એમના જેવા ભિખારી ત્યાગી વિરક્ત બનાવશે એમના જેવા સમ્રાટોના સમ્રાટ બનાવે.

ઘણા કહેશે જો આ કામ (વિષયવાસના) ન હોત અને પ્રજોત્પત્તિનો વહેવાર ન હોત તો આ બધું ચાલશે કેમ ? હજુ આ બધું ચલાવવું છે ? જાણે ભગવાન છે જ નહીં. જેમ તમારે લૌકિક વંશ છે તેમને (શુકદેવ શંકરાચાર્ય અને દત્તનો) અલૌકિક દિવ્ય વંશ છે, તમારી સંપત્તિ ભૌતિક છે અમારી સંપત્તિ દૈવી છે. આ તો ઘોડે ચડે તો જ વંશ ચાલે. તમે પશુ ભૂમિકા પર વંશ ચાલુ રાખો છો આત્મજ્ઞાની પુરુષો દિવ્યવંશ ચાલુ રાખે છે આત્મજ્ઞાનની દિવ્ય પરંપરા. સંસારમાં પિતા પુત્રના સંબંધમાં દેહભાવ હોય જ્યારે અધ્યાત્મમાં સદ્ગુરુ સત્શિષ્ય વચ્ચેનો સંબંધ, ત્યાં આત્મભાવ છે દેહભાવ નથી. લોહીનો સંબંધ ક્ષણભંગુર છે આત્માનો સંબંધ ચિરંજીવ શાશ્વત છે.

સંન્યાસથી ગુમાવાનું નથી જે પૂર્ણ છે જે પોતાનું સ્વરૂપ છે તેને પામવાનું છે. આજે ત્યાગના સ્થૂળ અર્થ થઈ ગયા એટલે લોકો છળી ઉઠે છે ત્યાગના નામથી.

બ્રહ્મચર્ય ગૃહસ્થ વાનપ્રસ્થ અને સંન્યાસ આ છે પરમાત્માને પામવાના ક્રમિક દિવ્ય સોપાનો. આમાં ભોગનો વિચાર નથી યોગનો જ વિચાર છે. ઋષિઓ મૂર્ખ નહોતા આની અલ્પબુદ્ધિએ વિકૃતિ સર્જી અને યોગ વિક્સાવવાને બદલે ભોગ વણસાવ્યો. અમે તો જ્યાં જ્યાં જઈએ અને જ્યાં જ્યાં દર્શન કરીએ ત્યાં સત્યમ્ શિવમ્ સુંદરમ્નું જ દર્શન થાય છે ક્યાંય વિકૃતિ જોતા જ નથી.

દેહાભિમાન ગળી જાય પરમાત્માને વિશેષરૂપે જાણ્યે(પરમાત્મા જ છે અન્ય કાંઈ જ નથી) જ્યાં જ્યાં મન જાય ત્યાં ત્યાં સમાધિ જ છે, સહજ સમાધિ.

જેના અંતરમાં અવિદ્યા ઉપાધિ છે તે જ્યાં જ્યાં મનને જોડે ત્યાં ત્યાં સંસાર વિષયો દેખાય. જેના અંતરમાં સદ્ગુરુકૃપારૂપી પ્રસાદ(જ્ઞાન) છે તે સર્વત્ર પરમાત્મા જ જુએ છે. વસ્તુમાં ભેદ નથી દૃષ્ટિમાં ભેદ છે વસ્તુ તો સર્વત્ર એકમાત્ર બ્રહ્મ જ છે અજ્ઞાનીને જ્યાં સંસાર દર્શન જ્ઞાનીને ત્યાં બ્રહ્મદર્શન. તમે કહો જે પશુભાવમાં વર્તતો હોય તે ક્યાં બ્રહ્મદર્શન કરે અને શુકદેવ શંકરાચાર્ય અને દત્ત જે આત્મભાવમાં વર્તતા હોય તે ક્યાં વિષયદર્શન કરે. પૂર્ણજ્ઞાની પુરુષોની દૃષ્ટિ નિર્મળતાની પરાકાષ્ટાએ પહોંચેલી હોય છે જ્યાં તમે નિકૃષ્ટમાં નિકૃષ્ટ દર્શન કરો ત્યાં તે બ્રહ્મદર્શન કરે છે.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

રાધાકૃષ્ણના ચિત્રમાંથી પણ લોકો વિકૃત અર્થો કાઢે છે. સ્વામી વિવેકાનંદ કહેતા, રાધાકૃષ્ણલીલા સમજવી હોય તો ૧૦૦ જન્મો સુધી નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચર્ય પાળવું પડે. કૃષ્ણ પરમાત્મા છે રાધા પરમાત્માની અનંત દૈવી શક્તિ છે, રામ છે તે પરબ્રહ્મ સીતા તે પરબ્રહ્મની અનંત દૈવી શક્તિ, પરબ્રહ્મ અને શક્તિ એક જ છે જેમ સૂર્ય અને પ્રકાશશક્તિ.

પરમાત્મા એક જ છે. માયા જીવોની મતિગતિ ભિન્ન ભિન્ન છે એટલે એક જ વસ્તુમાં ભિન્નતાનો ભાસ થાય છે અખંડ સચ્ચિદાનંદ સિવાય કાંઈ જ નથી.

વૈદ્યના ત્રણ પ્રકાર ઉત્તમ મધ્યમ કનિષ્ઠ. કનિષ્ઠ વૈદ્ય દરદીને કહેશે, ઔષધ ખાજો, ચરી પાળજો. પછી દરદી જીવે છે કે મરી ગયો તે જોવા રહેતો નથી. મધ્યમ વૈદ્ય દરદીને સમજાવે ઔષધ ખાવી જોઈએ, ચરી પાડવી જોઈએ. તો થોડું સારું થઈ જાય. ઉત્તમ વૈદ્ય દરદી દવા ન લે તો છાતી પર ગોઠણ ભરાવી દવા અંદર ઉતારી દે. તમારે ત્યાં ઉત્તમ વૈદ્ય આવ્યા હોય તો શું કહે ખબર છે ? જરા માહું ઓછું કહેજો, તમે આવ્યા તો ભલે આવ્યા, આ પાણી કરાવીશું, આપું ન ચાલે. દવા ખાવી જ પડે ચરી પાડવી જ પડે. ઉત્તમ વૈદ્ય સગી મા જેવા છે, પેટમાં કૃમિ હોય તો મા ખોળામાં લઈ કડવાણી પાઈ દે. ઉત્તમ વૈદ્ય વાત્સલ્યમૂર્તિ છે. કડક થાય કે જોર વાપરે, આ ક્રોધ નથી કૃપા છે. તમને તો કૃમિ થયા હોય તો ખાંડ ખવડાવી સુવાડી દે અને કરમીયાને વધવા દે તેવા વૈદ્ય જોઈએ છે. આ અવળો ધંધો છોડો.

પરમાત્મા શ્રીકૃષ્ણ પ્રકૃતિના ભેદે સુખની વ્યાખ્યા કરે છે. આરંભમાં જે વિષતુલ્ય લાગે અને પરિણામે અમૃતતુલ્ય નીવડે, તે આત્મજ્ઞાનની પ્રસન્નતામાંથી ઉત્પન્ન થયેલું સુખ સાત્ત્વિક સુખ કહેવાય. જે આરંભમાં અમૃતતુલ્ય પરિણામે વિષતુલ્ય નીવડે છે, તે ઈન્દ્રિયોના વિષયભોગોમાંથી ઉત્પન્ન થતું સુખ રાજસી સુખ કહ્યું છે. વિષતુલ્ય કેમ કહ્યું ? આ ભવોભવની વાસના આસક્તિ કષાયો છોડવા કઠણ લાગે પણ પરિણામે દિવ્ય આત્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય, આત્માની સાચી શાંતિ મળે ત્યારે અમૃતતુલ્ય. (જે સુખથી) દેહાધ્યાસ વધે શક્તિ ક્ષીણ થાય, આ કામ મહાપાપી છે ઈચ્છાની પૂર્તિ કરો તો ઈચ્છા વધે રજોગુણ-પ્રવૃત્તિ લોભ મોહ વધે છે. જેટલા ભોગ તેટલા રોગ-ક્ષણપૂરતું અમૃતતુલ્ય પણ પરિણામે વિષતુલ્ય-રાજસી સુખ. જે આરંભમાં અને પરિણામે પણ વિષતુલ્ય, આત્માને મોહ પમાડનારું તામસી સુખ કહેવાય છે. આત્મા તો સ્વયંપ્રકાશ છે તેને કોણ મોહમાં નાખી શકે કહેવાનું તાત્પર્ય વિવેકબુદ્ધિને ઢાંકી દે, જે આત્માને ઢાંકે તે તામસી સુખ. તેને સુખ કહેવાય જ નહીં. આ ત્રણ કોઠા ભગવાને ચિતર્યાં. હવે તમે કયા કોઠામાં છો તે નક્કી કરી લ્યો. અત્યારે તો સાત્ત્વિકમાં છો. બાકીના બે તો તમારા આશ્રમમાં તમે અકબંધ રાખ્યા જ છે તે ઓછા કરો, આ વધારો. જેમ જેમ સત્ત્વગુણી પુરુષનો સંગ વધુ કરશો તેમ તેમ રજોગુણ તમોગુણ ઓછાં થશે. સત્ત્વગુણી પુરુષ આત્માની સૌથી વધુ નજીક હોય,

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

અરે આત્મા જ છે. સંતનો સંગ માત્ર સત્ત્વગુણનો જ સંગ નહીં, સંત તો સ્વયં આત્મસ્વરૂપ જ છે સંતનો સંગ એટલે શુદ્ધ આત્માનો સંગ. જ્યારે તમે સંતના સંગમાં હો ત્યારે તમે આત્માના જ સંગમાં છો કેમ કે નિરુપાધિક શુદ્ધ સચ્ચિદાનંદ આત્મા સંતમાં પ્રગટ છે.

ઋષિઓમાં, પ્રભુનાં લાડીલાઓમાં, પયગંબરોમાં, પ્રભુનાં દિવ્ય અવતારોમાં, આત્મસાક્ષાત્કારી સંતોમાં આત્મતત્ત્વ પ્રગટ છે નિરાવરણ છે. જે શુદ્ધાત્મામાં તે પ્રગટ હોય તે સંતનો સંગ જ સત્સંગ. સત્સંગ એટલે જે આત્મા સત્ ચિત્ આનંદ સ્વરૂપ છે નિત્ય છે અખંડ છે તેનો સંગ. (ત્રિકાલાબાધિત) સત્ તો સર્વત્ર છે પણ દુનિયાના બજારમાં ઢંકાયેલું છે, હું અને મારું તે માયા. જળ છે પણ લીલથી ઢંકાયેલું છે. સચ્ચિદાનંદ જળ અને માયા લીલ. સંત છે ત્યાં માયારૂપી લીલ ખસી ગયેલી છે, સચ્ચિદાનંદ જળનું સીધેસીધું પાન થઈ શકે છે. અવિદ્યારૂપી લીલ છે ત્યાં જળ પીવા જાઓ લીલ મળે, ન્યુમોનિયા થાય. સંગ કરો તો સત્પુરુષનો. સત્પુરુષનો સંગ દુર્લભ હોય તો તેના સત્સંગનું મનન કરો. તમે જ્યાં જ્યાં આત્મતત્ત્વનું નિરુપણ હોય, ત્યાં (આત્મતત્ત્વમાં) અવગાહન, ડૂબકી મારો. સર્વત્ર અખંડ સચ્ચિદાનંદનું દર્શન કરો, તેનાં માધુર્યનું પાન કરો, તેના પ્રેમમાં પાગલ થઈ જાઓ. બધાને શાણા થવું ગમે છે પણ યથાર્થ શાણપણ શેમાં છે તે કોઈ જાણતું નથી.

જે રામપ્રેમમાં પૂરેપૂરો ડૂબી ગયો છે તે જ યથાર્થ શાણો છે અને જે વિષયવાસનામાં બરોબરનો ખૂંપી ગયો છે તે અક્કર્મીનો પડિયો કાણો છે. આ નીચે છિદ્રવાળી ગોળી લઈને અહીં આવશો નહીં, સિમેન્ટ કરો સિમેન્ટ.

એવું રખે માનતા કે પુસ્તકોમાંથી આત્મજ્ઞાન સાંપડી જશે. સદ્ગુરુ પરમાત્માની અહેતુકી કૃપા સિવાય આત્મજ્ઞાન કદી સાંપડતું નથી. આત્મજ્ઞાન અહંને અનુસરતું નથી સદ્ગુરુ પરમાત્માની અહેતુક કૃપાને અનુસરે છે. તમારી બેટરી ચાર્જ કરવા માટે પુસ્તકમાં ચિતરેલા જનરેટર સાથે જોડશો તો ચાર્જ નહીં થાય પુસ્તકમાંના જનરેટરમાં પાવર નથી યોગવાસિષ્ઠ ના બે ભાગ ગોખી નાખો, શબ્દો ગોખી નાખો, પાવર નહીં મળે. જીવંત જનરેટર જોઈએ. પુસ્તક શબ્દોનો ભંડાર છે, સંત દેવી શક્તિનો ભંડાર છે. શાસ્ત્રોમાં શબ્દોના પૂંજના ઢગલા છે શક્તિ શબ્દોમાં નથી સંત આત્મામાં છે શબ્દ વાહન છે શક્તિ મૂળે સદ્ગુરુ પરમાત્માની. સંત છે એ ગુરુશક્તિ અને ઈશ્વરની શક્તિથી પરિપૂર્ણ છે.

પાછા જો જો ઘેર ઘેર ગુરુ થઈને બેઠા હોય તેની વાત નથી. જેના અંતરમાં સંપૂર્ણ દશ્યપ્રપંચ મિથ્યા છે એવું પાકું જ્ઞાન થયું હોય તેણે જ આત્મજ્ઞાન મેળવ્યું છે. કામ કાંચન કીર્તિને અંતરથી તેમજ બહારથી સર્વથા જેણે ત્યજ્યા હોય તેવા જ સદ્ગુરુનું શરણું લેવું. પરમાત્માના સર્વત્યાગી શુદ્ધાત્મા સંત સાક્ષાત્ પરમાત્મા સ્વરૂપ જ છે.

હંસની જીભમાં ખાટો રસ ઝરે છે તેનાથી એ દૂધ અને પાણી નોખા પાડી દે છે

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

પરમહંસ સંતોના અંતરમાંથી ઈશ્વરપ્રેમરૂપી ખાટો રસ ઝરે છે એનાથી (ખાટારસથી) સૃષ્ટિમાં ભગવાન અને સંસારમાયાને નોખા પાડી બ્રહ્માનંદ (ભગવાન) લઈ લે છે અને વિષયરસને ત્યજી દે છે. હંસ બનો, સૃષ્ટિમાં બધેથી સારગ્રાહી વલણ અપનાવો. ખાંડ રેતી ભેગા થઈ ગયા હોય તો ખાંડ લઈ લો રેતી રહેવા દો. તમે તો હરિરસ રામરસ બ્રહ્મરસને છોડી વિષયરસરૂપી કાંકરા ચાવી તમારા દાંતની દુર્દશા કરી નાખી છે તમારી શક્તિને વેડફી નાખી છે માટે જાગ્યા ત્યાંથી સવાર આધ્યાત્મિક ક્ષેત્રમાં નિરાશાને સ્થાન નથી કારણ કે વસ્તુ તો તમારી પાસે જ છે. તમારું સ્વરૂપ જ છે માત્ર વિસ્મરણ થયું છે. સદ્ગુરુ સ્મરણ કરાવી દે છે.

અરે ઓ સૂતેલા સિંહો જાગો, તમે આત્મા છો પંચભૂતના ખોખા તમે નથી અને આ અંદર અલ્પબુદ્ધિ સળવળી રહી છે તે તમે નથી તમે સ્વયંપ્રકાશ છો તમે આખા વિશ્વને પ્રકાશનારા છો પરમ આનંદસ્વરૂપ છો. વહેલી તકે આત્મસાક્ષાત્કાર કરી લો. સમય વીતી જશે અફસોસ થશે પસ્તાવો થશે. સત્પુરુષનો સંગ ઉત્તમ સાધન છે. વધુને વધુ સત્પુરુષના સંગમાં રહો, એ તમને ઊંઘવા દેશે નહીં. સદ્ગુરુ કહેશે, મારા બાળક હવે ઊંઘવાનું નથી આપણે વહેલી તકે પ્રભુના દરબારમાં પહોંચવાનું છે. વિષયોને જોશો જ નહીં. જો સૂંઘશો તો પણ ઘેન ચડશે. મનને કહો, અરે મન તારે શું જોઈએ છે ? આ અનિત્ય, અસાર, દુઃખરૂપ, વિષતુલ્ય વિષયો કે પછી પ્રભુના ચરણકમળ ? મન પર ક્યારેક પ્રેમનું શાસન કરવું પડે, ક્યારેક કઠોર પણ શાસન કરવું પડે. જડ અને ચેતન ભેગા થઈ ગયા હોય તે મનનું શાસન કરવાનું છે. આત્મા સ્વતઃ પૂર્ણ જ છે તેનું શાસન નહીં, મન છે તે માયાનું સંતાન છે, શાસન આત્માનું નથી કરવાનું, શાસન મનનું કરવાનું છે. સદ્ગુરુનું દષ્ટાંત, એક કાંટો વાગ્યો હોય તો બીજા કાંટા વડે કાઢી, બંને ફેંકી દેવાના. સાધન કષાયોનો નાશ કરી સાધ્યમાં સમાઈ જાય છે. સાધન કષાયોનું નિરાકરણ કરી સાધ્યમાં સમાઈ જાય છે. આત્મામાં અજ્ઞાન નથી, આત્મા ઉપર અજ્ઞાનરૂપી વાદળું આવ્યું છે. સૂર્યમાં વાદળું નથી, સૂર્ય ઉપર વાદળું છે.

સત્પુરુષના સંગમાં પ્રીતિ અને વિષયો પ્રત્યે વિરક્તિ જેવું સાધન એકેય નથી. જેને સત્પુરુષના સંગમાં પ્રીતિ ન જાગે અને વિષયોમાં વિરક્તિ ન જાગે એ મુમુક્ષુ નથી ઈશ્વરપ્રેમી નથી.

મન એક છે જ્યારે વરણ કરવાની વસ્તુ બે છે, વિષય અને પ્રભુ. સંત આત્માઓ એવી વિશુદ્ધ કન્યાઓ છે જેમણે પોતાની વરમાળા પ્રભુના ગળામાં આરોપી છે જ્યારે આ અજ્ઞાનજીવોએ પોતાની વરમાળા વિષયોને આરોપી છે. મીરાંની જેમ રાણાને વરી પણ પછી કોને વરી ? રાણાને અને પ્રભુને એક સાથે ન વરાય રાણો છોડવો જ પડે વિષયો અને પ્રભુને એક સાથે ન વરાય પ્રભુને વરવા વિષયોને છોડવા જ પડશે.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

सत्संगमां ईश्वरना गुणोन्नो महिमा थाय अटले ईश्वरप्रेम वधे. જે રામ રામ કરે તેમાં રામના ગુણોમાં, રામમાં ઊંડો પ્રેમ થાય. સત્સંગ મળે તો રામકૃપા, રામકૃપાથી જ સત્સંગ મળે અને સત્ અસત્નો વિવેક થાય.

મીરાં - સંસારીનું સુખ કાચું પરણીને રંડાવું પાછું...

પરણી હું પ્રિતમ પ્યારો, અખંડ સૌભાગ્ય મારો,
રાંડવાનો ભય ટાળ્યો રે મોહન પ્યારા.

અમે તો પ્રિતમ પ્યારાને પરમેશ્વરને વર્યા છીએ. જે પરમેશ્વરને વર્યા છે તે સંત. સંત તો અખંડ સૌભાગ્યવાન. જે જીવ શિવને વર્યા છે તે અખંડ સૌભાગ્યવાન છે.

તમે બધા રાંડવાના - મીરાંએ કહ્યું છે. રંડાવું ન હોય તો પ્રિતમ પ્યારાને વરી લો. જેણે પોતાની વરમાળા પોતાનો પ્રેમ પ્રભુના ગળામાં આરોપ્યો છે તે સંત. જેણે પોતાની વરમાળા સંસારના ગળામાં નાખી દીધી, પણ ઉપાય છે ડાયવોર્સ (માયાથી). સ્વામીજી, છૂટકો જ નથી. ભલેને એક પૈડું આમ જાય અને એક પૈડું આમ જાય, છૂટકો જ નથી. પ્રભુની શરણાગતિ સિવાય ઉપાય નથી. આમાંથી ડાયવોર્સ (છૂટાછેડા) લેવા તૈયાર હોય એટલા આંગળી ઊંચી કરે, અમે કોઈનું ઘર ભંગાવતા નથી, સાચા ઘરમાં લઈ જઈએ છીએ. જીવનું સાચું ઘર ચાર દિવાલ નહીં પરમાત્મા.

ॐ सर्वेऽत्र सुखिनः सन्तु सर्वे सन्तु निरामयाः ।

सर्वे भद्राणि पश्यन्तु मा कश्चित्दुःखमाप्नुयात् ॥

ॐ शांतिः शांतिः शांतिः प्रशांतिः ॥

દરેક આત્મા પૂર્ણ છે તેના પૂર્ણત્વને પ્રગટ કરવાનું છે.

સાધનચતુષ્ટયસંપન્ન થયા વગર આધ્યાત્મિક નિવેદન માટે અધિકારી જ નથી.

૨૫-૯-૮૬, ગુરુવાર

ઋષિરાજ, માના ખોળામાં

સવારે : ૯-૦૦ કલાકે

સદ્ગુરુદેવ કી જય

પરમાત્માની કૃપાથી શ્રુતિમાતા એમ કહે છે, 'યમૈવેષ વૃણુતે તેન એવ લભ્યઃ' જે આનું વરણ કરે છે (તે જ તેને પામે છે) કાલે સ્વયંવરની વાત થઈ હતી. કુંવરીનો સ્વયંવર થાય, જેના ગળામાં વરમાળા આરોપે તેને વરી કહેવાય. મીરાંએ પ્રભુના ગળામાં વરમાળા આરોપી પ્રભુને વરી. પરમાત્મા જેના પર કૃપા કરે છે તેના વડે જ આ પરમાત્માનો લાભ કરી શકાય છે પામી શકાય છે એક બાજુ કહીએ તેની કૃપાથી એક બાજુ કહીએ કે જે તેના ગળામાં વરમાળા આરોપે જે કેવળ ભગવાનને જ ચાહે તે ભગવાન વરે છે અને જે

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

ભગવાનને ભૂલીને સઘળાં ઈન્દ્રિયભોગ્ય પદાર્થને ઈચ્છે છે તે સંસારને પામે છે. જેનું જ આ પરમાત્મા વરણ કરે છે કૃપા કરે છે તેના વડે જ આનો લાભ કરી શકાય છે, આત્મસાક્ષાત્કાર ભગવાનલાભ. શ્રુતિવચન છે તે એમ કહે છે તે જેનું વરણ કરે તે જ આનો લાભ મેળવી શકે. કાલે ભક્ત તરફથી વાત થઈ આજે ભગવાન તરફથી. ઋષિઓએ ભિન્ન ભિન્ન દષ્ટિકોણથી તેનું વર્ણન કર્યું છે. સદ્ગુરુ કહેતા, પુરણપોળી આડી રાખીને ખાવ તોય અને ઊભી રાખીને ખાવ તોય (મીઠી જ લાગે) પુરણપોળી જ. ઓરડાને બારણામાંથી ઊભા રહીને જુઓ તોય ઓરડાનું જ દર્શન મધ્યમાં ઊભા રહીને કરીએ તોય ઓરડાનું જ દર્શન. ઋષિઓ પાસે નિર્મળ શુદ્ધ નિષ્પક્ષ અને દેહાભિમાનરહિત દષ્ટિ હતી. શુદ્ધ દષ્ટિ નિરભિમાન બાહ્ય વિષયોનિરપેક્ષ હોય, સર્વત્ર અખંડ સચ્ચિદાનંદ દર્શન.

જો જો, જે પરમતત્ત્વ છે તેમાં સ્વરૂપતઃ કોઈ જ ઉપાધિ નથી ભક્ત તેમાં ઉપાધિઓનો આરોપ કરે છે.

ઋષિઓએ જીવભાવમાં ઊભા રહી જોયું તો ભગવાન કહ્યા, બ્રહ્મભાવમાં ઊભા રહી જોયું તો પછી આત્મા કહ્યો, જોયું નહીં કહ્યો.

અખિલ સૃષ્ટિ એક મહાશક્તિનું ઐશ્વર્ય. સર્વશક્તિ અને સર્વશક્તિમાન અભિન્ન. ત્રણ સોપાનો છે દ્વૈત વિશિષ્ટાદ્વૈત અને કેવલાદ્વૈત. કેવલાદ્વૈતના અધિકારી તો લાખમાં કોઈક જ હોય, આજે ચર્ચા તો ઘેર ઘેર ચાલે છે.

જે સાધન ચતુષ્ટયસંપન્ન છે તે જ આત્મતત્ત્વના શ્રવણનો અધિકારી છે. આજે ઘેર ઘેર ગુરુગીરી ચાલે છે. સદ્ગુરુ કહેતા, પોતાને સૂવાનું ઠેકાણું નહીં અને બીજાને સૂવા બોલાવે. આનું કેવલાદ્વૈત કેવું ખબર છે ? અહં જ સાચું હું જ સાચો, બીજું કોઈ નહીં. ઋષિઓનું અદ્વૈત આત્મામાં હતું. અવિદ્યા અજ્ઞાનના વહેવારો હોય અને બ્રહ્મજ્ઞાનની વાત કરવી શોભે નહીં મોટાભાગના ૯૯% તો દ્વૈતની ભૂમિકા પર જ વર્તતા હોય છે. ઋષિઓ જાણતા હતા કે જે પરમાત્માની અનંત દૈવી પ્રકૃતિ શક્તિ છે તે ત્રિગુણમયી છે તેથી અધિકારી પણ ત્રિગુણમય છે ઉત્તમ મધ્યમ કનિષ્ઠ.

આ ગીતા એ ઉપનિષદ્નો સાર છે.

સર્વોપનિષદો ગાવો દોગ્ધા ગોપાલનન્દનઃ ।

પાર્થો વત્સઃ સુધીર્ભોક્તા દુગ્ધં ગીતામૃતં મહત્ ॥

(સર્વ ઉપનિષદો ગાયો છે તેના દોહનાર ગોપાલનંદન શ્રીકૃષ્ણ છે અર્જુન વાછરડો છે ગીતામૃતરૂપી દૂધના ભોક્તા સદ્બુદ્ધિમાન મનુષ્યો છે.)

ગોપાલનંદને આ તાત્પર્ય સરસ બતાવ્યું છે અધિકારભેદે કર્મ ઉપાસના જ્ઞાન ધ્યાન.

ઋષિઓનો એક ભાવ છે આ કથા નથી. સૃષ્ટિના આદિમાં પરમાત્માએ સંકલ્પ

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

કર્પો. હું એક છું બહુ થાઉં - एकोऽहं बहुस्याम् । અમીબાથી લઈને રામકૃષ્ણાદિક સુધી અનંત વિસ્તાર અસંખ્ય રૂપો, ક્યાંક વધુ શક્તિ ઓછી શક્તિ, આવરણનો ભેદ કહો કે પ્રાગટ્યનો ભેદ કહો, બંને એક જ. જ્ઞાનમાર્ગ કહો કે વિચારમાર્ગ કહો બંને પરમાત્માની અનિર્વચનીય માયા શક્તિ. શરીર તો માયા છે અંતઃકરણ આત્મામાં નથી પ્રકૃતિનું કાર્ય છે. જે અનાદિ શુદ્ધ સચ્ચિદાનંદધન પરમાત્મા છે જે નિરુપાધિક બ્રહ્મ છે તેમાં અંતઃકરણ નથી અને આ જે ભાસ છે તેનો લોપ થઈ જાય ત્યારે પણ સચ્ચિદાનંદધન પરમાત્મા જ રહે છે. શુદ્ધ આત્મા જ છે. નિર્વિકલ્પ સમાધિમાં પણ શુદ્ધ આત્મા જ છે. અંતઃકરણ એટલે જીવના જન્મોજન્મના સંસ્કારોનો પૂંજ, આત્મા શુદ્ધ સચ્ચિદાનંદધન.

દ્વૈતભાવે મનુષ્ય દેવદેવીની ઉપાસના કરશે. શરૂઆતથી વાત કરીએ તો, આર્યો હતા ત્યારે કુદરતી પરિબળોની પૂજા, સૂર્ય ચંદ્ર તારા અગ્નિ વાયુ વગેરે આજે પણ છે. એવો ભાસ થઈ ગયેલો કે કુદરતી એક શક્તિ છે. આજે સૂર્યની પણ પૂજા થાય છે. જેમ જેમ સાક્ષાત્કાર વધુને વધુ ઉત્કાંત સ્વરૂપને પામતો જાય છે તેમ ચિંતન ઉત્કાંત સ્વરૂપને પામતું જાય છે. ગાયત્રીના અર્થનું ચિંતન વધુને વધુ ઉત્કાંત સ્વરૂપને પામતું ગયું છે.

ॐ भूः भूवः स्वः तत्सवितुर्वरेण्यम् भर्गो देवस्य धीमहि धियो योनः प्रचोदयात् ।

સ્થૂળ અર્થ એવો હતો-પૃથ્વી સ્વર્ગ અને અંતરિક્ષને પ્રકાશતા સૂર્યનારાયણદેવના શ્રેષ્ઠ તેજનું અમે ધ્યાન ધરીએ છીએ, જે અમારી બુદ્ધિને સત્પ્રેરણા કરો. ગાયત્રી પૂર્ણમંત્ર છે, બ્રહ્મમંત્ર છે. આધ્યાત્મિક ભાવ-અખિલ સચરાચરને પ્રકાશતા પરમાત્મદેવના સર્વ શ્રેષ્ઠ તેજ સત્ ચિત્ આનંદનું ધ્યાન ધરીએ છીએ જે અમારા આત્માથી અભિન્નરૂપે પ્રગટ થાઓ અભિવ્યક્ત થાઓ શોર્ટ એન્ડ સ્વીટ ટૂંકો અને મધુરભાવ હે પરમકૃપાળુ પરમાત્મા ! અમારા હૃદયમાં પ્રગટ થાઓ.

કેવળ પરમાત્મા જ પૂર્ણ છે અને પરમાત્મા જ અનંત તત્ત્વ છે તે જ સાચું માત્ર. અને મનુષ્ય શરીરમાં જે શુદ્ધાત્મા છે તે પરમતત્ત્વનો મહદ્અંશે સાક્ષાત્કાર કરે છે અનુભૂતિ કરે છે આમાં સાક્ષાત્કાર કરનાર જો જરીકે જુદો રહેતો હોય તો તે આંશિક સાક્ષાત્કાર છે પૂર્ણ સાક્ષાત્કાર નથી. નર્મદા સમુદ્રને નિહાળી શકતી હોય તો પણ તે સમુદ્રરૂપ થઈ નથી અને સંગમસ્થાનની આ બાજુ આવી ગઈ એટલે સમાઈ જાય છે પછી તેને નિહાળવાનું રહેતું નથી. ઋષિ તત્ત્વદષ્ટા મંત્રદષ્ટા જ્યાં સુધી દષ્ટા રહ્યો છે ત્યાં સુધી સચ્ચિદાનંદસંગમની આ બાજુ અને જ્યાં દષ્ટા અદૃશ્ય થાય છે ત્યાં સચ્ચિદાનંદસંગમની પેલે બાજુ. કેવલાદ્વૈતની વાત કરનાર બચતો જ નથી અને જો બચ્યો હોય તો તે કેવલાદ્વૈતમાં જ નથી બુદ્ધિવિલાસ વાણીવિલાસ છે. છોડો. સંપૂર્ણ સચ્ચિદાનંદધનની સંપૂર્ણ શરણાગતિ સ્વીકારી તેમાં રમમાણ રહો, તેના પ્રેમી સંતોના સંગમાં રહો. જ્યાં અખંડ સચ્ચિદાનંદસમુદ્ર સઘન ત્યાં તરંગનું

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

દર્શન નથી સ્વયં જળ સ્વરૂપ જ છે. જ્યાં સૃષ્ટિરૂપી તરંગોનો ભાસ થાય છે ત્યાં વિચાર વાણી વિલાસનો આરંભ થાય છે અરંધતીમાં દૃષ્ટિ લય પામતાં પોતે રહેતો નથી.

યથાર્થ બ્રહ્મદર્શનમાં દ્રષ્ટા દર્શનની ક્રિયા દશ્યવસ્તુના (બ્રહ્મના) ભેદાભેદ નથી. ઋષિ બ્રહ્મજ્ઞાન અને બ્રહ્મ આ તો આરોપ છે કોઈ શબ્દ જ નથી વિચાર જ નથી. જેમ દેહાંત સમયે ચિદાભાસ ચૈતન્યનું પ્રતિબિંબ ખોખું છોડી નીકળી જાય છે તેમ સાક્ષાત્કાર વખતે એ જ વ્યષ્ટિચૈતન્ય સમષ્ટિચૈતન્યમાં સંપૂર્ણ મળી જાય છે. પરમાત્માની લીલા અકળ છે. એ તો સમાઈ જ ગયા. ઋષિઓ સમાધાન કરે છે. કેવી રીતે ખબર છે ? ભક્તને આનંદ આવે એ માટે.

૧. ઘડો પાણીથી ભરાઈ જાય પછી અવાજ રહેતો નથી પછી બીજા ઘડામાં ઠાલવવામાં આવે ત્યારે અવાજ થાય.

૨. ઘી કાચું હોય ત્યાં સુધી જ ચરચર અવાજ થાય ઘી પાકું થઈ ગયા પછી અવાજ રહે નહીં.

સાધક નિર્વિકલ્પ સમાધિમાં જાય ત્યાંસુધી જ ચર્ચા વાદ વિવાદ પછી શાંત પાછું સમાધિમાંથી વ્યુત્થાન થાય સત્શિષ્યમાં પૂર્ણજ્ઞાન સંકાંત કરી પછી શાંત વાણી મનસાથે જેને પામ્યા વગર જ પાછી ફરે છે તે. દષ્ટાંતો ભક્તોના આનંદ માટે છે પણ જો ઉત્તમ અધિકારી હોય તો દષ્ટાંતમાંથી પણ તત્ત્વ લઈ સાક્ષાત્કાર કરી લે. વચનમાં શબ્દ પકડવાનો નહીં મર્મ પકડીને શબ્દને છોડી દો. ભક્તનો ભાવ લેશો તો આનંદ આવશે અને જો ચરણકમળ શોધવા નીકળશો તો ક્યાંય પત્તો નહીં લાગે.

ઈશ્વરના ચરણકમળ એટલે, ચરણનો અર્થ પદ થાય પદનો અર્થ વાક્ય થાય. એટલે સદ્ગુરુવાક્યે વિશ્વાસ. ઈશ્વરના ચરણકમળમાં મન સ્થિર કરો તો સદ્ગુરુ પ્રત્યક્ષ ઈશ્વર છે, તેના વાક્યમાં સંપૂર્ણવિશ્વાસ.

મોટા ભાગના ઉપાસકો ભલે બ્રહ્મજ્ઞાનની વાતો કરતાં હોય પણ તેમનાં વિચાર વાણી વર્તનનાં સંસ્કારો દ્વૈતભાવનાં જ હોય છે. તેવા તો કો'ક જ શુકદેવ શંકરાચાર્ય દત્ત... જેને શરીર જગત નામરૂપ કર્તવ્ય ન દેખાતું હોય. આહાર નિદ્રા મૈથુન અને ભય આ તો કાંઈ બ્રહ્મનિષ્ઠના કર્તવ્ય ફરજ છે ? અહંપ્રમાણ, મનમુખી ન થશો, જેમણે સર્વત્ર આત્મતત્ત્વનું નિરંતર દર્શન કર્યું હોય કરતો હોય એમને પૂછજો એટલે સત્ય કહેશે. તમારી પાસે પરચુરણ નહીં માગે પરચુરણ માંગે તો જાણશો કે દર્શન કર્યું નથી હોલસેલવાળાને પરચુરણમાં રસ હોતો નથી. ભગવાન ઈશુ કહે છે-કેવળ સર્વત્યાગી જ મારા શિષ્ય. એટલે વંશમાં કોઈ કપાતર થાય જ નહીંને. જણવા તો આવા જ જણવા... જનની જણ તો ભક્ત જણ... કહેશે આ તો વંશ ખરાબ પાક્યો. પકવ્યો તેં અને કહેશે (ખરાબ) પાક્યો.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

यथार्थं तत्त्वज्ञानमां विशुद्ध ईश्वरप्रेममां गुरुगीरीने जग्या ज नथी, आमां अेजन्सी न डोय ईजरो....

बेटा बार वर्ष सुधी मारा पग दाब पछी थई जशे, बार वर्षमां न थाय तो पछी शुं थशे ?

गुरुतत्त्व अेटले परब्रह्मतत्त्व सृष्टिनुं अधिष्ठान परमतत्त्व. वस्तु तो अेक ज छे. परमात्मा ज छे बीजुं कंई नथी भूमिकानो ईर छे. ज्यारे तमे ईन्द्रियोथी जुओ छो त्यारे पंचभूत जगत जुओ छो सडेज उांयी दृष्टि करो विचारो भावोनो विस्तृत सागर. अेनाथी उांये जुओ तो परमतत्त्व परमात्मा. पछी अधुं देभातुं नथी. अत्यारे पश तमे साक्षात्कारमां ज छो पश आ ईन्द्रियोनी भूमिका छे आत्मानी नडीं. सद्गुरु परमात्मानी कृपाथी जेमने दिव्ययक्षु सांपड्यां ते ज आ परमात्मानुं दर्शन करे छे साक्षात्कार करे छे अनुभवे छे जेनी जेटली भूमिका डोय तेडलो तेनो भाव मर्म करे.

संसारिनो भाव केवो जबर छे ? ईन्द्रियो अेना विषयोमां वर्ते छे हुं वर्ततो नथी. जेणे गांगडा साकरनुं शरबत पीधुं डोय तेने यीकशा गोलनुं पाइली भावे नडीं जेने आत्मदर्शन थाय तेने विषय देभातां ज नथी विषयसुभ देभाय तो ब्रह्मानंद याज्यो ज नथी. पंजबमां कडेवत छे जर जमीन जेरु त्रणे कजियाना डोरं रडेवुं आ त्रणमां अने कडेवुं हुं सत् यित् आनंद हुं आना सत् यित् आनंद अेटले जर जमीन अने जेरु जेम गायत्रीना त्रण पाद छे अने अेथी आना त्रण पद छे. डोडवर्षमां छे अधाने ना समजय. आ आना भूः भूवः स्वः. जेम साक्षात्कार उल्कांत थतो जय तेम तेम यितननो विकल्प थतो जय. अनंत ब्रह्मांड अनंत अवतार अनंत शक्ति अनंत शक्यता जेनो अनंत विस्तार छे अेवी जे अपंड ज्योति छे आ सूर्य तो तेना प्रकाशनुं अेक बिंदु पश नथी. जे सूर्यनी आसपास नवग्रहो ईरे तेने तमे ब्रह्मांड कडो छो ताराने मोटा सूर्यो कडे छे दूर छे अेटले ताराना टपका जेवा भासे छे प्रथम निडारिका डती ते तेजनो पूंज डतो तेमांथी प्रकाशना कश छूटां पड्यां ते ठरीने पृथ्वी तथा बीज ब्रह्मो थया पछी गुरुत्वाकर्षणशक्तिथी आ ब्रह्मो सूर्यनी आसपास इरवाथी ऋतुओ थई अने पोतानी धरी पर इरवाथी रातदिवस थया. डेवी करामत ! न्यूटन बगीचामां बेडो डतो. सइरजन नीये पड्युं अने मानी लीधुं डे आकर्षणशक्ति जेवुं कांईक छे. अे रीते गुरुत्वाकर्षणनी शोध थई. आकर्षणशक्ति न्यूटने नक्की करी अेटलेथी नडोती अनादिकाणथी छे. आ आकर्षणशक्तिनुं मूण पंचभूत तरङ्ग विषय तरङ्ग डोय त्यां सुधी संसार आ आकर्षणशक्तिनुं मूण अभिल सयरायर अधिष्ठान परमात्मा तरङ्ग अत्तिमुभ थाय आकर्षणशक्तिने भौतिकतानां पाशमांथी छोडावी अने दिव्यता साथे जोडवी आ सिवाय बीज जग्या ज नथी ज्यारे जड यैतन्यमां समाई जय

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

परमाकाश ज पूर्ण छे विलासभास शून्य छे.

ત્યારે સંસાર રહેતો નથી.

પ્રજ્ઞાનં બ્રહ્મ - જે પ્રજ્ઞા બ્રહ્મ તરફ આકર્ષાઈને બ્રહ્મને જાણીને બ્રહ્મમાં સમાઈ જઈ બ્રહ્મસ્વરૂપ થઈ જાય ત્યારે તેને પ્રજ્ઞા કહે છે. ઋષિ જેના વડે ઈશ્વરતત્ત્વનો નિશ્ચય કરે છે તે પ્રજ્ઞા જેના વડે તમે દુન્યવી પદાર્થોનો નિર્ણય કરો છો તે લૌકિક સામાન્ય બુદ્ધિ. જેના વડે તમે ઈશ્વરના પ્રેમમાં પાગલ થાઓ છો સત્ અસત્નો નિર્ણય કરો છો આત્મસાક્ષાત્કાર કરો છો તે જ પ્રજ્ઞા.

જ્યારે ગાયત્રી જપ કરો ત્યારે અનંત બ્રહ્માંડની ધારણા કરો જ્યારે સવિતાદેવની ધારણા કરો ત્યારે અનંત વિસ્તાર પામતું તેજ ચૈતન્ય જ્યોતિની ધારણા કરો.

ગાયત્રીમાં ત્રણ લોક અને સવિતાદેવ પ્રતિક છે.

ન તત્ર સૂર્યો ભાતિ ન ચન્દ્ર તારકં...

ત્યાં સૂર્ય પ્રકાશતો નથી ત્યાં ચંદ્ર પ્રકાશતો નથી ત્યાં અગ્નિ પ્રકાશતો નથી. પરમેશ્વરની અનંત સૃષ્ટિલીલામાં પૃથ્વી તો રજમાત્રેય નથી આમાં હું તો ક્યાંય શોધ્યોય ન જડે જો જડે તો જાણવું ગાયત્રીનો યથાર્થ અર્થ જાણ્યો નથી.

અનંત બ્રહ્માંડ અનંત અવતારને પ્રકાશિત કરતા તે પરમાત્માદેવના સચ્ચિદાનંદ તેજનું અમે ધ્યાન ધરીએ છીએ જે અમારા આત્માથી અભિન્નરૂપે પ્રગટ થાઓ અભિવ્યક્ત થાઓ. તમારો સર્વત્ર પ્રકાશ સત્તા ચૈતન્ય આનંદ વિલસી રહ્યો છે. હે પ્રભુ ! આમાં જે ચૈતન્ય આનંદ પ્રકાશનો સ્પર્ક ઝબકારો છે ત્યાં એવી કૃપા કરો તમે જ હું હું જ તમે થઈ જાય.

તરંગને પોતામાં અનુભૂતિ થઈ જાય કે હું સમુદ્રરૂપ જ છું સમુદ્રથી ભિન્ન જરાય નથી.

જે (તમે) સર્વત્ર જળ જળાકાર છો અને અસંખ્ય મોજાંરૂપે વિલસી રહ્યા છો એવા, એમ, હા, સમુદ્ર આ તરંગમાં તમે જ હું હું જ તમે એવી એકતાનો સાક્ષાત્કાર પ્રગટ થાઓ. અનુભૂતિ છે આ. સમુદ્ર પણ જળ તરંગ પણ જળ, સૂર્ય પણ પ્રકાશ કિરણ પણ પ્રકાશ, બ્રહ્મ પણ પ્રકાશ જીવ પણ પ્રકાશ આ બધું જ અભિન્ન નામરૂપ કાઢી લઈ ત્યાં જળનું દર્શન અનુભૂતિ. એમાં દેહબુદ્ધિ વિષયબુદ્ધિનો લય થઈ અને સચ્ચિદાનંદનું દર્શન સચ્ચિદાનંદની અનુભૂતિ. જો એ ન હોય તો કોણ વિચાર વર્તન કરી શકે તે અમારી બુદ્ધિમાં સત્પ્રેરણા કરો. કેવી ? (આત્માથી અભિન્નરૂપે અભિવ્યક્ત થાઓ પ્રગટ થાઓ) ઋષિ નિમ્નકોટિની પ્રાર્થના કદી કરતા નથી.

જે આત્મસાક્ષાત્કારનો ઈચ્છુક છે તે જ ઋષિ તે જ મુમુક્ષુ જે ભૌતિકતાનો ઈચ્છુક છે તે જ સંસારી. ભૌતિકતાની ઈચ્છા જ સંસાર સંસાર માયાની ઈચ્છા જ જીવત્વ આત્મસાક્ષાત્કારની ઈચ્છા જ આત્મત્વ.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

તમે કોઈ દેવસ્થાનમાં જાવ કે સત્પુરુષના ચરણમાં જાવ તો જો જો દૂધી પતકાળા ન મંગાઈ જાય એવું માગીએ કે કદી મટી જાય ના. (અવિનાશી જ માગીએ). ઈચ્છો તો પૂર્ણત્વને જ ઈચ્છો કે જે મૂળે તમારું સ્વરૂપ જ છે. અનંત બ્રહ્માંડ અનંત અવતારને સત્તા આપનાર, પ્રકાશિત કરનાર, આનંદ આપનાર અખંડ સચ્ચિદાનંદ પરમાત્મા જ્યોતિ સ્વરૂપ તેમનું ધ્યાન ધરીએ છીએ, ત્યાં જીવ શિવ જીવ ઈશના ભેદ નથી. અખંડ એટલે અખંડ.

જ્યાં સુધી તમે તમને એક વ્યક્તિરૂપે માનો છો ત્યાં સુધી તમારી ઉપાસના દ્વૈતની ભૂમિકા પર જ છે, સ્વીકાર કરો. સાધનામાં દંભની જરૂર નહીં. અમે બધું જાણીએ છીએ એવું તો પરમાત્મા પણ કહેતા નથી. જે પૂર્ણજ્ઞાની પુરુષો છે તે પણ કહે છે દાસોઽહં.

શ્રીકૃષ્ણને અર્જુન કહે છે, તમે જ અવતાર. શ્રીકૃષ્ણ અર્જુનને કહે છે તું મને અવતાર કહે છે આવ તને બતાવું. એક વૃક્ષ પાસે લઈ ગયા. શ્રીકૃષ્ણે કહ્યું સામે શું દેખાય છે ? અર્જુને કહ્યું લૂમખે લૂમખાં કાળા જાંબુ જેવા ફળ ફળી રહ્યાં છે. શ્રીકૃષ્ણે કહ્યું વધુ નજીક આવ. અર્જુને જોયું તો કાળા જાંબુ જેવાં ફળને બદલે લૂમખે લૂમખાં કૃષ્ણ ફળી રહ્યા છે. શ્રીકૃષ્ણે કહ્યું જોયું, આ પૂર્ણબ્રહ્મરૂપી વૃક્ષમાંથી અસંખ્ય અવતારો આવે છે અને જાય છે.

એક કીડી સાકરના પહાડ પાસે ગઈ. એક દાણો મોંમાં લઈ દરમાં જવા લાગી જતી વખતે વિચાર કરે છે આવતી વખતે આખો સાકરનો પહાડ દરમાં લઈ જાઉં. ક્ષુદ્ર જીવો આવું વિચારે આપણે બ્રહ્મને પૂરેપૂરું જાણી લઈશું. અનંતને પૂરેપૂરું કોણ જાણી શકે ? નારદ અને શુકદેવ જેવા બહુ બહુ તો મોટા મંકોડા જેવા વધુમાં વધુ આઠદસ દાણા મોંમાં લઈ જઈ શકે.

આજે ઘેરઘેર બ્રહ્મજ્ઞાનીઓ થઈ ગયા છે ગુરુઓ થઈ ગયા છે. મંકોડાનો ટાંગો તો થાઓ - બ્રહ્મ ઉવાચ. જે કરવાનું છે તે રહી જાય છે અને બીજા વિકૃતભાવો ઉત્પન્ન થાય છે. કોઈ સંતના ચરણમાં બેસો વિકૃતિઓ દૂર થશે.

ગુલાબના ઉદ્યાનની પાસે થઈને નીકળીએ તોય ગુલાબની સુવાસ મળે જ. જે સાચો જિજ્ઞાસુ મુમુક્ષુ છે તેને પરમાત્મા તેના દિવ્યજ્ઞાનથી દિવ્યપ્રેમથી વંચિત રાખતો જ નથી. તેને શાસ્ત્રી કે કવિ થવાની જરૂર નથી તેને વિદ્વાન પંડિત કે શાસ્ત્રના ખાં થવાની જરૂર નથી.

મોટામાં મોટું મૂર્ખનું કામ હોય તો લોકોને ઉપદેશ દેવો. નિરહંકારને જ પ્રભુના દરબારમાં પ્રવેશ મળે છે. જ્યાં હું ત્યાં હરિ નહીં જ્યાં હરિ ત્યાં હું નહીં. જગતમાં બે જ છે એક 'હું' અને 'હરિ'. હું ને પગ નીચે રાખો અને હરિને માથે રાખો જો હું ને માથે રાખશો તો પછી શું થશે ? જો તમે હરિ ગુરુ સંતને માથે નહીં રાખો તો જગત તમારે માથે ચઢી બેસશે. આ હું છે તે સંસારવૃક્ષનું મૂળ છે. હું કાંઈક છું અને કાંઈક જાણું છે તે અલ્પ બુદ્ધિની લવારી છે જે સ્વયંપ્રકાશ છે ત્યાં તો વાણી જ નથી.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

न तद् भासयते सूर्यो न शशांको न पावकः ।

यद्गत्वा न निवर्तन्ते तद्धाम परमं मम ॥

જે સ્વયંપ્રકાશમય પરમપદને નથી સૂર્ય પ્રકાશિત કરી શકતો ચંદ્રમા અગ્નિ પણ પ્રકાશિત કરી શકતા નથી જે પરમપદને પામી (મનુષ્ય) સંસારમાં (અવિદ્યા અજ્ઞાનમાં) પાછો ફરતો નથી તે મારું પરમધામ પરમતત્ત્વ છે. આ પરમતત્ત્વનો સર્વત્ર સાક્ષાત્કાર કરવો તે ધ્યેય છે સંસાર કે ત્યાગ એ દ્વિધામાં કદી ન પડશો પ્રભુના શરણાગત થાઓ તેને ખરા અંતરથી પ્રાર્થના કરો માર્ગ તમારી અંદરથી જ નીકળશે. પ્રભુ અંતર્યામીરૂપે અથવા સદ્ગુરુરૂપે કહી દેશે, બચ્યા આમ આમ કરો. પ્રભુ કુટિલ નથી સરળ છે નિર્દય નથી દયાના સાગર છે.

તમે નિર્દય માણસમાં વિશ્વાસ મૂકો છો પ્રભુમાં થોડો તો મૂકો. આ અહંને તમારો કદી ન બનાવશો આ અલ્પબુદ્ધિને તમારો પ્રભુ કદી ન બનાવશો આ મિથ્યાચારને તમારો પ્રભુ કદી ન બનાવશો. ઈન્દ્રિયોનું દમન કરી મનથી વિષયચિંતન કરવું તે મિથ્યાચાર છે. સમજ્યા વગર ઈન્દ્રિયોનું દમન (કરવાથી વિકૃતિ થશે) સ્પ્રીંગને દબાવવામાં આવે તો (છોડી દેતાં) વધુ ઉછળે છે. તમે ખરા અંતરથી 'રામ રામ' કરો કામ તમને કદી નહીં સતાવે.

શિવનો અને કામનો ત્રણ કાળમાંય સંબંધ થાય જ નહીં. શિવ છે સર્વમંગલમય પરમાત્મા જ્યારે કામ છે પ્રાણીમાત્રને ભ્રમિત કરનાર. જીવ ભ્રાંતિથી મંગલમાં અમંગલ અને અમંગલને મંગલમય જુએ છે. પ્રભુનો માર્ગ જે સરસ સુલભ અને સરળ છે તેને અજ્ઞાનજીવ કઠણ માને છે અને આ અસાર અનિત્ય દુઃખરૂપ સંસારને સાચો અને સુખરૂપ માને છે આ વિપરીત બુદ્ધિ કહેવાય. સંસાર તો જટિલા કુટિલા છે પરમાત્મા જ સરળ છે. તમે સમર્થ છો એટલે સંસારને પાર પાડી શકો અમે એટલા બધા સમર્થ નથી (વ્યંગ). કામના ગુલામ થઈને વર્તવું અને આખી જીંદગી પાર પાડવી તે સમર્થ નથી મૂઢ છે સમર્થ તો કેવળ પરમાત્મા જ છે. ખરેખરો સમર્થ એ જ છે કે જે પરમાત્મામાં પોતાની જાતને વિલીન કરી દે છે દૂધમાં અને દહીંમાં પગ રાખનારા તો ઘણાં છે પુત્ર ધન સ્ત્રી અભિમાન ત્યજીને જ રામરસ પીવાય હરિનો મારગ છે શૂરાનો નહીં કાયરનું કામ જોને. સુત વિત દારા શીશ સમરપે તે પામે રસ પીવા જોને...

આ બધું રાખીને જીવને રામરસ પીવો છે અમારી પાસે મફતમાં સર્ટિફિકેટો મળતા જ નથી. પ્રભુને સંપૂર્ણ વફાદાર એવા પયગંબરો પાસે એમની ઓફિસમાં આ નથી ચાલતું. અહીંયા તો કેવું છે ? શ્રીકૃષ્ણ ત્રીજા અધ્યાયમાં ૧૭મા શ્લોકમાં

यस्त्वात्मरतिरेव स्यादात्मतृप्तश्च मानवः ।

आत्मन्येव च संतुष्टस्तस्य कार्यं न विद्यते ॥

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

જેનો પરમાત્મામાં જ પ્રેમ છે જે પરમાત્મામાં જ તુષ્ટ છે જે પરમાત્મામાં જ સંતુષ્ટ છે તેને કાંઈ જ કર્તવ્ય રહેતું નથી. એને તમે શું નીરશો ? મફત સર્ટિફિકેટ લેવા જેને લાલચ હોય તેને કંઈ નીરીને મફત સર્ટિફિકેટ લઈ શકાય. નીરવું એટલે શું ખબર છે ? જવાબ આપીએ ? ચોખ્ખે ચોખ્ખું લાંચ એમ નહીં બોલે જ્યારે મંદિરમાં સંતયરણમાં જાય ત્યારે ભક્તોનો રાજા હોય તેવો દેખાય છે પણ જ્યારે ઈન્કમટેક્સ ઓફિસમાં જાય ત્યારે ખબર પડે કે કરચોર છે. અમારી Sixth Sence - છઠ્ઠી ઈન્દ્રિય (અંતઃપ્રેરણા) કામ કરે છે તેમાં અમે શું કરીએ ક્યો ? બાકી અમે એમાં પડ્યા નથી હોં. અરે મુમુક્ષુ જિજ્ઞાસુ સુધ્ધાં એમ આવીને કહે છે કે સ્વામીજી એમનમ કામ થાય નહીં પછી સાધારણ જીવની શું વાત !

દેવો કામને સમજાવે છે શિવજી પાસે જાઓ. શિવજી વેશથી પૂરેપૂરા અમંગળ છે. પણ આત્માથી તો પૂરેપૂરા મંગલ સ્વરૂપ છે. સ્મશાનમાં વાસ સર્પની માળા શરીરે ભસ્મ આ અમંગળરૂપ સ્મશાનમાં એક જ જણ એવો છે કે જ્યાં યમદૂતોનું શાસન નથી - શિવ.

યમદૂતોનું જે મૃત્યુલોકમાં પ્રત્યક્ષ કાર્યક્ષેત્ર છે એવા કાર્યક્ષેત્રમાં સેન્ટરમાં શિવજી અસ્પૃશ્ય છે કે જેમાં યમરાજા પણ તેમને સ્પર્શતો નથી. શ્રુતિ કહે છે આપણો આત્મા અસ્પૃશ્ય છે તેને મૃત્યુ સ્પર્શી શકતો નથી (અગ્નિ દઝાડી શકતો નથી) (ઝેર કાંઈ કરી શકતું નથી) અને દેવો કામને સમજાવે છે જા, એમની દૃષ્ટિ તારા પર પડશે તો કલ્યાણ થશે. શું જાઉં ? દૃષ્ટિ પડે અને બચું ? ગયા. કામનો વિસ્તાર થયો, કોઈ જ બચ્યું નહીં શિવજી સમાધિસ્થ. તુલીસદાસજીએ રામાયણમાં લખ્યું કોઈ જ બચ્યો નહોતો અને તુલસીદાસ સહેજે ઊભા થયા ત્યાં હનુમાનજીએ આવી કલમ પૂરી કરી પણ જેના ઉપર રામજીની કૃપા હતી તે બચ્યો હતો.

હૃદયમાં રામ રામ રાખો અખંડ પરમાત્માનું સ્મરણ, ત્યાં કામને પણ પ્રવેશ નથી. યમને પણ પ્રવેશ નથી. જ્યાં અમૃતત્વ અવિનાશી આત્મા પ્રગટ થાય છે ત્યાં કામને (તેમ જ યમને) પણ પ્રવેશ નથી. કામનું શાસન મન સુધી જ છે એ પણ મન જ્યાં સુધી અબુધ છે ગુરુમુખ થયું નથી. (ગુરુમુખ મન હોય) ત્યાં કામનું શાસન નથી ચાલતું. પૂર્ણજ્ઞાની પુરુષ હોય તેના વચનમાં વિશ્વાસવાળામાં પણ કામને પ્રવેશવું હોય તો શરમાય છે. અખંડ પરમાત્માનું સ્મરણ કરો. આત્મા પ્રકૃતિનો સ્વામી છે જેણે પ્રકૃતિજય કર્યો છે તે આત્મામાં જ છે ત્યાં કામ અને યમનો પ્રવેશ નથી શિવજીને સહેજ ભાસ થતાં ત્રીજું નેત્ર ખોલ્યું, કામ બળીને ભસ્મ. રામ એટલે પરબ્રહ્મ, શિવજી રામમય છે.

રામ અને કામનો સંબંધ કદાપિ સંભવતો જ નથી. જેને કામજય કરવો હોય તેણે રામનો પ્રેમ સંપાદન કરવો જ પડે પરમાત્માના પ્રેમમાં પાગલ થઈ જવું જ પડે જે અવિચળ આત્મપદને પામેલા પુરુષો છે તે કામની જગ્યાએ પરમાત્માની દિવ્યદૃષ્ટિનું જ પાન કરે છે.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

પૂર્ણજ્ઞાની પુરુષો માટે આત્મા સિવાય કાંઈ જ નથી બધે શિવ શક્તિનો જ વિલાસ છે.

હમેશાં ક્યાંય પણ તીર્થમાં પવિત્ર દેવસ્થાનમાં હરિકથા હરિનામમાં સત્સંગમાં સેવામાં જાવ તો બરાબર યાદ રાખજો મુખ્ય વસ્તુ આત્મસાક્ષાત્કારના અભિલાષી બનીને જ જાઓ ઉદ્દેશ ભૂલાઈ ન જાય. આત્મસાક્ષાત્કાર ભગવાનલાભ એ જ ઉદ્દેશ છે. ઉત્તમ મનુષ્ય અવતાર મળ્યો છે. પેલા ભજનમાં છે ને ‘આત્માને ઓળખ્યા વિના રે ભવના ફેરા નહીં તો ટળે રે...’ સર્વત્ર એક પરમાત્મતત્ત્વનું જ દર્શન કરો. તમારો પ્રેમ તમારો વિશ્વાસ એક પરમાત્મતત્ત્વમાં જ અવિચળ નિશ્ચળ રાખો. મહાસાગરમાં (તરંગો ફીણ મોજાં પરપોટાં થાય છતાં) બધું પૂર્ણ જ પૂર્ણ (જળ જ જળ). તેમ સખ્યિદાનંદસાગરમાં બધું પૂર્ણ જ પૂર્ણ છે (બધું સખ્યિદાનંદ તત્ત્વ જ છે) ચર્મચક્ષુથી અપૂર્ણ દર્શન થાય છે. દ્રષ્ટિનો ભાવનાનો વિચારનો વિસ્તાર કરો તેને ઉન્નત બનાવો સર્વજ્ઞ ઉચ્ચ તત્ત્વ તો મહાન છે, શ્રેષ્ઠ છે તેમાં તમારા વિચારો ભાવનાઓનો વિસ્તાર કરો.

પરમાત્મા જ પરમ આનંદસ્વરૂપ છે દેહસુખ ઘર પૈસા માનપાન એ અલ્પ છે એમાં સુખ નથી.

બ્રહ્માનંદ અને વિષયાનંદ બે એકી સાથે રહી શકે નહીં. મનુષ્યયોનિમાં બ્રહ્માનંદનું પાન કરી શકાય.

સત્સંગમાં અખંડ સખ્યિદાનંદ સ્વરૂપ જ પ્રગટ થાય છે. જ્યાં સત્નો યથાર્થ સંગ ત્યાં જ સત્સંગ. જે સત્સંગથી હૃદયમાં પરમાત્મભાવનો આવિર્ભાવ થાય પ્રાગટ્ય થાય ઈશ્વરીયભાવ થાય તે જ સત્સંગ જેનાથી જગત શરીર ભૂલાય આત્માની સાચી શાંતિ થાય હૃદયમાં આનંદ થાય નિત્ય અનિત્ય આત્મા અનાત્માનો વિવેક થાય આત્માનો પ્રકાશ થાય. ગમે ત્યાં જાઓ કોઈ પણ તીર્થમાં સત્પુરુષના સંગમાં જાઓ બધે બધામાં એક જ પરમાત્મા છે એવો ભાવ રાખો તો સાધન સાર્થક થશે અને તે સાધ્યમાં સાક્ષાત્કારમાં લઈ જશે. ઉદ્દેશ છે સર્વત્ર સર્વમાં પરમાત્માનું દર્શન.

બધો ભાર ભગવાન ઉપર છે. ૭ દિવસ થયા તોયે ગામ જ દેખાય છે ભગવાન દેખાતા નથી. નિમિત્ત કારણ ગૌણ છે ઉપાદાન કારણ મુખ્ય છે, ગામ ગૌણ છે ભગવાન મુખ્ય છે.

કાલે સાંજે કહેતા હતા કોઈનું ઘર ભાંગવા આવ્યા છો કે શું? અમે કહ્યું સાચા ઘરમાં લઈ જવા આવ્યા છીએ હજુ જ્યાં સુધી ભાંગતું હોય એવું લાગે ત્યાં સુધી સાચું લાગે છે આ મટે ભાંગે તો જ પેલું બને.

સંસારાનુસંધાન અને પરમાત્માનુસંધાન બંને સાથે બની શકે નહીં. તમારી પાસે એવી કોઈ દિવ્યચાવી હોય તો અમે ભાળી નથી ! (વ્યંગ) પ્રકાશ અને અંધકારનો સંબંધ

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

थतो જ નથી રામ અને કામનો સંબંધ થતો જ નથી.

ઉતાવળ નથી તમારે 'બહુનામ્ જન્માનામન્તે'નો શ્લોક રાખવો હોય તો અમારે વાંધો નથી, પેન્ડીંગલીસ્ટમાં... એ તો કોને માટે ? મંદવૈરાગ્યવાળા માટે તીવ્ર વૈરાગ્ય માટે નહીં, એને માટે તો હાલને હાલ.

આ ખોખું ગમે ત્યાં જ ન હોય ? તમારી દૃષ્ટિ હર હંમેશ પરમેશ્વરમાં જ રાખો. દૃષ્ટિ સાર્વત્રિક હોવી જોઈએ વ્યક્તિગત નહીં.

પરમાત્મા નિરંજન નિર્વિકાર છે અખંડ જ્યોતિસ્વરૂપ. તમારી દ્રષ્ટિ એ જ્યોતિ સ્વરૂપમાં જ રાખો અખંડ.

સદ્ગુરુનું દૃષ્ટાંત છે, ઘંટીના ખીલડાની આજુબાજુ જે દાણા રાખેલા છે તે બે પડ વચ્ચે પીસાઈ જવાના નહીં એમ જે ઈશ્વરરૂપી ખીલડાને પકડીને રહેલા છે તે સંસારરૂપી ચક્કીમાં પીસાઈ જવાના નહીં. (સદ્ગુરુરૂપી ખીલડો જેમણે પકડ્યો હોય તેમને સંસાર ચક્કીમાં પીસાઈ જવાનો ભય નથી.)

રામને કદી અંતરથી ભૂલશો નહીં કામને કદી સમર્પિત થશો નહીં જે કામને સમર્પિત થાય છે તેના હૃદયમાંથી રામ ભૂલાય છે અને જે રામને કદી ભૂલતો નથી તે રામમય જ થઈ જાય છે, બ્રહ્મમય સચ્ચિદાનંદસ્વરૂપ.

જાગ્યા ત્યાંથી સવાર.

ઘણાં કહેશે સ્વામીજી હવે શું થાય ? ક્યાં સુધી ? સાક્ષાત્કારી સંતો કહે છે, સૂર્યનારાયણમાં વાદળું નથી સૂર્યનારાયણની ઉપર વાદળું આવ્યું છે એમ આત્મામાં અજ્ઞાન નથી આત્માની ઉપર અવિદ્યા અજ્ઞાનનું આવરણ થયું છે. આત્મામાં અનંત જ્ઞાન, અનંત શક્તિ પડેલા જ છે મુમુક્ષુ છે તેને પ્રગટ કરવાના છે.

આત્મામાં તાકાત જોઈએ આતુરતા વ્યાકુળતા તીવ્ર વૈરાગ્ય જોશ જોઈએ, તો થાય.

જે કંઈ થયા છોને તે મટી જાઓ અને ખરેખરા જે સ્વરૂપમાં હતા તેમાં આવી જાઓ. સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ નિરુપાધિક જેમાં શાશ્વત શાંતિ છે અમૃતતત્વ છે.

ॐ સર્વેઽત્ર સુખિનઃ સન્તુ સર્વે સન્તુ નિરામયાઃ ।

સર્વે ભદ્રાણિ પશ્યન્તુ મા કશ્ચિત્દુઃખમાપ્નુયાત્ ॥

ॐ શાંતિઃ શાંતિઃ શાંતિઃ પ્રશાંતિ ॥

આ બધું સચ્ચિદાનંદ છે પોતે સચ્ચિદાનંદ છે

તોય સચ્ચિદાનંદને શોધવા મેળવવા ફાંફા

સચ્ચિદાનંદને કાંઈ ફાંફા ન હોય જો હૈ સો હૈ.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

૨૫-૯-૮૬, ગુરુવાર
 ઋષિરાજ, માનો દરબાર
 સાંજે : ૪-૦૦ કલાકે

સદ્ગુરુદેવકી જય

પરમાત્માની કૃપાથી આ સાધક મુમુક્ષુ ભક્ત પોતાના અંતરાત્મામાં જ તેમજ સર્વના હૃદયમાં સર્વત્ર તે સચ્ચિદાનંદઘનનું દર્શન કરે છે.

અખિલ બ્રહ્માંડમાં એક તું શ્રીહરિ જૂજવે રૂપે અનંત ભાસે
 દેહમાં દેવ તું તેજમાં તત્ત્વ તું શૂન્યમાં શબ્દ થઈ વેદ વાસે
 ઘાટ ઘડીયાં પછી નામરૂપ જૂજવાં અંતે તો હેમનું હેમ હોયે...

સોનામાંથી ગમે તેટલા દાગીના થાય મૂળે તો બધું સોનું જ પરમાત્મા પોતાની અસીમ સંકલ્પશક્તિથી અનંત રૂપો ધરે પણ તે બધું મૂળે તો પરમાત્માનું જ સ્વરૂપ. આ આખી સૃષ્ટિ જોતાં તેમાં આ બધા શરીરોમાં અંતઃકરણમાં વનસ્પતિમાં અને સર્વત્ર અણુ અણુમાં જે દેવી રૂપાંતર નિત્યનૂતન આવિર્ભાવ તે પરમાત્માનો આનંદ છે. કાવ્યનો જેમ મધ્યવર્તી વિચાર હોય છે તેમ આ અખિલ વિશ્વ પરમાત્માનું મહાકાવ્ય છે તેનો મધ્યવર્તી વિચાર છે તે પરમાત્માનો આનંદ. પરમાત્મા આનંદના નિમેષે કરીને આ અનંત વિશ્વરૂપે થઈ રહેલ છે. પરમાત્મામાં જે અનંત સર્જનાત્મક શક્તિ છે આ તેના સ્ફુરણો છે. જેમ જળમાં અનેક રૂપો ઊઠે છે તરંગો ફીણ બુદ્બુદ્ પરપોટા મૂળે તો જળ જ. જેમ અગ્નિની અસંખ્ય ચિનગારીઓ મૂળે અગ્નિ સૂર્યમાંથી રશ્મિઓ ઊઠે છે મૂળે તો પ્રકાશ અને પ્રકાશ તેમ પરમાત્માની અનંત સર્જનાત્મક શક્તિથી અખિલ સચરાચરમાં વિવિધ રૂપોનું સ્ફુરણ થાય છે.

સૂર્યનાં રશ્મિઓ મૂળે પ્રકાશરૂપ જ છે સોનાના સર્વ રૂપો મૂળે સોનું છે તેમ જુદા જુદા રૂપોમાં અનંત ઈશ્વર જ છે એમ આ આપણા સૌનો આત્મા ઈશ્વર જ છે. ઋષિઓએ તેનો સાક્ષાત્કાર કર્યો ઋષિઓએ બધું છોડીને તેનું અવગાહન કરીને ડૂબકી મારીને અનુભવ કર્યો. વિશ્વના અનંત રૂપો તે આનંદતત્ત્વનો જ અવિર્ભાવ. પરમાત્મા ૧૫મા અધ્યાયમાં ક્ષર અક્ષર અને પુરુષોત્તમયોગની વાત કરે છે તેમાં પિંડ બ્રહ્માંડમાં પરમાત્મા કઈ રીતે બિરાજમાન છે તેનું સરસ નિરૂપણ છે. સર્વભૂતો નશ્વર સંસાર નશ્વર માયા નશ્વર, બીજ અનિર્વચનીય શક્તિ પરમાત્મા ક્ષર અક્ષરનું પણ અધિષ્ઠાન. ઋષિઓએ એ તત્ત્વનું કોઈ સમાન તત્ત્વ નથી તે દૃષ્ટાંત આપવા કુદરત સામે જોવું પડે છે કાંતો સૂર્ય કાંતો સમુદ્ર કાંતો આકાશ કાંતો વાયુ દૃષ્ટાંત તો પરમતત્ત્વનો ઈશારો કરી પરમતત્ત્વમાં વિલીન થઈ જાય છે ઉત્તમ અધિકારી સત્શિષ્ય દૃષ્ટાંતનું ખોખું છોડી દઈ અંદર જે પરમાત્માનું દિવ્યજ્ઞાન છે તે

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

ધારણ કરી લઈને અનુભૂતિ કરી લે છે, હૃદયમાં. આ મોજાને ક્ષર કહીએ એ મોજાં જે શક્તિથી થાય છે તેને અક્ષર કહીએ છીએ મૂળે જે સમુદ્ર છે જળ તેને પુરુષોત્તમ કહીએ છીએ. મોજાંના તરંગના નામ રૂપ થાય છે તે નાશવંત છે. મોજાં કેવા દોડે છે ઘોડાપુર કેટલાય માથોળા કોઈ ધક્કો મારનાર દેખાતું નથી તે શક્તિ અક્ષર અને જે જલરાશિ છે બસ અખૂટ એ અસીમ અનંત ચૈતન્યતત્ત્વ છે તે પુરુષોત્તમ સચ્ચિદાનંદધન જુદું પાડી શકાય નહીં.

જ્યારે સ્થૂળ દૃષ્ટિ હોય છે ત્યારે નામ રૂપ દેખાય, દૃષ્ટિ સૂક્ષ્મ થાય ત્યારે તે મોજાંની પાછળ રહેલી શક્તિ દેખાય સદ્ગુરુ પરમાત્માની અહેતુકી કૃપાથી દિવ્યચક્ષુ સાંપડે તો સર્વ મોજાંઓ અને એ મોજાંઓની ઉછળતી સ્વયં સ્ફુરિત શક્તિ, સર્વની અંદર સર્વની પાછળ રહેલી પરમાત્માની જલરાશિ એ સર્વનું (સ્વરૂપ) પુરુષોત્તમ પરમાત્માનું દર્શન થાય.

રૂપમાં મોહ ન રાખશો તે તો ઘડીક છે અને ઘડીક નથી સ્વયં પરમાત્મા જ જે અજન્મા છે નિરંજન નિરાકાર છે સ્વયં તત્ત્વ છે તે મનુષ્યને પોતાના સ્વરૂપમાં લાવવા યુગે યુગે અવતાર ધારણ કરે છે એ અનંત જલરાશિમાં તમે એક બુદ્બુદ્ હો તો રામકૃષ્ણાદિક મોટાં ઉછળતાં મોજાં છે આ તમારું સ્વરૂપ બુદ્બુદ્ એમાં પણ એ જ જળ અખંડ સચ્ચિદાનંદ મોજાંમાં પણ એ જ જળ રામકૃષ્ણાદિકમાં પણ એ જ અખંડ સચ્ચિદાનંદ.

રૂપોનો નાશ કરીને અખંડ સચ્ચિદાનંદ દર્શન કરવાનું નથી રૂપોને બાદ કરીને અખંડ સચ્ચિદાનંદનું દર્શન કરવાનું છે. ઋષિઓએ છતે શરીરે વિદેહી બનીને તે પરમેશ્વરનો સાક્ષાત્કાર કર્યો. એ કેવાં મોજાં છે ! જે જલરાશિ અસીમ વિસ્તરીને પડેલા છે તેનું દર્શન કરે છે. પોતાની અંદર પોતાની પાછળ સર્વની અંદર સર્વની પાછળ રહેલા પુરુષોત્તમને જ જુએ છે.

સંતઆત્માનું પુરુષોત્તમ સાથે દિવ્યદૃષ્ટિમાં અભિન્નત્વ છે એકતા છે ત્યાં જીવ બ્રહ્મથી જુદો નથી સંતનું આ મૃત્યુલોકમાં ભલે ખોળિયું ફરતું દેખાય એમાં જે વ્યષ્ટિ સચ્ચિદાનંદ સમષ્ટિ સચ્ચિદાનંદમાં મળી ગયેલ છે અલગ વ્યક્તિત્વ નથી. આ આત્માનુભૂતિ છે સ્વાનુભૂતિ છે. સંત આત્મામાં જ તે સર્વવ્યાપક બ્રહ્મનો સાક્ષાત્કાર કરે છે. જે મોજું પોતાના નામ રૂપને બાદ કરીને જે મોજું સ્વયંશક્તિથી સ્ફુરિત થઈ ઉછળ્યું છે તેને બાદ કરતાં જે મહાશક્તિને જુએ છે તે સંત. ચૈતન્યનું જે સીધું દર્શન કરે છે તે સંત. સંત નામ રૂપ જોતા નથી ક્ષરને જોતા નથી અક્ષર કૂટસ્થ (માયા)ને જોતા નથી. સર્વભૂતો હર ક્ષણે રૂપાંતરને પામે, રૂપો-એનું જે બીજ છે માયા તે કૂટસ્થ છે આ બંનેથી ક્ષર અને અક્ષરથી પર તે પુરુષોત્તમ કહેવાય છે. વેદમાં મુખ્ય ત્રણ શબ્દ પ્રચલિત છે પરબ્રહ્મ પરમાત્મા પરમેશ્વર

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

ગીતામાં પરમપુરુષ પુરુષોત્તમ. બધું મૂળે એક જ વસ્તુ.

પરમાત્મા શ્રીકૃષ્ણ આ પરમતત્ત્વનું પહેલાં પિંડમાં પછી બ્રહ્માંડમાં અને પિંડ બ્રહ્માંડમાં એકત્વનિરૂપણ કરે છે ક્ષરનું નિરૂપણ અક્ષરનું નિરૂપણ અને સર્વમાં પુરુષોત્તમનું નિરૂપણ. સમુદ્રમાં જળ અને મોજું એક જ છે જુદા પાડી શકાય નહીં પણ કહેવાનું એ કે શક્તિનો મોજાંમા આવિર્ભાવ તિરોભાવ કહેવાય તમારી ભાષામાં જન્મ મરણ કહો છો જો મોજાંને સાચાં માનો તો ક્યાંક દુઃખી થવાનો વારો આવે મોજાં સામુ જોશો નહીં.

સચ્ચિદાનંદસાગરમાં અસંખ્ય મોજાં ઉછળે છે અને સમાય છે તેમાં અનંત બ્રહ્માંડ અનંત અવતાર ઉછળે છે અને સમાય છે તેમાં મોહ પામશો નહીં. સર્વમાં તે અધિષ્ઠાન કેવલ્ય પરબ્રહ્મનું જ દર્શન કરો.

સાકર વહેંચવીયે નહીં પડે અને શોકેય નહીં કરવો પડે તમે મોજાંને સાચાં માન્યા છે અમારે તો વિવાહેય ન હોય અને રાવણુંયે ન હોય. વહેવાર પરમાત્માએ નથી કર્યા જીવોએ કર્યા છે.

સંપૂર્ણ અનાસક્ત થયા સિવાય સર્વત્ર તે પરમાત્માનું દર્શન કરવું સહેલું નથી. સંતને બધું વિશ્વ ભરીને વિશ્વંભર જ રહેલો દેખાય છે, બીજું હોય તો દેખાય ને ?

ઘોડે ચડીને કેટલોય માર ખાધો હોય તોય કો'ક ઘોડે ચડતું હોય તો પોતેય સજીને શોખ કરવા જાય ભલેને અંદર તો જાણતો હોય કે આની શું દશા થવાની છે ! આ મિથ્યાત્વમાં આનંદની કલ્પના આનું નામ જ માયા. જેને પોતાનું માન્યું નથી એ ઘોડે ચડે કે દેવ થઈ જાય એનો હરખ કે શોક નથી માનતો પણ પોતાનું માન્યું હોય તે ઘોડે ચડે કે દેવ થઈ જાય તેનો હરખ કે શોક માને છે.

ડુંગળી ખાધી હોય તેને ડુંગળીની જ વાસ આવે છે જે રાત દિ' કર્યું હોય તે જ મોઢે આવે.

હરખ અને શોકની જેને ન આવે હેડકી રે... કંઈ આવતું નથી જતું નથી.

સમુદ્ર કિનારે બાળક રેતીનું ઘર બનાવે તમો અડો તો રોવા લાગે અને પછી પોતે જાતે જ ભાંગી નાખે. ઈશ્વર બે કાર્ય કરે છે ઘડે છે અને ભાંગે છે શું આવ્યું અને શું ગયું ? જે જીવભાવમાં ઊભો છે તેને આવાગમનની કલ્પના છે જે ઈશ્વરભાવમાં ઊભો છે તેને આવાગમનની કલ્પના જ નથી ગમ્મત લાગશે. આ ઈશ્વર રાત દિ' ભાંજગડ-ઉત્પત્તિ લય કરે છે વાસ્તવમાં ઉત્પત્તિ લય નથી મોજું ઉછળે તોયે જળ, સમાઈ જાય તોય એનું એ જળ. દાગીના ઓગાળી નાખો તોય સોનું. શક્તિ સંચયનો નિયમ, શક્તિ ઉત્પન્ન પણ થતી નથી અને નાશ પણ પામતી નથી શક્તિ સરવાળે સરખી જ રહે છે. ઋષિઓનું આધ્યાત્મિક વિજ્ઞાન કહે છે, પરમાત્મા ઉત્પન્ન પણ થતા નથી અને લય પણ પામતા નથી સદા સર્વદા

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

સરખા જ રહે છે પોતાના સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપે જ. કોઈ કહેશે આ ઈશ્વર આ શું કામ કરતો હશે ? ઈશ્વર કાંઈ જ કરતો નથી. જીવ મૂળે તો સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ જ છે તમે ઘડો જોવાનું બંધ કરો માટી જોવાનું રાખો લોટો જોવાનું બંધ કરો પિત્તળ જોવાનું રાખો દાગીના જોવાનું બંધ કરો સોનું જોવાનું રાખો, જ્યાં જ્ઞાની પરમાત્માનું દર્શન કરે છે ત્યાં અજ્ઞાની સંસારનું દર્શન કરે છે જે સંસારનું દર્શન કરે છે તેને સનમુખ કહેવાય અને જે પરમાત્માનું દર્શન કરે છે તે ગુરુમુખ છે.

જેના પરમાત્મારૂપી ઉર્ધ્વ મૂળ છે જેની શાખાઓ નીચે ફેલાયેલી છે એવા સંસારરૂપી અશ્વત્થવૃક્ષને અવિનાશી કહે છે વેદ જેના પાંદડાં છે આમ જે તત્ત્વતઃ જાણે છે તે વેદવિત્-વેદનાં તાત્પર્યને જાણનાર છે.

ઉપર અને નીચેના ભેદ તો સાપેક્ષ દષ્ટિએ છે તત્ત્વદષ્ટિએ તો ઉપર નીચે કશું જ નથી. પ્રેમી છે જેનો પરમતત્ત્વમાં પ્રેમ છે. જેના હૃદયમાં ઈશ્વરપ્રેમ છે તે જ અધિકારી જેના હૃદયમાં ઈશ્વરપ્રેમ છે તે જ ઈશ્વરને પામવાનો અધિકારી છે કોઈ સ્કૂલ કોલેજમાં જવાની લેશમાત્રેય જરૂર નહીં કદાચ ભૂલેચૂકે ગયો હોય તો એ બધું ભૂલી જવું પડે અભિમાન છોડવું પડે ઈશ્વરને પામવા દુન્યવી વિદ્યાઓ શીખવાની જરૂર નથી જે દુન્યવી વિદ્યા શીખ્યા છો તે ભૂલી જવાનું છે ઈશ્વર નિરુપાધિક તત્ત્વ છે બીજી વિદ્યાઓ ઉપાધિ છે જે અહંને પુષ્ટ કરે તે જ ઉપાધિ જે અહંનો નાશ કરે તે જ સાધન લૌકિક વિદ્યાઓ ઉપાધિ છે જ્યારે પરમાત્માના દિવ્યજ્ઞાન દિવ્યપ્રેમ એ સર્વ ઉપાધિઓથી મુક્ત કરનાર છે. અમૃતત્ત્વ શીતળ કરનાર છે શાશ્વત શાંતિ આપનાર છે મુક્ત કરનાર છે પીપળાના વૃક્ષને મૂળથી કાપો તોય પૂંખડું ઉગ્યું જ છે તેમ પીઠ આ તરફ ફેરવી જ નથી અને અહંરૂપી પૂછડું ઉગ્યું જ છે. જ્યાં સુધી અંદરથી બ્રહ્મવિદ્યાના સાધન વડે અવિદ્યા અજ્ઞાન સંપૂર્ણ નાશ પામ્યું નથી ત્યાં સુધી જ આ અશ્વત્થવૃક્ષની જરૂર છે રામરૂપી સચ્ચિદાનંદ સૂર્ય ઉગે પછી આ અશ્વત્થવૃક્ષ ઊભું રહેતું નથી. ભગવાને ઉપાય બતાવ્યો છે અસંગશસ્ત્રેણ દ્રઢેન છિત્ત્વા દૃઢ અસંગશસ્ત્ર વડે જ તેનો સંસારમૂળનો સમૂળગો ઉચ્છેદ કરી શકાય. શ્રીકૃષ્ણ આવડા મોટા રાજવી અને આવડા મોટા ખેલાડી તે અંદર જોતાં ખબર પડશે કે આધ્યાત્મિક જગતનો રાજા છે ભૌતિકનો સમ્રાટ નહીં. જ્યાં અંતરમાં આસક્તિ ત્યાં જ સંસાર જ્યાં અંતરમાં વિરક્તિ ત્યાં જ મુક્તિ. દૃઢ અસંગશસ્ત્ર. ઋષિઓ પહેલાં અસંગ થયા હતા પછી આત્મદર્શન થયું હતું જે ખરો મુમુક્ષુ ખરો સાધક ખરો ભક્ત છે તેમાં આ અસંગશસ્ત્ર દૃઢ હોવું જ જોઈએ અંતરમાં જો આ અસંગશસ્ત્ર (દૃઢ ન હોય) સંપૂર્ણ અનાસક્ત થયા સિવાય સર્વત્ર તે પરમાત્માનું દર્શન શક્ય નથી. સ્વપ્નદશ્ય અને સ્વપ્નદશ્યના પદાર્થો જાગ્રતમાં મોહ પમાડી શકતા નથી, તેથી તે સહેજે મુક્ત છે, તેમ જે આત્મતત્ત્વમાં જાગ્રત થયેલો છે, પૂર્ણજ્ઞાની પુરુષોના

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

ઉપદેશ પ્રમાણે આચરણ કરવાથી તેમની કૃપાથી તે આ માયાના સંપૂર્ણ કાર્ય જીવ જગત બ્રહ્માંડના દૃશ્યપ્રપંચમાં લેશમાત્રેય મોહ પામતો નથી પ્રભાવિત થતો નથી તેની દૃષ્ટિ તો આત્મામાં જ છે. ઋષિઓની દૃષ્ટિ વેધક હતી, ક્ષર અક્ષર ને પાર ગયેલા, પુરુષોત્તમને પારખી શકતા હતા. જેનું હૃદય પુરુષોત્તમના પ્રેમ વડે પરિપૂર્ણ છે તેને પુરુષોત્તમના દર્શનમાં ક્ષર અક્ષર બાધક નિવડતા નથી.

પ્રભુના પયગંબરો પ્રભુનો સંદેશ પ્રભુના જીવો સુધી પહોંચાડનારા, પ્રભુના પ્રેમ શાંતિ અને અમૃતત્વનું ચૈતન્યબીજ આ જીવોના હૃદયમાં મૂકી દે છે, અને વિક્સવાના પરિબળો સાંપડે એટલે ફળફુલ આવે અને પરિણામે દિવ્ય આત્મજ્ઞાન થાય. અવિદ્યાબીજ તો મૂળમાં પડેલું જ છે તેને ભગવાનનું જ્ઞાન ભસ્મસાત્ કરી દે છે. ઋષિઓ રાઈના દાણા જેવડા બીજમાં વટવૃક્ષનું દર્શન કરે છે. બીજ જેવડું નામ પણ એમાં વટવૃક્ષ સમાયેલું છે. પરમાત્મા અને તેનું નામ એક જ વસ્તુ નામ નામી અભેદ પરમાત્મા સ્વયં નામરૂપે પ્રગટ જ છે આવો ભક્તોનો વિશ્વાસ છે. ઈશ્વરના નામમાં શ્રદ્ધા રાખવી જોઈએ અને તત્પરતા આતુરતા વ્યાકુળતા થવી જોઈએ. પોતાના પ્રિયમાં કેટલી બધી લાગણી છે અને પ્રભુ તો સર્વના પ્રિયમાં પ્રિય છે. પ્રભુ ન હોય તો આ કંઈ બને નહીં તમને જે કંઈ આપ્યું છે તે તેણે જ આપ્યું છે. ઈશ્વરના નામમાં શ્રદ્ધા, સદ્ગુરુ સત્શાસ્ત્રમાં વિશ્વાસ, તત્પરતા-આકુળતા વ્યાકુળતા આટલું જીવન વહી ગયું કેટલાય ભક્તોએ ઈશ્વરનાં દર્શન કર્યા હું તો પેટ ભરવામાંથી માયાના વહેવારો કરવા પ્રજા ઉત્પન્ન કરી તેને પાળવા પોષવામાંથી ધંધો કર્યો મકાન બાંધવામાંથી ઊંચો જ આવતો નથી. - આવી તત્પરતા આવવી જોઈએ. સદ્ગુરુને લોકો પાગલ કહેતા. સદ્ગુરુ કહેતા, આખું જગત એક પાગલખાનું છે. કોઈ સ્ત્રી સારું પાગલ છે કોઈ ધન સારું, કોઈ માનપાન સારું, હું ઈશ્વર સારું પાગલ છું. ઋષિઓ ઈશ્વર સારું પાગલ હતા અજ્ઞાનીઓ વિષય સારું પાગલ થાય છે. જો પાગલ થવું હોય તો પ્રભુના પ્રેમમાં પાગલ થાઓ. જે ઘડી પછી રહેવાનું નથી એમાં તમે પાગલ થઈને શું કરશો ? ઋષિઓને નશ્વર નથી દેખાતું શાશ્વત જ દેખાય છે. અજ્ઞાનીને શાશ્વત નથી દેખાતું નશ્વર જ દેખાય છે. ઋષિ સંત એ છે જે નશ્વરતાને જોઈને તેને તીવ્ર દૃષ્ટિથી વેધીને શાશ્વતનાં દર્શન કરે છે.

સનાતનધર્મ જેમાં સનાતન(આત્મા ઈશ્વર)નો સાક્ષાત્કાર જ ઉદ્દેશ છે. આત્મસાક્ષાત્કાર ભગવાનલાભ તે જ સનાતન ધર્મ.

જે મને સર્વત્ર જુએ છે અને સર્વને મારામાં જુએ છે તેનાથી હું અળગો રહેતો નથી મારાથી તે અળગો રહેતો નથી. રામ તેં અધિક રામ કર દાસા... પ્રભુ તો અજન્મા છે પણ તેનો પયગંબર વંટોળિયાની જેમ આ ધરા પર ફરી વળે છે અને બધું પાવન કરી દે છે.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

રામજી તો રામેશ્વરમાં બેઠા છે આ રામનો દાસ જ પૂરતો છે. જેમ સૂર્ય ધરા પર આવતો નથી પણ તેની રશ્મિઓને મોકલે છે આ ધરાને પ્રકાશિત કરવા તેમ પ્રભુ અજન્મા છે પણ તેના પયગંબર આ ધરા પર વિરક્તભાવે વંટોળની માફક ફરી વળે છે. શક્તિ બધી રામની જ છે કૃપા બધી રામની જ. ગમે તેટલો મહાન હોય તોય તે ઈશ્વરનો બાળક જ. વસ્તુતઃ તેની અનુભૂતિમાં આત્મા સાથે અભિન્નત્વ જ છે. રશ્મિ એમ પણ કહી શકે હું સૂર્યમાં છું અને ધરાને પણ પ્રકાશિત કરું છું. કૃષ્ણ પરબ્રહ્મમાં ઊભા રહીને હું જ પરબ્રહ્મ પરંધામ અને એ જ કૃષ્ણ ધરા પર ફરી વળે ત્યારે કૃષ્ણ વંદે જગદ્ગુરુ.

પયગંબર પરમાત્મામાં ઊભા રહીને હું જ પરમાત્મા એવી અનુભૂતિ કરે છે અને ધરતી પર વિચરે છે. એકમાં બે બેમાં એક. દાસોઽહં હનુમાનજી મૂળે તો પરબ્રહ્મસ્વરૂપ જ છે તમે એમની પૂંછડી અને મોઢું જોશો નહીં નહીંતર છેતરાશો એમ અમારી પૂંછડી ને મોઢું જોશો નહીં. છેલ્લો દિવસ કહીને જઈએ છીએ.

સંતનું નામરૂપ જોશો નહીં સંતનું જે ચરણ ધરા પર છે તે જોશો નહીં સંતનું વ્યક્તિત્વ જોશો નહીં સંતની ઘડભાંગ જોશો નહીં સંતનું જે ચરણ અખંડ સચ્ચિદાનંદ પરબ્રહ્મમાં છે તે જુઓ, તો જ સંતને ઓળખી શકશો. રામે જ કહ્યું, હનુમાન જે તું તે હું. હનુમાને કહ્યું, નહીં. દાસોઽહં કરીને ફરી વળ્યા. જે રામ તે જ હનુમાન. સંતનું જે ચરણ સચ્ચિદાનંદધન છે તે ચરણમાંથી તો સાક્ષાત્ પરબ્રહ્મ જ છે. પરબ્રહ્મ અને સંત આત્મસાક્ષાત્કારમાં અભિન્ન જ છે હું સ્વયં જ પરબ્રહ્મ જ દાસરૂપે પૃથ્વી પર વિચરું મને પકડી લેને. હૃદય સરળ જોઈએ નિષ્કપટ જોઈએ. મા પ્રત્યે બાળક જેવા સરળ હૃદયવાળાને જ પ્રભુના દરબારમાં સત્વરે પ્રવેશ છે ભેદ રાખે તો તે બાળક નથી, શરણાગત નથી, તેનો પ્રેમ સાચો નથી.

તમારે ધનવાન કે વિદ્વાન સાથે વ્યવહાર પડે તો ઔપચારિકતા કૃત્રિમતા રાખવી પડે પણ સંત સાથે કદી ઔપચારિકતા કૃત્રિમતાનો વિધિ દાખવશો નહીં.

રામકૃષ્ણ પરમહંસનું દૃષ્ટાંત છે, અનંત વિશાળ મેદાનની આડે ઊંચી દિવાલ આવેલી હોય તો મેદાન જોઈ શકાય નહીં પણ દિવાલમાં કોઈ જગ્યાએ બાકોરું હોય તો તેમાંથી અનંત મેદાન જોઈ શકાય. બાકોરું એટલે ભગવાનના અવતાર, પૂર્ણજ્ઞાની પુરુષ છે તે ઋષિમાંથી (અનંત) પરમાત્માનો પ્રકાશ જોઈ શકાય. જો બ્રહ્મદર્શન કરવું હોય તો પરમાત્માના અવતારમાં થઈને ઋષિમાં થઈને સંતમાં થઈને સુલભ થશે. પરમાત્માની સત્તા તો બધે છે પણ તેના પ્રેમ ભક્તિ તો તેના સંતમાંથી અવતારમાંથી આવે. ગાયને શિંગડે પૂંછડે ગાય જ કહેવાય પણ દૂધ તો તેના આંચળમાંથી જ આવે. પ્રભુના પયગંબરો ગાયના આંચળ જેવા તેમાંથી પ્રભુનું પ્રેમભક્તિરૂપી દૂધ પી શકાય (જે માણસ આંચળે મોં લગાડે તો પી શકે). જેને તમે કાંઈ જ ન આપો અને જે તમને સામે ચાલી આવીને પ્રભુનો

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

પ્રેમ આપે તે આંચળ જેવા સંત. આ કેમ્પનો આ છેલ્લો સત્સંગ છે જેટલી શેળ કાઢવી હોય તેટલી કાઢી લેજો. આ માતાજી એવા નથી કે વાછડા માટે દૂધ ચોરી જાય આ એવા માતાજી છે કામધેનુ સંત છે તે પ્રભુની કામધેનુ છે સર્વ પોતાના પાત્રો છલકાય એવા ભરી દો આ પરમાત્માના પ્રેમ જ્ઞાનથી ભરી દો તમારા હૃદયને પ્રભુના પયગંબર જે પ્રભુનું પ્રેમ શાંતિરૂપી દૂધ લઈને આપે છે તેનાથી હૃદયને ભરી દો. સંસાર ત્યાં સુધી જ ગમે છે જ્યાં સુધી હૃદય પ્રભુના પ્રેમથી પરિપૂર્ણ થયું ન હોય. જો હૃદય પરમાત્માના પ્રેમથી પરિપૂર્ણ થયું હોય ત્યારે સંસાર દેખાતો જ નથી. અમને તો સંસાર દેખાતો જ નથી સર્વત્ર પરમાત્માનું જ દર્શન કરીએ છીએ પ્રેમનો દરિયો ઉછળતો દેખાય છે અમે તો તમને પણ એમાં જ જોઈએ છીએ.

આ કામધેનુ કેવી છે, સર્વ દિવ્ય કામનાઓને પૂર્ણ કરે છે પ્રભુના પ્રેમ શાંતિ અમૃતત્વથી ભરી દે છે.

यदा यदा हि धर्मस्य ग्लानिर्भवति भारत ।

अभ्युत्थानमधर्मस्य तदात्मानं सृजाम्यहम् ॥

જ્યારે જ્યારે ધર્મનો ડ્રાસ થાય અને અધર્મની વૃદ્ધિ થાય ત્યારે સજ્જન સાધુઓના રક્ષણ અને દુર્જનોના વિનાશ માટે યુગે યુગે હું અવતાર ધારણ કરું છું.

સાધુ = સજ્જન. એટલે કોઈ આત્મા નહીં કોઈ વ્યક્તિ નહીં દૈવી સંપત્તિ.

દુર્જન= એટલે કોઈ આત્મા નહીં કોઈ વ્યક્તિ નહીં આસુરી સંપત્તિ.

દુર્જનનો અર્થ આસુરી સંપત્તિ સજ્જનો એટલે દૈવી સંપત્તિ. આ સનાતન ધર્મ જેમાં પોતાના અને સર્વના પરમાત્મસ્વરૂપ પરમેશ્વરનો સાક્ષાત્કાર જ ધ્યેય છે.

સૂર્ય એક જ છે પણ લોકને પ્રકાશિત કરવા અસંખ્ય રશ્મિઓ મોકલે છે પરમાત્મા એક છે પણ અસંખ્ય રશ્મિઓ મોકલે છે પરમાત્મા એક છે પણ અસંખ્ય વિભૂતિઓ દ્વારા લોકને પ્રકાશિત કરે છે. સંતો ઘણા છે અવતારો પયગંબરો, માર્ગો ઘણા છે પણ સર્વનું ગંતવ્યસ્થાન પરમાત્મા એક જ છે. સંતનું શરીર ન જોશો તેમાંથી પરમાત્માના અનંત દિવ્ય રશ્મિઓ પ્રસ્ફુટ થઈ રહ્યા છે તેમાં સ્નાન કરી લો તે પરમાત્માનો પ્રેમ પ્રગટ કરનાર છે.

ઈશ્વરતત્ત્વ બ્રહ્મતત્ત્વ ગુરુતત્ત્વ મૂળે એક જ છે. ગુરુતત્ત્વ મૂળે ઈશ્વરતત્ત્વ છે, તે અહેતુકી કૃપારૂપે વરસે છે અને તેના આત્મચૈતન્યને જાગ્રત કરે છે.

જેમ જ્યોતિથી જ્યોતિ પ્રગટ થાય તેમ પરમાત્મામાં જાગ્રત સંત આત્માના દિવ્ય આત્મજ્ઞાન વડે જ્યારે તે અહેતુકી કૃપાથી સત્શિષ્યમાં સંક્રાંત કરે છે ત્યારે તેનામાં પણ દિવ્ય આત્મજ્ઞાન પ્રગટ થાય છે અને તે બ્રહ્માનંદનો અધિકારી બને છે. પૃથ્વી કદી વાંઝણી રહી નથી બહુરત્ના વસુંધરા.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

જીવો ગંગામાં સ્નાન કરે છે તો તેમના પાપો ગંગા હરી લે છે પણ સંતચરણ જ્યારે ગંગામાં ઊતરે છે ત્યારે ગંગાના પાપોનું પણ સંતચરણ નિવારણ કરે છે. પાંડવો અને કૌરવો એટલે માણસો નહીં દૈવી સંપત્તિ આસુરી સંપત્તિ. કૃષ્ણ અને અર્જુન એટલે ગુરુશિષ્ય ન સમજવા પરમાત્મા અને તેમનો દિવ્ય અંશ જીવ. ઉપદેશ એક જીવને નથી, સાર્વત્રિક છે. ગીતા એ કોઈ પુસ્તક નથી પ્રભુના અખંડ જ્યોતિસ્વરૂપમાંથી પ્રસ્ફુટ થતી દૈવી રશ્મિઓ છે દિવ્યજ્ઞાનના કિરણો છે. સદ્ગુરુ કહેતા ભાગવત ભક્ત ભગવાન એક. પરમાત્માના દિવ્ય વચનામૃતો પરમાત્માના હૃદયમાંથી જ પ્રસ્ફુટ થયેલાં હોવાથી પરમાત્મા સ્વરૂપ જ છે. આ શક્તિ એટલે બ્રહ્મવિદ્યા.

બ્રહ્મવિદ્યા સાક્ષાત્ પરબ્રહ્મમાંથી જ સ્ફુરાયમાન થયેલી છે પ્રસરેલી છે. શબ્દો પુસ્તકોમાં રહેલા છે મર્મ સંતના હૃદયમાં રહેલો છે. પુસ્તકો તમને બ્રહ્મવિદ્યા નહીં આપી શકે સંતહૃદયમાંથી જ મળશે. તેમાં પાવર છે ગુરુશક્તિ ઈશ્વરની શક્તિ. બહુરત્ના વસુંધરા શુકદેવ શંકરાચાર્ય દત્ત અષ્ટાવક ચૈતન્ય રામકૃષ્ણ ઈશુ બુદ્ધ મહાવીર રામતીર્થ કે વિવેકાનંદ રૂપે સાક્ષાત્ પ્રભુ જ આ ધરતીને સમયે સમયે પાવન કરી રહ્યા છે. ધરતીના જીવોને શાંતિ નથી તેથી જ્યાં આ દિવ્ય રશ્મિઓ જીવના હૃદયમાં પ્રવેશે છે અને અનાદિ અવિદ્યા જાણે થઈ જ નથી સંપૂર્ણ નિવારણ - આત્માની સાચી શાંતિનો અનુભવ કરે છે. શાંતિ આત્મામાં જ છે આવરિત થયેલી છે સંત તેની દિવ્યદૃષ્ટિ વડે અવિદ્યાનું નિવારણ કરે છે અને શાશ્વત શાંતિનો પ્રકાશ કરી દે છે.

अज्ञानतिमिरांधस्य ज्ञानांजन शलाकया ।

चक्षुरुन्मिलितम् येन तस्मै श्री गुरवे नमः ॥

અજ્ઞાનઅંધકાર વડે જેના નેત્ર અંધ છે તેમના જ્ઞાનાંજનરૂપી સળી વડે જેમણે નેત્રો ખોલી નાખ્યા છે તેવા સદ્ગુરુને નમસ્કાર કરું છું. સદ્ગુરુ સત્શિષ્યના શરીરના ઈચ્છુક નથી સદ્ગુરુ સત્શિષ્યના ભૌતિક ચલણના ઈચ્છુક નથી સદ્ગુરુ સત્શિષ્યના તીવ્ર મુમુક્ષત્વના ઈચ્છુક છે સત્શિષ્ય સત્વરે મુક્ત થાય તેવા ઈચ્છુક છે સદ્ગુરુ સ્વતઃ જ પૂર્ણ છે આ જીવ તેને શું આપી શકે ? ને તમે ભગવાનને ઘણું બધું આપી દીધું હશે ? તમારું ખરું ને ? અર્જુને ગીતામાં પોતા માટે નથી પૂછ્યું જગતના બધા જીવો માટે પૂછ્યું છે દરેકને મોહ શોક થયા છે. સદ્ગુરુ પંચભૂતના વિકારના ઈચ્છુક નથી માત્ર મુમુક્ષુની મુક્તિના જ ઈચ્છુક છે સદ્ગુરુ નિરપેક્ષ છે કારણ કે સ્વતઃ પૂર્ણ છે.

જે પરમાત્મા સર્વત્ર પ્રત્યક્ષ હોવા છતાં દેખી શકતો નથી જ્ઞાનરૂપી અંજનની સળી વડે જ્ઞાનચક્ષુ દિવ્યચક્ષુ સત્શિષ્યના ઉઘાડી નાખ્યા છે તેવા સદ્ગુરુને નમસ્કાર.

ज्ञानांजनरूपी सणी परमात्मानुं दिव्यज्ञान दिव्यप्रेम. सद्गुरुनो प्रेम निःस्वार्थं છે

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

संसारनी प्रीतिमां स्वार्थं ભળેલો છે.

પ્રેમ પરમાત્માનો આસક્તિ સંસારની.

પ્રેમથી જ મુક્તિ આસક્તિથી બંધન.

તમારા હૃદયને પરમેશ્વરના પ્રેમ વડે પરિપૂર્ણ કરી દો રસથી તરબોળ. જેને કમળો થયો હોય તે બધું પીળું જ ભાળે. ગોપીઓ બધું કૃષ્ણમય જોતી, તો હું જ કૃષ્ણ એમ થઈ જતું. બધું જ સચ્ચિદાનંદમય તો હું જ સચ્ચિદાનંદમય.

જ્યાં દશ્યવસ્તુ પોતાનો આત્મા જ બની જાય છે. જેનો સાક્ષાત્કાર કરવાનો છે તે પોતાના સ્વરૂપમાં જ દેખાય છે કે અરે જે હું શોધતો હતો તે તો મારું પોતાનું સ્વરૂપ જ છે. (આ કેમ્પનો છેલ્લો પિરિયડ પૂરો થવા આવ્યો છે)

પયગંબરો ભિન્ન ભિન્ન દેશના ભિન્ન ભિન્ન કાળના ભિન્ન ભિન્ન પાત્રે તેમને પ્રભુ જોડે ભિન્ન ભિન્ન ભાવે આસ્વાદન કર્યું છે

શાંત દાસ્ય વાત્સલ્ય સખ્ય મધુર.

શાંતભાવ સર્વત્યાગી ઋષિઓનો વનમાં વનપક્ષ્ણથી શરીરનિર્વાહ, અંતરથી દેહબુદ્ધિ વિષયબુદ્ધિ ત્યજી અખંડ સચ્ચિદાનંદ સાગરમાં ડૂબી ગયા હતા. શાંતભાવે ઋષિઓ સાક્ષાત્કારમાં પરબ્રહ્મ જ હતા. લોકમાં તેઓ વિરક્ત લાગે પણ પરમાત્મામાં અભિન્ન ઋષિ અને બંને એક જ. પરમતત્ત્વમાં એકતા છે. ઋષિના અંતરાત્મામાં વ્યાવહારિકભાવ અને પારમાર્થિકભાવના ભેદાભેદ નથી પરમતત્ત્વમાં બંને એકતાને પામેલા છે ત્યાં ભિન્નતા નથી. જ્યાં પરમાર્થ અને વ્યવહારનો ભેદ નથી ત્યાં જ આત્મસાક્ષાત્કાર આત્મસાક્ષાત્કારી પુરુષના અંતરમાં વ્યાવહારિક પારમાર્થિક ભેદ લેશમાત્રેય નથી.

વ્યવહારભાવમાં હનુમાન સેવક રામ પરબ્રહ્મ અને પારમાર્થિકભાવ હનુમાન પણ પરબ્રહ્મ. હનુમાનના અંતરાત્મામાં સાક્ષાત્કારમાં પરમતત્ત્વમાં સેવ્ય સેવકના, વ્યાવહારિકભાવ પારમાર્થિકભાવના ભેદાભેદ નથી એકતા છે પરમતત્ત્વથી ભિન્નતા નથી લોકોપદેશ સારું આસ્વાદન સારું લીલામાં તેમનું દ્વૈત ભાસે છે.

યશોદાના અંતરાત્મામાં સાક્ષાત્કારમાં કૃષ્ણ યશોદાના ભેદાભેદ નથી પરમતત્ત્વમાં એકતા છે. કૌશલ્યાના અંતરાત્મામાં સાક્ષાત્કારમાં રામ કૌશલ્યાના ભેદાભેદ નથી પરમતત્ત્વમાં એકતા છે. લોકોપદેશ અને આસ્વાદન સારું તેમનું લીલામાં દ્વૈત ભાસે છે.

અર્જુનના અંતરાત્મામાં સાક્ષાત્કારમાં ગુરુશિષ્યના ભક્ત ભગવાનના વ્યાવહારિક પારમાર્થિકભાવના ભેદાભેદ નથી પરમતત્ત્વમાં એકતા છે.

રાધા કૃષ્ણમાં એક જ ઉપાસ્ય પરબ્રહ્મ ઉપાસકરૂપે વિલાસ ભેદ નથી લીલા કરી રહ્યું છે. પરમતત્ત્વમાં એકતા છે. કેવલ્યનું એકચક્રી સામ્રાજ્ય છે.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

એક જ પરમતત્ત્વ ભક્ત ભગવાનરૂપે પ્રભુ દાસરૂપે ઉપાસ્ય ઉપાસકરૂપે લોકોપદેશ અને આસ્વાદન સારું લીલામાં દ્વૈતરૂપે ભાસે છે.

પરમતત્ત્વમાં શરીર અંતઃકરણ જીવ નથી એક જ પરમતત્ત્વ છે.

સાક્ષાત્કારમાં શરીરો અંતઃકરણો જીવો જગત નથી ભગવાન ભક્તના ભેદો નથી, પરમાર્થ વ્યવહારના ભેદો નથી, ગુરુશિષ્યના ભેદો નથી, કેવલ્ય પરબ્રહ્મ અખંડ સચ્ચિદાનંદ એકચક્રીરૂપે બિરાજમાન છે.

ૐ જય પ્રભુ ૐ

હંમેશા યાદ રાખવું અસત્યમાં કોઈ શક્તિ નથી, પાછું પડે. તમે નથી અનુભવતા ? આધ્યાત્મિકતામાં ભૌતિક સંપત્તિ સાથે કાંઈ જ લેવાદેવા નથી.

સંસારીને માટે ભવસાગર સંતને માટે બ્રહ્મસાગર.

પ્રભુના પયગંબર બ્રહ્મનું મનુષ્યરૂપ છે.

અજ્ઞાન આસક્તિ ભેદબુદ્ધિ નાશ થાય એ જ ખરી આધ્યાત્મિકતા અને બધું પરમેશ્વર સ્વરૂપ જ છે એવો ભાવ.

મારામાં અજ્ઞાન છે એમ બોલવું એ જ અજ્ઞાન.

અજ્ઞાણતાં પણ જો દુષ્ટ પુરુષનો સંગ કરવામાં આવે છે તો તે સંસારનું કારણ થાય છે. પણ તે જ પ્રમાણે અજ્ઞાણતા પણ જો સત્પુરુષોનો સંગ થાય છે તો મોક્ષ આપનાર થઈ પડે છે. ભાગવત્ સ્કંદ-૩, અ.૨૩, પા.નં.૧૮૦.

સત્યસ્વરૂપ બ્રહ્મની પ્રાપ્તિ મહાપુરુષોના ચરણરજની સેવા કર્યા વિના કેવળ તપશ્ચર્યાથી યજ્ઞયાગથી અતિથિઓ વગેરેને અન્ન આપવાથી, ઘેર રહી પરોપકાર જ કર્યા કરવાથી, વેદાધ્યયનથી કે જળ અગ્નિ તથા સૂર્યની ઉપાસના કરવાથી પણ થતી નથી કેવળ મહાપુરુષોની સેવાથી જ બ્રહ્મપ્રાપ્તિ થાય છે. પ.અ.૧૨ પા.નં. ૩૩૬૮

બધા લૌકિક પદ છોડી દે તો પરમપદ મળે.

સ્વામીજીનો ભાવ કદી શબ્દમાં આવે એવો જ નથી પૂર્ણ પરમાત્માનો જ ભાવ છે બધો.

પ્રત્યક્ષ સામે સત્સંગમાં બેઠો હોય પણ ઈશ્વરકૃપા ન હોય તો પ્રકાશ ન થાય. ખૂબ અંતઃકરણ શુદ્ધ અને સરળ જોઈએ.

આધ્યાત્મિકતા નોટમાં નથી આત્મામાં છે.

આચરણની ભૂમિકા ઉપરથી જ ભાવ પ્રગટ થાય. કુદરતનો નિયમ છે.

ૐ અમાપ સચ્ચિદાનંદધન પરમાકાશ સોઽહં ॥

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥

પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

परमब्रह्म
परमहंस

→ { निर्विकल्पसमाधिसिद्धपણે पूर्णब्रह्मप्रबुद्धपણાથી
અંદરથી સંપૂર્ણ અહં મન વાસના ક્ષયથી
કેવળ સ્વયંપ્રકાશ ચિદાકાશ એકરસ છે.

ॐ

परमार्थ दृष्टिअे - अंतरमां अनुभवमां आत्मां साक्षात् परमात्मा परब्रह्मस्वरूप.

व्यवहार दृष्टिअे - ज्वनमां विचार वाणी वर्तनमां परमात्माना सर्वत्यागी शुद्धात्मा संत,
संसार प्रत्ये संपूर्ण वैराग्य, परमेश्वर पर अनन्य विशुद्ध अनंत प्रेम, परमात्माना पागल
प्रेमी परमहंस.

सख्यिदानंदे प्रेम - भधा सत्संगनो सार

જે ઈશ્વર છે, આત્મા છે તેણે જો શરીર ધારણ કર્યું હોય તો તેને માટે આ જ
વાતાવરણ ઉત્તમ છે. ઈશ્વરના ખોળામાં જ છીએ ને, અને જે થાય તે ભલા માટે જ છે.

धरती અને आत्म अवणसवण થઈ જાય તો પણ આત્મા બ્રહ્મસ્વરૂપ જ છે.

सर्वत्र सर्वभूतोमां परमात्मानो अनुभव करवो अे ज पाक्की ભક્તિ.

જે પરમાત્માનો સાચો બંદો છે એ પ્રભુને જ ચાહે બીજું કંઈ જ ચાહે નહીં. એક
પ્રભુને જ જુએ બીજું કંઈ જ જુએ નહીં.

तुं दिव्य आत्मा છે. સચ્ચિદાનંદઘન છે. પરબ્રહ્મ સ્વરૂપ છે.

જ્યારે અહં સંપૂર્ણ ઓગળી જાય ત્યારે જ બ્રહ્મજ્ઞાન થાય.

જેને ત્યાગભાવમાં પ્રેમ નથી તે કશું જ કરી શકવાનો નથી. અંતરમાં સત્ય અનુભવાવું
જોઈએ, લેક્યરોથી શું થાય.

કેવળ આત્મતત્ત્વપ્રકાશ એ જ ભાવે સત્સંગ થતો હોય છે.

આખી સૃષ્ટિમાં પરમતત્ત્વ પરમાત્મા એક જ છે તે જ સાચું આત્મજ્ઞાન.

પિંડે સો બ્રહ્માંડે એ ન્યાયે આત્મા સો પરમાત્મા.

ચિદાકાશ છે ચિદાકાશ પ્રકાશ છે જો હૈ સો હૈ

સ્વયં સરળ સહજ સરસ સંપૂર્ણ સત્ય છે.

ચિદાકાશપ્રબુદ્ધ ચિદાકાશપૂર્ણ જો હૈ સો હૈ

ચિદાકાશમાં અજ્ઞાન સંસાર નથી જો હૈ સો હૈ.

श्लोकार्थेन प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रंथकोटिभिः । ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः ॥

परमाकाश ज पूर्ण છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

तत्त्व એક જ છે.

તત્ત્વ એક જ છે તત્ત્વમાં ક્યાંય પણ એમ થાય કે તત્ત્વમાં આમ કેમ ? તો એ આમ કેમ તત્ત્વમાં ક્યાંઈ નથી અને એ આમ કેમ પોતામાં ક્યાંઈ નથી તત્ત્વ એક જ છે.

જ્યાં સહજ તત્ત્વ છે ત્યાં તર્ક સંભવતો જ નથી. જે તર્ક લાસે છે એ કોઈ વસ્તુ જ નથી. આરોપથી એમ કહીએ તત્ત્વને એમ થાય કે હું અનંત છું તોય તત્ત્વ તત્ત્વ જ છે અને તત્ત્વને એમ થાય કે આબધાનું જે હું છે તે હું જ છું તોય તત્ત્વ તત્ત્વ જ છે કોઈ પણ એક્સ્ટ્રીમ (હેડ)માં તત્ત્વ તત્ત્વ જ છે તત્ત્વ પર કોઈ પણ એક્સ્ટ્રીમનો આરોપ ક્યાંઈ છે જ નહીં તત્ત્વ તત્ત્વ જ છે.

માહાત્મ્ય બધાને પગે લાગે છે પણ પોતાને પગે લાગતો નથી બધાને તત્ત્વ માને છે પણ પોતાને તત્ત્વ જાગતો નથી. તત્ત્વમાં ક્યાંઈ જુદું નથી તત્ત્વ જે કોઈ રૂપ લાભતું હોય તત્ત્વમાં એ કોઈ રૂપ નડતું નથી તત્ત્વ એક જ છે બીજું ક્યાંઈ છે જ નહીં જે આ બધું રૂપ ધરું છે એ બધા રૂપથી તત્ત્વ ભગવાન છે તત્ત્વવેત્તા જે તત્ત્વ એક જ છે એ તત્ત્વ જ છે. ભગવાન સૌને કળાએ પૂર્ણ છે તે તત્ત્વ એક જ છે. તત્ત્વવેત્તા પાસે સત્તરમી કળા છે તત્ત્વ એક જ છે.

॥ સચ્ચિદાનંદોઽહં ॥ નમ્દે, ૨૨-૫-૨૦૦૬.

૧ બ્રહ્મ ૭ શક્તિ ૧૭ બ્રહ્મશક્તિ એકરસ છે.

શ્લોકાર્થેન પ્રવક્ષ્યામિ ચદુક્તં ગ્રંથકોટિભિઃ । બ્રહ્મસત્યં જગન્મિથ્યા જીવો બ્રહ્મૈવ નાપરઃ ॥
પરમાકાશ જ પૂર્ણ છે વિલાસભાસ શૂન્ય છે.

॥ नर्मदा सदाशिव परंतत्त्व स्वयंसिद्धक्षेत्र ॥

६६ करी नापी डाठी नापी डे हद है ही नहीं ।

अनंतमें अंत नहीं अमापमें माप नहीं है ।
अपारमें पार निरवधिमें अवधि नहीं है ।
निःसीममें सीमा नहीं अनहदमें हद नहीं ।
गंभीरमें चंचल अगाधमें छिछरा नहीं है ।
पूर्णमें शून्य नहीं है एकमें अनेक नहीं है ।
ब्रह्ममें ईश्वर नहीं कैवल्यमें साक्षी नहीं है ।
आकाशमें द्रश्य नहीं ब्रह्ममें आकाश नहीं है ।
स्पंदमें द्रश्य नहीं है चैतन्यमें स्पंद नहीं है ।
ईश्वरमें सृष्टि नहीं ब्रह्ममें ईश्वर नहीं है ।
शिवमें अमंगल नहीं शक्तिमें अशक्ति नहीं ।
सच्चिदानंदमें असत् जड निरानंद नहीं ।
सत्यमें विलास नहीं विलासमें वस्तु नहीं है ।
प्रकाशमें अंधकार अंधकारमें वस्तु नहीं ।
चैतन्यमें अज्ञान नहीं अज्ञानमें वस्तु नहीं ।
आनंदमें अभाव नहीं दुःखमें वस्तु नहीं है ।
चैतन्यमें चित्त नहीं है चित्तमें चिंता नहीं है ।
चैतन्यमें विस्मरण विस्मरणमें वस्तु नहीं ।
चैतन्यमें विचार नहीं विचारमें वस्तु नहीं ।
चिदाकाशमें भौतिक भौतिकमें वस्तु नहीं है ।
अखंडमें खंड नहीं एकरसमें भेद नहीं ।
पूर्णब्रह्म स्वयं स्वतः कैवल्य पूर्णब्रह्म ही है ।
पूर्णब्रह्मको कोई पूर्णब्रह्म करता नहीं है ।
शून्य नाम रूप उत्पत्ति स्थिति लय होता नहीं ।
शून्य नाम रूप उत्पत्ति स्थिति लय है ही नहीं ।
॥ स्वयं अनंत एकरस परम चिदाकाश है ॥

पूर्णब्रह्म

पूर्णब्रह्म स्वयं स्वतः कैवल्य पूर्णब्रह्म ही है
पूर्णब्रह्म को कोई पूर्णब्रह्म करता नहीं है
शून्य नाम रूप उत्पत्ति स्थिति लय होता नहीं
शून्य नाम रूप उत्पत्ति स्थिति लय है ही नहीं
स्वयं अनंत एकरस परम चिदाकाश है ॥

पोते કેવળ પોતે છે

આપણે ન પકડીએ તો કોઈ પકડાવે નહીં
આપણે જ ન છોડીએ તો કોઈ છોડાવેય નહીં
આત્મા જ શિષ્ય આત્મા જ ગુરુ આત્મા જ પરમાત્મા
પોતે પકડે છે એ શિષ્ય પોતે છોડે છે એ ગુરુ
પોતે કેવળ પોતે છે એ પરમાત્મા જો દે સો દે.

હું કોણ

ચિદાકાશ હું છે લિંગદેહ ચિદાભાસ હું નથી.

સાચી વ્યવસ્થા

ચિદાકાશ પૂર્ણ વ્યવસ્થા છે હું મારું અવ્યવસ્થા
ઋષિમુનિ ચિદાકાશથી છે અજ્ઞાની હું મારુંથી.

કેવળ આત્મા

કેવળ આત્મા નિત્ય શુદ્ધ બુદ્ધ મુક્ત સ્વભાવ છે
કેવળ આત્મા અખંડ સચ્ચિદાનંદ પરબ્રહ્મ.

સ્વયંપ્રકાશ

સ્વયંપ્રકાશ પ્રકાશક દૂસરા પ્રકાશ નહીં
સ્વયંપ્રકાશ પ્રકાશિત દૂસરી વસ્તુ હી નહીં
સ્વયંપ્રકાશ અપનેઆપ સ્વયંપ્રકાશ હી હૈ ॥

સ્વયં

સ્વયં જ અધિષ્ઠાન અનંત પૂર્ણ પરબ્રહ્મ છે
સ્વયં જ ને કલ્પના આકારની ગરજ જ નથી.

ૐ અમાપ સચ્ચિદાનંદઘન પરમાકાશ સોડહં ॥